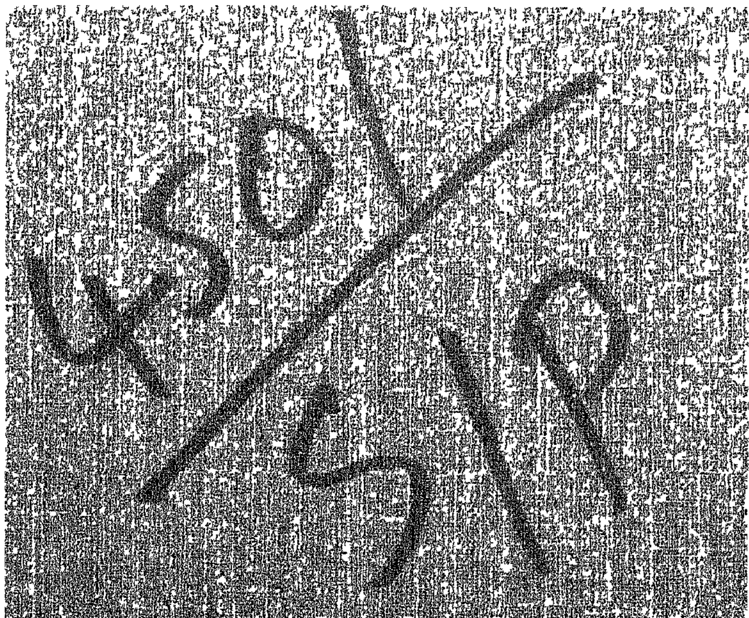

تاریخ اشعار عثمانیه

اثر مرحوم

الیاس جون ویلکنسون گیب

مجلدات سابقه ده انگلیزجه یه ترجمه اولنمش
اولان اشعار عثمانیه نك متون اصلیه لرینی حاویدر

فلمنك ممالك محروسه سنده واقع لیدن
شهرنده بریل مطبعه شرقیه سنده طبع اولندی
۱۹۰۹ سنه میلادی مطابق ۱۳۲۷ سنه هجری

Facsimile of a Turkish letter written by the late Author to the present Editor of this work on January [illegible]

اما يالكز لسانمي استرم . كرم ايدوب بو تلاميذي تقسيمده ذاتكز
ذات عاليلري ذهني مذكوره سيلدريكز .
بو بندن بري كيده نكم بيك مقرر دكلدر . بيلديكمده بر نسخه
ويرديم .
كورده بنم كيده جكسكز ؟ نه وقت يازه جه ؟ بورايه بر
ازايچون كلمه لكزي اميد ايدرم .
بعد ديكر بيك كورمك بنكي الله كمي در : صدوقلم ايله
بو دهنلك دها عبارت بر مذهب حقيقت و عشق و خوبي .
ميرزا كيتديكي وقت سزك دستكره قرائه عظيم التالك الكليري
ترجمه سني احاله ايتدي مي ؟ اخ كورملك ايسترم و
سزه ويرديكي حالده بكا ارسال بيوره جقكزي رجا ايدرم .
بو قصا يازيلديه مكتوبي اوقويه بيله جككزي اميد ايدرم . ترتيبه
دادمغز مخصوص قلم بوقدر . الحمد لله اعظم برقتي دمير قلم وار
صرف ونحو قصورلني دامن عفو ايله ستري لطفكزده مأمولدر .

سه
جمان

انشاالله يقينده دوست مخلصكزي برلطعامه ايله مسرور
ايدرسكز

[illegible] ... واقعه ... [illegible]
[illegible] ... ادوارد ... [illegible] ... ۳۱ كانون ثانی ۱۸۸۵
[illegible] ... یارپان ... [illegible]

4

31.1.85

مجد الشمائل كريم الخصائل افندم حضرتلری

دونکی گون وقتسز مقدم بر لطفنامه‌کزی هم کمال سرور تلقی ده
برابر کدورتله الدم. سرورلر چونکه ذات عالیلرک صحتلری
المق دائما موجب ممنونیتدر. کدورتلر دیواکه تشکر ده
شوده حرکتی تربیه‌سیلر موجوددر. کندیلرک حاللری هر
دوستیم کی ارزوده محرومم، دائما مشکل برقه تحصیللر مشغول
وقتسزنی دارندیاری یالکز بر موقعده تجبیه‌کز درونه دلمه
باقدی. بوده میرزا باقرک کندیلری ایله قیریسک حسنلغی
واردر. الدم ترقیه تحصیلیه فرصتکز ازایسه تیلر ترکیجه او
قوتمدکز. اوواردیکز لطفنامه‌نی بک گوزل و قصورسز در
اوبله بر فکر کوکلمه کلدی و انکلیزجه‌یه بک مهم اوله بیلور:
که ذات والالری بالله طب تحصیلکزی اتمام بولدقده استانبوله
کتملی و اوراده طبابت ایلملی درمعلوماتلو بر انکلیز طبیبی
عثمانلیلر عندنده بک مقبول اولور و ترکجه سیلان انکلیز
طبیبلری بک آز بلکه هیچ یوقدر. مقصودکز مال ایسه،
ظنمجه قازانمسی اوراده بوراده‌دن قولای اولور، انکلتره‌ده
طبیبلر چوقدر. بوده سودیکز استانبولده بولونورسکز. اویله
قرار ویردیکز حالده، اذنکز اولسه، سنده کزه کله کیدر
اوطورورم. نه کوزل اولور! استانبوله کتمک چوق استرم

[روس هاوس افندی ... ادوار براون ... درج دار
الفنونی Master of Arts عنوانی ... [illegible]
ملوکانه‌سی اعطا ... حال ... [illegible] اودر
مقدمهٔ آنه‌ای ... المسدر]

ادوارد براون
فی ۲۲ محرم ۱۳۲۷

— — (مقدّمه) — —

(اثر و مؤلفی حقّنده بعض خاطرات وملاحظات)

معلومات بشریه‌نک هر هانکی شعبه‌سنه عائد اولورسه اولسون وجوده
گتوریلن آثار قلمیه‌یه انگلیز لساننده «ادبیات» تسمیه‌سی جائزدر. ادبیات
تاریخیه، ادبیات سیاسیه، ادبیات دینیه کی ... رده «ادبیات» کلمه‌سنک
معناسی یلک محدود در. یالگز آثار شعریه‌یه ادبیات اطلاق ایدیورر. فی
الحقیقة فقه کی، تاریخ کی مباحثه متعلق بعض آثار محرّره استثنا ایدیلورسه
لسانمزده یارم عصر اولاریه گلنجه‌یه قدر آثار منظومه‌دن بشقه ادبیات
۱۰ نامنه الی ناشلی مدوّنات وقوعه گلمه‌مشدر. بناءً علیه ادبیات عثمانیه‌نک
تاریخی یازمق ایستین بر محرّر آثار منظومه‌دن ماعدا موضوع بحث ایده‌جك
شیلره پک‌ده تصادف ایلیه‌مز
ادبیات عثمانیه‌نک اک مفصّل و اک مدقّقانه تاریخی انگلیز لساننده یازلمش

۱۹ و بو اثره

معروفدر. ترکلرك شجاعت و دلاورلکی [illegible] سوالی ایدی. ترکلرك
وجودینی بالکز آوروپا طوپراغنده دکل حتی اسیاده بیله کورمکه
تحمّل ایده‌مین عالم اسلامك احداده‌ر اولان عربلرده شعارلری ایدی. اسلامه
بونله بوتون عالم اسلامیه قارشی سطوت کوستره‌مین اولان اسلاف عربك
۵ حکایات غربیه، اقتدار دورینسی و فعالیتی معروف کتب ملّی بیوك اثر
ایدر و آره صیره زمانمز ترکلرینك بیننده یاشایان زمان ترکلری کبی
«ترابیك» اولمدقلرینی ده هم مقام مخصوصده بردالر ایدی. اساریایه‌ده
ذکری کبی رجالك آثاری و اعمال خیریه‌سی ده حادثه‌یه دوقنمدن
کیومکله متلذّذ اولوردی. مثلا بروسه‌ده بر تربه، استانبولده بر سبیل،
۱ ادرنه‌ده بر سرای بنام بوده بر جامع و یا مدرسه و یاخود عمارتخانه
یاپیلدیغنه دائر دیوارلرده، مذاکر شعرلرده اشارات کورسه تاریخلره،
سیاحتنامه‌لره اسکی و یکی کتب مصوّره‌یه همان مراجعت ایدر و آثار خیریه
عمران حقنده کتب ایله‌بیلدیکی معلوماتی لذّتله مطالعه ایلردی. ترکوب
اوکنده بویوك قطعه‌ده براستانبول خریطه‌سی آچه‌رق حاریل، حارل بر بر
۱۵ آرادیغنی صیره‌ده تحریر مطالعه‌سنه کیرمش ایدم. بنه آرادیغنی بولوردم
«بخته قلعه جوارنده موجود اولدیغی بر برده اوتوردیغم عرب قهوه‌خانه‌سی
محلّنك بوراده اشارت اولنمامسنی آکلایامیورم» دیمش ایدی.
استانبولی زیارت ایتمش اولسه ایدی البتّه او قهوه‌خانه‌یی بالذّات آرامغه
کیدر، عکام باشلر آره‌سنده اوطورر و بلکه «یا حبیبی، یا روحی» مثللو عوام
۲ عربه مخصوص اولان تعبیرلری دیکلملك بیله ایستردی. بوکه اقوام مختلفه‌یه
حکومت ایدن سلطنت عثمانیه‌نك پایتختنده برمز قاله آلمق ایسته‌مزلر،
کیرمکه «بزل» ایلمدیکمز اویله یرلر واردر که او اقوام ترقیه‌نك اطوار
حیاتیه‌لری مصوّر اولدقلرندن مدقّقین غربیه‌نك رؤیتی حدس ایدرلر.
کیب ترکون سلیمان ده‌ده‌نك مولود شریفندن بعض پارچه‌لر ترجمه ایتدیکی
۲۵ صیره‌ده «بر زمانه ترکلری کندی عادات اصلیهٔ اجتماعیه‌سنه کوره و دأب

يعنى «اشعار عثمانيّه تاريخى» سمه اولمشدر. ايسه مقدّمه‌سى نارمعلوم
٥ ايلمامكله اولان بو جلد اشعار عثمانيّه تاريخنك بيدر اوّلكى
جلدلرندن ذكرلرى كچن و ترجمه‌لرى اجرا ايديلن ابياتك اصللرينى حاويدر.
١٠ اشعار عثمانيّه تاريخنك مؤلّفى اولان «دگب» ك نامى عثمانلى اصحاب قلمنك
هان كافه‌سى طانيور. بو ذاتى عثمانلى ادباسندن عبد الحق حامد بك افندى
طانيتدرمش ايدى. نته‌كيم وفاتى خبرينى عثمانليلره بيلديرمك وظيفهٔ مصيبتى ده
واسطاكه قلم عاجزىمه ترتّب ايلمش ايدى.

اسقوچيانك غلاسغو شهرنده تجارتله بر ذاتك اوغلى اولان «دگب»
١ ممالك شاهانهٔ عثمانيه‌يه هيچ ده آياق باصمديغى حالده لسان ادبيمزى صرف
هوس ذاتى سائقه‌سيله انگلتره‌ده اوگرنيور، نيجه سنه‌لر وقت و نقد
صرف ايدرك الده ايده‌بيلديگى آثار منسوخه و مطبوعهٔ تركيه‌نك اك مغلق و
مشكل الفهم اولانلرينى بيله مطالعه‌ده قوللانيور، صوكره ده اشعار عثمانيه‌نك
عالمانه و ساحرانه بر تاريخنى يازمغه باشلايور. بو ايله بر نادرهٔ شركت عثمانلى
١٦ زادهٔ عرفانى — حقّمزده يوقسه دهاب باطل سيلى — اثريّ آره‌سنده
اعلانه چالشمسى بزم ايچون موجب بر خدمت دگلمى؟ بر عائله‌نك
تك بر اوغلى اولديغى حالده پدرينك مسلك كسبه سلوك ايلميوب
مسقط رأسى اولان غلاسغو شهرنده تحصيل ابتدائى و اعداديسى اكمال
ايدر ايمز لوندره‌يه گلمش اولان گيبك نه گبى بر حسّ سائقه‌سيله لسانمزى
٢ اوگرنديكى و آثار ادبيّه‌مزله توغّل ايلديگى معلوم بر كيفيت دگلدر. فقط
ظنّ عاجزانه‌مجه متوفّاى موى اليهك محافظه‌كاران فرقهٔ سياسيّه‌سنه منسوب
بر عائله افرادندن بولنمسى و تركجه ايله اشتغاله باشلاديغى زمانلرده
ظهوره گلن عثمانلى و روس محاربه‌سنده انگلتره ده محافظه‌كارلرك شدّتله
ترك طرفدارلغى گوسترملرى گيبك ترك لسانه اختصاص هوسى اويانديرمش
٢٥ اولسه گركدر.

بو حکایه‌لری نالیدن مقدم «اشعار سامیه تاریخی» مؤلفنک لسان
وادبیاتمزک تحصیله اولان مراقی کبی عادات قومیه و ارکان اعتقادیه‌مزک
تتبعنه اولان هوسی دال اوله‌رق ارائه ایلمکدر. مراقی بو درجه‌لرده بولنمامش
اولسه ایدی ترک لسان و ادبیاته، حیاتی، تاریخنه و ترکلرک احوال سیاسیه
و اجتماعیه‌لرینه متعلق السنه متعدده‌ده یازلمش بونجه آثارک تتبعی ایچون
عمرینک یکرمی سنه قدر بر مدتنی حصر ایلر ایدی. متوفی گیب لازمهٔ تحوینه
نهایت اعتنا گوستررردی؛ مرویانه برصورتده اسرار حیاتی عاطلهٔ استماعاته
برجیه پك مائل ایدی. لوندره‌نك اولدقجه گورولتیدن آزاده محلّاتندن
برنده کائن خانه‌سندن نادراً چیقار ایدی. طبع سلیمنه دلالت ایدر
برصورتده معروض اولان محرّرهٔ تدقیقه بس تکالرده مجلّد بولنورلرده آثار
شرقیه و غربیه آره‌سنده بولنمق کندیسیچون حیاتك اك بیوك بر ذوق
عرفانجوییسی ایدی. پك چوق رحله‌لر، بیچه انتظارلر و بورلرده لیالیلر
ایله الده ایتمش اولدیغی ترکجه دیوانلر، تاریخلر و تذاکر شعرا مثللو بیس
وقدیم کتب منسوخه‌یی حاوی اولان مرتّب دولابنك صیانتنه هان حیاتنك
محافظه‌سی قدر اهتمام ایلردی دیمش اولسه‌م حدود حقیقیتی پك چوق
تجاوز ایتمش اولمام. بیارمه کتابلری — که تحرّی و استنساخلری مخصوصیله
معاونتی سبق ایتمش اولمسندن طولایی بر برادرمکك بو تأویل خواسته
اوغرایه‌رق غلطه سرایی رندانده آلتی آی قدر وسیلهٔ حبسی اولمشیدی --
متوفی گیب (بریتیش موزه‌یوم) کتبخانه‌سنه با وصیتنامه ترك ایلمشدر

گیبك لسان ادبیمز حقنده حاصل ایتدیگی وقوف حقیقةً موجب حیرت
اوله‌جق درجه‌ده بیوك ایدی. اشعار قدیمهٔ ترکیه‌یی تدقیق ایلدیگی
صیره‌لرده بعض مغلق ابیات ومصارعی و مهجور تعبیراتی بزلردن صورارردی،
فقط صوردیغی آدمله برلکده آنلرك مأللرینی حلّه اوغراشدیغی آنده معنای
کلامی ینه چوق کره کندیسی میدانه چیقارردی. اکثریسی متصوّفانه
یازلمش اولان اشعار قدیمه‌مزدن استخراج معانی ایتمك قولای بر ایش

[illegible] اشته ... [illegible] عارضه [illegible]
[illegible] مولود ... آرائی حیرتیله امرار ایدیلیر
[illegible] بولمه [illegible]
[illegible] الآثراعماله [illegible] کوسترلر [illegible] وطرزی علمه‌در
[illegible] اولاد [illegible] ایدنلرده‌کی متّقی کیمسه‌لر طرفندن
[illegible] مولدیعنی [illegible] ایضاحات کافیه ویره‌بیله‌جکمی
بولام. خاطرلرده اریکلت ویادسلرک اسماسی ایچون مولودک اصل
اوقوندیغی و «دکّانده بر آق توتر، یادبله» دیه باشلایان، بشکت
اوقوندیغی صره‌ده بر طاقم کیمسه‌لرک قالقوب جماعته شکر گلاهاری ویا
شربت [illegible] دلالی اکلادم. بعض حسّیات رقیقه اصحابنک قاری
مولودک صوت مؤثّرانه‌سیله هیجانه گلوب هونکور هونکور آغلادقلرینی
علاوه ایده‌یم زمان «لطفاً مولوددن مقام الله بر قاچ بیت اوقوییکز»
دیه مولود نسخه‌سی اله ویرمك ایسته‌مش ایدی. بنده «آهنك تلاوتك
سرده خوش وخروش نکا حاصل اولمه‌دك صورتده تأثیری اولمدیغندن
۱۰ بلکه امیدوار دکلم، فقط بری قارو طیساری فاچیراحق درجه‌ده
دلخراش اولدیغندن امینم» طرزنده کلیمه‌ی قولدن امتناع ایتمش وسعادت
سنّه امامی حافظ اولمق حیثیتیله مقام اوزره بر مولود اوقومسی مناسب اوله‌جغی
مطالعه‌سنده بولنمش ایدم. وقوع بولان رجای مخصوصی اوزرینه برگون امام
افندی‌یی آلوب اویه گتیردم، کیچه‌کی حجره مطالعه‌سنه قپاندق. امام
افندی اله مولود شریفی آلدی و «ای عزیزلر ایشته باشلارز سوزه» دیه
اولدقجه یوکسك صدا ایله قرائته باشلادی. ایکمزده امام افندینک حسن
صوتنی بر وضع متأثّرانه و ساکتانه ایله دیکلدك، اوقونان قطعه‌لر بیتدکدن
صوکره تکرار ویرلدی، شربتلرده صوبولمدی؛ لکن وقت اوکله‌دن صوکره
اولدیغندن و — معلوم اولدیغی اوزره — هرگون اکثرده اوکله صوکی
۱۵ چایی ویرلدیکندن شربته بدل چای ایچیلدی.

اسالرینی و علی الخصوص آنکارده‌کی نظرلرینه و دقتلی یاردملری بر تاریخ
ثمانی بوقدر آچیق بر شیوه ایله گورمه‌دیکلرمزه دعوت ایلدیم. بو فکری
قبول ایلمش ایدی. امّا هیهات که بو اثرین اکمال طبعنه بو
بو عصرك اهالیسیه وقت مساعد اولمدی. بریکی علتی حتی
٥ ١٩٠٠ سنه‌سی ایلولنده بنم اولدیغم زنگلی بروسه‌دن سیحتلردن بریسنده
بر مقاله بوقدریه یازان بلم نانیمک اسموسکده ١٩٠١ سنه‌سی کانون
اوّلنده بو دوست وفاکارمك، بو محترم حقیقی علمانك خبر وفاتی نامه‌یی
کی بر وظیفهٔ الیمه ایفا ایلدی. تایمس غزته‌سنك وفات اعلان ستونینه
درج ایدلمك اوزره گنچك وفاتی مصر بر نعره یاردیغم زمان گوزلرمدن
١٠ یاشلر آقدی. سنه‌لرجه الفت بولندیغم و برابر چالشدیغم بر دوستی
— بیگلرجه بدخواهلرمزك ملتمزی هان آفریقا وحشیلرندن فرقلی اولیه‌جق
صورتده اصحاب عرفاندن محروم اولمق اوزره اتهامه اوغراشدقلری بر
صیره‌ده عرفان ادبیی فعلا اثبات ایچون چالیشان بر دوستی
علمانی — بردن بره غائب ایتمك پك الیم برحال ایدی. گیب
١٥ آقونی ایله بر معتاد بر تعطیلی اسقوچیاده گچیردکدن صوکره انگلتره
ایکنجی جلدینك مسوّده‌لرینی طبع صالح بر حاله قویمق ایچون لوندره‌یه
گلیور ایدی. ورودندن بر قاچ گون اوّل انکا بر مکتوب یازه‌رق لوندره‌ده‌کی
خانه‌سنده بولوشمقلغمزی و برلکده اوکله طعامی ایتمکلکمزی ایستیوردی.
حال بوکه تعیین ایلدیکی گونك ایلك یوسنه‌سی ایله روحه‌سندن آلدیغم
٢٠ بر مکتوبده گیبك بولاشیق بر خسته‌لغه طوتیله‌رق یاتدیغی ذکر اولنیور
و بناء علیه بر نوع خصوصی قرانتینه آلتنده آلنان خانه‌لرینه یاقلاشمقلغم
نفسی صیانهً اخطار اولنیوردی. زوالّی گیب علاجسز تیفوسه برلدی
بولندیغی بر صیره‌ده و والده‌سیله برلکده قویسره گیتمش. جمیع عمیرك
تنفس متمادیسی ایله هواسی مسعود اولان قویسر تللرینك حوسات مضرّه‌سی
٢٥ برله سنیله قیرغین بولنان وجودینه فرصه یاب دخول اولمش‌یدی. بو

اولاد ... ایدیلر ایدی ... دوردنجی رساله‌لر ... اورره اظهار
ایتمش اولدیغم ... بولنمسی ... بیانده ... طوراق ... بر
بالخاصه ... ... و عطیه بر ذاتک الده ایتدیکی ار
اولمادیغی ... تاریخه عادات عثمانیه و ارکان اسلامیه
٥ ... ایدی ... ایچون ... اعتناسنه موفق اولوردم مسائل
... مطالعه ... علمای اسلامیه‌دن علم تصوفه
احتیاجی اولمان و بر زمانلر قللدرانه بر صورتده تولدیزده یتیشمش اولان
بر ذاتک یاردم ایدردی ایشته بونلر باشدر که اسم عاجزانه‌مله برابر بو
ذاتک ناملری کتابک برنجی جلدینک مقدمه‌سنده مقام تشکرده
١ ذکر ایلمشدر

تاریخ اشعار عثمانیه‌نک اللك جلدی ۱۹۰۰ سنهٔ میلادیه‌سنده نشر
اولنمشدی. جلد اول حقیقده تاریخ اشعار حقده مطالعاتدن زیاده عموم
اسلامیه حقده مطالعات عالمانه‌یی حاوی اولمق جهتیله بر اهمیت مخصوصه‌یه
مالکدر. دور اخیر ادبیاتمز ایچون تحریری تصور ایلمش اولدیغی صوکك
١٥ جلد مستثنا اولمق اوزره دیگر جلدلرک مسوده‌لری دخی حین وفاتنده
موجود اولمغله برابر قسم اعظمی پراکنده بر حالده بولنیوردی. گرک بو پراکنده
مسوده‌لری و گرک نظر مطالعه‌سندن کچمش اولان کتب عدیده ایچنده
براقمش اولدیغی ورقه‌لرده‌کی قیودات واشاراتی طبع اولنه‌بیله‌جك درجه‌ده
برحال انتظامه صوقمق دها برچوق زمان صرفنه محتاج ایدی. مع ما
٢ فیه کیب ناتمام قالمش اولدیغی اثر عظیمك آك سوزگلی و مشکل جهتی
یعنی تتبع کیفیتی — دور جدید تاریخی مستثنا اولمق اوزره — اکمال ایلمش
اولدیغندن باقی قالان جلدلری آز بر زمان ظرفنده موقع انتشاره قونیه‌بیله‌جکی
امید ایدیلیوردی، حتی تاریخ اشعار عثمانیه‌نک طبعی اکمالدن صوکره
یکی بر اثر تحریری آرزوسیله دوشنمش و نه یولده بر تألیف وجوده
٢٥ گتورملك مناسب اوله‌جغی حقنده بنمله مشاوره ایله ایتمش ایدی «آوروپا

نشری درعهده ایلدی. السنه و ادبیات اسلامیه‌یه کی احاطهٔ کامله‌سیله نام
محترمی معروف اولان معلم فرون ادنه بورولی، اوجاق بیلر بر
دائره مسئول اولدیغی سائر نشریه رسالهله برابر کیتابک ابرازی دخی تعلیم
وتنظیره موفّق اولدی. تاریخ اشعار عثمانیّه‌نک آلتنجی جلدینی تشکیل
٥ ایدن و یالکز اثر مذکورده مندرج اولان منظومه‌لرک اصللرینی حاوی
اولان بو جلدی دخی ترتیب ونشر ایلین ده او ذات محترمدر

حمد اولسون که جلد تکمیل اولنمسی لازم کلن تاریخ اشعار عثمانیه‌نک
ابتدا بش جلدی بر وجه معروض انظار عامه‌یه عرض اولندیغی حالده حیفا که
دَوْرِ جدید ادبیّاتمزه مخصوص اولماسی مطلوب اولان صوک جلدک مسوّده‌لرینی
١ احضاره عمر موفا مساعد اولمامشدر. متوفّی کیب عثمانلیلرک صوک نظم
عصر طرفنده ترقّیات ادبیّه‌ده وقوع بولمش اولان موفّقیتلرینی بسط ایتملر
آنجق بو نسبه طرفنده استحصال ایده‌بیلدیلر فکرنده بولنوردی. بناءً علیه
دَوْرِ جدید ادبیّاتمزده وقوعه کلن بو مسائلک اهمیّتی کندیسی پک چوق
تدقیقات وتتبّعات اجراسنه مجبور ایلیوردی. بویله بر همّته سعی ایلکمزده
١٥ استعدادک بلکه سنه‌لرله حکم سوردیکی زمانلره تصادف ایتمش اولدیغندن
تحرّی معلومات امرنده اتّقای غیر قابل مشکلاته دوچار اولیوردی. دَوْرِ
جدید ادبی رجالنک حیات و اثرلرینه وقوف ایچون پک زیاده اوغراشدی،
فقط بو رجالک کیمی مدتده فوت اولمش، کیمی اصدقا حواشیسی متعلّقه
ایله کوشهٔ ساکتهٔ انزوایه چکیلمکه مجبور قالمش، یازدقلری صحائف ادبیّه‌نک
١ پک چوغی نشر اولنمامش، نشر ایدیلنلری ایسه طوپلانه‌بیله‌رک میدان
استفاده‌دن قالقمش. گرک اُدبا، گرک تألیفات اُدبا حقّنده داخل ممالک
عثمانیّه‌ده بولنان اهل وقوف ایله مخابره اولنورسه معلومات مقتضیه
آلنه‌ماردی. اونلره بالواسطه استیضاح وقوع بولنسه بیله مراجعت ایدیلن
ذوات یا سوء تفسیر حواسیسندن خوفاً و یا — مع التأسّف تقصیرات
٢٥ ملیّه‌مزدن اولان اهمال سببیله — جواب ویرمزدی؛ جواب ویرلر بولنسه

اما، اوندن [illegible] کوی صوکره بر [illegible] حسیاتی اما برابر
اشعارانه [illegible] ؛ فقط تشدّق بالغه بازار احمس [illegible] حسیاتی ایسته
نواله [illegible] ، آلدی کوزوردی، حاره آیسله اوچده
بر [illegible] ایدی که بونلردن برینی، موفّقانه دوست [illegible] عبد الحقّ
حامد بک [illegible] برایی ده [illegible] ادیبه‌سنک آنک شدّلی تجدّدپرورلریدر
اولان و او سیره‌ده بالتصادف انکلتره‌ده بولنان اُدبای عثمانیه‌دن مرحوم
عبد الحلیم ممدوح بک، او برابر بو رفیق [illegible] ایدی. کالسا دروسنده
موفّقانه اوّل [illegible] بر [illegible] باغچورده بولنان بدری نامره کلدی و انکا
ایله بری سلاملادی. او آنده هیچ برده [illegible] غیر اختیاری بالکز لسان حال
١٠ ایله او برم ویر اونک تأثیراته آشوردق

ایشته کیسه هور فرق دورت یاشلرنده ایکی بردن بره عالم ابدیّته
کوچدی. « تاریخ اشعار عثمانیّه » سنک اقسام باقیه‌سنک مسوّده‌لری‌ده
اوراق پریشان حالنده قالدی

آرتق میدانه کیم چیقوب سائقه حسّ ایله، حادثهٔ هوس ایله، نقد و
١٥ وقت صرفیله ترکلرک عرفان، اخلاق و تأریخی اعلایه — او زمانلر
ایجابات سیاسیّه‌دن اوله‌رق ترکلره هیچ ده محبّ اولمیان انکلتره‌ده —
کیبک اما اتمک ایستدیکی خدماتی اتمام ایلیه‌جك؟ هر مشکلک بر چارهٔ
حسنه‌سی تحرّی‌یه چالشمق کبی بر عزم متینه انکلیزلر هر ملّتدن زیاده
مالکدرلر. ایشته موفّقانک والده‌سی کرك اشعار عثمانیّه تأریخنک، کرك
٢٠ مستشرقلرجه مفید عدّ اولنان آثار علمیّه وادبیّه‌نک طبع ونشرینه خادم
اولمق اوزره بر جیلی آقچه تبرّع و او سرمایه‌یه نظارت ایلمك اوزره تعیین
اولنان متولّیلره تودیع ایتدی که بو وقفه، The E. J. W. Gibb Memorial Trust،
تسمیه اولنمقده‌در. کیبک احبّای قدیمه‌سندن اولان مستشرق مشهور
کمبریج دارالفنونی معلّملرندن ادوارد براون افندی حضرتلری دخی
٢٥ مسوّداتی تنظیم و بناءً علیه تأریخ اشعار عثمانیّه‌نک اقسام باقیه‌سی یدر یی

وى ادكلر نشر له آثار اشعار شاعرانه آثار منثوره اثر ادام ديده ودستى آبادلد
ركيده برحمه ابادن همتى برداد اولمور

حرّدن شوقى زاده
جلال خالد

كمبريج دارالفنونى

(حاشيه)

مؤلف اركان ممالك عثمانيه‌ده هيچ آثار اصلاً اولمديغنه دائر بالاده
اشارت ايدلمش ايدى. بونى بوقدر كمك مملكتمزى زيارت ايلمك استمه‌مش
اولديغى آكلاشلمسون كه بيچ اوروپاده موجود ايدى فقط ممالك
عثمانيه‌نك نصيبى استبداد آلنده اولديغى جهالتده اوقوبوردى، سرقتدن
١ اكلاردن ايشيديوردى و سهوله عثمانلى اهل عرفانى ايله سرسرى
ملاقى اوله‌مديغندن، مبادلهٔ افكار عليه ايده‌مديكندن، كتابلره
گيروب وادر آثار منثوره‌يى بولوب و تتبع ايده‌مديكندن امين ايدى.
فى الواقع امرء سياسته ايله مشغول اولمديغندن كنديسنك ديگر زوّار
اجانب گبى داعىٔ شبهه برحالى بولنميه‌جغى طبيعى ايدى. فقط دورِ سابقده
١٥ بدخواه اولان اجنبى سيّاحينى گيرجواسيس اولان زوّار فضائلشعار دخى
جاسوس تعبيرندن آزاده قالمديغندن فلمن عثمانلىلر ايچون حسن نيّتدن
نشئه بر حسنّ تسليمى كيمك حركات ومعاملاتى دخى سوء تأويله
اوغرايه‌جغى شبهه يوق ايدى. مملكتمز احوالنك او مقوله فالقلرندن
آگاه اولان مؤلف ارباب طلمك تهر اولوب و نا ايديلوبده وطنرده بر
٢ دَوْرِ حرّيّت آچلمسنه برم قدر خواهش گوسترر و زيارت ايچون اوله
بر دَوْرِ حرّيّتك كشادينه انتظار ايلردى.
مؤلّفك كتبخانه‌سنده بولنان نفيس و نادر كافهٔ آثار منثوره (بريتيش
موزه‌ئوم) كتبخانهٔ عموميه‌سنه وقف ايدلديكى گى مالك اولديغى كافهٔ آثار
٢٤ مطبوعه‌نك آوروپا لسانلرينه محرّر بولنان و احوال شرقيّه‌يه دائر اولن

ﻟ ﻭﻟﻬﺎ ﺍﺩﻯ ﺩﻻﺋﻞ ﻣﻄﺎﻟﻮﻩ ﺩﺩﻛﻞ ﺍﻻ ﻣﺮﻭﺭ ﻣﻠﺪﻩ ﺟﻤﻠﻪﻟﻰ
ﺣﺎﻭﻯ ﻭﺍﻭﺭﺍﻕ ﺍﻟﻨﺪﻩ ﻣﻮﻟﻪ ﻛﺎﺗﺐ ﻣﻘﺎﻟﻪﺩﻥ ﺍﻭﻻﻣﺪﺭﻛﻪ ﻛﺘﺐ ﺩَﻭْﺭِ
ﻣﺪﻯ ﺗﻜﻤﻴﻞ ﺍﻳﻠﻪ ﻟﻚ ﺍﻣﻼﺭ ﺣﻮﻙ ﺣﺎﺩﺩﻩ ﺍﻛﺪ ﻣُﻬﻢّ ﺑﺮ ﻣﻮﻗﻊ ﻃﻮﺗﻤﺴﻰ
ﻻﺯﻡ ﻧﺎﻡ ﻧﺎﻣﻖ ﻛﻤﺎﻝ ﺑﻚ ﻣﺮﺣﻮﻡ ﺩﻩﻩ ﻣﻌﻠﻮﻣﺎﺕ ﻣﻜﻤّﻠﻪ ﺍﺳﺘﺤﺼﺎﻝ
ﺍﺣﺘﻤﺎﻟﺎﺗﻰ ﺍﻟﻜﺮ ﻧﺎﻯ ﺍﻳﺪﻯ ﻭ ﺷﻤﺪﻯ ﺍﺳﺎ ﺩﺭﺳﻮﻣﻠﺮ ﺣﻘّﻨﺪﻩ ﺑﺮ ﻭﺻﻞ
ﺑﺎﺭﻣﺪﻥ ﻣﺎﻋﺪﺍ ﺣﻮﻙ ﺩﻳﺪﺍﺭ ﺍﻳﭽﻮﻥ ﻫﻴﭻ ﺑﺮ ﻣﻨﺒﻊ ﺣﺎﺿﺮﻟﻪﻣﺎﻣﺶ ﺑﺪﻯ

ﺩﻭﺭ ﺟﺪﻳﺪ ﺍﺩﺑﻴﺎﺗﻚ ﻣﻠﻠﻮﻯ ﺣﻘﻨﺪﻩ ﻣﺆﻟّﻒ ﻃﺮﻓﻨﺪﻥ ﺑﺮﺳﻰ ﺗﺼﻮّﺭ ﺍﻭﻟﻨﺎﻥ
ﺣﻮﻙ ﺣﺎﻟﺪﻛﻪ ﻧﺎﺣﻰ ﺍﺳﺘﺼﻐﺎﺭ ﺍﻳﻠﺪﻛﻠﺮﻯ ﺩﻭﻛﺮﻩ ﻣﻴﺪﺍﻥ ﺍﺷﺎﺭﻩ ﺷﻌﺎﺭﻣﻰ
ﻣﻤﺴﺮﻭﺭ ﻣﺤﺘﺮﻡ ﺑﺮﻭﻥ ﺍﻭﻟﺪﻯ ﺍﻣﺪ ﺍﻟﻤﻜﻪﺩﺭ ﺛﺒﺖ ﺍﻳﻤﺪﻛﻰ ﺑﺮ ﺍﻳﺴﻚ
ﺍﺣﻤﺪﻥ ﻛﺎﻟﻚ ﺍﻳﭽﻮﻥ ﻫﺮ ﺩﺭﻟﻮ ﺑﺮﺍﺣﻰ ﺍﺣﺘﺴﺎﺭ ﻭ ﻣﺸﻜﻼﺗﻰ ﺍﻗﺘﺤﺎﻣﺪﻥ ﭼﻜﻨﻤﻴﻦ
ﻭ ﺻﺎﺣﺐ ﻋﺰﻡ ﺟﻠﺪ ﻣﺬﻛﻮﺭﻩ ﻧﺎﺳﺐ ﺍﻭﻻﻥ ﻣﺒﺎﺣﺜﻰ ﺟﻤﻊ ﺍﻳﻠﻴﻪﺟﻜﺪﺭ
ﻣﺮﺣﻮﻡ ﻧﺎﻣﻖ ﻛﻤﺎﻝ ﺑﻚ ﻭﺳﺎﺋﺮ ﺷﻌﺮﺍﻯ ﻣﻤﺎﺭﻩٔ ﻋﺜﻤﺎﻧﻴّﻪﻛﻪ ﺩﺍﻟﻤﺮﻯ ﻭﺍﺭﻟﺮﻯ
ﺣﻘّﻨﺪﻩ ﺟﻤﻊ ﻣﻌﻠﻮﻣﺎﺕ ﺍﻟﻤﻚ ﺍﻳﭽﻮﻥ ﺍﺳﺘﺎﻧﺒﻮﻟﺪﻩ ﻭﺍﻻﻥ ﺑﺮ ﻋﺜﻤﺎﻧﻠﻰ ﺩﺍﻧﺸﻤﻨﺪﻯ
ﻃﺮﻓﻨﺪﻥ ﻭﻋﺪ ﻣﻌﺎﻭﻧﺖ ﺩﺧﻰ ﺁﻟﻤﺪﺭ ﺑﻨﺎﺀ ﻋﻠﻴﻪ ﺁﺭﻩﺳﻰ ﭼﻮﻕ ﻛﻴﭽﻤﻪﺩﻥ ﺩَﻭْﺭِ
١٥ ﺟﺪﻳﺪ ﺍﺩﺑﻴّﺎﺗﻪ ﻣﺨﺼﻮﺹ ﺍﻭﻟﻤﻖ ﺍﻭﺯﺭﻩ ﻣﺘﺼﻮّﺭ ﺍﻭﻻﻥ ﺟﻠﺪﻙ ﺩﺧﻰ ﺍﻧﻜﻠﻴﺰﺟﻪ
ﺑﻜﻠّﻢ ﺍﺻﺤﺎﺏ ﻣﻄﺎﻟﻌﻪﻳﻪ ﻋﺮﺽ ﺍﻭﻟﻨﻪﺑﻴﻠﻪﺟﻜﻰ ﻗﻮﻳﺎً ﺍﻣﻴﺪ ﺍﻳﺪﺭﻡ

ﺍﺷﻌﺎﺭ ﻋﺜﻤﺎﻧﻴّﻪ ﺗﺎﺭﻳﺨﻨﻚ ﺣﺎﻭﻯ ﺍﻭﻟﺪﻳﻐﻰ ﺍﻗﺴﺎﻡ ﻣﺒﺎﺣﺜﺪﻥ ﺩَﻭْﺭِ ﻣﻬﺠﻮﺭ،
ﺩَﻭْﺭِ ﻋﺘﻴﻖ ﻭ ﺩَﻭْﺭِ ﺗﺤﻮّﻝ ﺣﻘّﻨﺪﻩ ﻭﻓﺮﻧﻜﻚ ﻣﺴﻠﻚ ﻧﻈﻤﻪ ﻧﻪ ﺩﺭﺟﻪﻳﻪ ﻗﺪﺭ
ﻧﻔﻮﺫ ﺍﻭﻟﺪﻳﻐﻰ ﺍﻳﻠﻪ ﺷﻌﺮ ﻋﺜﻤﺎﻧﻴﻨﻚ ﺑﺎﻵﺧﺮﻩ ﻧﻪ ﺻﻮﺭﺗﻠﻪ ﻣﻠّﻰ ﺑﺮ ﭼﻬﺮﻩ ﻛﻴﺮﺩﻳﻜﻪ
٢٠ ﺩﺍﺋﺮ ﺑﻮﺭﺍﺩﻩ ﺑﺮ ﺁﺯ ﺍﻳﻀﺎﺣﺎﺕ ﻣﻠﺘﻘﻄﻪ ﻭﻳﺮﻣﻚ ﺁﺭﺯﻭ ﺍﻳﻠﺮ ﺍﻳﺪﻡ. ﻫﻠﻪ ﺑﺮﻳﺠﻰ
ﺟﻠﺪﻙ ﻋﻠﻮﻡ ﻭ ﺍﺩﺑﻴّﺎﺕ ﺍﺳﻼﻣﻴّﻪﺩﻥ ﺑﺎﺣﺚ ﺍﻭﻻﻥ ﻣﺪﺧﻞ ﻓﺼﻼﺗﻪﺳﻰ
ﺑﺮ ﻓﺮﺻﺖ ﺑﻮﻟﻮﺏ ﺗﺮﻛﺠﻪﻳﻪ ﺗﺮﺟﻤﻪ ﺍﻳﺘﻤﻠﻚ ﻭ ﺁﻳﺮﻳﺠﻪ ﺑﺮ ﻛﺘﺎﺏ ﺻﻮﺭﺗﻨﺪﻩ
ﭼﻴﻘﺎﺭﻣﻖ ﺍﺳﺘﺮ ﺍﻳﺪﻡ ﻓﻘﻂ ﺑﺮ ﻋﺜﻤﺎﻧﻠﻰ ﺻﺎﺣﺐ ﻏﻴﺮﺗﻨﻚ ﻫﻤّﺘﻰ ﺍﻭﻳﻠﻪ ﺑﺮ ﺧﺪﻣﺖ
ﻧﺎﭼﻴﺰﺍﻧﻪﻣﻪ ﺣﺎﺟﺖ ﺑﺮﺍﻗﻤﺪﻯ. ﺍﺳﺘﺨﺎﺭﻩ ﻧﻈﺮﺍً ﺭﺳﻮﻣﺎﺕ ﺍﻣﻴﻰ ﺭﺍﺋﺐ ﺑﺎﺷﺎﺭﺍﺩﻩ
٢٥ ﺩﺍﻧﺸﻤﻨﺪﺍﻥ ﺿُﺒّﺎﻁِ ﻋﺜﻤﺎﻧﻴّﻪﺩﻥ ﻣﻴﺮ ﺁﻻﻯ ﻣﺤﻤّﺪ ﺭﺍﺋﺐ ﺑﻚ ﺑﻌﻪ ﻭﻗﺘﻠﺮ ﻭ ﻳﻠﻚ

مولانا جلال الدین رومی

(۱) مرغزلدن (Vol. I, p. 150)

اگر کندور مریداش ودیا یاوور   اوروں مولان و در سنگا دلاوور
جیوانی مرك طوت توریلر اوکندر   ایمان ندن مرا تورم فسرا قور
اکر طالسه‌گک وکر رومس وکر ترك ، زبان بی زبانان را بیاموز

و ل ایضا ،

(۲) مرغزلدن (Vol. I, p. 150)

دانی که من ز عالم بالغور سنی سیورمین
کر دم زمن بیانی اسدر عمت اولرمین
روزی نشسته خواهم یالغور سنونگ قاتونکده
هم مین شاعیر ایحرمین هم سین فاسن بیلیرمین

سلطان ولد

(۳) رباب نامه دن (Vol. I, pp. 157-162)

مولانا دن اولیا قطبی بلنگ ، تاکیم اول بوردی سا آنی تلمک
تنکری دان رحمت در آنن سوزلوری ، کورلـر اقرسا احیـلا کورلرـے
۱ قاتی کتی کم بو سوردن یول ورا ، تکری آنک مردنی تانگا ویـرا
یوقیدین مالم طوارم کم ویـرم ، دوستلغی مالیلـه بللو گوستـرم
مال کیم تنگری تانگا وردی بو در ، کم بو مالی اشتیا اول اسلو در
۱۲ اوسلو کیشییں مالی سوزلر آلور ، مالی ویـرر بو سوزلاری آلور

[illegible] دارالفنون [illegible] سعادت اثرلر [illegible]
اهدا اولنان [illegible] كوسترك اوزره ورق [illegible] تركه
[illegible] دار الفنون [illegible] [illegible] كرك
[illegible] اولان آثار [illegible] روحنى
[illegible] استحصال اولنان [illegible]
[illegible] اولان [illegible] دارالفنون كتابخانه مأمورلرى بو نسخه‌نك
[illegible] دورلر [illegible] طرفندن
دار الفنون مذكور [illegible] اهداسى مأمول اولنان كتابلر ايله
كتب [illegible] آثار [illegible] ترادى عاملان ايچون موجب شرف [illegible]
سى اولور اعتقادنده‌يم

ح. ح

کدورتی تنگی سن جانن الدیا ، زحمت دن نارنجی ناعملیا
بو جهاندا اول ارتی کی اسمل آنی دوامل ایرین الدن دمل
آنی دوسلر جهان اسی اولسر اولک آباردن جهان دیر، قلر
بو جهان کودا نکی اولر جانی ، کودا ناما ایجی کور عان دالی
۵ کوده کوریدر جانی کر کوردست ، جان بیمالیعسی اسلو سزلدسه
جان کورس کم بورن کورلر کورا کوسه دانل کم نالا قارشو سررا
علم لا کور جان بورن تو بو کوری ، الله کم اسک کورر هر بر سوری
هر سانک کورلرسه انریسدر ، سنه بور کور وار دوکالسی کورر
سورلرنک کوری باتق قولق اولر ، کی سورتا ساور سوری قولق یلر
۱ طادماغنک کوری آغر در کوده ده طاتلوی آجیدن اول کی فرق ایده
هر سانانسا آنک کوریلسه ساو ، کم کوراس دشماس سن ایراق
جان بوریسا جانلا ناتناق کرلک ، جان دلرس کوردن جهاق کرلک
بور دلرس وار بور اولعل بورس ، جور دیلرس وار جور اولعل جورس
آنیلا بلعل دول حقت اولمسدی ، اولسه کم باور ادن کی تلهادی

* * * * * * * * * * * *

۱۵ ترکه بلسیدم بن ایدسدم سرا ، سرلری کم تکسری دن دکدی مرا
بلدرسدم سورلا بلسدوغی ، بلدرسدم بن سرا بلدوغی
دیلسرم کم کورهلسر تسامو آنی ، جمله یوقسللر اولا بسدن غنی
بلدرم دوکالیسا بلسدوغی ، بولهلسر اولو کیچی اولسدوغی

* * * * * * * * * * * *

تنگرییی پیغامبرندن اِستعل ، زنهار آنی حقدن ایرو سنغل
۲ اول که بولدی تنگرییی کی دُت آنی ، آنی بولیحق دیسا تنگری قسانی
تنگری آندن ایرو دگل اج کُرنگ ، اول ویرر سانکسا همیشه اوروریگ
کم که بیری انکی کورر تماشی دسر ، سوزنی ایشسغل قلماشی دسر
۲۲ ای قرنداش بو سوری ایلا که ور ، اول بلا کم تنگرییی جاندن سور

بال طوبراق درهٔ بو سوزلر خان درر . اسلوار اسمن فاجر بو سنده درر
سوز دالور ساتی داوّر دالی آلسر ، دری‌لی ذت دوعل آلی کم اُلسر
بگزدن ذنب کم دلاس سوب اند ، کون و نیجه سکری‌سن اسه سدد
داوار روب راری قلب دیکل آنکدا رحمت ادل گلدو لطفدن اکا
۵ کوزدب اج کم بدن الاو نوید طادلسه گهی دنکرا کیسرم ذریر
بی ب کم طاملسه دنکسرا تارلسر ایکی عالمر طاملسه دنکر بیسر اُلر
بن داقی طامله دکی دنکار اُلر ، اُلمیم دنکسر کمی دوسه عالمر
اسلوار عیرارب تالر بو سوزلسرا ، کر حلاق خالقی بیتا کورا
بن بولارا اسدا ریم کم اولب بوری کمه کورمسر کدو کورر کسدری
۱۰ تکسری کسدو بوری انکا ورر ، اول بورسلا تکری‌لی الّو کورر
حرف احمد بو سدر معی سعر ، بو سورسلا اسلو وقارو اعسر
بهم ادر کم تکری کوردی ، تکری‌لی تکری بوری درکه سوردی تکری‌لی

اوسکی قوعل دلو اول بو بولا ، بر بولا بر حان ورن ترحاب آلا
سکری دن در حان کدو ورعل انکا ، کم عوص وسرا آکش حانلر شکا
۱۵ اول برا الک حالی کم بر بور اُلا . آکدن اسدا حالی ساور اُلا
ایمدا کور حانکی قسدا کسدر ، سسر اسدا حان عجا اشلر اسدر
بن یاتیجق کوددن حانک اُجر ، تش نکی قسدا اولرسا بر ایچر
کدوریدن بور صورت بر حان اُلر ، شهسر الر سارلر الر دکان الر
کدودن هم بر الر هم کولث الر ، جان ایاقسدر اکر کودا یتر
۲ اویله داهل سن آلچلث حانکی ، حان وررکن کی ساقی اماکی
کم بیاه ایاقسا الی حاب تکریسا اوجماق اچریسا حورلرلا بوریسا
بچتلو اول حان که حالی عسقدر ، قولعی بو یولده صاف صدق در
عسق سر حالی اُلو یلماق گرلث ، اول که عاشقدر آنی اُلماق گرلث
۲۰ کم حانکی عسقلا دیرسه اسدا ، هم بوریدب بو قرانکولق گیسدا

ان سه اولور بر يله ور طوارت سن دالسه
انسور بحان توردی ام كم بوردنن دا تزيلى
كوسته آغاسن صاوم كز اولسن در بوم
آم الوكى ور مالوك كم دوبدسن آكربلى

يونس امره

(٦) غزل (170-171) ١ ا ا اا

كمده و وت ايمان بنم حرح اوروس دوير بنم
بولوت اولوس هواسه بعور اولوب ايمان بنم
يلدرم اولوب ساتيان ساقنوب ايسى طوتيان
اول بر دمه بوكران اول آغلو سلان بنم
اليين اياغى سنسرن حمره‌ء قافدن آشيران
جوفلرى تحتدن اتوران حكمت اسى سلطان بنم
بولوت اولوب كوكه اغان يغمور اولوب يره ينان
كور سوزلرك كورمدكى نور يوصارق دوغان بنم
ات و درى سكوك چاتن قدرت الله درى طوس
حكمت اسكرم بتان قدرت سودين امن بنم
بار كموروب بر طوبادن توكلمز اوى حالدان
حشود اتادن ابادن قوللق يدرن بيان بنم
بر نيچه‌ء قيلدم اسر دولت ايله سوردم عمر
يان كمورسر بن تيمور اورسه حكم صلن بنم
درتلو كتى تكلسون رى گوستربن آتا برى
گوكلم اويب گورس شهرى دور ايچده زمان بنم
يونس دكل بونى دن قدرت ديليدر سويلين
كافر اوله ايمانه اوّل آخر هان بنم

ولـ و بر ا ه تابـدا بر الا   بکری‌دن هاتی طاسی ر سر الا
وه اولر با برابر بر بور ألر   سورلر اسا عاقبت بر کور الر
اگر ورسا اوار اول ر حاں ملر   اول جهانده قوللا سلطانی تکر
دول ه لطان ... درر اکی دکل   اول سرا اجرا بر ألر مالك و ئل

تکری دلدی سرو اولدم بو سا   کلدو دوسن کی ولده اسا
اولو جی کلدی بی کورمسا   بـه در کم کلمدن سن بژمعسا
بوی‌ی دای حاسا سدن سروی   سن حالق سن ساکا دلدن سروی
سا دلدی سرو اولدم کلمدن   دلـدکم سوره حسابا آلمدن
موسی د دی بو سری اکلاسرم   معصودک مادر بو سردن ملرم
انکری دلدی سرو اولدی ماه ولدم   دسا اجرا بیروی دارّی دام
بر کون الی سه وارب کورمدک   یس دس حالدن سورمدک
ں اک بیرواعدن میروم   سامه کم ں اول ولی‌دن اروم
کم آنی کورا سی کورمس در اول   کم آنی سورا یبی سوری در اول
سی اسلا آنی سده کوریکور   سی آندن آنی سدن سوزکور

و له ایضا

(٤) قطعه (Vol. I, p. 10)

سون ارک بو کیجه بور دوی، آنونکجون کیم ابحق آی دوشدی
قرا کو نالیه ایه که بو آی، قرا کونی ور لـه طسره تی
او الدن طوابک ملو اولور کیم اوعری اوده قالدی ماکه گیتدی

و له ایضا

(٥) قطعه (Vol. I, p. 163)

تکری ایچون گل نکا کیم آنکاسن تاگری‌لی
ور بو جهانی بو کون کیم آلسین تانکری‌لی

و [illegible]

(۸) غزل [illegible]

یولداش اولالم ایکیمز گل دوسته گیدهلم گل
حالداش اولالم ایکیمز گل دوسته گیدهلم گل
قولتقور اولی گل بن سکا دوستلم دوستدر سکا
غافل اولمه اوکدن صوکا گل دوسته گیدهلم گل
۵ بو دنیاده قالمیهلم یالانه آلدنمیهلم
ایکیمز ایرلمهلم گل دوسته گیدهلم گل
دنیا دکلدر ماندار آچ گوزکی حالت اولار
اولمدن بزه یولداش و یار گل دوسته گیدهلم گل
[بو دنیادن ترک ایدهلم اول دوست اله اوچالم
۱۰ آرزو هوسدن گچهلم گل دوسته گیدهلم گل]
اولوم خبری گلمدن اجل تقاضا آلمدن
عزرائیل حمله قیلمدن گل دوسته گیدهلم گل
گرچک عاشقی گورهلم حقک خبرین آلالم
عاشق یونسی بولهلم گل دوسته گیدهلم گل

وله ایضاً

(۹) مثنوی (Vol I pp 1, —177)

۱۵ یا الهی گر سؤال ایتسک بکا ۰ نه دیرم آنده جوابم اوتس سکا
بن بکا ظلم ایلدم ایتدم گناه ، بلمدم نتدم سکا ای پادشاه
گلمدن خلقمده بم کم دیدک ۰ طوغمدن عاصی بکا آدم دیدک
هر نه دیلرسک خلقمده ایلدک ۰ نه طوغمه طوردم ایسه سن طوغدردک
گوراجوب گوردمکه بر زندان ایچی ۰ نفس هوا طُبْعِلُّو شیطان ایچی
۲۰ حس ایچنده اولمیایم دیو آچ ۰ مُشْکِل مردار بدم بر ایکی قاچ
بنی دوردم بنی سن دوزدک بنی ۰ بُر عیب نیچون یراتدک یا غنی

و له ایضاً

(٧) غزل (۱۱۰۱ ۱ ۱۱ ۱۱۱ ۱۱۰ ۱)

اول پادشاه بی نشان لطف ایلدیکی رحمان نم
کنجلری رزقی ویرب جمله یره لطفان نم
طاغلردن ادم یارادان طوپراقدن قوش دورسادن
طاغلری داغی بولیدن بکر الیب سحاب نم
کسی زاهد قیلان کیمی زندیق ایلدن
عاشقی اوردوغی اول دلیل و برهان نم
بر قولنه آلتون ویرب عورت و مال اوغل ویرب
هم قوی بر سکیز بر بولو اول رحیم رحمان نم
یار ایلدن روب بر طوغدران حیوانلره رزقی ویرن
١ بو جمله انلری کورن هم حاللره حالان نم
هم اسمنه نه قیا اول قادر حق مطلقا
یارب حضور اوله سقّیا آنی ویلان عمران نم
درلت درلو نسنه‌دن حاصل بیلک اتمشه نه دلیل
اود اله صو طپراق و یل سیاد قیلن یزدان نم
١٥ ات و دری سکولت حان تن پرده‌لری طوب
قدرت اتم جوهردر نه هم ظاهر و عیان نم
هم باطنم هم ظاهرم هم اوّلم هم آخرم
هم ب اولم هم اول نه هم اول کریم سبحان نم
وقدر آراده ترجمان اندایکی ایش نکتا عیان
٢ اولسدر نکتا ورن لسان اول ذکر عُمّان نم
بو یری کوکی یارادن و عرش و کرسی دور ایدن
٢١ بیلک بر آدی وار در یونس اول صاحب قُرآن نم

هر که گلدی بامسه کیم اصلی وار   اصل اولور بونک هم اصل وار
اول که اصلی فرع سوفدر کم در اول   اول دورر کم ناموبا حاکم در اول
ایسد آنک قدرین ایدم عیان   کم ملاسین بو اسمی دلو نه یاین
گور که نه قادی و نتدن بیلدی   نه بر دیدی نه ای بادن اولدی
٥ بو اتی واجب درر بلك بکا   دکله امدی ایدیم نقل بلکه
الله بیلدی ودردن عمل کل   عقل گلدن ایلدی دردت درلو بل
ولدی اول دردی جهانه دردت نتون   آندن اولدی حز و نسبت ربع و سکون
آب و آتش باد و خاك آد اولدی   بلری بو ملکه بنیاد اولدی
درده درت حکم وردی اول جلیل   کم ملاره ندر اولی دلیل
١٠ هر برسی سر اینته قائم درر   بلرکله بو جهان دائم درر
ایسد امدی هر بریک ایسی نه   گور که نه حسود اسلو اینه
برسدن باره اولور دشت و باغ   بیتر آنوک حاصلدن بال و ساج
برسی ملکه چراغ اولمش درر   آندن بیر و گولک ظلمت درر
برسی بیر یوریک قراسی در   هر سولر هر سویرر هر آریدر
١٥ برشی محکوم اولب دتدی قرار   تا که مخلوق سوره اندا روزکار
درد درد اتدی دُرُنْدُر حوش لطیف   اتلو ایسده ولی دُردی حریف
با قویجه اول قیامت گوبلری   کمسه معزول اتمسر بولری
عالمک اصلی بو دُرت سرور درر   عالی قائم دوتن بلر درر
بولرکله بو جهان دُندی تابت   بولرکله دنیاده بتدی نبات
٢٠ دُنیده بسه وجوده گلمیا   کم بولردن آسده موجود اولمیا
صورت اهلی جمله بو دردن بتر   هم بسه جمله عدا آندن دوتر
امدی گل معنی ایله تن حالکا   عاقلیسک واقف اول احوالکا
گور کم اول الله سکله بیلدی   بیله دُرْدی سی بادن ایلدی
٢٤ عنایت قلدی سکا اول حکیم   بسه کرامت وردی سکا اول کریم
٢٥ کر بلرسک قدْرِنی شکر ایلگل   دون و گُندُر دُرْسنی ذکر ایلگل

بنا باشلدی و باکیکاتی سنک ، با سوزمی عکدی حکمکدن سنکا
رنجی بیوا سنی آچدی بودم ، با آکسورلک سنی صحاحی بودم
ولی کنی کیزی بیارسن نیج دیو   یارغکدن سن سنی کل نیج دیو
دل کبی کمردن ادم می کبر ، با طیابور سنا اورنلور بیا اوجر
٥ بوللرکز کنری یارلر بیر اجون   حیری اولسدر کیم یحرلر بیر اجون
ان کرك واجع و شکم اولا اول ، کم بلر دیلر اوش طرعرتی یول
برارو بوردگک حیات طبربعد ، قصد قیلدککی بی اوده آنعه
دیراب آکسا براتور ثقال اولا ، سا بوقجی تاجر و عطار اولا
بن تیارس حود بیلورسن حالی   بسه صاحب کیم طرطاس اعمالی
١٠ حوب کناه مردارلرک بردارسدر ، مصرتده سارهمرلسر کارسدر
بن سحوں مرداری طرطوب آکاسن   یس کرك کیم لطفله سن اوریهسن
دیسهسکیم سی اوده اورهسن ، شرککک آغر کلور ایسه کورهسن
سری آر اتمك الکده حری حوق ، حیری آر ایملك الکده شری جوق
بن تماشا بیلهسن هرس بن یسام ، حاشا لله سدن ای رب الانام
١٥ کلدیکی اتقامکت اولدوروب   جوریدوب کوریحه طیراق طولدروب
بر آوج طیراعه بونجه قیل و قال   نه گرکدر ای کریم دو الجلال
حوبکا دکلدی بوسدن بر زمان ، بن بیلورسن آشکاره و نهان

عاشق پاشا

(١) غریب نامهدن (Vol 1, pp 188—192)

کورکم اول الله بلسر قلمش درر ، قدرتی الدن بلسر کلمش درر
دیلدی کم کندوزی بلدوره ، ملك یراده مخلوقله طلدره
٢ اول ددی اولدی جهان وجسم وجان ، دردی برگوك معلوم اولدی انس وجان
هربر اشی بر اشه قلدی سبب ، اول سبدن قامویا اولدی نسب
٢٢ هیچ سبسور دنیاده ایش اولمدی ، هیچ سبسز دنیایه خلق گلمدی

طْرع اوستنه سکا وردی مقام * کم اولاشمز اول مقامه سن مُدام
هم بو طرعدن صورت وردی سکا * کم گورن حیران اولر قالُر طکا
سن دخی شکر و ثنا قلسك گرك * اشبو لطفك شکرینی بلسك گرك
لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ
٥ کم حلال اولا سکا بو عشق و دم * دولتك ارتادوره هر دم بدم
چون بو دورت نسنه قولکدر ای صفا * سن دخی حق عشقنه قلغل وفا
هم قولکدر هم دخی اصلك کوکك * اشبو سوزه اولمیون هرگز شکك
ظاهر ایچنده بولر سندن اولو * باطن ایچنده بولر سندن آلو
صورتا نفسه بولر تنلر سنی * معنیده بولدر سکا بلگل شونی
١٠ اگلندی بولر تنلهاکیچون تنی * گلهدی قول ایدنه کُنّی سنی
قامو نسنه عاشقه قول اولمش درر * جان حقا قوللیغیچون گلمش درر
جمع اولا کم قول اولا قوللارسه * قوللق ایده کندو محصوللارسه
اشبو سوزلر عاقله معنی بتر * و قدر سوزدن دلیم معنی بتر
جاهله سوز اوکشی اصی دکول * چون ایشتدی معنیی قلر قبول
١٥ کمشا سکه کندوزین بلمش اولا * جمع اولب کندوزینا گلمش اولا
معنینك اصلی آکا معلوم اولور * آنوکیچون مُنصف و محکوم اولور
عشق سوزیدر عاشقا معنی ویرن * معنیدن واقف دگل عشق سر ارن
ای خدایا بو سوزه اکلایمك * عشقی آریور جانیلا دکلایمك
کندو عشقکدن آنی آیرمغل * دنیا آخرت دُغرو یولدن اِزمغل

ولە ایضًا

(١١) غریب نامەدن (Vol I, pp 193—194)

٢٠ بر عجب حکمت دیایم نطقله * شرح و تقریر و بیان قلدن قله
کم بو حکمت سنز ویره جانکا * جان ایچنده قوت اولا ایمانکا
هم بو حکمتدن بلاسن حالکی * آکلیده بو سوز سکا احوالکی
٢٣ بیلسین مؤمن منافق نایمس * دُنیده درلکلری نیجه ایمش

قوله تعالى لئن شكرتم لأزيدنّكم (الآية)

شكر ايدرسڭ آرتورا بخشايشڭ ، دگله امدى ايتم ما دُر اشتڭ

قوله تعالى وأمّا بنعمة ربّك فحدّث (الآية)

چونكم اول الله سڭا ويردى وجود ، طپراغ و صو ييل و اود قلدى سجود
٥ طوردى بر گزدن سنڭ قوللوغڭا ، گلدى تسليم اولدى اولوليغوڭا
هر بريسى قوللغا دُتدى يوزن ، گر تو بلمگل بو سوزى دڭله اوزون
آيديم هر برينڭ اِشى ندر ، گر بلاسن بو حكايت ايشدر
اودى گوردم يوركوكده ياسه‌ندر ، اِسّى اكوڭ اود دگلى ياسه‌ندر
معده‌ڭى گرم ايلين ، او در سنڭ ، آنوڭيله قائم اولور بو تنڭ
١٠ هم گونش اود در طُغر هر گز گلور ، قاركوكڭى اوڭى آيدين قلور
به دگرسڭ اسلر آنى بتورر ، سه ترسا يرورتله نسورر
كم سن آنى بيوتن شكر ايله‌سن ، دون و گون الله آدن ذكر ايله‌سن

لئن شكرتم لأزيدنّكم ،

يل دخى گلدى سڭا اولدى نفس ، كم آنوڭله ديرى تورر بو قفس
١٥ گر نفس گيدوب گرو گلمايسه ، تن اولر بلسن نفس المايسه
دڭمه برساعتده نيڭ گراى ولى ، سڭا نعمت ايلر الله اول بيلى
شكر ايدرسڭ سن دخى اول نعمته ، خوش نعملر ويريگل حصرسا

لئن شكرتم لأزيدنّكم

صوى گور كم طامركده قان دُرر ، هم اچرسڭ صوصاغى تاسدرر
٢٠ صورتڭ هم آنوڭله خوش گچر ، هم نوبر هم آبدست آلر هم اچر
دين و دنيا اهلنه هم ساقى در ، هم جلب ديداريڭ مشتاقى در
آنى دخى نعمت آيلت اول جليل ، كندو لطفندن سڭا قلدى سبيل
كم ايجابن شكر اداسين سن دخى ، بيرنه گلمك گرك توللق حقى

لئن شكرتم لأزيدنّكم

٢٥ طپراغى هم گور كه بتدى اول الٰه ، سانكيچون ايلدى خوش تختگاه

اخرو اول قامودن عالم حالی اولدرز کم قاه‌لر استر آنی
بو بدی قت اسمه تدر حالی اول کیم بلسر بلمه مکر آنی اول
حالی گلدلت بو سوزکت بدربرسه ، بر نطر یلی پادشاه نقد برسه
گور که عالم بدی قت درمش درر ، حمله بو اول حصرته اورمش درر
٥ هر برینک شرحنی اسلم سکا ، دکّله امدی بحه در اوکدن صکا
بر قتی و یر و کوك دربن کی ، بس ایشت بو بو التجایب ترتیبی
بو بدی قت بر برسنّک حالی در اصلنه قسنک بولر حسمانی در
هر صورت کم آنک ایچی بوس اولا ، بر دخی بسه کرك کم اول طولا
و عمارتلر کم وار در دنیسده ، دنیانک حاس بل آنی ای دده
١٠ اول عمارتله دری در بو جهان ، بجسه جانسز بر صورتدر دك همان
دنیده و شهر و بو کویلر که وار ، دنیی بیلک دری تملر دونار
قدم کم تلر حراب اولش درر ، اُنلّه بیلکیم اول مقام اولمش درر
تمعی بسرده کم عمارت اولمیا ، کمسه آندن راحتی هیچ بولمیا
پس عمارت بو جهانک جانی در ، کرچه کیم کندو دخی حسمانی در
١٥ بو بحرن گلدلک عمارت جانسه بر اشت کم حسم بادر جانی بسه
چون عمارت دیر دوبر عالی ، آنی کمدر دری دونی آدمی
آدمینک صورتی جان در آکا ، دکّله اشبو حکمتی بتعل طکا
هر عمارت که آنده آدم اولمیا ، بیلک آندن هیچ راحت گلمیا
چون خلایق اولمیا هر بر مکان ، اُنله بل کم اولو کوده در همان
٢٠ قتی ملکده کم رعیّت یوقدرر ، اول مقامک اولدکی مطلق درر
بو رعیّت ملکلری قائم دوبسر ، دیرلکین و دولتی دائم دوتسر
ملکلرک پس جانی خلق در مطلقا ، جان گدیجك ملك اولور دُمر بقا
جان دخی چوقدر جهانده لیك خاص ، آدمی در آدمی خاصّ الخواص
حمله خلقک آدمی در یکرکی ، کم بوار در دیسده ملکلر کی
٢٥ پس بی آدم دوتر ملکی دری ، آدمی بر ملك اُلو در هر بری

ایسه امدی نیجه در اندم عیان ، کم بلاسین و انتی اوّ سان
آدمیه ذُرت سو وار ره کیدر ، بر و کوك اهلی کلور آیدن گچر
الله صان بر دو دری کاروان سرای کاروان ذُرمز گچر بیل اونکای
بر و گوك دکمه بری ر اصل گی ، اورتیه برده آدمی بر یول گی
۵ یول اووره بو صورت بر شهر اولو ، کم گلور آندن گچر اصلو دلو
شهر اچنده وار دُرر بر تختگاه ، حاکم اول تخت اوسنه حکم اِله
حان آنگ ملکی گوکل گنج جاهسی عقل کمّالی فهم بیاسه‌سی
بو صورت شهری مقام در معتبر ، گر بجه کیم کورنسه مختصر
بو شهرده ذُرت قپو وار در عیان ، آدلو آدلیه دیَم للو بیان
۱۰ بیریسی گوردر بری قولق دُرر ، بیرسی دِلدر بیرسی ترمَق دُرر
بیلك و بد جمله کلور آیدن گچر ، عقل اوکنه عرض اولر حالدن گچر
کیمی گوردن گِرَر الدن چقار ، کیمی قولقدن گِرر دلدن چقار
قولق آلور سورسه ویرر کوگله بسه کوگلدن گلور اول سوز دله
بس بلوك گوردن گرن الدن چقار * هم بو قولقدن گیرن دلدن چقار

ولَه ایضاً

(۱۳) غریب نامه‌دن (Vol 1, pp 194—200)

۱۵ ای گوگل سن یول اریله بارسَك ، بول اچنده هم دوی الابصارسَك
نه گوررسَك عبرت آل او بسه‌دن کم بِلاسن هر اِشَك اصلی ندن
گورکه گوردك بسه‌دن عبرت دوتا ، سن گوگلده قیّمیه حکمت بِتا
آچلا آیدن آگا گنج نهان ، اول بِلا کم نیجه در اشبو جهان
آگلعل کم بو جهانَ قَیج قت دُرر ، قلری بیدر بجون قَت قَت دُرر
۲۰ ذُکمه قاتنده بیدر حال و صفت ، اشبو اِشی آکلامقدر معرفت
دکله امدی سن بو سوزگ حکمتن ، کم بِلاسن پادشاهگ قدرتن
آگلعل کم بیدِ قت در بو جهان ، اِچلو طشلو بیرِ بیربدن نهان
۲۳ بو یدی قت بیر بیرنگ جانی در ، ایله جانکم اول طمر اول قان در

دیرِ عقلی عشق دوتر مائل عیان ، اولو در عشقسز عقل اُلو یبان
قعی عاقل کم حقا عاشق دکل ، اول حقیقت حضرتنا لایق دکل
عشقه بولماش اولمین عقل اولو در ، کبد و حسددن آنوکچون اولو در
اول عقل کم عشقه بولماش اولدی ، حکمت و اسرار آکا آتش اولدی
۵ درلکی عقلک و حق عشقیله در ، بل که عقل حضرته عشق الله سر
اول عقل کم حضرتا حیران دکل ، الله بل کم بکرِ عشقی جان دکل
آنوکچون قیغوده قالمش در اول ، حالی بوده در یعنی کم اولمش در اول
پس بو عقلک حالی عشق در مطلقا ، کُرسکا عشقسز عقل ارمز حقّا
آلّو بلدک عشق و عقله جامش ، عشق کُرلُم درلکی قیدا ایمش
۱۰ اکور کم بیله دری در عشق دخی ، عشقه جان بلگل حقیقت او حقی
حقّلا در درلکی عشقک تمام ، حقدن ایرق یوقدرر عشقه مقام
دیده عشقک دلاکی یوقدرر ، عشقه مقصود و مراد اول حقدرر
عشق ایچنده حقدن ایرق نسنه یوق ، جمله عالمدن آنوکچون کوکل طوق
عشق ایچنده یوقدرر نام و نشان ، عشق ایچنده چوق دررکنج نهان
۱۵ حق بشری در سیلادوکی عشق دلی ، حق ایتی در ایشلدوکی عشق الی
عشق کوزیدن حق نوری درکم قار ، آنوکچون هم بیار و هم یقار
عشق قولیدر عقل و نفس و جسم و جان ، عشقه زیره حق طولندر بی کمان
عشقِ دری در حقلا پس مطلقا ، عشق برک دوست کم اراسن اول حقا
عشقِ سن هیچ آیدن ایرو بلمکل ، کوکلِ عشقدن آیروغا هیچ آلمکل
۲۰ قامویا عشق جان درر حق عشقه جان ، بی نشاندن ایرو اول بی نشان
اشبو بیلدی نسنه کم کلدی دله ، بیر بریکا حالی در معنی بله
عشقِ حق در دیرِ دوتن ای صفا ، عشق اری آنوکچون اولمزلی وفا
عقلِ دیری عشق دوتر هیچ شکسز ، عقل آنوکچون عشقه دیمش در یزن
علم درلکده عقل دیمش درر ، اول سببدن بو عملی تمش درر
۲۵ جان دری در عالمه بلگل عیان ، اولو در بی علمِ جان اُلو بیان

آدمك جانی وار هم جسمی وار · جانی در کم جسمی قائم دوسار
جان کدیجك جسم اُلر اندن قلر · مالی و مُلکی ارتق آلسور
صورتك بو عالمه در روشی · جان کدیجك رغبتی قالمز دخی
عاقلا ایشدر کورر بو کوز قلق · عاقله دوتر وورر بو ال آیق
۵ عاقلا در دل دخی سُیلادکی · الدن الله حله حکم الادکی
صورتی جانك دری و جان دوتر · چونکه جان کدی صورتدن نه بتر
اول تمام اولدی نوکر کل جانی کور · اول علم بیله دری در آنی کور
جان دری در عاقله بلکل عیان · جانه جاندر علم حق تلّو بیان
تنقی جان کم علم ودر اولودر · کور سنکا کم اول نمودن اولودر
۱۰ بو وصیلـه عاقله در جانلره · انوکیچون حکم ایدر سلطانلره
جان کم آنك تکری علمی جانی در · کور سنکا اول قامونك سلطانی در
دری پس جانی بو حق علمی دوبر · دیرلو حکمت اول دری جاندن بتر
جانلرك جانه دیرلك ویردر · حق ملك سر بو سوزی کم حق دیرر
دیرلکی عالملره ویردی چلب · حضرتـه آنی قلر بنلر طلب
۱۵ جانلرك اس جانی در بو علمِ حق · آلِ دُزعِل تکرِ علمدن سبق
تکرِ علمی جانلرك جود جانی در · اول علمِ بیله دری در آنی کور
عقلله در دیرلکی علمك دخی · عقلله بق بو سوزك علمن اوقی
هر کیمك کم عقلی ووقدر علمی یوق · عقلِ کامل کمسنوك جود علمی چوق
علم دیری عقلیلا دوتدی دوتان · علم هم بو عقلیلا اوتدی اوتان
۲۰ اولدی مُرد علمی عقلسور کیشینوك · انوکیچون حاصلی یوق ایشینوك
بو عقلدر جانی علمك مطلقا · عقلِ ناقص علمله ارمز حقا
شعی علم اِسّی کم اول عاقل دکل · هیچ علمدن عمل حاصل دکل
پس دری علم اولدرر کم عقل آکا · بولداش اولمش در بله اوکدن صکا
علمِ بلدك عقلیمش درلکی · عقلِ سـر کور کم بختیمش درلکی
۲۵ عقلِ درلکه دوتن سر کور سندر · ایشد امدی کم حکایت بیله در

جان گیسوسیلا پریشان در گردوکده کوشه سنده قالدی بکن
گوزلرم حصر اولدی چون طوطی ، بیریسی در خشّیان و بیری خشّن
قیل ملسیجون تنوی تمل قیلم اولیّم بولا اُوَیْسِ قَرَن

و له ایضًا،

(١٥) غزل (Vol I, pp 216—217)

بن محاسی دیلر سندن اراخ ، سلطانم سه قیلر سندن اراح
٥ گورلارم یاشی دُرر سائل شها ، بن دخی هم سائلم سندن اراح
دل دیلرسین جان ویرورم بن عوض ، دیلرم که دل دیلم سندن اراخ
قِل قلیجون گیدوگوک مسکین اولوب ، بو تنوی قِل قیلم سندن اراح
گورلارم گیدور گوگولم قاتنه ، گور قاتنه مایلم سندن اراح
جان حوکه متّصل دُر ای نگار ، هم بنه بن حایلم سندن اراح
١٠ سندن ایرح سندن ایرح یا یارم ، صنمه که بن عاقلم سندن اراح

و له ایضًا،

(١٦) غزل (Vol I, pp 217—218)

یار بیرومیله یسا گورکه سه آل ایلدی
تا که یاشوم قان اولا یاکّمَس آل ایلدی
آعزی گورالی دِژلیگم اولدی گمان
بیلی گوشدارلی سی خیال ایلدی
١٥ جادوی آلدی گوری گوگلم آیردی طوری
شهد و شکرتك سوزی عقلوی لال ایلدی
هجرینه دوشیرم وصلنه ایریشرم
شول صنمك که یوری بدری هلال ایلدی
حُسنی که حق لطفی در بیرا حرام ایدن
٢٠ گورلری عاشق قانن بیسه حلال ایلدی

بن دزی در جاهلا جانسز خراب ، جاندن ایروجان بری تحت التراب
بو عمارتلر درست در جمله ، ملكْ عمارت بله اولور حصیله
عالی دری، عمارتلر دوتسر بی عمارت بو جهاندن ، بنه تر
بو یدی بسه که شرح اولدی تمام ، قاموسدن کچدوکك بر در مقام
٥ شوکه نکر که بدی پرده دُرر ، مطلوب آنی کچدوکك برده دُرر
امدی تُلردن کچب گمك گرك ، کچمسا کوچ تمسا بمك گرك
عشق دوت کم کی فلاور در سکا ، قاموسدن کاچروب اِلْتر آکا
زیره کم عشق ابلرو در قاموسدن ، عشق مکانی در مکان لا مکان
کم واررسه عشقله اِردی حقا ، اولمیه هرکز بولا عمر بقا
١٠ کم تقرسه عشقله دوست یورسه ، قدده نفسه کُرْ بوکاآنه گورسه
عاشق امدی عشقله اورعل دبی ، عشقله کچدی بو مُلْکدن آدمی
هر کموکك کم یرّ و بالی عشق اولا ، حاشا کم اول کمسه بولدن قالاً
ای خدایا دعرو بولدن ایرمغل ، کندو عشقکدن برے آیرمغل

قاضی برهان الدّین،

(١٢) غزل (Vol I, pp 214—215)

تلكِ سکری لعل لبوکك تنگه گتوردی ، طوطیسی بو گوکلمك آهنگه گتوردی
١٥ کوکلمی بن قویمیشدم گوکلی بولیمه ، چاره بدرر شیشهٔ جون سنگه گتوردی
قوردی قتی یایی و کرلاردی کوری اوخ ، مگر که بو تُرْکیلری اول جنگه گتوردی
جانوی سیّجی فلی یاحر عود کی چون ، قانون بو در هر نه که چنگه گتوردی
ویرگل الده ساقی طولو جامی و اکله ، شول لطفی که اول بادهٔ گلرنگه گتوردی

و له ایضًا

(١٤) غزل (Vol I, pp 215—216)

ای سیه گیسو و سپید دقن ، گیسولرکده صد هزار شکن
٢ شمع بیجه که دلی اُورُونسا ، نوروکیله مقامی اولدی لکن

(٣١) رباعی (Vol I, p 220)

کوکلم بنه اول لیلی یه مجنون اولمش باشم انه سار ولیه مجنون اولمش
لبلری چاقشمش کوکلی اولمی باجدم آرالرده مکر جون اولمش

(٣٢) رباعی (Vol I p 220)

دیدم که لبک دیدی به شیرین سوبلر دیدم که لبک دیدی نه بارین سولر
دیدم که جام جمله فدا در صدقه‌که دیدی که بو مسکین هله وارین سولر

(٣٣) رباعی (Vol I p 221)

دیدی که بیچون کورکی رغم کوررم تا کوکلی بن بسه بُرغم کوررم
دیدم صبا آنکت انجون که اکر دائم کورمسرم ولی دم دم کوررم

(٣٤) رباعی (Vol I, p 221)

بن لبلرکی جامه ام سم کوررم گورکک یارهسن کوکلمه مرهم کوررم
عسقکک اودسی که یاجه اکی جهانی بن کیدو جامه باجمرکم کوررم

(٣٥) رباعی (Vol I, p 221)

بوزلک کورککک یولنه صد یاره کرکدر گیسوارکک اجله دل آواره کرکدر
ا بیچاره به که قالدی بو گیسوکله مسکین شول لعل لبکدن صبا چاره کرکدر

(٣٦) رباعی (Vol I, p 221)

جانانه‌یه جان ویرمکه عشاقه صلادر جان ویرمر و جانانه دار بو نه بلا در
عالم قاموسی کر عرصاته اوله حاصر بن سکا اگر ایرر ایسم آنده خلا در

(٣٧) تیوغ (Vol I, p 222)

ارلده حق سه بارمش ایسه بولور کور نه‌یی که گورمجلك ایسه کورر
اکی عالمده حقه صغمسر توختامش به اوله یا اخسج تیمور

(٣٨) تیوغ (Vol I, p 222)

حقّه شکر قوجلرکک دورانی در جمله عالم بو دمکت حیرانی در
اگون باتردن گون طوغان یره دکین عشق ارسکک سر بس سیرانی در

ملک داغی آواره در طولسالک رلهسا
رتی در ارل آکا چون صاله نال ا الدی
کرچه کاب المدی عشقی اودسا حالی
ار آغرکک باری سرا زُلال السدی

و له ایضاً،

(١٧) غزل (Vol I pp 218–219)

اولمش سومه عشقی آنوک روح دگلی عمرہسیله دل دخی مجروح دگلی
عقیله موشدی کوکلم بوله آنوک عشقیلہ قاجیلی قو مفتوح دگلی
کبروکی به قلدوغی سن صحه معنا ، گوکلم آنوک ارهسی مسروح دگلی
ای آکر روح بسادسه نگک باش اول باش نکا برلحظه ده ممدوح دگلی
معشوقله عاشق بر اولورعن اودسله مادح دخی سن هم به ممدوح دگلی

و له ایضاً،

(١٨) غزل (Vol I, p 219)

١ کارسا کارسا نکارسی ، سورنک آب حیات درعشق باربو،
هم مخمور حسر لعلی انکدا ، بارہسر کمسا آنوک خمارسی
قراری زلفوکوک بوجدر بیدالم ، به تیلالر هلسه شول بی قراریں
بیرا سارامارسی کیرو سلالوم ، کتورالوم اراموزا یسارارسی

و له ایضاً،

(١٩) رباعی (Vol I, p 220)

دلدم لنکی صورسهم و امسم اولهی ، بو دردمه [درمان] محب ام سم اولهی
١٥ چون ارمز الم وصلیه دوشمشم اراح ، دوشه خیالی لنک امسم اولهی

(٢٠) رباعی (Vol I, p 220)

شاد اولور ایسم وصلکله غم اولهی ، بن ارمز اسم لسه سره کم اولهی
١٧ صد پاره و مجروح ایدر ایدم جگری ، لعلک اله یلسم آکا مرهم اولهی

سلیمان چلبی

(۳٦) مولد نبی‌دن (Vol. I, pp. 241—243)

الله آدین ذکر ایده‌لم اوّلا ٭ واجب اول در جمله ایشده هر قوله
الله آدن هرکیم اول اوّل آکا ٭ هر ایشی آسان ایده الله آکا
الله آدن اوله هر ایشک اوکی ٭ هرگز ابتر اولمیه آنکک صوکی
هر نفسده الله آدن دی مدام ٭ الله آدله اولور هر ایش تمام
بر گز الله دیسه عشق ایله لسان ٭ دوکلور جمله گناه مثل خزان [1]
اسم پاکی پاك اولور ذکر ایلین ٭ هر مراده ایرشور الله دین
جان و دلدن آکالم اول بارقی ٭ بزی یوقدن وار ایدن اول خالقی
عشقیله کل ایمدی الله دیه‌لم ٭ دردله گوز یاشیله آه ایده‌لم
اوله کیم رحمت قیله اول پادشاه ٭ اول کریم و اول رحیم و اول اله
عالم و علّام و غفّار الذنوب ٭ صانع و توّاب و ستّار العیوب
اول دُرر الله و قدّوس السّلام ٭ ربّ و باقی لا یموت و لا ینام
اول دُرر هم پادشاه بی زوال ٭ بی شبیه و بی نظیر و بی مثال
جمله عالم یوق ایکن اول وار ایدی ٭ بر الدملتیدن غنی جبّار ایدی
بر در اول برلگنه شك یوق دُرر ٭ گرچه باکلش سوله‌یلر چوق دُرر
وار ایکن اول وعدی انس و ملك ٭ عرش و فرش و آی و گون هم نُه فلك
صنع ایله بونلری اول وار ایلدی ٭ قدرتین بونلرده اظهار ایلدی
باریه حاجت قیلاور سوزی چوق ٭ بر دُرر اول آندن ارتق تنگری یوق
حشره دك گر دیلرسه بو کلام ٭ بیچه حشر اوله بو اولمیه تمام
گر دیلرسز بوله‌سز اوددن نجات ٭ عشقیله دردله ایدك الصّلات

[1] ای عزیزلر اشته باشلادز سوزه ٭ بز وصیّت قیلاور الّا سزه
اول وصیّت کیم دیرم هرکیم طوته ٭ مسلك گبی قوقوسی جانلرده طوته

(۲۹) نوع (Vol I p 221)

یجسی آنکلادم حیاتہ وابــــ یوق اردین اورکه و حمارم آه نوح
اکی عالمدین امید یوزور دررر الدی اری داحی هیچ سرمایه نوح

(۳) سوع (Vol I p 222)

سهان دنیاده حوب آر امس معه‌کی راست آکلادم تهار امس
کوکللرنی ککلکسه بو دنیاده الاّ شاهین کورلرک تهار امس

(۲۱) نیوع (Vol I p 223)

۵ کوکلدہ کرلو بولسه بر تاسه در عمر ایله احل دحی هم کاسه در
دنیا رمده اکی عالم دحی ، عسق اری قاده هم بر کاسه در

(۳۲) نیوع (Vol I p 223)

للو بر حق قاتنده کردارمز ، اولسه کیم وار مسمل و مردارمز
ساقی ورکل المه طولو ایاغ ، کیم که بو کوکلدین زنکارمز

(۳۳) نیوع (Vol I p 223)

کورمدم سن تک لطیف یارك جوان ، طایکه اولسون فدا جان و جهان
۱ قطره‌جه لطفك سره ارر بولسه ، قطره‌لك اوله قامده بیك عمان

(۳٤) نیوع (Vol I, p 223)

صحبت ایتدك بوکیجه شول یارله ، شول قرا قلیجی گورلری عیّارله
آی قیلسالر آنکله و دم ، کیم قیلمدح دحی دیّارله

(۳۵) نیوع (Vol I, p 224)

هیشه عاشق گوکلی بریان بولور ، هر کس غریب گوری گریان بولور
۱٤ صوفیلرك دیله‌گی محراب و منبر ، ارکنسك آرزوسی میدان بولور

بو گیجه بندن اولیبر مصطفا ، عالمه رحمت اولیسر مصطفا
اولو دولت بولدک ای دلدار بن ، طوغیسر در بندن اول خلقی حسن
بو گیجه جان ویرر اصحاب دل بو گیجه بنده در ارباب دل
بو کلان علم لدن سلطانیدر ، بو کلان توحید عرفان کانیدر
۵ بو کلان عشقیله دوراندر فلک ورنه مشتاقدرر انس و ملک
بو کلان اول شاه ختم المرسلین صدر عالم رحمةً للعالمین
بو گیجه امر ایتدی حقّ ذو الجلال ، کم نه وارسه براغلش یسر کمال
ربن اوله حور و قصور و هم جنان باغ رضوان دخی صحن گلستان
بو گیجه‌یی آینه تبیین ایتدیلر ، حتّی جوهرلره تزیین ایتدیلر
۱۰ هم دخی حوری و غلمان هرنه وار ، انلر اول شاهه جوهرلر نثار
هم دخی جبرئیله امر ایتدی تعال ، طبو قاپوسی باب با جبرئیل
گلیسر در بو گیجه حق رحمتی حق جلالندن گوردی همتی
بو گیجه اول گیجه در کم اول شرف ، نورله بو عالمی ایلر لطف
بو گیجه اول شاه ختم المرسلین ، صدر عالم رحمةً للعالمین
۱۵ بو گیجه دنیایی اول جنّت قیلور ، بو گیجه اشیایه حق رحمت قیلور
بو گیجه وحش و طیور هم انس و جان ، هرنه وارسه آشکاره و نهان
رقصه گرمشلر طربله سربسر ، کم گلور حق رحمتی خیر البشر
وصفی بو رسمه ترتیب ایتدلر ، اول مبارك نوری ترغیب ایتدیلر
دیر امینه چونکه وقت اولدی تمام ، کم وجوده گلسه اول خیر الانام
۲۰ صوصادم غایت حرارتدن قتی ، صوندیلر بر جام طولوسی شربتی
قاردن آق ایدی هم صاوق ایدی لذّتی آنک شکرده یوق ایدی
ایچدم آنی اولدی جسمم نوره غرق ، ایلمزدم نوردن کندومی فرق
چون بنی اول نور مستور ایلدی ، گوگلومی جانی مسرور ایلدی
گلدی بر آق قوش قنادیله روان ، ارقه‌می صغادی قوتله همان
۲۵ طوغدی اول ساعتده اول سلطان دین ، نوره غرق اولدی سماوات و زمین

حق تعالی رحمت ایلیه آنا کیم بی اولیر دعا ایله آنا
هرکیم دلسر بو دعاده بولیه فاتحه احسان ایده بن بولیه

و له ایضاً،

(۳۷) مولود بی دن (Vol. I, pp. 243–247)

آمنه خاتون محمّد انه‌سی اول صدفدن طوغدی اول بر دانه‌سی
هم محمّد گلمسی اولدی یقین چوق علاملر بلوردی گلمدن
۵ چونکه عبد اللهدن اولدی حامله وقت ایرشدی هفته و ایامیله
اولکیجه کیم طوغدی اول خیر البشر انه‌سی آنده نلر گوردی نلر
اول ایکیجی ربیع الاوّلک اول دوشنبه کیجه‌سی ایدی بلک
ددی گوردم اول حبیبک اناسی بر عجب نور کیم گوش پروانه‌سی
برق اوردی چقدی آومدن ناگهان کوکلره ایردی و نور اولدی جهان
۱ اندیلر گوکدن ملکلر صاف صاف کعبه گبی قیلدیلر اومِ طواف
ددیلر کیم اول بیٔ محترم گلسر در صاحب بیت الحرم
هم‌هوا اوزره دشندی بر دوشک آدی سندس دوشیان ای ملک
گوکلر اچلدی و فتح اولدی ظلَم اوچ ملك چقدی الینده اوچ علم
برسی مشرقده دکدیلر روان برسی مغربده دکدیلر عیان
۱۵ کعبه اوستونه بربی تعظیمله دکدیلر هم آنی چوق تکریمله
چون گوربدی بکا بو اشار یقین بالنکور حیرتده قالمشدم همین
یارلوب دیوار چقدی ناگهان گلدی اوچ حوری بکا اولدی عیان
بلدم آنلردنکه اول حلقک بگی کیم یقین اولدی جهانه گلمگی
گلدیلر لطفله اول اوچ مه‌جبین ویردیلر بکا سلام اول دم همین
۲ عزّتیله ویردیلر بکا سلام سویلدیلر لطفیله بر فرح کلام
چوره یانومه گلوب اوتوردیلر مصطفایی بر بریه مشتولر
دیدیلر اوغلوک گبی هیچ بر اوغول یاره‌دیلالی جهان گلمش دکل
۲۴ بو سنک اوغلوک گبی قدری جمیل بر ایایه ویرمشدر اول جلیل

گر دیلرسر بولەسر اوددن نجات ، عشقیله دردیله ایدگ الصلات

و له ایضًا،

(۳۸) مولد نبی‌دن (Vol 1, pp 247—249)

الوداع ای جان جانان الوداع ، الوداع ای ماه تابان الوداع
الوداع ای پادشاه عاشقان ، الوداع ای سَرْوَرِ شاه جهان
الوداع ای بلبلِ باغ جمال ، الوداع ای آشنای ذو الجلال
٥ الوداع ای گوهرِ دُرّ یتیم ، الوداع ای ساعت نور عظیم
الوداع ای شاه سلطانم نبی ، الوداع ای درده درمانم نبی
مصطفی‌دن عبرت آلگ سر دجی ، برسر تالیسر تکری حقی
هر نه دکلو چوق یشارسه برکشی ، عاقبت اولمك دُرر آنگ ایشی
امدی اولومدن گلگ ایلی یراق ، ناکه حضرتده یوزگز اوله آق
۱ آه الگدن موت سندن اه و واه نه گدا قورتلور الگدن نه شاه
ورفتندن آل یعمبرلرگ ، حسرتدن آه اول سَرْوَرلرگ
هرکم اوله عاقل و دولتلو ار ، واعظ نصیحت آگا اولوم یتر
گر دیلرسر بولەسر اوددن نجات ، عشقیله دردیله ایدگ الصلات

احمد داعی

(۳۹) غزل (Vol 1, p 250)

ایا خورشیدِ مه پیکر جمالگ مشتری منظر
۱٥ نه منظر منظرِ طالع نه طالع طالعِ انور
جمالگدن جهان روشن دوداغگدن زمان گلشن
نه گلشن گلشنِ جنّت نه جنّت جنّتِ کوثر
یوزگدر آیتِ رحمت اورگدر مظهرِ قدرت
نه قدرت قدرتِ صانع نه صانع صانعِ اکبر ۱٦

كر ديلرسەڭز بولەسز اوددن خلاص ، عشق ايلە درد ايلە ايدڭ الصلات
يرادلمش جملە اولدى شادمان ، غم كدوب عالم يڭيدن بولدى جان
جملە ذرّاتِ جهان ايدوب صدا ، چاغرشوب ديديلر كم مرحبا
مرحبا اى شمس تابان مرحبا ، مرحبا اى جان جانان مرحبا
٥ مرحبا اى آفتابِ عاشقان ، مرحبا اى ماهتابِ صادقان
مرحبا اى بلبلِ باغِ أَلَسْت ، جملە عالم عشقڭلە اولدى مست
مرحبا اى جان باقى مرحبا ، مرحبا عشّاق ساقى مرحبا
مرحبا اى بلبل باغِ جمال ، مرحبا اى آشناى ذو الجلال
مرحبا اى رحمة للعالمين ، مرحبا اهلاً شفيع المذنبين
١٠ مرحبا اى عاصى اُمّت ملجائى ، مرحبا اى چارەسزلر التجائى
مرحبا اى عالى سلطان مرحبا ، مرحبا اى كانِ عرفان مرحبا
مرحبا اى ذات حقّڭ مظهرى ، مرحبا اى انبيانڭ رهبرى
مرحبا اى آفتاب بى زوال ، مرحبا اى ماهتاب لا يزال
مرحبا اى طوطئ باغ جهان ، عشقڭ ايلە حيران اولدى جملە جان
١٥ مرحبا اى سرِّ فرقان مرحبا ، مرحبا اى دردە درمان مرحبا
مرحبا اى قرّة العينِ خليل ، مرحبا اى خاصّ و محبوب جليل
مرحبا اى ماه خورشيدِ خدا ، مرحبا اى حقدن اوليان جدا
مرحبا اى جملەنڭ مطلوبى سن ، مرحبا اى خالقڭ محبوبى سن
مرحبا اى پادشاه دو جهان ، كم سنڭچون در بو كون ايلە مكان
٢٠ اى رسالت تختنڭ سن خاتمى ، اى نبوّت مهرينڭ سن خاتمى
اى جمالى كون گبى بدر منير ، اى قمو دوشمشلرى سن دستگير
[اى گوڭللر دردينڭ درمانى سن ، اى قمو دوشمشلرڭ سلطانى سن]
چونكه نورڭ روشن ايدى عالمى ، گُل جمالڭ گُلشن ايتدى عالمى
سن سڭ اوش سلطان جملە انبيا ، نور چشم اوليا و اصفيا
٢٥ ملكِ معنى جملە فرمانڭدە در ، عشق اريڭڭ باشى ميدانڭدە در

نه یولرده وار در اوصاف بشر ، نه طورلر کم سنه در دستدن اثر
رنگت احراسنه وار دورر شمار ، الك بوخدر بولنمره ای شهریار
بو ایکی طاغك آراسی در نقیب ، کچاجك یوللری ای شاه زمین
داخی بولدن یوق گسلاره رهگذر ، چاره اللسون بو ایشه تاجور
٥ که اولالر شه دولتنده خلق شاد ، هم اولا آدی تنگ خیرلنه یاد
هر کیمسنکیم خیرله آدی یاد اولا ، دُنیی و عقبیده روحی شاد اولا
بر دخی دُورشوب ایده‌لم سد ، ایکی طاغ آراسن انسون شاه سد
تا که گُسلاره اولا اول سد حجاب ، قسمدن بو کشور اولمیه خراب
دیدی شه کم شکر حقه که اول غنی ، بی بسیار اتدی خلایقدن بنی
١٠ کیمسه‌دن تا که گرکمز در مدد ، یاردم اولسه تنگریدن یاپیلسه سد
پس سکندر اوراده قلدی قرار ، کارگرلر جمع اتدی بی شُمار
دوکدی سنگ و آهنیدن سیم و زر ، خرجدن اول سدّی یاپدی تاجور
خیری صرف ات مالی که اولسین کریم ، گرلله آنی که آدك اولمیه لئیم
ایلتی طاغ اوستینه اریتمه تمام ، دردی سر دیوار شاه نیکنام
١٥ خُرده آهلنه مشدّا سرسر ، قلدی هر دیوار آراسن تاجور
گورولر کاثرن شاه عجم ، هر طرفدن اوردی اول دیواره دم
آهن و مس تیسون اولدی حل ، طولدی سد اراکه قلمادی خلل
تگردن توفیق اولوب هم مدد ، بو رسمه کم دیدم بغلندی سد
یأجوج و مأجوج سدّدن آکارو ، قلدیلر هرگز گچامزلر سرو
٢٠ لیك چون ایریشه فرمان احد ، حشر یاخینده رخنه اولا سد
یأجوج و مأجوج آندن چیقلر ، یدی اقلیمی تمامت یپلر

وله ایضاً

(٤١) اسکندر نامه‌دن (Vol. I, pp 290—291)

گرم آندن داخی سوردی شهریار ، انه واردی که اولدی ظلمت آشکار
٢٢ دیدیلر شاهه که ای شاه زمین ، چشمه شول ظلمت ایچنده در یقین

٥ سلیمان سیرلی معده سکندر صورتیه سده

نه صورت صورتِ یوسف نه یوسف یوسفِ سرْوَر

والك شطرنجی اوبدك سعادت ملکی طوبدك

نه ملکت ملکت دولت نه دولت دولتِ قیصر

قیوکده قوللرك بی عد ولی کمر قولك احمد

نه احمد احمد داعی نه داعی داعیٔ چاکر

احمدی

(٤٠) اسکندرنامه‌دن (Vol I, pp 287—289)

آکی طاغا اُغرَدی اول یولده شاه ، هر برسوك وُلّسی تا اوج ماه

باجسده اول طاغلرك شاه جهان ، اُغرَادی بر قومه غایت ناتوان

عورتی وار حمله سی عریان و خوار ، اچلق الدن قمو حیران و زار

١ صوردِ احوالن انلارك پادشاه ، دیدلر جاوید اول دساده شاه

بیچه دولسه چرخ طُشسه یر قرار ، تحتکی الله قلسون پایدار

عمرکی جاوید اتسون لا یزال ، ارمسون هرگز کمالوکا زوال

انس و جنّ و شیر پلنگ و اژدها ، هستوك چنگکدن اولمدی رها

فتنه دن قلدگك بو بیر یوری پاك ، عدلك آثاریله گلزار اولدِ خاك

١٥ چونکه ای شاه صوردك احوالومزی ، ایده‌لم سادر اتمت حالومزی

اوله کیم بو ایشه چاره بولسن ، اشبو مشکل عقده‌یه حل قیلسن

وار بو طاغلردن آکارو بی کران ، کوه و صحرا یأجوجه اولمش مکان

گر عمارت ایدوَر گر کشت کار ، یأجوج و مأجوج ادرلر تار و مار

اِشلری طلمیله غارتدر قمو ، هربه اِتسَلر خسارتدر قمو

١٠ [قتله ارسالر ادرلر جور و قهر ، بولرك ظلمیله دوپر الكِ شهر]

آدمی مصعیه اولاروك تنّدی وار ، آنده اولور بیری که نسلی هزار

٢٢ تنلری یر مودر اُیلا کیم گزار ، پنچه و چنگال و سرتیز و درار

طونندیلر آنی کم ورمشدی بی تعب آب حیاته ایرمشدی

چونکه اول آکا قوناممشدی نعیم ، لاجرم روزی آکا اولدی جحیم

نسنه کم کیسیه قسمت اولمیا ، بی گمان اول هرگز انی گورمیا

نسنه کم بر کیسیه اولا نصیب ، بی تعب الیه گیرر عین قریب

ظلمت ایچینده سکندر چکدی رنج ، رنج آکا قالدی و خضر الدی گنج

قسمتی که حق اده ایرجسی اولر ، کمسه زوری کمسنه آلمز

وله ایضاً،

(٤٣) اسکندرنامه‌دن (Vol. I p. 212)

شنیدنِ اسکندر وفاتِ خود از درخت،

اول ارادن چونکه گتدی شهریار ، گلدی بر صحرایه طولو مُرغ و زار

اورتاسنده بتمش بر آغاچ سایه‌وار ، دیدیلر آنی طوبی در مگر

اول ارادا قوندروب بارگاه ، اول اغاچ دیبنده یندی اول گیجه شاه

چونکه گیجدی گیجه‌نک نصفی تمام ، قامو اویدی غیرِ حیّ لا ینام

اول اغاچ ناله ایدوب زار و زار ، دیدی ای حسرت چکیجی شهریار

نیجه یوریدُر سنی بو حرص و آز ، مال جوعی نه آصیِ چون عمر اوله آز

عمرک آخر اولدی پس نه در سبب ، کم قلورسن دنیایی بویله طلب

چونکه کوردک دولتک بولدی کمال ، اول کماله یلکه ایرشور زوال

پادشاهلق سوردک اون دُرت ییل تمام ، بر گون اولمدک جهانده شاد کام

بونجه جمع اتدک و لیکن یمدوک ، اولم و ایروغه قاله دیمدوک

اوش گیدرسن قلور ایرخلاره گنج ، سن چکرسن ارادا بیهوده رنج

ای دریغا درد سوک رنجکا ، کم ایرشمز اولدی الک گنجکا

شاه اشیدن چون بو سوزی ایتدی استماع ، صانکه دیدی تن جانینه الوداع

اگندی حسته اول ارادن صُبْح دم ، حُسْنک لب اولمش گوزی طولو نم

گیجه گوندز سوردی بر مُدّت تمام ، تا که ایردی ایرانه شاه نیکنام

نْدن آنکه کرچه آز مرحله درر ، لیك یول اوجدن اوجا مشكل درر
شاه دیلدی حق بره آسان اده ، مشكل و آسانی یکسان اده
رنج قاسنده قولمشدر چوق گنج ، گنج اسدان بولا چاکرسه رنج
حکمتیله عشق یولنده بلا ، ممکن اولمز کم گوره معشوق لا
٥ پس سپاهیله سوروب گرم راه ، ورد و ظلمت ایچنه گردی شاه
گتدلر ظلمت ایچنده بر زمان ، برکچه براسر قویلدی ناگهان
غرش اتدی رعد و رخشان اولدی برق ، صانهسن کم اوده یاندی غرب و شرق
بحر دوکلدی هوادن موج موج ، سیللر ویردی یردن فوج فوج
شویله طوفان قیلدی کم طوفان نوح ، هیچ ایدی آنوك قاتنده اول موج
١٠ ظلمت اردی ظلمت اوستینه قدم ، صانهسن کم قویلدی ظلمات عدم
لشکر و شاه اسلرینی یوردلر ، یورورکن بر بریندن آیردلر
چونکه گُمرهلردی بر بیرن عیان ، آیردلر بیری بریندن بی گمان
حصر که اول یولده اولیدی کتخدا ، بالضّروره شاهدن دُشْدی جدا
کیمی اول حالده اتدی سیل غرق ، کیمی الدی بل و کیمی یقدی برق
١٥ کیمی آردی آتدن ئلمادی نشان ، کم اُلی یا دری میدر عیان
چونکه بو اثنالا گُرد یلْندی شاه ، کم بولمادی بولنمار صویه راه
بسسه کم کیتیسه قسمت اولمیا ، گرچه چوق جهد ایده آنی بولمیا
چونکه ناچار اولْدی گیرو دُنْدی اول ، لیك بولمدی اول گلدوگی یول
گداریکن اوغردیلر سر بسره ، کم طشی گوهردی آنوك یکسره
٢٠ کیمی یاقوتیدی کیمی لعل ناب ، کیمی یر وره دوکلمش بی حساب
هریکا گوهر دوکلمش شب چراغ ، روشن اولمش گوهرك نوریله طاغ
شاه و لشکر اول گهردن بی کران ، گوتروب اولدیلر اورادن روان
جهد ادب چون یوردیلر بر زمان ، چقدلر ظلمت ایچندن ناگهان
گُردلر کم لشکروك بر نصفی پاك ، قالبن اوراده اولمشدر هلاك
٢٥ حضر استانوبانك بولمادلر ، باریسه وارمشدورر بلمادلر

و له ایضا

(٤٥) غزل (Vol I, pp 294—295)

نه یوزونکونک نظیری مهر و مه وار ، نه آغزونک بیلک درج درّ شهوار
صحبتکده دستهٔ ریحان و لیکن ، سوم مختصه اولمسدر سنه مار
گُله بولمادس آلور جان و عمرنک ، بولَیدی حال اولسیدم گه کار
ارنیدم ممعده عسونک بولسده ، آگر اولسدی مختوم آنی زهوار
لبونک وصفنه در دکر گوهر عیب ، نکونک قاتسده در دکر شمه عار
سفسه زلفکونک سوداسیلسه ، بو کونکلم که پرسان دور گه زار
جمالونکه دعاسی احمدونک ، که اولسون حق جمالونکه نگهدار

و له ایضا

(٤٦) غزل (Vol I, pp 295—296)

اولکه یوزونکی گُل زلفونکی ریحان اولمس
بو پریسان کونکلی عشقونکه حیران اولمش
صورتونک ماهیتنه هر کشی بر سنه دیسر
روش اولکم جن آنی صُنعده برهان ایلمش
آغزونکنک وصفی معاسی کاتری بیلمم دله
چُنکه حق بو گوهرونک رازنی پنهان اولمش
گوزونک آشوب و فتور انچه در بو گون عجب
اشبو جادوی سیه‌دل گورسه قان ایلمس
خضر و اسکندر طلب سن ایسلرکم صُنع حق
زلفکی ظلمت لبونکی آب حیوان اولمش
صاچونک بر بندنی چورمش صبا بیلی صباح
اول نفس درکم هوای عنبر افسان ایلمش
سنبل و ریحان و نرگسله یُزونکی بیزنین
احمدی‌نی بو گلستانه تساجوان ایلمش

و له ایضًا

(۴۳) غزل (Vol I, p 293)

الملك بم سلامی دلداره ای صبا ، عرض ایلگل نیاهی اول ناره ای صبا
طاعت بهشته صیلرن گل یاکیخ اوسنه ، صحیحل عبیر و عنبر گل راره ای صبا
پنهان ور تردن طاپوسنه وَ آردرسك ، گُندَرمه کدروکڭ اغیاره سَن ای صبا
سن کراو رارتی سی محرم بن ایلدم ، بالله اتمه رازمی دیّاره ای صبا
۵ بیماردلوغی سوم اول یاره عرضه قل ، باشد که بوله دردمه بر چاره ای صبا
دنگل که احمدی‌یه بحه رحم اورس ، عمّار عمرلو گوری مکّاره ای صبا

و له ایضًا

(۴۴) غزل (Vol I, pp 293—294)

هر کم گُروکه صید اوله مست و خراب اُلور
هرکم صیحوکه تید اوله بی خور و خواب اُلور
کیم صیحوکله سب قدر اولور و برات
۱۰ گوم یوروکله شرفِ آفتاب اُلور
بولم دس طوطاعوکه وعدکله دست رس
آب حیاتی گور که آکه بحه سراب اُلور
گوکلوم صیحوکده اولدی پریشان وقتِ شام
حال غریب اولن کِیشلارکڭ خراب اُلور
۱۵ گوزدن یَشوم نکی بو وجودی دُشرمشم
باکه گرکمز اول که آرامرده حجاب اُلور
گرچه قوم دوکر یُروموکڭ صوبی در یَشوم
کم اول دررکه اُودُمَه بر فتحِ باب اُلور
باری گرکسه خوْرسه صبر ایله احمدی
۲۰ کم مُدّتیله خونِ حکر مشكِ ناب اُلور

ایزدانی عزّتی رعد بر تنداسی رشته‌ده برق
قلیجدر صاعقه آندوغی اوغدورر شهاب
بزم و رزمک رونقی و فتح و شوکت زینتی
حق ایچنده اولدر و اللّهُ اعلم بالصّواب
دولت ایسترسک بو شاهک خدمتندن احمدی
اولمه غائب بر نفس کم دیدلر در عالی جناب

شیخی

(٤٩) خسرو و شیرین‌دن (Vol. I, pp. [illegible])

در مراتب توحید

گل ای دل مطلبِ اعلی آرارسک ، بل ای جان مقصدِ اقصی صورارسک
که توحید اولدی اعلیٰ مقامات ، بودر اقصیٰ غایات کرامات
دیمش هر طائفه عقل اردگنجه ، بصیرت نوری نوبت ویردگنجه
آنک وصفنده حرف رمز و اشارات ، کی دوتی کی علی عبارات
و لیکن حقِّ توحیده حقیقت ، بول ابرمدی اصحاب طریقت
که بو دریا بحر کم پایانی یوقدر ، احاطه اتمگه امکانی یوقدر
سولر کم عمل و علمک کاملی در ، ایرشدیگی بو بحرک ساحلی در
ارم باغی ایله بیلسون ارگِ ترّه ، گوش جرمیں ایچه شرح ایده دزّه
تَعَالَى شَأْنُهُ عَمَّا يَقُولُون ، تَنَـزَّهَ ذَاتُهُ مِمَّا يُشِيرُون
عجب بو نکته کیم ایدرلر بیانی ، دخی مستور در حقّک عیانی
که بو را پرده نوری در ضیاسی ، ظهوردن دُرر غایت خفاسی
ولی کشف اهلنک تنبیهی که گاه ، ایدر طالبلری مرلسدن آگاه
اشارت کیم اولور وجدانِ ذوقی ، گتورر وجد و حاله اهل شوقی
انته کیم دیدی بو ایدن مُصافات ، که اَلتَّوْحِيدُ إِسْقَاطُ الإِضَافَات
هم ایدر کیمسه کیم صاحب قَدَم در ، حدث نسبیله اثباتِ قِدَم در

و له ایضاً

(٤٧) غزل (Vol. I, p. 296)

نه مظهرسن که اولدی سرتسر نور ، که نوحدر گوندن داخی اولمدر نور
سنی گورالی اولدی باکه روشن ، که یورگدن آلور شمس و قمر نور
نفس مهرگدن اوردی صبح آنگچون ، صباسندن طلوع در بحر و سر نور
صحوکدن شام ایدلک مایه ظلمت ، نروکدن صُبحدم بر مختصر نور
٥ جمالوگک گوسی اسه تجلّی ، اوله عالمده هر درّه که وار اور
یوروگک محشرده آچرسه نقابی ، طولا اوجدن اوجا نار سقر نور
آنوکچون احمدی عشقگده یانسر ، که شمع اولسر سحر سرسر نور

و له ایضاً

(٤٨) غزل (Vol. I, pp. 297—298)

میر سلمان عزّ نصرن چون اچر جام شراب
صورتنگک چشمه‌سندن نور ایدر التهاب
روشن اولور گون نگی سرّ سَقَاهُمْ رَبُّهُمْ ١
جونکه کندو قُللرینه صونه اول جام شراب
اچن اول ساغری نور اِتدگچه غیبدن
ایّها السُّلْطَان هَنَاكَ دیو هم اردی خطاب
مجلس حشتدر آنوک حور رضوان حاضر اوش
١٥ داخ نُقلیله سراب و مشعله چنگ و رباب
کندر انکه برابر باده نوش ایدن که آنوک
جرعه‌سیگک بری بیگک عقلی ایدر مست و خراب
نجه کم چوق اچرسه عقلی کامل‌تر اُلور
بلمسرم شکّری اچر آب حیوان یا گلاب
٢ رزم اچنده ایرن آکه صانه مرّیخ و زُحَل
سرم اچنده گورن آنی دینه ماه آفتاب

دوكلور كوزلرى باتى مطر وار ، كه اعمى نرّح آشنده قمر وار
نه طورى بلدى و نه قرينه بلدى ، نه ابلارو نه كيرو دونه بلدى
محالى قلدى نه آو نه سيران ، اصردى يرديى قلدى حيران
سمير اولب نطردن غافليدى ، كه سيل بركسنه حاليدى
٥ حو كلدى كون نوردن ابر مشكين ، كورن ايدى و كوردى اول نكارين
هما كوردى نر پيز عقابه ، درك اولمش درر سرو آفتابه
نو شرم و حوفله اول حشمهٔ آب ، شر رسمه دتردى كم صودده مهتاب
اول آى ولمادى نوادن غيرى چاره ، كه كيسولرين اندردى ستاره
امير ايلر مهى شعراى ديجور ، نچه اولسون كنس شعرله مستور
١٠ نوردى صچلرينى اول نطرده ، نكابى كندره اللادى پرده

و له ايضاً

(٥١) خسرو و شيرين‌دن (Vol. I, pp. 332–33)

مكر بر كون شه فرخنده اختر ، كه يعنى خُسروِ خورشيد منظر
تماشا عزمنه قالمشدى سيران ، سوار اولمش اله اول شاهِ خوبان
نابچه هر كچوك بير شاه وار در ، قمو سرده تماشا كاه زار در
كزر مرزل مرزل دشت و طاغى ، قلورلردى مرّح باغ و راغى
١٥ ارزلر اول صويه كه آدى آرس در ، يرى مشكين هواسى خوش نفس در
گوررلر بر زُلالِ پاك و صافى ، كوكل درديه درمان و شافى
طُلو نيلوفر و سوسنلر اولمش ، كنارى سبزه و كلشنلر اولمش
كُله قرشو كور ايچمش نركسِ مست ، چيچكلر طاقمش صف دست بر دست
[اكور ايردوكچه سرستان و كلشن ، اراده اول اولو صو پاك و روشن]
٢٠ صوبى ويرمش لب لعلينى لاله ، اورر دندانِ دُرّين آكه ژاله
بكندى اول مقامى بو آكى شاه ، بويردىلر طوتلدى خيمه خرگاه
قورلدى تختِ شاهى كيجدى پرويز ، مهيّا قلدى عيش اسبابى تيز
٢٣ باسنده اول نكارِ زهره منظر ، صباسن مهرلنه ماه منوّر

دیمش قوی اطلاق حقّی عمّدن   که برهیه در اللهک حدتدن
بونک حاصلی اول در موحّد   که قدرت در حوادثدر مؤثّره
جمالی بردر گر جوق در عبارت   شو اول حسنه ایدرلر اشارت
اگرچه یوقدُرر وحدتده قسمت   بیان اول رسمه قلمش اهلِ حکمت
٥ که اولور اوج مرتبه توحید مطالب   بری علم و بری عین و بری حق
سوزی علم اهلنک برهان ایله در   ولی عین اهلنک وجدان ایله در
اولور توحیدِ حق مخصوصِ واحد   نه قائل بول بولور آگا نه واحد

و له ایضاً

(٥٠) خسرو و شیریندن (Vol. I, pp. 325–332)

مگر توقدوغی بر برج شاهک   شفق مرئی ایدی بو ماهک
بو حالتده که شیرین شکرسار ، بوردی نُرخِ آیده تمسر وار
۱۰ گزارلک ایرشور اول سیره زاره ، تفرُّج ایدرلک ییلور نظاره
گورر جنّت صفت بر باره گلشن ، آقر صو آب کوثر بکی روشن
اغاجِ ایچنده بر شبرنگ یعلو   عمدن جنگ جرکک یعری طعلو
بر آن کم خسرو خورشید سیما ، بو رسمه ایدی بر یاد پیما
گاورلک ارچون گوردی ناگاه ، صو ایچنده تجلّی قلدی بر ماه
۱۵ نجه ماه کآفتاب عالم افروز ، ایرشسه سایه‌سنه اوله بهروز
صو ایچیندن جهانه برق اورر نور   صو آلی اول جهانی نورله پور
گُله صیمش بنفشه دانه دانه ، اورر سنبلره دیدان شانه
نی کیسه قلمش صو ایچینی ، بو کجه ماروماره اتمش صچینی
کرو قلمش الی اول ماری دریج ، که یعنی سحردر اوشمکور هیچ
۲۰ بنا گوشی گورب اندوکه خوش ، صوبی زلفدن اتمش حلقه در گوش
چو آشفته در و شوریده بدبیر ، دگل حلقه که قلمش بند و زنجیر
صیادقده تنی بللوره آب ، صو ایدر پرده دردن بور مهتاب
۲۲ گوربدکده سمها اول ماهِ دلکش ، گُتُش اولمشدی شه یعنی آتش

دریا غالب اولب سرو سرین ، بلدی که طارمه اولم الدن
بی اول یار اهلی یاریب یار ، شاهی قدی آکا هیچ عدّار
الهی کور اسی براسه بودنلر ، عیار و عیار اوسسه قودنلر
ورشدی حاکله اول کوسر یالک ، قیا پیری حالیر ادلر چالک
٥ ددی و حسرتله سعدی باغو ، ملال سكی بلدی یقا سی آغو
یوطلك اول جانجوڭ ددی بور دور ، باسی باب اولادی اورسه کور
چو دستكن زلف و خال آلدی درحال ، قرارت بوری تسه اولدی لال
چو فرهاد اول كلامی کوس قادی ، صداس زهر قالی بوتن قلدی
روان ایدی بو غمش سكی ندن ، كلكن الدن و كندولی طعدن
١٠ اوادن قاره طاغ سكی یولدی ، دریغ و حسرتله آه بلدی
یور اورب بیره ددی قالی شیرین ، بو آخلمده وبردی جان شیرین
طرلمتدی قوشی بو طار یوادن ، قضای عرشه عزم ایدی هوادن
الوردی جانکی بن درحالی ، جمالی گلدی کوزلدی عدالی

نسیمی

(٥٣) غزل (Vol. I, pp. 59—300)

تبریز حدیثك هر برسی بر گوهر یكدانه در
١٥ شمع رخك انوارینه آسی ایله گوك پروانه در

بوركه در اول تابان قمر كانوار تابندن آنك
خورشید و ماهك مسكنی دایم طولشمش یانه در

تسبیح ایله سجّادهیی الدن براق ای مدّعی
شول زلف و خاله باق آنی گوركم نه دام و دانه در

٢٠ عاشقلرك جانانه سی حقدر حقه ویر جانكی
بیچون كه جانسر قالیسر اول جان كه بی جانانه در

چو پرلنتلاردی اقبال و بختی   بر ایشلردی اول گون ایکی تختی

ایکی جانبده طورمش حور و غلمان ، بتاکیم روضهٔ جنّتده رضوان

اوتورمش باربد عودیله دمساز ، نکیسا شوقی باربد هم آواز

ابِ شیریندن اول صو کوثر اولمش   آب قامشلری بی شکّر اولمش

٥ یوزیدن شاهنک اولمش عکسِ رخشان ، زلال ایچره قنی لعلِ بدخشان

بو لعلک گوزدن ایلکده بصوص ، صولانب اغزی اولر بدیله سر

یوزیوز اول لب حلاّنه قارشو   صباسی بله دلبر آبه فرسو

سهیک اول حالیله عوّادِ دمساز ، مناسب بر غزل قلدی سر آغاز

(غزل خواندنِ باربد از زبانِ خسرو مناسبِ حال)

دل و جان اول لبِ مرجانه تشنه ، صباسی نورو تن در جانه تشنه

١ فرزدی اتّرم اول خسرده ملکم   صوره‌تن سره در بارانه تشنه

اسرکه جان ویرر ای خضر سیراب ، سکندر چشمهٔ حیوانه تشنه

زلاله دهر مالامال اولورسه ، گوریندن صمغل کم باده تشنه

[الک عشقیله دل حونِ دل ایچر ، روادر حونکم اولدی قانه تشنه

شراب اولدی بکا لعلک شرابی ، صودن ایچه بر اوده باسه تشنه

١٥ بو حسرتدن گورم یاشم گوکلم ، صباس عرقه در عمّانه تشنه

و له ایضاً

(٥٣) خسرو و شیریندن (Vol I, pp 34—35)

پس اول گرکسلین گولک گورلو ناری   قرا قرغالین شیر سورلو قارسے

توشاندی اول بولاچیون والدی قوان ، ارتندی بیستون طاغیسه لی جان

کلوب فرهاد تاتسده اوتردے   یرر یرزدی و گوکسن اوتردے

که ای مسکین که‌نجون یوکه رحمت ، دن و گون جانکه حور و مشقّت

٢ ددی چون تشنه دل ون لعل یاره ، پلورون طاغ و طاشی پاره پاره

دکیدن گل ویرن طشدن زلالی ، بکا بو طغیده گوستودے جمالی

١٢ پس اول تلخ اتلو قلدی بر صوق آه ، که شیرین الدی فرهاد اولمز آگاه

جانسنی تا آدر اوغلی ای پریء رخساره کیم
صورتک نسخهٔ انسان واله و حیران اولور
صانعک احسانیدر نقشک انسانی سانه
قدرنی کامل اولانک عادلی احسان اولور
یا رب اول آکینه جوهر کیم نشر در صورتی
نعمی عالمدن کاور آدمه بدن انسان اولور
گر صاچیک حبه مسکن ایلسه گوکلم بولسه
اهل توحیدک مقامی روضهٔ رضوان اولور
صورتک هر شیده جونکیم ظاهر اولدی ای گوش
کیم دیدی حوری گورنمز باری پنهان اولور
ای که مشکل در دیمش سن واصل اولمق یاریله
قوی سنی سندن گیدل کیم مشکلک آسان اولور
گل سه چیلک درکم آلی نکردم رخسارکه
سنی گلزارک رخک تک سرنگل حیدان اولور
نسی هر کسه کیم بادی و بوادسه ربی
عارف ربّ اولدی آدی عبد ایکن سلطان اولور
کلّ شیء هالكٌ وجهکدن ایری سلك دگل
گور بو وجهی کیم نه وجهک وجهه برهان اولور
دوسدی سودایه گوکل آشفته زلفک دامنه
دوشمین شول عندلیب زنجیره سرگردان اولور
صورت رحمانه انکار ایلدی دیو رجیم
احسن تقویمه سجده قلمیان شیطان اولور
ای نسی آب کوثر در مگر بطفکده کیم
هر کم ایچر اول شرابی مست حیوان اولور

عشقڭ حدیثن کل ایشتسن انسانه قرآندر کیم
قرآن صاحبی هر واعظڭ نقلی اولوری افسانه در
دوسمز خمارڭ رحمه وحدت مستی تا ابد
صول سستِ حق کم ساقیسی اول ترکی مستانه در
تیغی لبی در دلبرڭ وحدت میکی پیمانه‌سی
ای زاهد اول پیمانه‌دن مست اول که هوش بیگانه در
صول صورتِ رحمانه اول ساجد که مردود اولمدی
اول اهلِ حق کم سجده‌سی اول صورتِ رحمانه در
عارف بلور در رتبهٔ گل رنگی گور عارف اول
سلطان گبی جهدن بو گون محبوب اولان بیگانه در
مشکین صاچڭ زنجیرینه دوشدی نسیمی ای صنم
زنجیر زلفڭ قیدنه صید اولمیان دیوانه در

ولە ایضاً

(۵۴) غزل (Vol I, pp 361—362)

عیدِ اکبر در جمالڭ عیده جان قربان اولور
آب حیواندر دوداغڭ هر کیم اندن جان اولور
گرچه عشقڭ مسکنی در کوڭلمڭ ویرانه‌سی
گنج لی یاپاسه لابد قنده هر ویران اولور
ای قاشڭ محراب و یوزڭ قبله ایمان اهلنه
عاشقڭ بیت الحرامی صورتِ رحمان اولور
صورتڭ اسراریی زاهد نه بیلسون یا فقیه
قُلْ کمی بالله محرم قنده هر نادان اولور
ای قاشڭله کرپکڭ مشکین صاچڭ اُمّ الکتاب
اهل توحیدڭ امام و مرشدی قرآن اولور

واه ایضا

(٥١) غزل (Vol. I, pp. 501—502)

سول تمام آنک بوردن چونکه ربع اولدی تمام
طالعنک دورانی گلدی ظاهر اولدی آفتاب
ملکنک حاضر ایلدن حمله اشبا اسیرمس
طیّب ای پاکیزه ساقی بارک الله کلاب
ای داغنک حسرتدن جنّتک قلبنده نار
وی دوداغنک شربتدن کوثرک عینده آب
ای رخنک حمرا کلدن لاله‌نک جامنده می
وی گوزنک سودا مسدن نرگسک چشمنده خواب
حق تعالی‌نک کلامی صورتنک تفسیری در
ای یوزک إنّا فتحنا حقدن اچیلدی بو باب
کربکنک داسکلنه رلفک حق کتابی در ولی
اول کتابی کیم بیلیر مَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَاب
صورتنک لوحنده یازلمش حروفی بلمین
بیلمدی صوم و صلاتک صاحبی یوم الحساب
آب حیوان در دوداغنک روح قُدْسی سر دمک
صورتی حق در یورک وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِٱلصَّوَاب
تملهٔ حاجات ایمش لعلنک مگر کیم عاشقه
هر نه کیم قیلدی تمنّا وَٱسْتَجَبْ گلدی جواب
دلبرک یولنده ای سالك ایکیلك پرده در
ملکنی ربع ایتمیجه آرادن گتمز حجاب
ای نسیمی سجده قیل اول ماهه کیم حقدن سکا
وَٱعْبُدُوا آیاتی وَٱسْجُدْ وَٱقْتَرِبْ گلدی خطاب

ولـه ایضاً

(٥٥) غزل (Vol. I, pp. 30—31)

ای یوزک نَصْرٌ مِنَ الله ای صاچک فَتْحٌ قَرِیب
ای بسر صورتلو رحمان ای ملك سیما حبیب
والهم خُشنکدن ای ریحان صاچکدن مسعل
خشک باغده ریحان سنبلک چیسده طیب
زلف و رخسارک دُرر رحمان عَلَی الْعَرْش اسْتَوَی
کعبه‌نک مهرابی قاشک قبله‌لو عرشک حجاب
عبر اوتشان سنبلک اسراری اولدی آشکار
کلدی روح الله و منسوخ اولدی زنّار و صلیب
صورتک لوحنده اندردی کتابی جبرئیل
ای جمالک حق کلامی آیه سی عجیب
عاشقک اسرارنی حقّی بلن عارف بلور
آشنا حالن نه بلسون هسی بلمز غریب
کیم که سوداسندن اولدی صیرو شهلا کوزلرک
سرتی شیرین لبک در عیسوی نطقک طبیب
خوبلرک عشقندن ای زاهد منی منع ایلمه
چونکه عشق اندی بکا روز ازلده حق نصیب
ای ادیب چوق ویرمه آدابکدن اهلِ وحدته
اسم اول بحون که اهلِ وحدته حق در ادیب
جنّت عدنک گلستانی یوزک در بلک دکل
ای گلستانکده روح الله و رضوان عندلیب
ای نسیمی چون رقیبک وصل ایش نعی الـه
لطفیله مهر اولدی واحد هم حبیب اولدی رقیب

و له ایضاً

(٥٨) رباعی (Vol I, p 307)

ای رُخلک عشقده سرکردان فلك . نوریک نارینو سجود ایلر ملك
حسن ایچره فرد و یکتاسک نه شك . هر کسنک بدنی چاتر مخلك

(٥٩) رباعی (Vol I, p 307)

ای حقّی هر پرده اندرین کیم وار . سنده بن حق وارمش حق سنده وار
اولیانک سرینی بیلمزده وار . مست اولمز دوه راحِ خوشگوار

(٦٠) رباعی (Vol I, p 307)

بولمشم حقّی انا الحق سویلرم ، حق نم حق سنده در حق سویلرم
گور بو اسراری نه مغلق سویلرم . صادقم قولمده صدق سویلرم

(٦١) رباعی (Vol I, p 368)

طالبم شول شهره کیم پایانی یوق ، تابعم شول گنجه کیم حسرانی یوق
بولمشم شول بدری کیم نقصانی یوق . گیرمشم اول شهره کیم ویرانی یوق

(٦٢) رباعی (Vol I, p 368)

دنیانک اهلندن اوصاندی گوگل . عقلک اویقوسندن اویاندی گوگل
حقّی ایسته‌مکدن اویاندی گوگل . حقّی دوتدی حقّه دیاندی گوگل

(٦٣) رباعی (Vol I, p 368)

گل محیطِ عشقه سر کر طاله گور . وحدتک سرّی ایچنده قاله گور
آدمه قیل سجده کبری صاله گور . اولمه شیطان دوشمه مکر و آله گور

(٦٤) رباعی (Vol I, p 368)

گورمشم هر شیده حقِّ مطلقی ، گر دگلسن لا شی ایترمه حقی
کیمکه حقّی بولدی اولدی شقی . گل که طوفان اولدی استه زورقی

واه ایضاً،

(٥٧) غزل (Vol. I pp. 305—307)

دائم انا الحق سویلرم حقدین چو منصور اولمسم
کیمدر بنی بر دار ایدن بو شهره مشهور اولمتم
فیلسم صادقلرنگ معشوقم عاشقلرنگ
منصورم لایقلرنگ چون بت مغرور اولمتم
موسی بم کیم حقّله دائم مناجات ایلرم ٥
کوکلم تجلّی طوریدر آنک اچون طور اولمتم
اردم قاسنگ معراجنه کیم تابِ قوسین اولدرر
وصلت سنه کور نی سر تا قدم نور اولمتم
نرم آزلده ایچمتم وحدت مینگ جرعه‌سین
شول جرعه‌دن کیم تا ابد سر مست و مخمور اولمتم ١٠
ای مهر یوزنگ وَ ٱلضُّحَى وَ ٱللَّيْل امش صاچنگ قرا
لعلنگ بکا دارالشّفا اولدر که رنجور اولمتم
هر یانکه کیم دوسر بورم باری گورر آنده گورم
چون بو غمکدن غم یدم شاداب و مسرور اولمسم
اول شاهد غیبی بم کیم کائناتنگ عینیم ١٥
اول نطقِ ربّانی بم کیم دلده مذکور اولمتم
چون اول سکر بیگ عالمه اولدی وجودم آینه
اول صورتِ رحمن بم کیم خلقه مستور اولمتم
اول گرلو گنجنگ سرّیم کیم طاهر اولدی عالمه
اول گوهرم کیم گوب کی عالمده مشهور اولمسم ٢٠
چون بن نسیمی گوهرم گنجم سزه فاش ایلدم
بن بر دلو دیوانه‌یم گور کیم نه مخمور اولمتم ٢٢

بس اوّل اسم باردن بو اسما طلب قیلدی
دیدی قادردن اسنک کیم آنکت سابقه در اسما
آندی اسم قادر کیم مرید اسمنه در اظهار
آنک امرنده در اعیان آنک حکمنده در اوقتا
دیدیلر بس مرید اسمه که بری اینکل ظاهر
دیدیکم اسم عالمدن اولور بو حصّه امضا
آیدی اسم عالم کیم سرک اظهارنکّر معلوم
و لیکن اسم ذاتدر سلکت مستجمع اسما
درلدی جملهٔ اسما دیدیلر ذات اسمینه
سنک حکمکده در احکام سنکت امرکده در اقتضا
آندی اسم ذاتی یس بم اول اسم اعظم کم
دلیلم بن مسمّایه کاو در الله ایدر ما شا
مقدّسدر آنکت ذاتی نمایصدن نقایصدن
منزّهدر آنکت نعتی ارسمکدن آکا آرا
رهی سلطانِ اعظم کیم کماله زوال ارمز
جلالی کبریاسدن جماله خیال ارمز
جلالی پردهسنده سر طورکت کیم بن وارم آکا
کوزَمکیم بیچ امر ایدر اندرسر چونکیم استقصا
ینتدی حضرتِ ذاته دیدی یا ربّ [ألاَ] یا ربّ
که سنسن عالمِ الاسرار سکّا مخفی دکل اسا
دیدی حضرت بن اول ذاتم که مستغنی مراندر
حقایقدن مظاهردن نه سرّا نکا نه ضرّا
ولی چون اقتضا ایتدی حقایق جمله اسمادن
پس اسمار طلب قلدی که بن قیلهسن استعطا

(٦٥) رباعى (Vol. I, p. 102)

حق تعالى آدم اوغلى اورى در ، اونوراكى حق كلامى سوزى در
جمله عالم ملكده اللّه اورى در ، آدم اول عالمدك كوزنس نورى در

تاریخى اوعلى محمّد

(٦٦) رسالهٔ محمّدیه‌دن (Vol. I, pp. 407—410)

له الملكُ له الحمدُ له الشكر له الثّنا
له الخلق له الامر له النصر له الآلا
غنى بالذّات ایدى اول حق وجودى محض ایدى مطلق
صفات اسمائیدى مستغرق هویّتده یدى اسما
كه ذات آنكچون اسمدر وجودى جود تجلّیدر
اكسدده عالمدر بو در بیل نكتهٔ غرّا
صفات حق مطالعدى آكا اسما مرائیدى
حقایق آكا رائیدى تكلّى ایتدى استدعا
كه بجه بجه باطنده بجه غیب خزائنده
بجا وحدت سرائنده عدمده فالمشز عمیا
بلى صدرى معلّایز جه صاحب قدر اعلایز
ولیكن سرّ اخفایز گرك در بزه استجلا
چو سر بیزه اسماطیسز بو گون بیزه سلاطیسز
بزه انوار ساطیسز بزه فیلك وجود اعطا
اكر سر اولاور ظاهر اولامز سر دخى ظاهر
بولیه شرعت غرّا بلیه حكمت رهبرا
بونى اشیدیجك اسما درلدى سر بزه جمعا
دیدیلر ربّنا حقّا تجلّى ایت بلا احصا

صد گونه مظلوم دخی اولمه درمطالب ، صمصام بو خصلته آکا فتح ه سم
معمورهٔ طبعی صنور آتش کورن انا ، ویرانهٔ کنج کوکل ملّت و دم
عجمی عبادر او که عالم پهلدر ، سر تا بقدم دائرهٔ عیب نعم
سرطیله سان اللدی دعواسی برهان ، دیرسه بوله حیر الخلفِ سد کرم
٥ ایرولك اادوب لی کی اماسه زیرا
هو هو دیه‌رك سیر مقامات رهیم!

موسی عبدی

(٦٩) جامسب نامه‌دن (Vol I, pp 407—138)

بو ماجاتی قلب قلدردی باش ، نقدی دم کورنه اولادی طوداش
کُرْدِ کم اوچی بله اوجب گلر ، کُسك اچنده گرلب بهان اولر
کلدیلر تخت اُرره گیرو هوبدلر ، چیقروب طونلارنی صوبدلر
١ بیر آیدر کُشکه کالك گیرلم ، کمسه اولماسون اچنده گورلم
بیر آیدر بو بره هرگز کتی ، کلدکی یوق قوبه اولمز تشْوتی
کیچلاری آیدر ایلا روب کلا ، بیلسا کارلت بره اولب سه قلا
اوچیوردب قفورسه آلدسه ، آیله دوت بونك بر آدم کالدی
سیرِ قایمایب او بابی قایدسه ، بعربه باصب دخی حوش اویدی
١٠ بو سُری ایشیدچك گولشدلر ، قلعشوب حوض اچنه دیشدلر

* * * * * * * * * * *

صوبه گیرب یوزن حوش طللدلر ، بربریله اویناغه قلدلر
کُتلك اچدن سیقه گلدی شاهراد ، گوگلکی قایب قرکت دُشدی آزاد
باقی سهرادِ چوب کم گُردلر ، انکیسی صودن چیقوب اِردلر
طونلرنی قاپوب تیز قچدلر ، یکّك بره وارب گیوب اوچدلر
٢ گوگلچوکی قاپلب اول قچمدی ، اول آکیسی گتد بوکا قمدی
یالکز قلدی صویا تبدی طُرب ، بیلیب شهزادده چُق باالورد

وار ايدى اسماء امر الله بولرده اثر قيلمسونلر
حقايق المسون اظهار مظاهردن بلا احدا
تقدّر قابليت هر حقيقت كيم آنى ايستر
آنى هر اسم فيض ايتسون عوالمدن ايدوب اجرا
٥ تحكيم جملهٔ اعيان وجوده گلملك ايستدى
ديديلر قورقريز كيرو كم ايرشمسون بزه لأوا
مدبّر اسمى ايرشدى ديدى پس اسم ربّ اوّل
نظام ممكنات اولسون ايرشمسون صاقن اصلا
چو اسم ذات ايتدى آنى انكى اسمى وزير ايتدى
١٠ مدبّر در بزى بزى مفصّلدر ايدر ابدا

كمال امّى

(٦٧) نظم (Vol. I, pp. 413—414)

بو جان ايچره نچه جان قوندى كوچدى ، بو تخته نچه سلطان قوندى كوچدى
بو دنيا بر كهن كاروان سرادر ، كه نچه نچه كاروان قوندى كوچدى
بو دنيا تكيه‌سنده بر قونقسن ، كه بونده نچه مهمان قوندى كوچدى
قوشى اغليورق گلدى كتدى ، آنت قفسى جندان قوندى كوچدى
١٥ بولمادى اجل زهرينه ترياق ، بو شهره نچه لقمان قوندى كوچدى

برهان الدّين بن جلال ارغون

(٦٨) غزل (Vol. I, p. 425)

آئينهٔ جانان اولهلى جانِ حريم ، برتو فكنِ شش جهتِ روى رحيم
١٧ [گر مست جاليله اولوب بزدم دوران ، هم جلوهٔ چرخِ فلك و عرشِ بريم]

(جلد ثانیده مندرج اولان اشعار)

سلطان فاتح محمّد (عونی)

(٧٠) غزل تا بتمام (Vol. II, p. 41)

ساقیا بن ویر که بر گون لاله زار الدن گیدر
ایرشور فصلِ خزان باغ و بهار الدن گیدر
غرّه اولمه دلربا حسن و جماله یوق وفا
باقی قالمز کیمسه‌یه ملك و نگار الدن گیدر
[یار ایچون اغیارله مردانه جنك ایتسم گرك
ات کبی مُردار رقیب اولمزسه یار الدن گیدر]

وله ایضًا

(٧١) غزل تا بتمام (Vol. II, p. 44).

رُخلرِڭ ذکرنده قول اولدُڭ شاهم سنی
بو العجبدن قیلمسون آزاد اللّهم سنی
جورِ دلبر طعنِ دشمن سوزِ فرقت ضعفِ دل
دردلو دردلو درد ایچون یراتمش اللّهم سنی
نقشه و یاقمه سنی ایلـه ال سر ایتدیلر
سوزِ سینه اشكِ دیده آتشِ آهم سنی

وله ایضًا

(٧٢) غزل تا بتمام (Vol. II, p. 45)

جگرم پاره‌لدی خنجرِ جور و ستمڭ
صارمڭ جامه‌سی طوغرادی مقراضِ غمڭ
سجده‌گاه ایلرسدی کعبهٔ محراب گبی
کویڭ ایچره ملك گورسه نشانِ قدمڭ

کوکلکم ویرمش ادرسک دائم ، کتمسین سانکله دائم
طالرم آل کوکلکم ویر آب برو ، یتیمین سودن برآر بر کت کرو
سانکه اولدم آند ایچان کمین ، یا الحمد بن سنی ترا اتمین
شاه جهان شاه کالیِ آندرای حکم ، یوقاع آرتیك سوی سن بنم
٥ اتدن بر بادر که سانی آرلرن ، کیجه کندر حوزه تللر درلرن
تکرِ صلدی سانِ اوش وردی تکا ، شکر و منت کمه یر تك کر آکا
حق تعالی حاجتم تلدی روا ، کوکلکدن دردما تلدی دوا
تکا اسادمر که سلیم اللدی ، کوکلکی ورمه دیو سیلدی
٦ حون الوبه کردِ ارق دروزن ، کرکرا یار اوده بن کرمزن

(جلدِ اوّله مدرج اولان اشعار
تمام اولدی)

دور اوالدن اول صدف مردم چشمک سنک
دُرا کسمش ماتم اچره عدلی گریان در هنر

سلطان بایزید ثانی (عدلی)

(٧٥) غزل (Vol II, p 38)

گاه اولور دوران بره مهر و وفالر گوسترر
گه دونر هر لحظه نو رنگ جفالر گوسترر
عشق یولنده چکدیگم آلامی بن هیچ گورمدم ٥
عاشقه گورمادیگی محنت بلالر گوسترر
صعب عشق یارله بولنجه گدرکن بن عجب
گور اوحیله سر برسه دلربالر گوسترر
صانمه کم وسعت وبرر روق ایچنگه کحرّو فلك
صنعی حور الر ولی صوری صفالر گوسترر ١٠
بر نفسله اول طبیب دردم اکلار نه ایدوکن
حضرتِ لقمان در گویا شفالر گوسترر
گر اوبودکسه طریقِ عشقی اوگرن عدلیدن
یول یاکلمش آدمه چون رهنمالر گوسترر
ولە ایضاً

(٧٦) غزل (Vol II, pp 38—39)

هر قچن کم غمزهٔ فتّانی جانان اویادر ١٥
عاشقِ بی دالری اول چشمِ فتّان اویادر
بر من مکّاره در عشّاقی سر گردان ایدر
بر جبالی جوبدر پارمقده فتّان اویادر
یازله گر رقصه گیرسه جانی دِثرر عاشقک
بر آلای اُفتاده دِلر اوسه جان اویادر ٢٠

ای آورم کون یوزینه سرشو بچه باس دوکەسن
رجالري ثانی ایلـه موزدی نالهادی دەکٔك

محمود پاشای عدلی

(۷۳) غزل تمام (Vol II pp ۵۵–۵۶)

گوردکجـه عبرش زلفی رخ دلـدارده
مار مسك اوشاش باتوسـدر صابـرم گلزارده
زلفکٔ، ای مهرو رخکٔه چون سنب بیحده در
گوسـده باندقجـه اولور موت زیاده مـارده
لاله حدّکدن مکر گل رنگ و بو اوغرلەس
کم درجـه صاروس گردردلـر بازارده

ولە ایضاً،

(۷۴) غزل (Vol II, pp ۵۶–۵۷)

سرعت ایمه ای احل چشمده غم جان در هنوز
عمرەلر رجمی گوگل دردیـه درمان در هنوز
بر دم ایلر ای فلك گوگلم سراس یقـه کم
اول بری بیکر خیالی آنـده مهمـان در هنوز
تیغ عمرەکدن قچرّ چشمکله جنگ ایتمز کشی
گرچـه داغ فرقتك سینەمده فالقـان در هنوز
تیرککٔ پیکـانی در چشمده هـر مو ای صنم
وار قیاس ایت کم نه دگلو تنده پیکان در هنوز
قاشی پیکـانککٔ یـاشم دله اردکجـه یور
گل نطر قیل یاشمك رنگیـه کم قان در هنوز
بو سـندن دود آهلـه گلور بوی کبـاب
آتش غملـه جگر چشمـده بریان در هنوز

شول دمبر کانک شمسه‌سی سرمدن ایدر تمش
تب سایه‌سی آلتنده گیجه کوندوزین احیا

سر طاقِ زبرجدن احمر زورِ زرّین
کیم ایتدی عروسِ فلك اوله قصری تماشا

شول باغ جنان کیم نُه اولور حورلره غلمان
گویا که ملکلر طواو در کعبهٔ علیا

باهند هواسندن ایدر برمکه معنی
مطربلرک آلسه اله قانونله تمشا

ابوالِ ممیّکی سماع ایلدی هر شب
بلبله گلور چنگی آلور زهرهٔ زهرا

شول سرو که دیوارینه نقش ایلدی نقّاش
تشبیه اوله همه برارده آکه طوبا

قصریکه قمی نگره سر ماهله افلاك
کیم مهر لعالرله طواسو بوسده رواسا

آهولر اولور بوسده برکه پیکر و مشکین
طوطلر اولور بوسده شکر خنده و گویا

و له ایضاً

(۷۸) گوس قصیده سندن (Vol II, pp 62—64)

تخت اوروب طاقِ فلکده خسروِ خاور گوش
کدی باریجی قبا اوردی نور افسر گوش

مسندِ سلطانِ صُبح اولدی سریرِ آسمان
صاچدی پیروزی طبقلردن زر و گوهر گوش

قُفْل اچوب دُرْجِ زبرجدن جواهر دوکدی کم
خاك گنجی ایلیه گنجینهٔ جوهر گوش

دهرِ دونک رأفتنه آلدنمه گر عادل ایسه‌نک
تاج و تخت بار مار اندر سلیمان اولسادر
عادل اولمه عدلی با برگون وجودک زوردن
روزگار اولوب مخالف بحرِ عمّان اولسادر

احمد پاشا

(٧٧) سرای وصفندن (Vol. II, pp. 59—62)

٥ ای قصرِ فلک رفعت و ای طاقِ معلّا
یا قبلهٔ عالی سن و یا کعبهٔ عُلْیا
گردون نه سقفنگ گبی بر است اولسه معمور
جنّت نه فرشنگ گبی بر عرش اولسه اعلا
هم ذاتِ عماده اِتمگک مسندِ عالی
١٠ هم منزلِ محموده قپوگک مقصدِ اقصی
سن آینهٔ غیب نما اولدقی رحامنگ
گاتلدی دو جهان نقشی گون گبی هویدا
مرقاتکه بر پایه سندن چرخِ مطابق
ایوانکه بر طاق طقوز قبّهٔ عظمی
١٥ دوشمش ملرانکی کوکه صحنگدن اکی خشت
گاولش برسی مه بریسی مهرِ فلک آرا
گورر سنی دمرگلدن ایدن کمسه نظاره
نُه طارمی بر دانهٔ خردل گبی ادنا
دوشوره سپهر اوزره کلاهینی بقسدن
٢٠ هر کیم بقه عرش اوستنه صحنگدن اشاغا
وصف ایتدیگم اول صُفّه درر که ایتدوب آلی
٢٢ حجابله نهان ایتمش اوزن جنّتِ مأوا

و له ایضاً،

(۸۰) غزل (Vol II pp 65—66)

چون دل مسکینی زلفک بغلدی سودائی مزاج
ای مفرّح لب نیور شهد شفاکلک علاج
قانی کوکلکدن بو کوکلم صدقعن عیب ایمه کیم
اتدمز طاشه تحمّل شیشهٔ نازک مزاج
ای شه حسن ایسمه دادن قرار و صبر کیم
شهر ویراندن همیشه شهریار آلمز خراج
طینتک تخمیر اولورکن تکرر ای نازك بدن
خاك جنّت آب حیوان ایله بولمش امتزاج
دلده چون طورمقله مهرك خالص اولدیغی بو کیم
بادهٔ صهبایی اکلدکجه صاف ایلمز زجاج
احمد درویش چون اولدی گدای کوی یار
عالمك سلطانلری احتیاج تخت و تاج

و له ایضاً،

(۸۱) غزل (Vol II, pp 66—67)

خاله قیمز بوسهٔ لعلِ لبِ یار استین
باش ویرر بوی سرِ زلفِ سیهکار استین
کویی گورمکله دلده ساکن اولمز یار شوق
قانع اولمز جنّتِ فردوسه دیدار استین
عارضی خطّی قارتمش اول شکر لب قندهسن
ای گلِ تر صحبتنی رحمتِ خار استین
محشرِ زلفک حسابن مو بمو شرح ایلمش
های قیامت حالتِ درعقده زنّار استین

۱

قلـرم هـدکن نارمعـه گوس زوْرتارب
نادنان بورلـه دوناسدی قُلْقِ رر گوش
داسه انجم دروب مـه حرمىن هـر سحـر
نال احوب حولان ایدر طاؤس رژن یر کوش
٥ گوئنا بوشین روانِ صُبح درکم عدل احوب
لاحوردی قُبّـسه رنجیرِ رر آصـر گوش
یا فلك تحتنه سلطان اولدی بر بوسف حمال
سا رلیحا درطوتـر نارنج رر بیکـر گوش
حق بو درکم شـاه دیوانی بماشـا قلعـه
١٠ احِدی طاق رربکـاره لعلـدن مىطر کوش

. . . .

. . . .

و له ایضًا

(٧٩) عرل (Vol II, pp 61—65)

نا قاشکی یبوسته کمان ایلدک ای دوست
حَوْر اوقـه جانمی نشان ایلدک ای درست
بر دمکه روان ایلـدک اول سروِ روانی
حشمدن آنی چشمه روان ایلدک ای دوست
١٥ عرض ایلـدی حسن دلاراک حهـاسه
عالم بورنی ناعِ حسان ایلدک ایـ دوست
حوش بو ایله طولدردی صبا دهری مگر کیم
عىبر صاچکی مشك فشان ایلدک ای دوست
تنگ اولسه لنگ یادیلـه طکی دلِ احمـد
٢٠ بجون غنچه کبی نعریبی قان ایلدک ای دوست

اسر روی صفا نقش درر ضمنِ جمالك
كم زلفك اله قیلامش انكی طرفی تست
ای شوخِ پری پیكر اگر وار ایسه سن سن
بر نورِ مصوّر كاكه خالدن اوله خالی
ای دل رخ و زلفن گوروب بركز اورمه
چشمه سفره كاولدی مهكن مزلی عمرت
قاپوكه یورم سوردنگی نكسه نو دركم
بات اوره براسور كم اوله اوجِ مُدّه
ای اتلك نهان اول گوریجك نوریی بارك
خورشید عیان اولسه گرك شمع اولا كوكب
بر بوسه دلر احمد دخسه لبوكدن
هیچ اولمیجق سوزلری سویلتسه بوله تست

شهزاده جم

(٨٤) غزل (Vol II, pp 86–87)

رشتهٔ عمرم دوكلدی گرچه یاركدن سنك
قبله ایلك گورملم زلفِ درازكدن سنك
ای صنم عشقِ حقیقی داخی اولا ره نمون
گر دوبرسه‌م كافرم عشقِ مجازكدن سنك
سعن ایسم كویه طعن ایتمسه زاهد كم آنك
یكدرر سر سعیسی جمله نمازكدن سنك
دَوْر آلِی گوتنگ بورلدن ای گوكل طسوروش
اود دوشر اوجِ سمایه سوز و سازكدن سنك
اسه یوق سكا نیازكدن گوكل وار فارغ اول
چونكه فارغ دل جگر دلبر نیازكدن سنك

بایدبالر دوره‌تن ایرولسر کاسداں اوسه
ممره‌لر اسدر که تکاسوں برم کلرار اسیب .
وصلی بولق دِآرسه‌تک عشه عوّاص اول بوری
آتسا اول بحرلسه ای دُرّ شهوار اسیب
احمدک عبی کورللر سوملك ایسه عم دگل ٥
یارسسر قالور حهانده عمسر سار استیر .

و له ایضاً

(٨٢) عزل (Vol II, pp 67—68)

رامک که عدارکده اسدر حلوه‌لسر ای دوست
طاوسِ حان درکه احار بال، و بر ای دوست
حطّک که طلسم اتسدی لبک دائره‌سسه
شیردالك ایچون مشکیاه افسون بارر ای دوست ١
گل وارمسه اوطاعیسه رقسک که بلورسن
ایت اولدیعی بره ملك ایتمز گذر ای دوست،
زلف سیهک حمسادی ریسا کلهکسدن
ربراکه حریر اچره اولور مشکِ بر ای دوست
واعظ سوریسه گرم اولوب آعلامسدی چشمم ١
سرد اولسه هوا اولمیه مردمسده در ای دوست
بسه وجهلسه بور سورمیسه احمسد اباعکسه
بسه باشله ترك ایتمسه بولکسده سر ای دوست

و له ایضاً

(٨٣) غرل (Vol II, pp 68—69)

شول گیچه که همدم درر اول شمع شکر لب
صُبحک بهس اورمعسه مجالی قومسه یا رب

و له ایضا

(۸۷) غزل (Vol. II, pp. 88—89)

جان رشته‌سی شمع رخنگ باری ایله باق
اوبار چراغی که چراغی اوباره حق
عشاق دیردی کسنه اشکم محیطنه
گر ماجرا او حالته اولمه ما صدق
اوّل سهیل اشکم ایله پرورش بولور
آندن طوتر عقیق یمن رنگنی شفق
طومارهٔ بنفشه خطکدن درجه رقم
حسنک رساله‌سینه گلکک دفتری ورق
دیدم زکات بوسه‌ده جم ده نصیب اومار
گل گبی گولدی دیدی که والله مستحق

و له ایضًا

(۸۸) غزل (Vol. II, pp. 89—90)

اول دم قنی که کعبهٔ کوینک مکان ایدی
آرامگاهی گوکلمک اول آستان ایدی
اول دم قنی که سروه‌لرین باره طوتمغه
اول گلستانه یاشارم آب روان ایدی
اول دم قنی که سایهٔ پرّ هما گبی
ظلّ ظلیل گرد رهنگ سایبان ایدی
اول دم قنی که مرغ دله آسانگنک
هر گوشهٔ مشرّقی سر آشیان ایدی
اول دم قنی که صحن سرای سرورگه
هر دم قوافل دل و جان میهمان ایدی

باقوب آغرن شمع سر دار اندلر باراده
فاش ایدلدن ای صنم بر شمّه رازکدن سنک
هی نه عاشق سن دین ای جم کم بو خوبان شهر
تورلیه‌مز دیدهٔ معشوق بارکدن سنک

و له ایضًا

(٨٥) غزل (Vol. II, p. 87)

٥ حالرک بکا بیلدر وفا ایمش ای دوست
بو فکری کیم بن ایدردم خطا ایمش ای دوست
اراعه صالمه قاپوکدن بنی که مَرْوَهٔ حقّی
طوافِ کعبهٔ کوینک صفا ایمش ای دوست
دوشمده زلفکی گوردم دیو سویمش ایدم
گوریجه خود گورین اژدها ایمش ای دوست
امیدده زلفکه طوبشدیم ولی باندم
او دخی عمرگی لی وفا ایمش ای دوست
ایرشملت استر ایدی جوانِ وصلکه لیکن
همان نصیبِ جم آخر دعا ایمش ای دوست

و له ایضًا

(٨٦) غزل (Vol. II, p. 88)

١٠ اولدی غنچه یوزنکه زلفک نقاب ، صان نهان اولدی بولوتده آفتاب
قاپوکه یوز سوردیگم گورن دیدی ، لوحهٔ زرله نه زین اولمش بو باب
دل حمادن قاچدی واردی کوینکه ، جنّت اچره بیلدی کیم اولماز عذاب
خشمِ خوبم آقیدسر دم بدم ، آغلک ایتارسه دُرِّ خوشاب
جان ویروب سیرِ دهانک زمزمی بللرکدن صوررم ویرمز جواب
٢ چون خیالک تختیدر ویرانه دل ، درد و محنتله آنی قلمه خراب
جانِ جم یولیکه اولمشدر فدا ، سوز بو در و الله اعلم بالصواب

مست اولی اللّهه کیم طاووسده دائم خسروا
جوانان اوغلی الر الطفکه حیراندر
صاغلو صوللو اش اوروب الماغه دوشلرلك
هر برسی مُلْك ترککك برسه سر باندر
چالیور چنگ و دف اله ارغنون قانون سال
نی عرودن ترکجه سرسر افغاندر
جولر کندو دیلجه نغملر آغاز ایدر
رقص ایلمه رفتار ایدنلر حورسدر غلماندر
اون ایکی یاش اوغلی ان باشوکن آلتون جام چکر
اون سکز یاشی بو مجلسده گورلی دوراندر
جمله‌سی زرّین کمر آلتونلی دنالر ایله
باشلری زرّین کلاه هر قوللری عریاندر
شهد ایله شکر نبات قند ایله خرمای تر
نُقْل ایچون انواع نعملر بیله خنداندر
شکری سود ایله بوغرلمش سمیدن کلجه‌لر
تازه بادملر آتك اوستنده کیم ارکاندر
الماولر امرود و نارنج و طورنجلر بیحساب
فندق و پسته و عنّاب و چیچك ریحاندر
قارشوکه یان زاده‌لر ال قاوسوب قارشو طورر
بزمگاهك جنّت المأوی برگك بوستاندر
بدی یللق قسامس صافی شراب لعل ناب
ساقی سیمین ایلده هر طرف ریزاندر
بویلر ایله ای جوان شهزاده سلطان جم سکّا
برکیجه ذوق ایلمك هر شبلره رجحاندر

اول دم دیکه مسکن ایدی اسککک حمـه
حـفا که کیدی لمدك اول حوس زمان ایدی

و له ایضا

(٨٩) غزل ناتمام (Vol II, p 90)

طاشلراه دوکوب ووزآب روانی کور ، رحم ایدی و حالمه کون ومکانی کور
چاك ایلدی حاسی درد ایله صبح گاه ، درحکت شفق بریه ادوکدکی قانی کور
طاعلر ناتمه اثر قالت اغلوب گیدر ، یانجه رعدك انندکی آه و فغانی کور

و له ایضًا

(٩٠) حسبحال (Vol II, pp 90—92)

تام حمر نوش ایلـه ای حمر نو فرنگستانـدر
هر قوالکک ناشـه ناریلاب گلور دورانـدر
کعبة اللّهه واروب سـرکـر طواف ایلدیککك
سك قرمان بیك عجم بیك مملکـ عثمانـدر
چوق شکر اللّهه کیم گلدکك فرنگستانـه صاغ
صاغلغمه هـر کشی نسیحـه سـر سلطانـدر
فرصتی فوت ایلمه عشق ایله سور دوق و صفـا
کیمه نه باقی دگل دوران بو دنیـا فانـدر
عیش قیل بو شهرده شهزادهٔ افرنگ ایلـه
کیم نعـایـ نازنین و سـرور خوبانـدر
سرو قد سیمین بدن محبوب افرنگ گورل
آی ایله کون حسنك عشقـده سرگردانـدر
ساکه بو حسن ایله ای شهزاده شاعر صودیغی
تخت چین مُلكِ یمن ایران ایلـه تورانـدر
پادشاهلق نوبدن اورکه اولهمـز شهزاده حمر
خاطرك حوش ایلـه حام ایچ مجلس رندانـدر

ولهُ ایضاً

(٩٢) بر تخمیسدن (Vol II, pp 110—111)

اولدی چونکه ملجِ برف هوادن نازل
مزرعِ سبز طرندن گوکل اوسه حاصل
آشترِ مست نگی صحدی کمس بیره سحاب
تعلدی قافلهٔ عسرت و شادی محمل
شمع خورشید جهان تاب ضی کم تاقوب
برف پروانه‌لری اسده جهاندن زایل
صلدی بر قلعهٔ پولاد یخ ایچره صوبی باد
طوپیی خورشیدله فتح اولمرسه کی مشکل
گوندرن خلق چراغله آرزلسر گشتی
بولیوب دردله بر پاره اود اولدی هر دل

* * * * * * * *

* * * * * *

مهرِ برجِ کرم و سایهٔ الطافِ اله
شاه انجم حشم و ماهِ عطارد منزل
خان محمد که او گردون عظمت درگهک
بنده‌سی اولمغه کیخسرو و دارا قابل
ریسمانِ رزله حشره‌دک اولمرسه گسش
بولیه دولتنک بحرنه عمق و ساحل

* * * * * * * *

* * * * * * * *

ولهُ ایضاً،

(٩٣) قصیده (Vol II, pp 111—115)

چندان ادر جهانی بیه فصلِ نوبهار ، بیته که جایِ عاشق غمگینی وصلِ یار

خسروا کوکلکی خوش طوت عشته مشغول اول مدام
چونکه بو دنیا اوینک آخری ویرانه‌در
حکم ایدرلر بو جهان ملکنه شرق و غربدن
گر سلیمان گر سکندر جمله‌سی مهمانه‌در
پادشاه اولدر که هرگز ذاتنه ایرمز زوال ٥
صاحب باقی قادر و خلاق انس و جان‌در
عالی سر امراینه وار الملك حکمنده‌در
سه سر امرالله نوع ایتمك آکا آسان‌در
ویر صلاتی مصطفی‌یه تاکه حق آزاد ایده
شول نکیدلرکیم قرنکده سنه ایله زندان‌در ١٠
یوری وار ای نابرید سن سوره‌کور دورانکی
سلطنت باقی قالور دیرلرسه بو یلان‌در

نجاتی

(٩١) غزل (Vol. II, pp. 109—110)

بو جهاندن که قدح آغزك اوپر دوبه دوبه
یار غیرتدن کباب اولدی جگر دوبه دوبه
نه روا در بو که بن قامتی حلقه قلم ١٥
اچه بیلك توجه قرشومه کز دوبه دوبه
تن بنی اول شاه فلك مرتبه کم لیل و نهار
یوز سورر ایشککه شمس و قمر دوبه دوبه
کورلرم قبله نما کبی اولسه‌در بولسه کسر
ایشککك جانبه قلسه نظر دوبه دوبه ٢٠
گریه و زاری ایله اولدی نجاتی دولاب
گلستان سر کویوکی صولر دوبه دوبه ٢٢

شاه نجوم کوکبه خورشیدِ مه رکاب ، مه قصا توان رقدر قدر و نمَ یسار
تابِ نور ظلمدن اوسمسون سو کم ، اولدی پناهی سایهٔ الطافی شهریار
دایم سماں وکُرزی سرا درار و شف شکن هردم که بد و بیری عدو بد وحان سکار
تیر کمنه دیلی شول ماهی کبدر ، کم ارقسنده بطن زمین اولدی استوار
٥ عهدنده کیسه ایلمسون جرحه التجا دار الامانه اولیه حاجت دکل حصار
دست سوادکیله مکر دعوی ایدی کم ، شرمنده اولدی نوریله طور کمی شعار
هر کون سورر یوزینی حما ونکه آفتاب ، انوکون اردی گوکه ورقِ افتخار
شاها نجاتی گوهرکك طبع جوهری ، دردی ناص کاعده لؤلؤی لی شمار
تاکم واروب دکون گوکی ساچوطرمله ، شاهنك اناعی طبرعسه ایلیه نثار

ولە ایضًا،

(٩٤) بر قصیدەدن (Vol II, pp 115—116)

١ بر دون که قاشیدی حمالیه آداب ، مسکین کلالهسی کبی تک عبرس نقاب
مشرق ایلدن اوچمشدی شاهبارِ مهر ، مغربه دوسب اوشمشدی ناته غراب
صیّادِ چرخ زاغ شبی طعمه شکار ، شکل هلالی قلمشدی چنگلِ عقاب

+ + + + + + +

ناخود دمِ سحردن اروب زحمت رمد ، عینِ سپهره اصمشدی شب سنه حجاب

+ + + + + + + + + + + +

سلطانِ روم خسروِ آفاق بایزید ، خاقانِ روزگار شهِ معدلت مآب
١٠ لوحِ ضمیری ضبط ادر احوالِ عالمی ، قولِ مؤلّفی بته کم صفحهٔ کتاب
شاها بن که مجلسِ مدحکده ایدرم ، بر تارله هزار نوا بته کم رباب
دمدر که سوز ترمشکدن ایره کمال ، کم تابِ آفتابله خوشبوی اولور گلاب

ولە ایضًا،

(٩٥) بر مرثیەدن (Vol II, pp 116—117)

دلا جریدهٔ العمدن آدک ایله تراش
قلندر اول که مجرّدلر ایدلر شاباش ١٩

شمع شکوفه شعلهٔ شاخدن دراغ ادوب ، طوترلر آلن آتشی آخیق جام خوشگوار
درلرکه دوْرِ جام و زمانِ فرح دُرر ، بو دوری ورسه عاقلسك بادهٔ بهار
مستانه هر چچك که قورمش كلاهنی ، گوبا که بر نگار درر شوخ و شیوه‌کار
غصه دگری غرفه‌سی اکن خلاص ، خوش حاضر اولدی سرّه‌لی هر برده خضروار
٥ رندانِ خاکدن بو بلاتی چکمك ، یارانی ریسمان ادر الطافِ کردگار
بو صحن سبزه عرصهٔ محشر درر مگر ، انوکچون درر برایاغ اُرره سکت چنار
صحن چمنده لاله‌یدر گورس نه خود ، سلارلـه بولدی یوز نافهٔ تاتار
یاخود عروسِ گلشنه ویرماکه ارمغان ، والای سرخا مُلكِ سبه صردی لاله‌زار
تریاق قویدی حقهٔ لعلنه لاله‌لـر ، گورب چمنده آبِ روانی مثالِ مار
١٠ برسروك ایچنه یوز اورماغچون گدر ، دونه دونه برابله هر ناکه جویبار
گستردی گوپی گورمه ویرب خلاچمن ، سبزه گوسده انجم ازهاری آشکار
اجماسه غنچه‌نك گرهِن ژاله دستلری ، بللرکچیدی باخله اجمیبدی خار
گل خارِ سوزیله طوروب دامن دگر ، تا اوله بزمِ شاهده رقّاص گلعذار
زی مجلسِ شریف و زهی زینتِ باغِ خُلد ، زی عشرتِ لطیف و زهی عشرتِ بهار
١٥ باغِ ارم گوزمه گوریمز گسمه‌نك ، من بعد گسمه جنت اچون چکمز انتظار
جام شرابِ ناب مدر آنده دوْر ادن ، یاخود سپهر وردی هر فرده اختیار
جیبی طبقده چرخ مه و مهر و انجمی ، بو بزمه دردی سیب و به و دانهٔ انار
گل یوزنی الینه آلوب گلدی صحنه ، تیزردی خجلت اودیله اولدی شرمسار
نرگسلر اشرفی‌لی صروب آغ کاغده ، قلدی نثار عرس جوانِ بخت کامکار
٢٠ شهزادهٔ یگانهٔ گل باغِ سلطنت ، سه دولتده چکدی دُرِ بختی در کنار
گلزارِ سلطنتده بیتدی آکی نهال ، نالیده در رسیده سمن چهره گلعذار
پیوند اتدی رشتهٔ شرعیله شاهِ عصر ، تا حاصل اوله میوهٔ شیرین و آبدار
یا رب سعادتیله جهانده بو ازدواج ، چون دوْرِ مهر و ماه اوله پاینده پایدار
اولا صفا و عیش و مرادیله بر دوام ، نیته که عهد خسروِ جمشیدِ اقتدار
٢٥ سلطان محمّد ابن مراد اشرفِ ملوك ، دارای تاج بخشِ سلاطین روزگار

روی زمینه سز دلبر سر آمدوق
هر بری آغرق آجی سز اژدهاتش
دلی اولدی سانکه دیدی دهانِ گور
کیم بو بهکث سعدی هر دم زلمس
شکر اتدکم بو درکه حکیمِ اجل بدست
سو افتراقه دردله اولمش دواتش
دردله سنده بولنی قالمز اعله کیم
بو کون نکته یارب اولدی سکاتش

و له ایضاً،

(۹۷) غزل (Vol II, pp 117—118)

حقّا بو درکه صحن جهان کم قوی دکل
الّا که عمر قافله‌سی اوپرق دکل
اشعار اگرچه هر ورقی سرکاندر
ادراکی اولیاسه جهان سر ورق دکل
دلداره سندن اولورسه اتّحادِ مشرقین
سعی ایت گوکل که عاشقه بعداد ارق دکل
بر دم می وار در ای گوزی سرمست و حکت جوی
که اول عمرهلر برومله قیلچ بچق دکل
ایدر نحانی خشر درگاهک آرزو
گرچه جهانده اشبو هوس اولحق دکل

و له ایضاً،

(۹۸) غزل (Vol II, pp 118—119)

جهانده آدم اولن بی غم اولمز ، اولکیجون بی غم اولن آدم اولمز

اسرکنه حانکی کل نعلمنه حهانه کوکل
اسیر حاه سلا اتمه وسی فسرداش
الور کوریلنه قنه حهانه کم کشکت
ورنه طهرو نمانک کوریدن آقر اس
٥ وحود کهنه نسا درس آکه الدینه
که چارسوسی نقاده ربان ادر و قماس
طمه شول بر اوح طیرعه که بلك آلدن
هزار کرّه سات و نقاده سر تورسی طاس
اکون کاسه‌سی چرحک حیات حواسدن
١٠ حهانده کمسینه ویرمدی طویحه آس
بو حلقه حلقه اولن کورن فلك دکل
بر اژدهاسیش اول یدی نسلو حاصر ناش
اول اندی ملکی ویران اول اندی کنجی نهان
نه ملك ملكِ فرامان نه کنج کنجِ روان

* * * * * * *

* * * * *

و له ایضًا،

(٩٦) بر مرثیه‌دن (Vol. II, p. 117)

١٥ دنیا اوی مشقّت و رنج و عنایش
صحن صفا ددکلری ماتم سرایش
دولت آنککه کندوبی دنیایه ویرمدی
دنیا دیانه میل و محبّت حطایش
سر دستهالله سلسر آحر کمی برسی
٢٠ دیمر که بو گدایش اول یادشایش

درسکه‌ده کورلرم که یاش آقیدر گناه دن
یرلکه اتار اینجو دُرّیله مرجان باغدرر
شول قدر آودی گورومکت باشلری کم چشمدن قان
سیمدن صکره آقان سیلابی قندن باغدرر
٥ دودِ آهدن طوبار اعلادیغم حلقِ جهان
درابل اسدکجه بیلدیلر که باران باغدرر
لبلرنک ساغردن ساقیء عیسی نفس
جرعه دیو اهل مجلس اوستنه جان باغدرر
[ا]یشککده آهم ایتمش دوکر گوز یاشلری
نه کم قبله یلی اسسه فراوان باغدرر[ا]
١ زلفک اوجدن گوکللر دوشدکی گورن صانور
اژدها در کم آغزندن نارِ سوزان یاغدرر
ای محاتی کالکِ گوهربارکه قیمت می وار
دُر اولور هر قطره کم اول ابرِ نیسان باغدرر

ولة ایضًا،

(١٠١) غزل (Vol. II, p. 121)

١٥ ای جمالِ فرّخ ای فرخنده ذات ⁘ بر گورل سن حسن کیبی بی ثبات
پادشاهم بوسی نعلو قولکم ⁘ دیله اولدر دیله صقله دیله صات
بوسک اولجه نکا درلك يتر ⁘ عمره سورر دوسم آبِ حیات
شهرت آفت در گورک شطرنجی کم ⁘ شهدن ایروغه گلوری شاه مات
بر هوایی آق گوگرجیدر اوچار ⁘ نامه دلبردن بکا بوگوب قنات
٢ بر ایش ات کم آکلاسن دیه‌ده ⁘ ای محاتی فاعلاتن فاعلات

وله ایضًا،

(١٠٢) رباعیات (Vol. II, p. 122)

٢١ ای دستمال گوبدرین سبی یاره چق ⁘ کریکلروی الیه‌بن چوره که صچق

کوکل کور یاشی امذرمایحه ، محبّت سره‌رارسے خُرّم اولسر
کورلسر طش نعرلو اولمایحه ، نای عشق اکسده محکر اولسر
لبی عیجه نلی ایحه کورلسر ، اوب فوحماعله عالب کم اولمر
هر ابراهم عرّب نکعه‌سده ، حلیل الله یاحود آذهَم اولسر
٥ دِکلدم سرو کیبی طعرو کللدمر اشیککدن بر آیم کتسم اولسر
کلم احتمالم دیسدی اول ماه ، ستارمده دریعا احتم اولسر
نحاتی نوبه‌کی نورمی دلرلسر ، چمنده لاله و گُل ایسم اولسر

و له ایضًا،

(٩٩) عرل (Vol II, pp 119)

لالـه حدلـر سـه گلشـده نلـر امـدلـر
سروے نورتمـدلـر عیجـه‌ی سویلمـدلـر
١٠ طشره‌دن گلدی چمن صحـبه نیگانـه درر
دـو گل صحـبه لالـه‌یی الشمـدلـر
عادتی حوبلـرگ حور و جفـا در امّـا
نکـا اتـدکلـری کمسـه‌لـره اتمـدلـر
حمـد لله ی حان عسلـه ساقیلـرمـر
١٥ آبـِ حیوانلـه کوبـر صوبی استمـدلـر
[ای گوکل بوسه‌سه حان ویرب آل طوت سوری
سیـه‌دن چکمـدلـر یورکم اوسمـدلـر]
ای نحابی بورے صبر ایلـه الگدن سه گلور
حوبلـر حور و جفـایی کـه اوگرتمـدلـر

و له ایضًا،

(١٠٠) عرل (Vol II, pp 120—121)

٢٠ عمره‌لـر کم حان ایلیـه تیرِ مُژگان یاغدرر
نکرر اول ناماره کم سحریلـه باران یاغدرر

بددعا ایتمزن اما که خدادن دلرس
ترسنک کیی جفاکاره هوادار اولمسن
شمدی سر خالقوز کم الن دشمنه
درکه مهری کیی سداخی بیه‌کار اولمسن

و لها ایضا،

(۱۰۵) غزل (Vol II, p 133)

عاشق ایسه‌ک عشق یولنده صاقلمه ناموس و عار
جهد ایدوب بو یولده جان ویر بوجسه الدن گتدی یار
فارغ اولوب گسر گوگلسر استر ایسه‌ک یارنگی
عاقل اولمه گسر حذر قل غیرتنک اولور نگار
عالی عرقی البر ایسه کمسه بلمسز یاشنگی
صکره گر قان آغلر ایسک گوزه‌نک گسر زار زار
گلستانده ایکی اول غنچه‌نک فریاد قیل
بوجسه ناریں گل گدر فالورسن ای مسکین هزار
[خار الدن دامن فورتار معیوب دلبرک
سن دخی هر گلستانده یورآوروب نا وار سه وار]
مرد ایسه‌ک غیرت دمی در سور رقیبی هم مدد
دامینه تر گلک یاپشمسون سعی ایله خار
سر زمان مهری فلکده سیر ایدردی شمدی گور
بو سندن اولدی اوس آیاقلر آلتده غبار

و لها ایضا،

(۱۰۶) غزل (Vol II, pp 133—134)

هر سحر وقتنده دلبر چون صبایه رو طوتر
زلفی بویله جهان اطرافی خوشبو طوتر

گورم دراسی ارز، نقش نارینی . بو نموداله اول صنک وار بورسه نق

ای دستمال نارك الن طوت، لبنی اوب ، سیب و ترنجه طعمه ادن غبغبی اوب
باگه عار اررسه ساراك صیرنه . دوش آیغمه شمعک کبی اوب

قلو یاسیله همدم اولان دستمال اولور یکت دستمال بر دمک اجنده آل اولور
۵ سن ناراله مصاحب و بن دردله حزین بوله قلورسه باگه درلك محال اولور

مهری خاتون

(۱۰۳) غزل (Vol II, pp 121—123)

خواب ایچده گورم ناگاه قالدردم سرے
ترسومه گوردم طورر بر ماه چهره دلبرے
طالعم سعد اولدی یاخود قدره ایردم عالما
کم مکلم ایچره گوردم گیجه دوغمش مشترے
۱ نور آقر گوردم جمالندن اگرچه طاهرا
کندوسی بکرر مسلمانه لباسی کافرے
گوری آچوب بومه اولدی چشمدن نهان
شویله تشخیص ایدرم کم یا ملکدر یا پرے
ایردی چون آب حیاته مهری اولمز حشره‌دك
۱۵ گوردی چون شب ظلمتده اول عیان اسکندری

و لها ایضاً،

(۱۰۴) غزل (Vol II, pp 132—135)

بن اومردم که نکا یار وفادار اولمسن
کم بلوردی که سنی بویله جفاکار اولمسن
سنکه گلزار جهانک گل نورسته‌سی سن
۱۹ نه روا اوله که هر خار و خسه یار اولمسن

و لها ایضاً

(۸ ا) غزل (Vol II, pp 1?4–1??)

سلیم بیچاره کوکلم بر دم اولمز بارسر
اسم اولمز بیمه‌کم جهد ایلرم بو عارسر
بن دلمی نامی ورد ایلدم امّا دلبرک
بر دم آکمز آدم اولمز بر نفس اغیارسز
وصلی اقرار ایدوب صالدی بنی سودالره
دوندی انکار ایلدی و دنی یوق اقرارسز
ای طبیبِ جان مدد بیمارکم اولدم مدد
دیدی چو در عاشق اولدرمك سکا بیمارسز
کورمدم بر جوب کم نامه اولیه رقیب
بو جهان باغنده هیچ کل اولمز امش خارسز
جونلرك مهرسه مهری اولرر ترلت اتمزز
کم نه دیر ایسه دینسون بز اولمزز یارسز

زینب خاتون

(۱۰۹) غزل نا تمام (Vol II, p 136)

تنها بو صورتِ زیبا سکا حقدن هدایتدر
سراسر سورهٔ یوسف جمالکدن بر آیتدر
سنك حُسنك بنم عشقم سنك جورك بنم صبرم
بولر هردم بدم آرتر توکنمز بی نهایتدر

و لها ایضاً

(۱۱) غزل (Vol II, pp 136–137)

کشف ایت نقابکی یری کوکی منوّر ایت
بو عالمِ عناصره فردوسِ انور ایت

بر گزللر شاهی احسن ایچره کوردم ناگهان
سرو سر دل بلکی دیدم شه آخر بو طورر
چشم پر اسوبیله دالر قومر سد اتمدن
سحرله نکرر جهانی بو ایکی جادو طوتر
۵ فرقتکدن اکلسه‌م نتر زمین و آسمان
حسرتکدن آغلسه‌م اشو جهانی صو طوتر
مهری‌یه رحم ایت بوگون بوجسده الرسک دوستم
ایرته‌دن سر حسنکک آینه‌سنی بو طوتر

و لها ایضاً،

(۱۰۷) غزل (Vol. II, p. 131)

سن وار ایکن ای دوست نکا یار گرکمز
۱ خورکك چکه‌یم غیره وفادار گرکمز
خورکده وفا در نکا دردکده دوا در
بیمار دلمه سن دخی تیمار گرکمز
جانا بو جهان ایچره وفادار صنملر
هر گوشه‌ده گرچه نیچه‌سی وار گرکمز
۱۵ کوڭلم سنڭ دائما عریان اولیسر تك
حسنڭ نکا حلّه و دستار گرکمز
[یدی انجمه نکا یار ایچون با . ناصح
یارم نکا یدکٔ سکا هیچ وار گرکمز
چشمڭ بنی اولدردی و سن یوق نیچه دیرسن
۲ غمزه‌ڭ چو شهادت ایدر انکار گرکمز
مستیم می عشق اول یوری عالمده ای مهری
۲۲ سن رندِ خراباتِ اولیه عار گرکمز

اوله دیدی و نزده ایدی نطق · امر حقله صوردی آکا حق
سعادته ارمدی بو شملت · کندوسی وحشتدن سوتله
هرکه اول کرکدن ایدی اطلاع · طاقمی آکا مطیع اولوردی سماع
هر کمک انسی حق اوله بختی · بوله اولسه اندن آکا وحشتی
ذکر حق الله حق ایدن حالی · نه عجب سوملرسه حیوانی
دیدی ای جانور موافق اول · خالقک امری الله ناطق اول
نزد ایشیدوب بو بوروغی طوردی · قوپرق اوسته گلدی او طردی
دوردی صوتی خوش اتدی الحانی · سوره کلدک فصیح عرانی
اللیوب صورت رسوله نگاه · دیدی کم لَاَ إِلٰهَ إِلَّا اللّٰه
بعد اراز اتدی ای رسول امین · نه سؤالک وار ایسه آنله هین
دیدی یعقوب بوسوم قانی · ایدی سلس شکایت احوالی
بچه جرأت ایدوب بلدک آنی · حسبکه قوت ایلدک اول حالی

+ + + + + + + + + + + + + +

گوش گرگه ایرشدی چون بو عتاب · رقتله بو رسمه ویردی جواب
دیدی یعقوبه یا نبی اللّٰه · دگلم بن بو قصه‌دن آگاه
چون حرام اولدی بزه لحم نبی · بیرر آنی گورلرمز ادبی
آند اتدرم که پیامبر آنی · اوزره اسناد ایتمه بهتانی
بن بو سره غریب گلمشدم · وادی حیرته اچره قالمشدم
ایلر ایکی بن حیرتیله بیان · طوتدی اوغلانلرک ایدوب بهتان
بن بولردن اومار ایکن چاره · اوردلر یاره‌مز اوستنه یاره
بن بولردن اومار ایکن همت · چکدیلر دیشلری بی علت
سوروب اوس گتوردیلر قانوگه · ایلدم وصفی حالی حضرتیگه
چونکه یعقوب دگلدی بو سوزی · گرگک احواله گوجدی اوزی
کذب ایله حیله آشکار اولدی · جمله ابناسی شرمسار اولدی

دیرت انلرکه حوتنه گتور حوض کوثری

عنبر صحوکی چور بو جهانی معطّر است

خطّنک برات یازدی صبایه دیدیکه تیر

وار ملکت خطاله چین مسخّر است

۵ آب حیات اولیجق قسمت ای گوکل

سن بیل گرکسه خضرله سیرِ سکندر است

ریس قو میلی ریس دیبانه زر گی

مردانه وار ساده دل اول برك زور است

حمدی

(۱۱۱) یوسف و زلیخادن (Vol II, pp 201—203)

چون بو عهده قرار ایلدیلر ، جمله عزم شکار ایلدیلر

۱۰ طوتدیلر اویقوسی ویرمگه پدره ، گرگ صحراسنه گیتدیلر سحره

صاندیلر انلر شکاریله آل ، بلمدیلر که آشکار اوله حال

گشت ایدوب کوه و دشتِ کنعانی ، سیر ایدرکن بولور بیابانی

آنده بر قرّدی گوردیلر که اولور ، گوکه دکمش گوزی ناله تیلور

قصد ایدوب آنی صید ایلدیلر ، طوتدیلر آنی قید ایلدیلر

۱۵ سندیله اول ضعیفی بسته قلوب ، جمله دیدانی شکسته قلوب

سوروب آنی زهر ایلدیلر ، دوندیلر عزمِ شهر ایلدیلر

گتیروب خاندانِ یعقوبه ، دیدیلر ایلتوب آنی یعقوبه

خاندانک غزالی بو سدر ، باغِ عمرک نهالکی بو سدر

دیدی یعقوب قورتک بر آری ، سن آلوک که دکلسه جانی

۲۰ کندو طوردی نماره ایتدی شروع ، بی ساره ساره ایتدی شروع

دیدی کم ای جماده جان ویرجی ، بر قورو طپراغه زبان ویرجی

۲۲ دیلرم ویره بو قرّده نطقِ فصیح ، دیه یوسف حکایتی صحیح

دلده اثر و خیالی نوسنه خالی سودای چشملره حبیب
خالی کلدی هزار کرّه اب روز حسرتده اوسیجه تنه
کیجه در سازکاری عُشّاقک کیجه در رازداری عشّاقک
اولکه لیلی لباس راز اندی آنی خوش درده چاره‌ساز اندی
۵ کیجه رازک جو پرده‌دارسیدر جمله عُشّاقک اختیارسیدر
بو منلدر که دوز غم وکیدر یعنی بی چاره عندلیبوکیدر
کُله تا عرضِ حال ایده تکرار، عاقلکی بو قصّه‌دن هر بار
چِهْرِ مغرب بهان ادب اوربی اوردی دیواره زار اولب توربی
طکبی اسه دوشی غم یاره یُشْتی اعیاره روی دیواره
۱۰ کوکلک غنچه‌سی حون اندی شکفت بعدی جان پرده سین نوای بهت
آغلدی آنکیجون انرله هم، آکلدی آنکله زیرله هم
سیل اولب کوزی یاشی چغلردی، دردِ دادی بو رسمه آغلردی

غزل

قالوا بلی‌ده آکدی حو تخمِ بلای عشق
بیتوردی آبِ دردله بن بی نوای عشق
۱۵ چون حاصل اندی دوکه دوکه خرمنی درد
بر دمده حاصلم یله وردی هوای عشق
کوکلومی آشنا ایده‌لی دردِ یارله
بیگانه اندی ناکه قمو آشنای عشق
بدن سلامی کسدی سلامت چون ایلدی
۲۰ دستِ ملامتیله تکا مرحبای عشق
قلمادی کورده خواب ابری طولدی آنله
بلمم که عاقبت نه‌سر ما جرای عشق

۲۴ بونی دیبوب قلوردی آه و فغان چشمی المشدی چشمهٔ قان

و له ایضاً،

(١١٢) یوسف و زلیخادن (Vol II pp 201—209)

چون شفق مهرن آشکار ایدسه عالی شوقی بی قرار ایدسه
هر طرفدن صبا هوا اگیز هر طرفدن بولی چون آتش تیز
نعرهلر ایلدکجه بلبلر چاك ایدرلر یاقالرین گللر
اول پری روی خوابدن بوشده عرق اولمش صبایه دوشده
٥ عشقله ملکه بیخود اولدی بو خواب قالدر آقردی گوردن سه آب
دایهلر ور سورب آینه . مدح اوقوب جمالی باغیسه
اچتی مصحف‌وش لحافی ، گل تریله ورده لایقی
هرکسی چون اویدی خوابدن ، نقلدی هر گوشه‌یه شتابدن
آنله اولمشدی بحر شوقه غریق . که صوردسه خیالی تحقیق
١٠ چون گورنمدی اول رخ گلرنگ عجبه‌وش قالدی بر زمان دلتنگ
خواب گلدی گوزی بر آب اولدی . راحت جان خیال و خواب اولدی
ماه مغرب دلادی کم در حال ، شوقدن یاقه یرتسه شرق مثال
دست غیرت ولیك منع ایتدی ، گلدوبی غیرتیله جمع ایتدی
گرچه اولمشدی مهری سینه‌ده گرم داخی ثلمشدی الا درّهٔ شرم
١٥ طوینمسکن سلا قیاسی دامن صبره صردی یاسی
یومدی غنچه گبی دهانی روان سد وغنچه دری قالی روان
سر ایدر سروی صحن صحراده ، عصه‌دن قلبی قصر دریاده
نی اصحابی ایله عشرت ایدر ، حالی اول عشقدن شکایت ایدر
ترنم عندلیب شعله دوبلدی همان . ایجی اود نهر طشی حندان
٢ لاله گبی طوتر الده ایاغ ، باشده بوکسه هوا و سینه‌ده داغ
ذوق اعباری گورسه باری صبور ، هر سه نقشی گوره نگاری صبور
١٢ ایکی عالمده یاردی کامی سر دلارامدی دلارامی

وله ایضاً

(۱۱۳) یوسف و زلیخادن (Vol II, pp 210—211)

گردی صحراده بر گیجه خلوت ، ایده مولاسنه بنا عبودیت
یوسفه گلدی خوابِ بی غفلت ، ایتدی سیرانِ عالمِ غیب
پدری ایدی مادرلیه عیان ، یولدیزلری گوئیا مهِ تابان
دیدیلر یوسفه که ای فرزند ، بن بحده اوله جان هماسنه بند
طبع گرفتار ایت آنی آسن و کله ، اوچر آنی جهان جان و دله
حسرتِ وصالکه مکانکده گل ، مرغِ جنّت سن آشیانکه گل
چونکه یوسف اویاندی خوابدن ، سینه‌سی طولدی ذوق نابدن
چیقدی صحرادن او سروِ روان ، تا زلیخا قاتنه گلدی روان
آکا اول گوردیگن بیان ایتدی ، سینه‌سی شوقنی عیان ایتدی
پُر غم اولدی دلی زلیخانک ، بو کلامی ایشتدی چون آنک
شوقِ یوسف ولی فزون اولدی ، بو جهاندن دلی برون اولدی
نظری کسدی دارِ محنت دن ، طولدی شوقِ سرای قربتدن
بیادی غم و نا صفاسی چون ، ال گتوردی بنا دعاسی چون
کای قمویه مراد حاصل ایدن ، وطنه غریبی واصل ایدن
لشکرِ مصره ایلدک بنی شاه ، علمِ تعبیره ایلدک آگاه
بکا سن سن ولی دو عالمده ، بنی قومه بو خانهٔ غمده
جای رحمتکه اعراق است ، زمرهٔ صالحینه الحاق است

وله ایضاً

(۱۱٤) لیلی و مجنون دن (Vol II, pp 211—215)

ترکه چونکه چرخِ لاجوردی * زر افشان ایتدی بیشه وَرْدِ زردی
جهان یوری قزل گُل گبی گولدی * جمالِ لیلی گبی خرّم اولدی
زانه اوغرمش گُل گبی مجنون * یوری صولمش صرارمش دیدهٔ پرخون
زر مجنون اشکه غرق تا فرق * صان اولمشدر گمیسی بکیله غرق

بادسه گلدکجه نقشِ نکار ، لعلی بو درلری قلوردی نثار
ایسه بی دردله بلای دلی ، عشق اودسه یغوب هوایه صلی
گورمدن گُل یوزوکی ایلِ جان ، خارِ محنتدن اولمسم نالان
چون جمالک کوریدی خواب ده ، نکه اولدی خیال خوابمده
٥ شبِ فرقت صبوک کبی بی حد ، صبحِ وصلکدن ارمیسه مدد
قنده در بلسم ای گهر کانوکت ، عمرم سعیی ایلسم آنوکت
نامکی بلمرم که ساد یلم ، گوکلی دکرکیله ساد قلم
نه نشانوکی بولسم نه سنی ، نی ایسان ایدسر بو غصّه نی
نه یرک شهریاریسن شهسن ، مترلک قنقی گوکده در مهسن
١٠ بللایی اولوری بی حاصل ، که نه دلدار وار قتمده نه دل
نرگلیدم ایچمدن جدان ، سرو آزادیدم چمنده روان
نه آیاغومه خار دکمشدی ، نه تومه غبار دکمشدی
نی سر لعلمه شکار ایدی ، چون خیالوکی آشکار ایدی
سینه‌می مهرک ایدی صد پاره ، دوشکم خار یصدعم خاره
١٥ کیجه راحت بولم بو خار اوزره ، اولمی دل حضوری نار اوزره
چون دوشردک هوایه سرکشمی ، آتکیله سویدر آتشمی
حسنکک کالسی گرانمایه ، سنده یوق عمدن اورکه سرمایه
چو مدد ارمیه نکا سندن ، سلورم چاره یوق نکا سندن
اول کیجه صبحه دک بو زاریله ، صحبت ایدی خیال یاریله
٢٠ گه اودین نقدی که سویدردی ، دله صو صچدی که گویدردی
حالِ عاشق بلی قرار اولمز ، چونکه عاشقده اختیار اولمز
صبحدم سر غریب گلشنده ، حالی پُرغم جمالی پُرخنده
گُل گبی اچلور چچکلریله ، لعل ایچردی گُومش بیلکلریله
٢٤ گچدی بو حالتیله نیجه دم ، کیجه زارده گوندوزین خرّم

كورمزسڭ اله دوست در الدن ، خراب اوله بو دلو بدى حالدن
دريدڭ ساڭه غم ايرسه ايرم بن ، غم ايردى ويردى اله ايرمدڭ سن
چو الدن كور حيمه دردِ عمادن ، نه حاصل اولور آكه بوتيادن
قورولى چون قيار كركت ساماں ، نه ايسه الله برباد خوبان
٥ اوله چون سيليله ويرانه شاد ، نه حاصل سنگ ديوار اوله پولاد
ايك چون سنبل آكيى سكله شر ، نه حاصل باغسه بهور پيرسه دُر
سخن تريبى بو آيدقچه كُستاخ اوچردى زاغ اوركوب شاخ بر شاخ
بو يمكانِ خطالى اتدى چون تير ، قاچوب آندن مخاطب ايتدى پرهيز
بو دردن دوكدى هم دردن صاوب زاغ ، اوچوب زاغ اوردى جانه يكى داغ
١٠ اكيجه چون پرّ زاغله بورندى جهان صان قاره آغليه بورندى
فلك ناله لرى دوستدى چراغه نه قاره آغ اچه چشمِ زاغه
بتور مجنون سوسمش دل چراغى ، اوچوب قاچمش الدن صبر زاغى
بتور سرده سويمش شمعه بكرر ، مضطرى دل بريشان جمعه بكرر

وله ايضاً،

(١١٥) ليلى ومجنوندن (Vol. II, pp. 210–217)

دُرِ افسانه‌يه غواصِ ماهر ، ديدى بو قصّه بوبله اولدى آخر
١٥ كه اول فرقت الندن اوده يانمش ، جهاندن صوسوب جاندن اوصانمش
وجودى سنگِ غمدن خُرده اولمش ، جوان برگى گبى پژمرده اولمش
تندن گتدى گوندن گوره قوّت ، نزار و زار و بيرور اولدى عاقبت
نه صبرى قالدى دلده نه سرورى ، نه راحت قالدى جانده نه حضورى
بلالردن گلوب جانى دهانه ، دلر چيقمغه آندن بر بهانه
٢٠ زبانِ حالدن طوبدى اشارت ، كه ايده وصلِ يارله بشارت
مزارِ ياره جان آتدى پياده ، ايرشوب سايه‌وار اولدى فتاده
قوچوب اغلادى اول خاكِ مزارى ، بر ايكى بيت اوقويوب اتدى زارى
غريب و بيكس و تنها و خسته ، قاتنده بر ايكى وحشى نشسته

یارم گیدن گوسدن حالی قالدی ، چو پرده بو عیدی هر یانی قردی
بو عیدی شانه‌کی شیخ رمضی ، اوتوروب شانه‌یه بولوب درجی
تیو گوکلکه درجه سرِ عالی ، دیسه حوض و روضه خوب حالی
قالش حوضی مالسده مُدوّر ، صوی پاك و مطهّر صانکه کوثر
۵ کنارِ حوضه یتمش ساره روضه ، یکی نور دولی ویرمش روضه حوضه
کنارِ حوضه واروب اول جکرتاب ، صویدن روضه کبی اولدی سیراب
دوشوب اول روضه اوزره سانه کبی ، یشل دیباده صاری یپراغه کبی
اوری چون فرشِ دیبایه دوشدی ، گوری اول دوحه زیبایه دوشدی
گوری دوش اولدی شاخ اوستنده زاغه ، که بگزر چشمی شمع شب چراغه
۱۰ سرِ سربکی عبّاسی علم دن ، پرل منقاری سر ساره نقّم دن
او لعلی توزلی کم دوشمش گکوسه ، سیم اسلسده گویا آبنوسه
چکوب باش خرقه‌یه خلوتده جاموس ، اوطرمش خلوتی کبی سیه پوش
او زاغی چون بو عشق ابدالی گوردی ، قرامش گوکلنك هم حالی گوردی
دیدی حالك قرا و مزلنك داغ ، نیچون جامه‌ك سیاه ای نامه‌سی آغ
۱۵ نیچون شربك اولورسن ای شب افروز ، نیجه کیم روزِ محنتم شب و روز
اوچار کن باغ ایچنده فارغ البال ، نیچون اولدك سیه بال و سیه حال
بنم ماتمده امّا سن سیه پوش ، بنم اود اوزره بیلرسنده بو جوش
سنی کم یاقدی کیمه مبتلاسن ، که گوسکلو گبی یوزی قراسن
قرا گیدمر چو گوینکلو کیمرسن ، نیچون گوینکلودن بویله قچارسن
۲۰ عجب من رنگی قول کبی قچه‌سن ، که هندوسن یاخود هندو بچه‌سن
مگر سن سن غراب البین ای زاغ ، که بگزر سانکه بو باغرمده کی داغ
قونوب اوستنده کی سر سر طاله ، قرا بختم کبی اولدك حواله
ولی اولسه‌ك نکا قرا ستاره ، گلوب طالعه اشردك بطاره
ادیجك دود عالم کبی پرواز ، ایرش اول یاره عرض ایت بر بیچه راز
۲۵ که صوراسه‌ك اگر حالِ غریبی ، گلوکلدن ایسری دوشمش عندلیبی

هم سلاتلن ، ــه کم ربّ الانام ، ساکـه انلرلــر صلاتیلــه ســلام
قالَ اللّهُ سُبْحانَهُ وَ تَعالَی انّ اللّهَ و ملائکتهُ یُصلّونَ علی ٱلنّبی یا أیُّها الذِین
آمَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ

هرکــه اسرر حاســد آب حیات اول جبی آکوب اسه الصّلوه
٥ چون گدردی بو سوزله وحیسی دیدی إقْرا دیدی بلمن قرأتی
طوسی آنی صقدی اول بلكِ خدا ، تاکه واسع اولـه بلــ مصطفی
دیدی إقْرأ دیدی احمد یا اخی ، اُمّیم بســه اوقومــادم دیّی
دیدی إقْرا صقدی اوچ کر نی امان ، بعضلر درلر کــه اندــه امتحان
اوقیادی کندودن چون بسه اُول ، دیدِ إقْرا باسم ربّك یــا رسول
۱۰ اوقــدــی جبرئیل محـو عالمــه سورهٔ وارنجــه مَـا لــم یَعْلَمْــه

ولـه ایضاً،

(۱۱۷) تحفة العشاق‌دن (Vol II, pp 220—223)

بو حال ایره طورورکن بارع المال گوری گوکلی اولوب هر یانه میّال
اچاندی نارشودن ســر پرده ناگاه ، یحقوب اول پرده‌دن بوریدی بر ماه
رهی نه کــه جمالی عالم افروز اریه یور سورر خورشید هر روز
لبونك شربنی جانکك طبیبی ، صاچی دیوانــه قیلور هــر لبیبی
۱۵ رهی ساحردر اول رابی مُجعّــد ، که هر بنده نك نك جان مُقیّد
شولر کم گوردی اول موی میانی ، عجب ی هیچــه صاتارســه جهانی
شو دختر در بو وصف ایتدیکم اخبر ، که رخسارندن آلور آی و گون فر
جمالی آیــه پیرانــه دورمش ، سحابی آفتابــه سایــه دورمش
گتورمش ایکی دوشــده کمدــه ، که اوره خواجه‌نك بوســه بدــه
۲۰ حرامی گورلــرــه اولمش مهیّا ، متـاع عقلی ایلیــه یغمـا
گتورمش لبلرندن آب حیوان ، که ویره جان ویره‌جك خواجه‌یه جان
تنی ناشدن اپاغه گیرمش آلــه ، که اول ایله گوگلی مُلکیی الــه
۲۲ السده جم گبی جام مُروّف ، که هر بر قطره‌سی نك جانه املق

نور يوزى خدمتنه نار و فرداش نورى طوپراق دوشتك اصدق ورا طاش
وحدتِ فاتحه سون آدمى زاد اجل تمسير و عزرائيل جلاد
او دم نسه اولوب رحمت سحابى عرشك آغرسه طامردى آنى
هان باران رعد و برق و باران يكى الان يكى سوران و كريان
٥ او دم چون بيار اتدى خدايه كوروب بوندى الن اچدى دعايه
ديدى اى خالقِ هر آفريده عشقِ جمله ارواحِ گزيده
بو محنتدن بنى آزاد ايله ايرشدم وصلِ يارم شاد ايله
دهاندن چقجه بو دعاسى بله چيقوب آنكله جان هماى
قوچوب اول بر نفسده دوست خاكى ديوب اى دوست ويردى جان پاكى

وله ايضاً،

(١١٦) مولدِ نبى دن (Vol. II, pp. 217–220)

١ بر گون اول ايكى جهانك رحمتى وارث الركن خراده طاعتى
گوريه حق طاهر اولدى ناگهان آنكه روح القُدس گوردى عيان
اول جميعه مُشكلات ديدى اول جبرائيلم بن طكدر حق رسول
ساكه انعام تمام ايلادى حق حقّ و انسه هم امام ايلادى حق
هم عطا اتدى طوكه اون خصال بر نبيه هيچ ويرلمادى بو خصال
١٥ اول خصالى صوردى آندن مصطفى شرح ايدب آنى ددى جبريل جدا
بر بو در كم قسمه آنكلسه خدا ايله آنكلسه محمّد مصطفى
اُمّتوكى خيرِ اُمّت ايدى حق امر و نهى ايدجى مِلّت اتدى حق
خالقِ پاكى آنلره قلدى طهور خوش طهارت خوش كرامت خوش حضور
اوّل اُمّت يومعا بولماسه آب قطع اولمقدى نفس حكمِ كتاب
٢٠ بر بر اوقرلر بولر قرآن هر بولمدى بو خصلتى سائر اُمَم
اتمدى توراتِ ار بر اهلِ دير الّا اوچ موسى و عيسى و عزير
يرلغادى حق سوكك هر دنكى ما تقدّم ما تأخّر دنكى
٢٣ ديكيله نسخ اولدى جمله دين گرچه آندن يعلمورلر مشركين

دیارِ دردکده دوسیدم عزیم ، جمالکده باعده ایردم عدایم
کرفتار اولمشه جانِ غریبان ، زنخدانک اولوبدر چاهِ مهجان
حو بوبدر اقتدارم اشتیاقه ، اسیر اولمه زنخدان فراقه

ولە ایضاً

(۱۱۸) قیافتنامه‌دن (Vol II, pp 22, 224)

لونِ احمر دلیلِ جونِ شباب ، رنگ اسمر دلیلِ وکرِ صواب
رنگی آنک که سرخِ صافی در ، ابلهی و حماسی وافی در ٥
رنگِ روی آدم که صفرت در ، قلبی فلت و اسی حمایت در
اول صرو کم سیاهه مائل در ، حق بو در جمله خُلقی باطل در
اعتداله بو در ابتان و دلیل ، آنی آق اوله و بربلی قرال
هرکه آق اوله الّا اشقر اولە ، گوکلگی گورلرنک اکثر اولە
جایر و بی حیا و فاسق اولور ، حقّتلە جهانده فاسق اولور ۱۰

(۱۱۹) ایضاً قیافتنامه‌دن (Vol II, p 224)

فده نسار اولورسه جنده ، اوجمه آنده موافقت سنده
چوق تبسّم ادب علامتی در ، قهقهه بی حیا امارتی در

(۱۲۰) ایضاً قیافتنامه‌دن (Vol II, p 224)

هرکه جرکوش اولورسه جاهل اولور ، گرچه حفظ ایلمکده کامل اولور
کوچک اولسه کدی گبی گوشی ، اوغورلقده اوتاندرر موشی

(۱۲۱) ایضاً قیافتنامه‌دن (Vol II, p 224)

ا جُسسی جوق کمسه حود بین اولور ، بحثی ایله حیله آکه آئین اولور

وریوب یارله اول سرْوِ رعنا ، گورس در باکه صان ماه تمثالْ
کالوب یاس قودی حواجه جدمسنه   اوطردی در بدر اولوب یاتسه
صوبوب ساغر و طاوس اول هُمانه ، دلی صوکت یلوب آتدی هوایه
بوری صویی ویروب بو باده باده   طولسدی عشق اودینه حواجه زاده
٥ نیجان کم صالدی عشق اوسیسه سایه ، جمالی بدری دوندی بسه آیه
اجرا زلفی گبی کتدی قراری ، جهانده زار اولدی اختیاری
صراردی گُل یوزی یسریه دوندی   یراردی گوزلری لعلسه دوندی
اول آهو چونکه دوشدی درد اِچینه   بو مشک اوشان غزل گلدی دلینه

غزل

عشق اودی ایله گوگل شمعی یاندی
١٠ پروانه گبی جان و جگر اودلره یاندی
گل گبی جهان گولدی اریوب روز بهاره
بیم یورگم لاله گبی قانه بویاندی
آواره ایکن گوکلمی صیّادِ محبّت
صید [ایلیوب] بوسه جوش طاقتی کسدی
١٥ واعظ بره وعظ ایلمه دیوانه‌لر سر
بند اهلنه گر عاقل ایسه‌گ ایلمه پندی
هر شام و سحر حمدی نیجه اگلمه سوزن کیم
راحت اویودی درد و غم و محنت اویاندی

چو دختر گوردی مقصود اولدی حاصل * دلآدی کم قبله آندن عزمِ منزل
٢ بایشدی حواجه زاده دامنسه ، دیدی ای اود اورن جان حرمیه
نی مقتولکه مفتون ایدن دوست ، صاچی لیلیسه مجنون ایدن دوست
گوگل مُرغی اوچارکن فارغ البال ، دوشوردک عشقک آغینه قیلوب آل
٢٢ چو صیدک در اولی ترلت ایمه جانا ، قویوب دام بلاده گتمه جانا

کلستانده کورین لاله و کل ایاسنه
باعده دار آلدی سملک بستر باراننده
عارف اسه‌ك خوش کچور کل و دی باراننده
عیش و نوش ات کم کچر قالمز بو ایام بهار

کلدی اول دملر که اولوب سروهلر صاحب فراش ۵
غنچه فکری کلشنك اولشدی بعرینده باس
کلادی بردم کم قراردی لاله اباه طاع و طاس
عیش و نوش ات کم کچر قالمز بو ایام بهار

ابر کلرار اوسنه هر صبح کوهرسار ایکن
نفحهٔ بادِ سحر بر نافهٔ تاتار ایکن ۱
عادل اولسه عالمك مجموعی وار ایکن
عیش و نوش ات کم کچر قالمز بو ایام بهار

بوی کلرار اتدی شول دکلو هوایی مشك ناب
کم سره ایچنده اولور بطرهٔ شبنم کلاب
چرخ اوتاق قوردی کلستان اوسنه کوراك سحاب ۱۰
عیش و نوش ات کم کچر قالمز بو ایام بهار

کلستانك هر نفسی آلدی سینه بادِ سحران
عدل ایدوب بربریله واردی بیه شاه جهان
دولتنده بادهلر کام اولدی ساقی کامران
عیش و نوش ایت کم کچر قالمز بو ایام بهار ۲

اوسرمز بولب مسجی بو مربع اشتهار
اولا اهلینه بو چهار اسرو کوزللر یادکار
بلبل خوش کوی بس کل یورلولرله یوری وار
عیش و نوش ایت کم کچر قالمز بو ایام بهار ۱۴

مسیحی

(١٢٣) مربّع (Vol II pp 235–241)

دکله بلبل دمدمه‌سین کم کلدی ایّام بهار
قوردی هر سو باغده هنگامه هنگام بهار
اولدی سیم افشان آگا ازهار بادام بهار
عیش و نوش ایت کم کچر قالمز بو ایّام بهار

٥ بیسه انواع شکوفیله بزندی باغ و راغ
عیش ایچون قوردی چیچکلر صحن گلشنده اوتاغ
کیم بلور اول بر بهاره کیم اولا کیم قاله صاغ
عیش و نوش ایت کم کچر قالمز بو ایّام بهار

طرف گلشن نور احمد برله مالامالدر
١٠ سبزه‌لر آنده صحابه لاله خیر الآلدر
هی محمّد امّتی وقت حضور حالدر
عیش و نوش ایت کم کچر قالمز بو ایّام بهار

قلدی شبنم گیرو جوهردار تیغ سوسنی
ژاله‌لر آلدی هوایی طولدیریله گلشنی
١٥ گر تماشا ایسه مقصودک بنی اسله بنی
عیش و نوش ایت کم کچر قالمز بو ایّام بهار

رخساری رنگین گورللردر گل المه لاله‌لر
کیم قولاقلریله درلو جوهر آصمش ژاله‌لر
آلدانوب صنمه که بونلر بویله باقی قاله‌لر
٢٠ عیش و نوش ایت کم کچر قالمز بو ایّام بهار

گُل ترویتگ اوکچه یوربوب حوی حباب
ناسی اوسنده اکثیا کوترر حارسه وار
دکدی حیون دسربه سن شاخ گُل اوروه عنچه
هر طرفدن دیلوب باولك آثار اوسته حمار
باعده دِرْلك اندوب لسکرِ ازهار اولدی
گُل سیر لاله تقلم سَرْوِ سهی سحق دار
صور اورلورسا بو گون کمسهیه ایشدرمسر
صوت چون زمزمهسار و سسر آغاز هزار
نشئه سر عالمی وار باغ بهارگک کاسده
یاسمین روزِ سفید اولدی نعشه سبِ تار
ژاله گُلی صفحهلرین مُهْرهلیوبدر سا کر
یاره رنگین سورن اول صاحب عکس و وقار
معدنِ فضل و هنر منبعِ سر حسمهٔ حود
فدوهٔ نوعِ بشر زُبْدهٔ اشرافِ کبار
نورِ اقلیم سخن یعنی نساخی پاشا
که ارهمز فضلی نسانه حدنگِ افکار
حیری ابنِ حسام و قیلیجی ابنِ یمین
طالعِ اشرف و سعد و نفسی در عطّار
رفعت و قدری بمدی انده حونکم حولان
بری در گر آرشتهٔ خاطرِ گردونه عُمار
کفِ دُرپاشه نکردی اولسه فی الجمله
ابره باغشلادوغنی بیسه آلمسه بحار
شُبهٔ نطمی آلدقچه الیسه شعرا
دله سسی اولور هر بریگک استعمار

واله اثرها،

(۱۳۲) قصیده (Vol II pp 211-214)

خواب غفلتدن اراناغـه عیونِ ازهـار
هر سحر صو سپرلـر یوزلرینـه ابـرِ بهـار
سوله حالتدهلـر اربابِ چمن کم سَزوکده
آنی ناغـده اولماسـه ایدردی رفتـار
ناغلر سَ کی در اولمش آکا آبِ روان
۵ حوپلر عمر کی در کـه گچـر لیل و نهـار
گللرکَ املك ایچون عارضی وصفن تحریـر
موجدن مسطـر اید مش صفحاتِ انهـار
قطـرهٔ شیر کی طفلْـدِ بغچـهٔ شبنم
۱۰ غنچه‌لر آغزه احار دیته کم اطفالِ صغـار
گوشِ ماهی‌یه طقر صنکه گمُشدن حلقـه
ژارل اولدقجـه صو اووره قطراتِ امطـار
سویلـدر بلبلی بوسـه گُلـه بـاد صبـا
منطق الطّیر اوقودر قوشلـره صانکم عطّار
۱۵ باغچه چونکـه البـه بوغشـدر سروکـك
اوسته مدح اوصوب اولسه هواداری نه وار
ماء جاریلری قاچمون دبو زنجیره چکـر
گوزر ایچـه نفس حکـر آنـه نسیم اسحـار
غنچه‌دن منظره‌لر آچـدی صبـا تـا آنـده
۲۰ ایلیـه شاهـدِ گُل ایلـه عرضِ دیـدار
تابِ خورشید ایله ازهاری گورب صندم کم
۲۲ شمسی دلسـدر کیرِ باشلو باشیـه اتجـار

کر بو دوراندن مسیحی گلەکلمز متلی هیچ
پیرانــه اولدیگلو نارلمـز اولیجق خط مراش

ولە ایضاً،

(۱۳٥) غزل (Vol II pp 246–247)

سروارلا همسر اولدوغیچون هــر بسـر بلید
کندو کندوبی اورر صحرالره هــر شاخ بید
حین رافتک حدتک ناعسـه احتشــدر میو
سحر لطافک عجهانک آعرسه اورمشدر کلسـد
ای بمر رخ توزوتش اس یاری گه که مدرمه
تیغ هجر راه سی حوبـ لی کناه اندک سهید
آسمانی ســر کهن حامــه کیر حریچ گـدا
یسەسی در اتمو بر بر گوربــ اســر سعید
ای احل چونکم مسیحی اچمدی آبـ حیات
حصروش آلی نحون قلمق دلرسن با بدید

ولە ایضاً،

(۱۳٦) غزل (Vol II, pp 247–248)

سورسەم مرەمی بوله ایتک ایرســه سســر
گلزار جهانـ اچره گل اولمـز بچو دکسر
تقسون تکــه صوبلجق پیرهنکـدن
شول کمسه که گورەك دلیــه حالی بداسر
شول دگلو آلسدق یســه درد و عملــه کیم
بر لحظه به ممکن کیم اولا بریسی بسر
دل حال و خطك مملکتن گردی سراسر
بر گوشــه بولیمادی کاولــه مکــر و فتسر

مدحنك گوكلره ار گورمه مسیحی بوله جون
بردان اولدی آكا اشبو سطور اشعار
كلسی مدحنك اچره اوتانوب وصلكدن
تكرِ تكرم گورسون گل كبی رنگین رُخسار
دیلگم بو كه عذار اوله شول كس كه آنك ٥
اشبو گل گبی معانی گورسه نثار
آلمدم آغزمه بن معنیٔ حائیهٔ شیخ
دگلم طفل كه حائیده ایدم افطار
تم اچره كی جان عاریه اولدیغی
دیلگمدن آلدم اكیده بر عبرت و عار ۱۰

وله ایضا،

(۱۳٤) غزل (Vol II, pp 245–246)

ساغردن چشمه‌ك آقسن دمادم قانلو یاش
لعلِ میگونك خیالی قلسه‌یدون حلقه فاش
گر گوره فرهاد سن شیرین لب اچون حالی
آسیاوش دوگه آلوب الـه اكی طاش
قنغی ناكه گیدهیم كه تشن سهام بغلدی ۱۵
اول اِكی زلف و آكی كوزلـه اكی قاش
آن گركك شموعه كه آنی ال اوره طوبه حلق
یوخسه بر حاتمه داخی بولنور گورلسه قاش
گر صایع صالمسم شعر اچره اولمردم درسی
لا جرم صنعت گركدر قلمغا كسب معاش ۲۰

و له ايضا،

(١٣٩) شهرانگيزدن (Vol II, pp 249—251)

گوروب يارينى بر سرْوِ روانك ، دوشرون سايه وش پايينه آنوك
هماندم كيم گورم بر ماه رخسار ، نجوم اسلك اولور چرخمده سيّار
شو دگلو وار آغالدم او يوردن ، كه آغلامغله ياشم چقدى گوزدن
دُرِ اشكمله چرخم زيب اولدر ، يوزم صان مجمع البحرين اولدر
٥ نه دم عرض ايدم اشكم ماجراسن ، بدى دريا يومز يوزم قراسن
گناهه ايلدم شول دگلو اصرار ، كه رحم ايدن نگا اولور گنهكار
بو صوچلرله نى طريرسه رحمن ، قريلور عرصهٔ محشرده ميزان
نم صوچم صوريلورسه تمامت ، بريه داخى دگمز آنده نوبت
نگا بن ايدنگم ايدرسه داور ، بريسه اِصيهَ دوزخده كافر
١٠ خطا ديدم نه وار اولدمسه عاصى ، اومارم يارب اولم نگرى خاصى
نيجه كافر گوپى وار ايچى اس ياس ، يارلور دهر اجرن نگلكه خاص
نه دگلو چوغسه بو دنيده عيب ، ايدر بر نقطه‌ده رحمت آنى غيب
اگر اِثْمُم ندر اولورسه عصيان ، گدرچون مهرِ رحمت اولا رخشان
خدايا نگا عشقى رَهْنُما قيل ، بو گورسر عاصى نه لطفك عصا قيل
١٥ ياروب ياگيلوب ايلدم سه ياورايتش ، سن آلى يارمه ياريار جو ياكلش
بو گون چون هجر اودن ايدگك بواله ، يارين طمو اودن ميلمه حواله
چو كوى يار ايچنده ويرمدك جا ، وير ايرتسه جنّة المأواده مأوا
بو گون ال ويرمدى اول سرو قامت ، يارين طوبى بى سن ايله عنايت
چو صوتلمادى بوسه لعلِ دلبر ، صونه سن يارين آنده آب كوثر
٢٠ الهى بولدروب سوزومه رغبت ، بو شهرانگيزه وير شهر ايچره شهرت
ديرون كم بسطِ خاكه ارگر ، ملكلر وصفى در اوله كه ايرگر

بیچاره مسیحی شهید ایتدی گوزلر
مسکین کشی نودلر آکث یکره کمسر

و له ایضاً

(۱۳۷) غزل (Vol II, p 218)

سنده زلفکله شها سر بوبی تعلو جاکرر
تولرک ایچره بو عوالمده سیر دفتردر
شیوه عشقی قورب چالدی حسن طبلی
شهدلك بوت بزمدر سرده باشمه مهتر
سن جرای گورلوبه جوبکم بتاقدر جان و دل
عیشت الرسکت سنی بر جان و دلدن استر
لعلِ نانگ یادنه دوشدلت شرابه شوبله کم
هر به یر بر جم ِ می گورسه‌ور کوب دوشرر
بو اولو نعمت دکلمیدر مسیحی بیره کیم
فهرملره بوبحه ابکار معانی اسلرر

و له ایضاً

(۱۳۸) قطعه (Vol II, p 249)

گشمیوب جوق باتدوغی بروکت تخت ایمد کم
طاقِ عالیدن دوشب اعصاسی اولمشدر شکست
کوجیله هر جولیسه یکیجری گی قوبوب
اولری اوکیه بوزدن حربه دکدی صرب دست
مسجدی قوبوب اوجق محرابه بورطوتدی حلق
ای دریغا اهلِ اسلام اولدی هب آتش برست
ای مسیحی دوعاچیون شتانک شدتن
قصدم اولدرکم انجوب اولم بهار اوبحه مست

١ (حایل)

برىسى در حایل او آتب جان ، گوکالر اندر هر بچه مهان
نه سحر ایمش بورنه زلف سرکش ، که آگه جمی کاش اولدی آتش

١٦ (عالم شاه)

بریسى شول شهِ عالم شاه ، که انجه چکیلور اسکندر آه
نه کورل بادشاه اولور بى بار ، كه اولش عمرهار آگه سلحدار

١٧ (یوسف)

° برى یوسفدرر اول شاهِ خوبان ، اولمدر مصرِ حسن ایچره سلطان
گورر، کورنه آنک طوبلنعم یورت ، ددی بر یوسفی آک صکره بو تورت

١٩ (محمود)

برى حافظ در اولمش آدى محمود حدا ویره‌تی آگه الحانِ داود
نورى مصحف کبی اولمش مطهّر ، محب ى باشنه آند إحسنه اللـه

٣١ (حسن)

بر عطّارلر اچره حسن‌در صان اناسی آهوك مسكِ ختندر
١ اقمدوب، قانلو یاشوی بیمدن ، پُر اسلهیم دکانی شمدن

٣٦ (فتان)

برى والاحی شادی اوعلی فتّان ، دگَر بر بوسه‌سینه بچه تک جان
نماس گوکاوکک صانمه والا ، یگرنده‌ر قانه اول شوخِ دلآرا

٣٠ (سیدی)

برىسى داجی سول بر تررى سدی ، لباسِ حسی دکدی کدی گیدی
تماشا ایسه‌ک اول رحسار رنگی ، صنوبرس آل اطلس در فرنگی

٣٢ (حسن)

١ نگارك برى تعیه‌جی حسن در ، قیامت وُصله در نارك بدن در
طانلو در شوقی ایله ایچ و طاشم ، دوشر تقیه‌سی دوشدك یرده باشم

و له ایضاً،

(١٢٠) شهرانگیزدن (Vol II, pp 251—252)

عجب شهر اول که آنوڭ باغ و راغی ، ویرر گلشنیه جنّتدن فراغی
ایچنده صولری موزون و رفتار ، بولنلر باشی ارسنده هوادار
تماشا ایلسر ایسکڭ سر مساره ، دونبدر سرو قامت سر نکاره
صونوب توتجیب گیروب گوزللر ، ایچلور آق کوکسلر ایچنه اللر
٥ سینه قونه قوشلر آق دلبر ، اولور صاف کیجه و گوندوز برابر
قونه‌ده حق قومش بر سرّ عجبی ، که اوزتر دامله گورسه عیبی
صو ایچره بولنره بیاسه‌ڭ نگاهی ، گوررسڭ برجِ آبی ایچره ماهی
بولردن وصل اومان ادالة تکرر ، که بونلر صونه دوشمش ماله تکرر
گوزڭ یاشی مرج اولسه نظرده ، نه ممکن بیری قول بوسکه اردن
١٠ گورن بو شهری بو رسمه قامت ، صنور بونکله طونر اولدی جنّت
رهی جنّت که بز بر گنهکار ، گورر عاصی و عابد آنده دیدار
ایچنده وار آنوڭ بر فاتح ملکلر ، که مثل گورمش آنڭ فلکلر

و له ایضاً،

(١٢١) شهرانگیزدن (Vol II, pp 252—256)

١ (احمد)

بو گون میدانِ حسن ایچره سرآمد ، گوزل درسڭ لعل لب اوعلی احمد
جمالی قبلهٔ اصحاب اولوبدر ، دُکانی نعلدن محراب اولوبدر

٤ (قره علی)

١٥ بریسی قره علی در اول سمبر ، اولوبدر شکّره یالودن تر
شوکم بیگ جان ویروب ذوقی سوردی ، بو قرلقده آنی اوخور دوشردی

٧ (یشیل ملك)

بری یشیل ملك حُسْن آکه مختص ، قومش نسلی دیو گدویه مخلص
١٨ پلیدی اولمدیعی بو نسل حاصل ، قیلوردی آدمه سجده عزازیل

جعفر چلبی

(۱۳۳) قصیدهٔ بهاریّه‌دن (Vol. II, pp. 277—278)

شاهدِ رعنای لاله گیدیه کلکون بیرهن
رست ایدوب آلی سپیب توکمه‌لرله ژاله‌دن
شاخِ کُلدن قصدِ قصد ایدی جو نشتر چکدی خار
حاضر ایتدی نرگس زرین کُلّه چوب و لگن
گوئیا آبِ رواکک گوکلیه دوتیدی باد
کم یورن طوردی سراسر چهره‌سی اولیدی شکن

* * * * * * *

* * * * * * *

کوردی خاروب مُرصّع ساراتشون درگاهکه
دلبُرلر زلفه طاقدی عرقی دُرّ عدن

و له ایضاً،

(۱۳٤) قصیدهٔ شکاریّه‌دن (Vol. II, pp. 278—279)

چونکه هنکامِ شتاده پادشاه کامکار
کوه و دشتی جانور قانیدن ایتدی لاله‌زار
طوبدی صف آهولر اوزره ناوکِ دلدوزلر
ناوکِ مژگانیله زین اولیدی صاس چشمِ یار

* * * * * * *

* * * * * * * *

اواملی یاسی مشرّف دست بوسکیله تنها
بار ایاغنی کدیکک طورمز اویر لیل و نهار

۳۴ (بختی)

بری حمّامی اوغلی آدے بخشی ، که اولمش لبلری لعل بدخشی
اود اورب سینی جمار اتدے ، کورمدن آکه اول اکی جام اندی

۳۵ (نازك)

بریسی دلبر اوغلی شوخ و نازك ، گوكلر آلمق حلالك و جانك
بخا سومیم اول کُل یوزلوی جوق ، که عجبه کی آغری وار دلی یوق

۳٦ (حسین)

٥ بری حلاجدر کاولمش حسین اسم ، آلمش یسه در آسه کی جسم
آکه آهی المسون اولب سار ، اودیله یسه‌نك به اووی وار

و له ایضاً،

(۱۲۳) سهرانگیزدن (Vol II, p 266)

بهشت اجره قلوب برلحظه سیران ، وار دگلو ملك آرارسه رضوان
بر بکك مثلی اتمیه بماشا سکر اوجماغی گر طور طولاشا
بریسی ایمك استردم محبّت ، به آنکله قیلمادے قناعت
۱ دلردم ایلەیم بریله گوکلم قناعت اتمدے بر یله گوکلم
اولوب هر حائی گوکلم یاره ساره نایشدی هر بریسی بر نگاره
جدانا سن بی ایتمه سیسه ، که قاموس کورم سسه سسه
بولاری آکسکی جود یوق جدادن ، نه دَیَم بن که نگك اوله دعادن

غزل

الٰهی هر برین پایسه ایلسه ، چراغ رحلرن تابسه ایلسه
۱٥ جون ایتدکْك لبلرینی چشمهٔ جان ، بولاری حشره دگین ربه ایلسه
جهان سلطانلغی تاکه گرکمز ، بنی بولاره بك سن بنه ایلسه
اوشوب بی صحبتن ایتدکلرنجه ، دل بالایی سارینه ایلسه
۱۸ مسیحی مدحی بو دگلو نگردی ، نگمرسه‌نگ بوری وار سنه ایلسه

تا یوکه الدوب گوردی بن عباری جاکدن
واردرر بردن کوکه بادِ صبایه یمنم
روز محشرده دیم محویسه جعفر حالی
کم دلومی اول نلور الحق اول آکلر حالم

و له ایضاً،

(۱۴۷) غزل، (Vol II, pp 261—262)

٥ لبوکـه اوبگلدن غنچهٔ تـر ، صبا چشم الدوب آغزسی یرٔتر
هوای قدگیلـ سرو کیبی ، دلرمش داعلره دوشمش صوبر
گوربلر خطّکی خدّکده اسدر ، سمسه یترر برگِ گلِ تـر
لبوکک خطِّ ریحان محقّق ، خطِ یاقوتدن ترجیح اسدرلر
مزارنده بتـه گُللرله لالـه ، اولورسه رُخلرک شوقله جعفر

و له ایضاً،

(۱۴۸) غزل (Vol II, pp 282-283)

١ ساقیـا رر ساغره طولـدر شرابِ نابلـر
چهرهٔ زرد اورره دوکسون مدّعی خونابلر
گرم اولوب یری لقالر پیرهن چاك ایلیوب
برمـه آچیلسون سـه خُلدِ بریدن بابلـر
قاشلرک اورره مطرّا ایت پریشان طرّه‌کی
١٥ کم چلیپالر یـری در کافـری محـرابلـر
سن سرِ ای سروِ روان گردابِ خوبین در نکا
صو کنارنده گورون لالـهٔ سیرابلـر
قلیجه قالمش بر بچه آشفته جان در شوق‌دن
١٩ مو دگلـدر جعفـرا بو زلفِ عنبر تـابلـر

و له ایضاً،

(١٣٥) غزل (Vol. II, pp. 279—280)

سومسم سنی دلبر فنالی کیمدر دیرم
حسرتدن عاشق وررسم آهی کیمدر دیرم
گرچه عاشق بلمز مراد آنسز دل آرام ایلمز
گوکلمک آرامی کام جانی کیمدر دیرم
لاله گبی جانی یقسه فراوان داغ غم ٥
اول بوری نگلو شه خوبانی کیمدر دیرم
شانه گبی جسمی ایلرلریسه شاخ شاخ
زلفنه باش قوشدوغم جانانی کیمدر دیرم
گر قولاغیجه تلالر جعفرا هر یارهسی
اول قولاغی کوپهلو فتّانی کیمدر دیرم ١٠

و له ایضاً،

(١٣٦) غزل (Vol. II, pp. 280—281)

سوملك قصد اتدگیجه باره درد و حسرتم
آغلمق دوسر سنی گفتاره قلمز قدرتم
گورمدم اول ماه چوق تَقْدم اساعد بوقرو
برده کوکده یلدرم یوقدر گذشدیر دولتم
بن نجون سن شمع تاباڭه روان جان ورمیم ١٥
یوقیدر عالمده بر پروانه دگلو غیرتم
رشتهٔ جانه طولاشوب قالدی عشقڭ سینه ده
صید عنقا اتدی دام پشّه ایله همّتم
قومرم ای جان الدن تا اولیجه دامنڭ
جوریڭی چکسهم گرکدر طاق اولیجه طاقتم ٢٠

آهی

(۱۴۱) خسرو و شیرین دن (Vol II pp 311—312)

مکر بر صبح دم نو رالِ کردون ، سپهرک دامن قلمندی پُر خون
مکر کم وضع حمل ایسدی ناهید ، اوکچون قان ایچنده طوغدی خورشید
طوغردی صبح دم ناهوی دوران ، بر الهون ناشلو صرمه صچلو اوغلان
چو دولت مطلعندن طوغدی اول ماه ، مَلَكلر دیدی گوکده زَادَهُ آللّٰه
۵ اوں اوں اس کوڭده خسرو قَدْرَه دوندی صحی بر بلده ایلِ قَدْرَه دوندی
اتاغی طورمغه اشلادی سروے ، بزنم قلدی ناغنك بدروے
دهانی غنچهسینه دوشدی زاله ، رُخینك ده عذاری اولدی لاله

و له ایضاً،

(۱۴۲) خسرو و شیرین دن (Vol II, pp 312—314)

کماهی کسف ایدوب ماهتّبی ، یرار گون گبی خسرو صورتیی
مدادك قاره تاللرینی اردی ، گهی خالنی گه زلفنی ناردی
۱۰ گلچه اول قد و قامت قیامه ، قیامتلر تویاردی صورِ خامه
سرِ زلفی دوکوب مشکین رقمله ، میانك رسم قلدی رِقل قلمله
لی گویا که شول بر قطره قاندر ، که آنده روح حیوانی نهاندر
نارلدی لوحه چون اول نقشِ شیرین ، محالتدن دراردی صورتِ چین
نُتِ چینك نسدن اوچدی جانی ، آگلدی کاسهٔ رویك دهانی
۱۵ هزاران چین نُتی لی عقل و نی جان ، اوروب دیواره نستن قالدی حیران
قلم گبی اوکدن قالدروب باش ، السی نقش ایتسدن نودی نقّاش

و له ایضاً،

(۱۴۳) غزل (Vol II, pp 314—315)

صاچلرن چورسون نلوطلر رعد قِلسون نالهلر
قدرم اوزره خسرهدك یاسون گونسون لالهلر

و له ایضًا،

(۱۲۹) غزل (Vol. II, p. 264)

بن نه خدمتکار و نه مخدوم اولیدم کاشکی
گلمیدم عالمه معدوم اولیدم کاشکی
اولدی چون حاکم وجود اولمسه ایدم سیم و زر
طاش و طپراق یا بر آوج قوم اولیدم کاشکی
۵ چون هما بولدم زیاده‌دن صانلورسم دخی
بر یسارِ کم بها یا بوم اولیدم کاشکی
چونکه جان بولدم قالیدم باری حیوانلقده بن
ملک اولمزسم غراب و بوم اولیدم کاشکی
چونکه انسان اولدم آخر باری لطفی طبعی یوق
بر گرانجان و دم مذموم اولیدم کاشکی
۱۰ اولمدم چون اول دخی یا رب بو شوقی گورمیوب
عشقدن بی بهره و محروم اولیدم کاشکی
بو بلالرله دیرلمکدن اولوم چون بک بکا
جعفرا بر میّتِ محروم اولیدم کاشکی

و له ایضًا،

(۱٤) هوس نامه‌دن (Vol. II, p. 265)

۱۵ شولر کم ترکی دلده شهرتی وار * بری شیخی بری احمد در ای یار
اگر شیخی در انصاف ایله بالله * سخن‌ورلکدن اولمش گرچه آگاه
فصاحتده ولیکن کاری یوقدر * کلامینک غریب الفاظی چوقدر
اگرچه واردر احمدده ظرافت * بولوبور سوزلرنده هم فصاحت
بلاغتده ولی ماهر دگلدر * کلامنک ربطنه قادر دگلدر
۲۰ سوزینک حسنی واردر آنی یوقدر * نقوشِ دَیْرَه نکرر جانی یوقدر

دن سن ای مه کا هر کون مهر رویک سوسه
سرح طقور طولانور آه سحرکاهم ایم
طور موسی دونمدی انوار حسنک تاسه
هی نه طاسدن نورکم وار ایش اللهم نم
٥ اودلره یان آتی کم یاقدنک جهانی اودلره
اودلره یاسون کورکم نالهٔ آهم سنم

روائی

(١٤٦) عشرت نامه دن (Vol II, pp. 338–342)

الله آل ساقیا او جام عشقی ، نه دست انلکل نو نام عشقی
نه بر برمه ویرکل ریب و رست ، که عالم خلقی آندن آله عبرت
او برمه ماه نو ساغر کرکدر ، تحور انجون ولاک محور کرکدر
١٠ کمک کم حاملہ حوس عالی وار ، سلیمان کبی الده خاتمی وار
کمک حکمنده اولسه پادشا در ، عجب آئینهٔ گیتی نما در
او در وار ایسه کر مهر سلیمان ، کانک حکمنده دورر اسله جان
نه بدر اوله که بولدن کمالی ، کتوررسر اراسه نش هلالی
محل ایلر شعاع ماهتابی ، سعادت بلدری در هر حبابی
١٥ الن آلور کوریجك هر فقیری ، اولور هر دردمندك دستگیری
آنکچون یور سوررلر خدمتنده ، کمسه دوینمز ایش حرمتنده
نه برده کم اياق باصسه قدم در ، او برمك كاسه باری جام جم در
قدومیله اولور برم انجی خندان ، جلیلہ بیته کم آنش گلستان
معنبر برم انجی مسکین دمندن ، مشرّف اهل دل در مقدمندن
٢٠ نه حس اولور که کشف اولور نقابی ، کتوررر چرخه ماه و آفتابی
حتّن تاجرلریله آتسا در ، آنکچون دائما نافه کشا در
٢٢ نه وار دیرلرسه آکه خواجه مرجان ، که طولس حقّه سی لعل بدخشان

شاهِ گُل دورانی در بلسون بیرسون بادِ صُبْح
شاهدِ سروک اباغینه صو دوکسون ژالەلر
حسته‌لکدن شوبله بحال ام بو محبت خانه‌ده
سه البه آغرمه صو طامرِرِر تحالەلر
قان یودوب اولنارک دردِ دروں یارمعه ۵
سر ورق در لاله‌نک باغرندن یُر یُزکالەلر
شول قدر اود یاودی آهم باشلریه آهی کیم
گوکلره چیقدی بو گون سدن فغان و نالەلر

و له ایضا،

(۱۴۴) غزل (Vol II, p 315)

سر حصیرم بوغیکن کلسهٔ احزانمده
بوریا نقشی گوریبور تنِ عریانمده ۱۰
مردمِ دیده جگر گوشه‌لرن بحه بسر
بسلەیم کندی بیمر گبی دامانمده
یدوگم ایری گدرکن سگِ کویک له بم
گورمدم نان و نمک حقّنی نارانمده
نکا اول نامهٔ اعمال سر آهی کم ۱۵
یار خطّیله غزالر اوله دیوانمده

و له ایضا،

(۱۴۵) غزل (Vol II, p 316)

پرده قالمسر آتشِ آه سحرگاهم بنم
طوبوبور چرخوکه بر گون ای فلك آهم بنم
سایه وش اُفتاده قوللردن یانجه کمسه یوق
گون گبی تنها گزرسن ای یوزی ماهم نیم ۲۰

چو هر بری بهیه اولورسا قادر حقیقت کبی جادو کبی ساحر
بهار سحر ایمه در حککٔ کمالی ، که کوکدن بیره ایدرمش هلالی
هوایه بلتور هر لحظه طور ، اوقوسون دیسک آنک قولاغی نور
طوپه‌مز عودله طنبور بیچه سه ویت کدویه ویره شکیه
۵ قچان تحریره باشلار اوقور اوسون ، کتاب عشقه مسطر مردی باوون
الله مطربک صابک که دف وار ، غم اولریه قارشو بر هدف وار
نحب بی عالی طوتارسه نامه ، کمانچه اوزلو یائلی بر حرامی
بی آگمعه محلسه یاپی ، یسه اپلك صرار یرماغسه بی
قوپور کبی قی بر حوب آواز که سازك جمله‌سندن اوله ممتاز
۱۰ گلور آوازه‌دن چون جانه راحت ، براتمر ساربیر بر لحظه صحبت
[اولوبدر بوعِ انسان بوکا قائل ، بو انسان بلکه حیوان داخی مائل]

ولە ایضاً،

(۱۴۸) عشرت نامه‌دن (Vol. II, pp. 341—344)

گرك در برم اهلی اولسه کامل ، گرکمز صحبتك اچنده جاهل
گرك هر بریسی بر فنده فائق ، که سوبله حقائقدن دقائق
فصاحتدن قچان کم اوردلر دم ، بلاغت اهلی اوله جمله ملزم
۱۵ یارالر اوتوسه‌لر شعر و انشا ، که هر بر سوزلری اوله معمّا
قچان کم برم احسنده سویله راز ، اوله هر بریسی سر نکته پرواز
گرکمز سوزلرنده هیچ زائد ، بو سرم اچنده سویلمز روائد
قچان کم جمع اوله بربیره اصحاب ، رعایتلر اولوبه آنده آداب
بریسه برسه حرمت ایلیالر ، گلوب گتدکچه عشرت ایلیالر
۲۰ قدحده ایتمیالر چوق کلامی ، اوکنده طوتمیالر الده جامی
صونلدیغی گبی نوش ایلیالر ، دروش جرعه‌دن نوش ایلیالر
طولوسر ایله‌مك بزمِ شرابی ، گوزللردن دخی قلمك محابی
۲۲ به حاجت ال اوجی ایله گوریشمك ، طولو باشیه عادت در اوشمك

آنکه کم در قدح در یا بو گل در ، بهشته قوجولو بر پاره گل در
اگر بکرمسه اول گلعذاره ، آنی چکمردی عاشقلر کناره
ملایم سمتی محبوبه بکزر ، اوشبهکدن صفالو حوضه بکزر
گورل اندامی وگل پیرهن در ، دوداغی غنچهٔ بر عیجه دهن در
٥ گورالر گیبی دوشمش قدحلر ، بکک آلتونلولر گیمش فرحلر
او در بزم اهلنک حشمتی چراغی ، او در عاشقلرک نوراکی باغی
مغنّیلر بیله خاصّ اولوبدر ، آنکچون بزمده رقّاص اولوبدر
اوقوبور آدینه دائم غزللر ، ال اُپسه طوتر آنی گوزللر
کوره روشن گورمردی بو ایّام ، بو عشرت خانه‌ده اول اولسه جام
١٠ قدحلر تمشهٔ زرکاره دونمش ، بیله ساقی الی پرکاره دونمش
بو عشرت قاپوسنک حلقه‌سی در ، گوری اچیقلرک بر حلقه‌سی در
عجائب پهلوان مرد افکن اولمش ، مسلمانلر بولنده رهزن اولمش
مسلمانلاره یاغی اولمش ایدی ، حرامیلر یتاغی اولمش ایدی
نه گردون در که جمع اولوب نجومی ، عمک شیطانه ایدر هجومی
١٥ دلر دیو غمی رندانه صالمه ، آنکچون دائره چیرمش پیاله
صفا بستانک طولابی در اول ، وفا دریاسنک گردابی در اول
اوقومق اسسه عشرت کتابن ، دخی گورملك دلرسه فضلی بابن
نه دکلو پیر ایسه هر آق صقاللو ، یتر گورالک پریه اکی طولو
روانی عشرت ایله کامران اول ، توحالق دکرلی قو بو جوان اول

واله ایضاً،

(١٤٧) عشرت نامه‌دن (Vol II, pp 312—34)

٢٠ گل ای سازندهٔ بزم زمانه ، که سازگله شرف گلدی جهانه
طرب بزمنده چون سن سن مغنّی ، نه وار لطف ایلیوب تلسه‌نک برنی
قو طولسون بزم اچی آوازه‌لردن ، اوقوسون مجلسکده تازه‌لردن
٢٢ بیور گلسون نه دکلو وار ایسه ساز ، اچلسون مجلس اچره پردهٔ راز

و له ايضاً،

(۱۵) غزل (Vol II, p 516)

دائما اولسه مصاحب بولسه دلداره قبور
هر نه قلدن که جالا رسه اوبار اول باره سور
ای طبیب دل وجان مصی طوت حالی گور
اگلر حسنه اولوب درد لـه او بیچاره دور
۵ عاشقلک کبی داره دائره‌دن گوکسی دف
هر نه دم حورک الدن که گله راره فور
دوشوروب عشق هواسیله ایکی تلتمسون
قلدی اول سار یری چهره‌لی آواره قبور
الوارو گاه الن گاه ورب اویمزدی
۱۰ عاشق اولسه روانی و جفاکاره قبور

کمال پاشازاده

(۱۵۱) غزل (Vol II, pp 299—300)

کسد اعیارک الدن آلمار بار آتنکن
قوسه اولمر نه ایلیم تاره کلک حار آتنکن
گورلرم جاسه گلدی حکر گوشه‌لری
طوتدی قانلو دیه بو دستهٔ حوبار آتنکن
۱۵ خط دگلدر گوروب مسك صاچلش یورییه
سلکیجك بادِ صبا زلف سیه‌کار آتنکن
دامن گلی صابورسین نه در ای باد صبا
نه الك وار که چمن اچه‌سك یار آتنکن
دوشیدور دامی کم صوید اوغرایه کشی
۲۰ چکسه بور کرّه بوله زلف سیه‌کار آتنکن

کیجادن کم آلورسه اله راحی مسرّف الکّز اولی دم صاحی
اوطورمعلسه ولور برمر روق براسمر صحبت ایجسه اویومی
گرك صحبتده هرسه اولسه معدور ، ایجون نارسه‌سی اول اوله مذکور
عرب دیلنده چونکم و مثل وار ، کَلَامُ ٱللَّیْلِ یَمْحُوهُ ٱلنَّهَار
٥ ایده‌لر اهلِ دالر برمه ترعب رعایت اوله هر دم بو رتبه
کشنك همدمی کم اوله عارف ، روانی سوزلری اولور معارف

ولهٔ ایضًا،

(١٤٩) عشرت نامه‌دن (Vol II pp 344—346)

بسه ساقی اولوسدر کیمیاگر ، که دائم طوسر الده یوسهٔ زر
آکه اولمش میسّر گنج قارون ، که ادرمس هر فقیرکا اسس آلتون
نچان کم خدمت ایچون ایده نیّت ، گرك خُنْبیه وره رسم و رست
١٠ اولیحق سرووش خدمتده قائم ، گولر ور گوستره گل گبی دائم
جمالی گلشنیکه گالرسدن ، بنفسه زلفنك سُنْبُلرسدن
ایده مجلس ایچون تاره گلستان ، آنی هر مست گوروب اوله حیران
هلال ابرولرنده قومیه چین ، شفقدن گوستره بر دکی آئین
قچان مجلسده اوله طولو پردار ، کمیه چوق کمیه ویرمیه آز
١٥ نه آرتق اوله ساغرده نه اکسك که سوبلمرسه آنده اریح اکسك
آیاق طولولرن ایجدکجه ساقی ، دومیه جرعه‌دن ساغرده ساقی
قُل برنه ویرسه نوبه‌لردن ، صونه دائم تنکر سبوسه‌لردن
نیر ایچك دیوس ابتمه اقدام ، اوکنده قِلْمیه یاراسه ابرام
ایدوب ساقیلغی اوطوره انسم ، اوناته خدمتدن هر بسر آدم
٢٠ اویسهکده ایکی ایمه ساری ، قاقیوب ناصیه روسه بیساری
طوروب اول دمده گوستره تلطّف ، اوله صحبت ایچنده بی تکلّف
٢٢ روانی طولولر ایچملت دمیدر ، صفا و عیش و عشرت عالمی در

سرو و کل دیرده‌ا کلزار اجره تدرر سورکم
کوکاه سوله فیلور که اول سرو کلرخ در تکس
کوهسار محسک هـر لالهسی کم اجلور
رکی جون دادن اولور داغی سور سینه‌دن

ولهٔ ایضاً،

(۱۵٤) غزل، (Vol II p (2)

دُور اه دوران اگر بور سل جمالکدن بی
هر نه هکس که آیره بر دم جمالکدن بی
نکی آسه دوعسم ساتم کمارده شعق
ناکه آبردے ملات مسکن هلالکدن بی
دکر و نکرم لکن و آعرک حیالی در سنک
شوق بر دم عاقل اجر قیل و قالکدن بی
آفتاب حُسْنکه اولدی رقیب ابرو سیاه
قاره بختم کبی آیردے جمالکدن بی
اولمتم حاسا پریسان حاطر و شوره حال
آیرلدن قاره بختم زلف و حالکدن بی

ولهٔ ایضاً،

(۱۵۵) غزل (Vol II, pp 302—303)

کمسه باشه چیقه‌مسر طرّهٔ طرّارکله،
کمسه سور سویله‌یه‌مز لعلِ شکر بارکله،
عندلیبِ دلی گوردکجه اجیلور گوله‌رك،
وار بیلمشک اثرے اول رخِ گلنارکله،
آشنا اولمغه سعی ایت سگِ کویله گوکل،
ایل به دیرسه دیه سن یار اوله‌گور یارکله،

سوالر عشقی حالك الله لو دل پاسن
بلمدی بدرسی قومز یار وفادار ایکن

و له ایضا

(۱۵۳) غزل، (Vol II pp 60– 61)

صاند کلکون اولدی جامه‌م قانلو یاشمدن بنم
یار عشقك شعله‌سی کوردی طاشمدن بنم
روی زردم صو ایچنده قالدی نیلوفر کبی
بحر عشقك موجی گلدی آشدی باشمدن بنم
ایکی گوزی در در گوز مثل و جیحون اولسه
بر اساغ اوره بابلمش اکی قاشمدن بنم
گوزده تک گر قانلو یاشم موجی باشمدن اشار
گوزلر گیدی بو عشق ایچنده یاشمدن بنم
مهرلیسه وارمغه روزی اندسدی ماه نو
گوك کنارنده گچلر قانلو یاشمدن بنم
قان روان اولدی طوقندی کرچکك صملری
غم جریسی هیبت آلدی بو صاوشمدن بنم

و له ایضا

(۱۵۴) غزل، (Vol II p 61)

گلشنك سرو روانی ساکه اویکومك ندن
اولدی اسه بوله گر سگین دل و نارك بدن
حسنکك مصرنده روی جاریه آب روان
زلفکك شامنده هندی قول درر مسك ختن
بلبلك آگدیجی گل ورگ صفاتی اولسه
دل اوراتمز سوره سوسن غنچه‌لر ایچمز دهن

و له ایضا،

(۱۵۹) غزل (Vol. II, pp. 372—3)

خطّک اول بیروره در کم لعلِ ناب اوسدده در
المروک اول لعل کم دُرِ خوشاب اوسدده در
خال اول ای دل یوزِ حسندن اسنرسک نصیب
آفتابک شرنوی دام تراب اوسدده در
چشمِ کرسامده ای دلبر خیالی قدّککک
بر نهالِ تازه درکم خوی آب اوسدده در
قامتم شول داله دونمشدر که درد الده در
گورلرم شول غمه نکرر کم عذاب اوسدده در
یورکک اوسدده وطن طوته گورکک اولمز عجب
منزلِ مرّیخ چونکم آفتاب اوسدده در
زلف و ابروکی گورلر دیر هزاران آفرین
شول معنبر نیتره کم مسکین طناب اوستده در
ای عطائی وصله شاد اوله و هجرانه ملول
کائناتک حالی چونکم انقلاب اوسدده در

گلشنی

(۱۶۰) مقالات‌دن (Vol. II, p. 379)

وقتِ نیسان قطرهٔ صلبِ سحاب ، امر ایکن گوردی بحری بی حجاب
طول و عرضه نظر اولدی روان ، گوردی کم یوق حدّ و پایان وکران
کندیسینه باقدی بی قدر و محل ، اصلی در بر قطره آب پُر خلل
چونکم ایتدی بحره نسبه قریب ، شویله اردی امرِ ربّ العالمین
قعرِ دریادن صدف چقدی روان ، اول محلسر قطره‌یه اچدی دهان
دوشدی قطره یومدی آغزینی صدف ، گتدی قعرِ بحره ای حبر الخلف

مدّعی زلفنه زنّار دیدکت اولی صنمک
قی نه کافرسن آصیدی سنی زنّارکله،

و له ایضاً،

(۱۰۶) غزل (Vol II p 360)

بر نفس عهده اولمیز حالی ، نه عجب در بو عالمک حالی
دنیاده حالی بیلیر کشی یوق ، عجب ایمش بو دنیا احوالی
طورموب بر قراره چرخ دونر ، بویله طورور بو دنیا طورالی
جان اوده آتاردلر دون گون ، صوبه طیراغه خرج ایدر مالی
اشبو دارِ غروره سنک صنمار ، نکه یتمز بو قُبّهٔ عالی

عذاری

(۱۰۷) رباعی (Vol II, p 369)

بر پاره کتیبه گیر عشقِ نگار ، سر پایه آتشِ غم اعیار
بلرم قعیسیله طوتشه‌یم ، وَقِنا رَبَّنا عذابَ النّار[1]

عطائی

(۱۰۸) غزل (Vol II, p 372)

۱ وصلِ گلدر طلب بادهٔ گلرنگ ایدلم ، نغمهٔ چنگله عیش ایکه آهنگ ایدلم
ایچلم جامِ مصفّی وَرَلم جانه صفا ، نجه بر حیاله عقل آینه‌سن زنگ ایدلم
مطربا طوت نی قانوله عشرت سورلم ، حاسدک یوزنی دف قامتی چنگ ایدلم
آغزکه نسبت ایدرسه اوزنی تنگِ شکر ، غالی باشه تنگِ شکرک تنگ ایدلم
۱٤ بزمِ عشقکده عطائی کر اوره لافِ خرد ، آلیم عقلی بر جرعه‌ایله دنگ ایدلم

---

[1] This quatrain, with an English paraphrase in verse, will be found on p 31 of Redhouse's *History, System and Varieties of Turkish Poetry*, reprinted from the Transactions of the Royal Society of Literature, vol XII, part I, 1879

راکی کون تک - کلدم نحت راه   عادت اردوب راه اولدی کوتاه
اسـ دریا - اردم حون کمد   اروب ساد سناوں ر بمعسه
وصاله جونکه و رمسدم رصالی   کیروب دریا ده اد اندم حذّالی
حو کسنان دوردی ادمالی   رواسه اولدی بو کسی روالی
اکی کون داش دریا سیر ایدم   اوجنجی کوند اسپا ولسه ندیر
عاشا ایدم اول شهر اتی   دیدم که رومه کلس شهر حتی
امی طوب طولو باع و کُلسا لدر   لبِ دریاسی راحت بخشِ جاندر
حصوصا اول سالسر کم ایلمش   آنک لُطفیله جان و دل دایلمش
قبونک سقف دواری مذهّب   جمیعِ شهری مرمردن مرتّب
بر اسمه‌ک کوررس نقشِ جینی   که حرفن ارژمر عاس جینی
آکرچه جمله باغی کلس ایدی ، جو سار آنی دکلدر کلشن ایدی

سنبی

(۱٦۳) ده مربعدن (Vol. II pp. [illegible])

وار ایمش اوّلده بر جای لطیف ، دلکشا خُرّم معای کَی شریف
سروِی سرکش لاله سی نعمان ایمس   اسکی باغ الّا یکی بستان ایمش
ر نحف صحرا ایمش خوش نارپان ، کُل سماق سُنبُل و سوسن رمیان
ال ویرویش ساعه ایجیرِ لوب   هر یمشلر تاره تاره خوب خوب
الما و امرود و فسی و انار   بولیمش شفتالویه سه اعتبار
بو العجائب باغ قوشلر کیدی در ، با جهانک متلیدر با کیدی در
بونده قوشلر چوق ولی اون قوش تمام   عیری قوشلر ایری طوتمشلر مقام
ایلمشلر آنده اول قوشلر قرار   بچه قوشلر هر بری بر دراو یار
کیمی دانشمند کم درویش کچر ، کندو رغبتنه قو بر قوش کچر
برسی بایقوش ایمش اول قوشلرک ، صوفیسی در زاهدی در قوشلرک
بیری داخی قارعه در یارِ طرب ، قصّه خوان و شاعر و شیرین حریف
بیری داخی طوطی در ملّا کبی   بیری کرکس در قلندر مشربی

اولدی اصل گوهر ر دُرّ یتیم حوارلەدن ولدی عزلر عظم
قطره اکن اولدی دُرِ شاهوار رست شاخ سحابِ روزگار
اسات دندانِ یار دلفریب ، روی لطفِ شاکوس حبیب
مسکندن ولدی اول دُرّ ثمین بوبحه قدر و صفای ای پاك دین
۵ مسکنِ شاخ الهی در بلند ارمر آکه دست شوم حود پسند
نیچه اول قطرەدن کم سن اکر ، شاکه ایتمرسه بو سوزلردن اثر
بحر دین عالم وجودك قطره در مسکنت کوستر کم اوله قطره دُر
توصیه کبر و عجب و بحوتی ، بولمش در هیچ سر اول دولتی

حلیلی

(۱٦٠)[1] فرقت نامەدن (Vol II pp 382–383)

گورم حوں گوردی اول سروِ روانی ، گوکل سندن روان اولدی روان
۱ چو دریا اوکمه گلدی ایلدی جوش ، فغانه باشلادم بلبل گبی جوش
گیجه گوندور ایتدم اغلامق اندی ، جگر خون اودسه داغلامق اندی
دلمه ذکرم اولدی به ایلەیم دوست ، دیرم قمری گبی نه ایلەیم دوست
شو رسمه چقدی بو دُنیا گورومدن ، بکلی یا اُمید اولدم اورومدن
قمو علم و ادبدن ایرو دوشدم ، فراق اودیه یاندم صبرو دوشدم
۱۰ فلك احوالی تبدیل ولدی قمو تحصیلی تعطیل قلدی
قنی اول علم و اول زُهدِ نرهٔند ، قنی اول ذکر و اول طاعت تعهُّد
قنی اول شوق و اول دوق و صفالر ، قنی اول یارِ جانی یارسالر
قنی اول دورلو دورلو صوفلمق ، قنی اول باشلر ایچون صلامق
دریغا و دریغا و دریغا ، که دوشدم جملەسندن آیرلیغا

و له ایضاً،

(۱٦۱) فرقت نامەدن، (Vol II p 383)

۲ گیدردم یوله دوشوب یانه یانه ، گورمدن دُر اقیدوب دانه دانه

نفس وجودك جمله دیرلر نفس / ذنگی یاد ایدسه نفس در نفس
بس رائد ایدیلر نفسانی در / نفسه كم تابع اولور شیطانی در
جون عقل مرشد ربانی در / عقله كم تابع اولور رحمانی در
كلی یاد ایدسه نفس در بدن در / عقل سلطان در بولر هب بدن در

شریف

(١٦٣) ترجمهٔ شاه نامه دن (Vol. II, pp. 192—3)

٥ مطیع اولمشدی انس و جن اوربه / قولاق طوتمشلردی هر سوزینه
قیوس اسی كوچی تای و نجسول / اولورلردی وكون هب عیشه مشغول
ایدرلر عیش و عشرت عاشقانه / علام اولدی او دورانه زمانه
صدای چنگ و عود ایرشدی چرخه / طربدن كوكده زهره كیردی چرخه
اوكوش مدّت بونك اوستینه كچدی / كه دخت اوسته اول شه بندی اچدی
١ اوری حكمت ایچنده كامل ایدی / نه علم اولسه بلوردی عامل ایدی
دورلر كندوسنه حكمتلو برجام / كه ظاهر ایدی اوراسه سرانجام
سو افلاك و ... و انجم هیئتیله / نجو وضع اولمش ایسه حكمتیله
ولكلرده نه وار ایسه ایدی مرقوم / ادر مستعلك حالی معلوم
بدكلو كه ایدن احرار مدامی / بولورلر طولو اولی جامی مدامی
١ سو در جاشیدن بیریسی هم / كه قصّه كورمز ایدن اچی آدم
او در كم دیرلر آكا جام جمشید / انكله كچدی خوش ایّام جمشید

بیری ناله در هم کوینده دستر   بیری هدهد در حکیم بله دستر
بیری داخی بلبل نغمه داحب عموم   بیریسی طاوس سارزکار روم
بیری کلک دری که فرهادی اسکت   بیری لعلی در بهار حوالی خوشکت
جمله بولر اوی دوس اولسلر تمام ، اول عجب باغ ایچره طوتمسلر مقام

علی

(١٦٣) بحر العرائسدن (Vol. II, pp. 389—390)

٥ حکمته دوردم که ای حکمت بکا ، وسر حبر کم صورارم عقل سکا
عقل نه در با بو حسیک نه‌سی در ، نفس انله عقلک حالی نیجه‌سی در
اصلی نه در بری با قنده اولور ، عقل کمنه دیلور تنده اولور
نفس داخی عقلیله بر در هان   نفسه داخی واری در منزل مکان
عقله می تابع اولور جمله بدن ، نفسه می تابع اولور باحود بو تن
١٠ نفس نه در عقل نه در بللو بیان ، دلدرم که بلدم آنی عیان
فکر و حسّ و رأی [و] تدبیر کم دیر ، بو خصائل جمله عقلک نه‌سی در
بونلرک حالی بیان ایلسه بکا ، حلّ ایده ویر صورارم آندن سکا

دیدی حکمت دوردیغک بربر بکا   طوب قولاغک ارمیک بدن بکا
بو عقل و نفس و بدن کم جمله وار ، جمله حقّک ویرلکدن در بولار
١٥ کمسه آنک حکمته اولمار حکیم ، کندوسی بیلور ایسسی بیش و کم
قدرتی وارایکن در اشیا قمو ، عقل و حسّ و فکر و ادراک ای عمو
بو بدن ترکیب حق دورر عیان ، یعنی کم کندوسی قیلسه بیان
پس بو بر شهرینی بنیاد ایلدی ، جسم و انسان دوین یاد ایلدی
دوندی حسی حای طولدردی تنه   عقل سلطان ایلدی تن مملکته
٢٠ پس عقل معرفتی حق دورر نقیس ، حافظ اولدی حسی عقلار هم امین
هم امین اولمش کُرر هم یاسبان ، حسی بکلر ارمیه باکه زیان
٢٢ امیر حقدر حسی عقلی گوردن ، ایو یاور بسه کوروب گوردن

کر حسرت اهل دلرسَنْ ای مُحِبّی فارغ اول
اولیا وشـدـب بهای کوسه عزلـت کی

شهزاده بایزید (شاهی)

(١٦٦) غزل (Vol III pp 11—12)

بعب صانع ادوب طول امله هسی
بالمـدی ذره قـدر دلـده بو دـیا هوسی
اضطرابی نو که ای مرغ روان سر الله ٥
اسکوب ایسته حراه وارسور تن قفسی
کاروان رو اقلیم عـدم منزلکث
طوقنور اولدی دلا سمعـه بانک جرسی
عادل اولمه کورک آخر دنیاده حق بن الله کور
حوار کورمه حس و حاشاك اله نور ومکسی ١
شاهیء بیدل و بیمار و کنهکاره بـه غم
سن اولورسن اکر ای لطف خدا دادرسی

ابن کمال

(١٦٧) یوسف و زلیخادن (Vol III, pp 15—17)

کدوب کوچ بکوچ منزل بمنزل بیی الدیلر چون مصره محمل
عزیز مصـره کلدـی مشتیلـر ، ددلـر اردی مصره بکـر شکرّ
١٥ صفا کسب اتدی عالت اول حبردن ، بکم حستـه دل حلاّب بردن
حرحلاره ویـروب مژدکـانی ، یوراکی اوسوب تالاندـی جانی
هان دم بنْدی اسـتقبالـه جقدی جوروب سخق بقاره حالـه جقدی
منادیلرلـه طولوب کشور مصر ، کلور آت ارقاسیـه لسکر مصر

٢ سراسر شهر مصروک خاص و عامی ، بو استقبالـه جیقمشدی تمامی
بـه دکلو وارسـه تعظیم و تجلیل ، اندرلر جملـه‌سین تر وجْه تفصیل

سلطان سلیمان اول محبی

(١٦٤) غزل (Vol. III, pp. 9–10)

احبابِ نقد ابدن درگاه و ایوان ایستمز
زاد عمدن اورکه هرکز کندو سه نان استمز
شولکه اسنا سر ره اوتوردی شاه وار
سربسر اولاغه هفت اقلیمه سلطان استمز
سینه سینه هر که کسدی نعل اندی پاره داغ ٥
ایلمز باغه نظر سَیْرِ گلستان ایستمز
شولکه عشق اهلیدر اولور کوی دلبرده مقیم
البوب دیوانه‌لك طاغ و بیابان ایستمز
ای محبّی یار الدن بر قدح نوش ایلین
خضر الدن گر اولورسه آبِ حیوان ایستمز ١٠

وله ایضاً،

(١٦٥) غزل (Vol. III, p. 10)

حلق ایچره مُعْتَبَر بر نسنه یوق دولت کبی
اولیه دولت جهانده بر نفس صحّت کبی
سلطنت دیدکلری انجق جهان غوغاسیدر
اولمیه تخت و سعادت دیده‌ده وحدت گبی
بو عیش و عشرتی چونکیم قادر عاقبت ١٥
یار باقی استر اسکك اولمیه طاعت گبی
اولسه قوملر صاغشیجه عمرگه حدّ و عدد
گلمه بو شیشهٔ چرخ ایچره بر ساعت گبی ١٨

آز زمانده چوق اس اعمدی پاشانی ایلمش ایدی عاکر
شمس عصر ایدی عصرده شهنک، ظل اوروب اولور زمانی قیصر
تاج و تختنده فخر ایدر نکار فخر ایدردی آنکله تاج و سریر
کوکلی اول سوردم بولوردی سرور، کیم حالده حاضر ایدی تیغ و تبر
رزم ایتسه و سرم عیش ایله کوردیسه بر حسرع آکا یادلر
حمله سنده ایوان برده چهر شیر، کیرسه میدان رزمه تیز دلر
اولیجق دار و کیر اول شیری، آکسون و قالر آغلیوب شمشیر
حیف سلطان سلیم حیف و دریغ، هم قلم آغلیوب آنی هم تیغ

و له ایضاً،

(١٦٩) قطعه (Vol. III, p. 19)

سکا ای نور محمّد نجبه تقسیم ایسلام
بوی ایکن وجه شبه تازه نهال چمنی
او بولور جامهٔ تشریف ورداسه رونق
سن ایسه احسن اولورسن حماروت پیرهنی

لامعی

(١٧٠) مناظرهٔ بهار و شتادن (Vol. III, pp. 29—30)

گل ای دل ناله قیل بلبللر ایله، اچلدی عشرت دمیدر گللر ایله
نوالر گوشزد آهنگی گرم ایت، بو آهن دللری آهکله نرم ایت
١٥ قوماغل لاله وش جان اجره داغی، که فرصت الده ایکن طوت ایاغی
بو چاغلر کچمدین داد آل جهاندن، سرودن کسمدین دم رودِ جاندن
صلا در های و هویه دیه قل یار، ایدر سن هی دیجه مرغ زوار
قلاغ اول کل کی کیم مرغ تکبیر، بحا امش سحردن نالهسین بیر
دورب هنگامه لر مرغان سر های، صولر الدر تران بلبل چلر نای
٢٠ سمنلر برگی ترلردن طوتر دف، حلر شوریله اولب جوبلر کف

دپرنوب دل اوزره هندستان شهی کوس ، چالردی صبح و صورنا مهارِ روس
هوایی صوتِ رعدِ کوس ایدب برق ، علم برقلری تاب اوردی چون برق
رخِ گلنار عکسی بله اول گون ، هوانک جامه‌سی اولمشدی گلگون
صول یوزنده چکلدکجه علم سر ، دکر اول جامه‌ده زیبا علملر
٥ صبا و شاد اولوب سقا و فراش ، صولانوب صوورولردی طاغله طاش
اوروب آدم دکزی هر یکه موج ، روان اولمشدی عسکر فوج بر فوج
باشنده هر برینک تنه نور ، صانسن کیم حبابِ عینِ کافور
تقوب صبح آدمک جمعیتیه ، بغشدن الین اوروب الیسه
علملر بر ایاغ اوزره یورویوردی ، عجب نوع چوروش رقص اوردی
١٠ چقوب آت ایاغندن یر هواسه ، قیلدی سر قتی بیروکث سهاسه
ملائکه اولدی خاکِ نزعِ آنی ، کوس دودی یوره یوردن سمالی
بو غوغادن بولوک طاغی و طاشی ، اویانوب اویقودن قالدردی باشی
چقوب مصردن بو شوکتله ، یورندلر سوله جمعیتله
عزیزک خاطری خوش کوکلی مسرور ، جمالِ دلبرله کوکلی پر نور
١٥ ایشدنکه جانه جانان قپوسی ، پر اولدی کوکلنه وصلت امیدی
تعوین ایچی سار اسطارسه ، اوده دوشمن نکی قالار قراره
نه ووب اولم دنو ساره مقابل ، گیدردی یول سوروب پر مهرلی دل
روان صو بیکی بل بیکی ششابان ، چکه بر بیچه طاغ و یابان

و له ایضاً

(١٦٨) قصیده[1] (Vol III pp 18—19)

عزمله بو جوان بخت پیر ، صاحبُ السّیف و صائبُ التّدبیر
٢ هم صف آرادی هم آصف‌رأی ، نه وزیر ایسترایدی و نه مشیر
الی شمشیر ایدی و دلی خنجر ، بیره ایدسه قولی و یرمعی تیر

[1] This poem also, accompanied by an English verse-translation, will be found in Redhouse's *History, System and Varieties of Turkish Poetry*, pp 28—29

طولدی هر درخت او دا اولدی یکسان ، انکچون در سهادن آتش اوتان
دُرو بُراغ ایچنده هر سبزه زاغ ، مُزعفر لاله در کیم یعری بر داغ
اولوب هر بر آغاچ بر مرغ اصفر ، شجر آفاق ملکندوکبی پرلر
زر آلتون یارر هر برگِ زر روی ، طبق سیمدن طغال اندر جوی
٥ دلاور حالدرب دستِ حساری ، چنارلر شوقی دلکش نگاری
درختِ سبز اولوب گوك کی پرشخم ، بهار آبوب زمین دوش ولور رحم

و له ایضا،

(١٧٢) ویسه و رامین دن (Vol III, pp 32—33)

چو دَوْرِ روزِ روشن آخر اولدی ، دل آفاق ظلمتلرله طولدی
قرارت شب فلکلر چاتدی ابرو ، شه مغرب زمین عرض ایلدی رو
رُخ کافوره عنبر پرده اولدی ، فلك صحن بادامله طولدی،
١٠ سیدِ نامه اولدی چرخ مُحضر ، نسیم شب دویردی مشك و عنبر
سهیله قالدی تنها یجه ناسو ، سوزرلردی دم عشقی فراگو
بو ویرت بوسه دستِ پادشاهه ، سورب اول گل اُزنی خاك پایه
اولوب هر برنسی افسانه پرداز ، شهنشاهیله اولمشلردی دمساز
شهنشه بونلرك افسانه سندن ، دم دلکش لبِ مستانه سندن
١٥ سعادت طلب الوقت اولمش ایدی ، دلی شوق و طربدن طولمش ایدی
گهی یغما قلوردی عقل و هوشی ، گهی دریالر ایدردی خروشی
گوررکم ایچلرنده بر شکر لب ، گُل اندام و سمن بر سیب غبغب
بغیر سوز یرسه شکّر دلندن ، حیا ایلر گُلُش رنگ گُلندن
نسیمدن مخجل بادِ بهاری ، صچیدن منکسر عود قماری
٢٠ رُخی شمعنه مه پروانه اولمش ، صچین گورمش گُنش دیوانه اولمش
نه دم نور شرمله برخنده ایلر ، دم صُبحی قوسی شرمنده ایلر
٢٢ جمالی عید و صاحبی قدره بکزر ، اول ابرولر ایچنده بدره بکزر

آتش دولدی درياتی سرو و عرعر ، صاوالّر شجر سایه ساد صرداسر
صولر کوپ ارز ساع ایچنده چیچکلرله املی بهراع انجمه
صبا ناوب شکلاه باشی ، فلسوس صاح بولسی دژ تمی
آقچلر الّتور سوركك دربلده چیچکلر بولسون بالسربله
۵ اوتحی باشی دم سادِ سكار ، بوعلار برنر اطفالِ ازهار
صبا اوكسه دامندِ كتوسر هوایی ملالر اورر کُلِ تر
طوبلنه تکوبله حسن الی اربت هر برنده علا کبر ال
يبهدن اود قدر اسرِ کهررسر گل اقتالی اسدر سادِ سحرجار
دوب اوبر صولر حرارله ، يسل بپراغلری جمرلرله
۱۰ طورر تمشیته قالوب ارغوانلر ، ناراسوس سادله آبِ روانلر
رياحله رياحين طور طوت اوير ، چنار ال صوبر ايلر رقص عرعر
خوش امس ساح شوخی طوبدب باد ، حسن خورحی اوسه استاد
كلِ نادامسه بركسلر كور ايلر قربل ناعسه سربی بور ايلر
صولر آيسه مسطردر فلك وار ، شکوکب صورتدر آسده ازهار
۱۵ چیچکلر کوك نجومی زالدر ، سمانر آسه و دولر هاله لردر
مُفصّل هر طرف در شعر آساد کورنار حورِ عدنی انلر ساد
بهارلر آکه عیبِ عذبیله ، عیسی قالسه راكه سرپرله
نو رمّدی لاهی اولعل صبا حیر ، كُل آنای دل در وقتِ پرهیر

و له ايضاً

(۱۷۱) مناظرهٔ بهار و سحاب (Vol III, pp 30–31)

گل ای شورنده دل سودا دمیدر ، هوالر معتدل صحرا دمیدر
۲ کُلش یوسف این میراسه کیدی ، زلیخای زمان گنجِ زر آچیدی
کُلش گیبی صرارلوب چهره ابوا ، عملر آصدی عقودِ سرتیا
جهلر زعفرانیله بویاندی ، آغجلر سرتسر آلتونه یاندی
۲۴ دوکلوب بپره اوراقِ زر اندود ، پُر اولدی ماهیٔ زر برله هر رود

ا معی دل زورقی گردابـه صالدی موج غم
بی کنار وصلـه یاره روزگاریدن مدد

دعای،

(۱۷٤) عزل (Vol III p 36)

کورمکه قصری اندیشه حالکت بوله جای
شو عالمـدر اندیشه برسـدر صرحه سرای
سیب درتیه کورم جواب اله حک اندکه
مرەدن بعلدی ای مه به سـر قاره الای
نام چرخ اوسیده بالەم حوس طفل کبی
آتیشا ایمکه مورقر چعروب دیر ای وای
بر نفس بالده رام اولمعه توسـر دوبـی
کوستور الـره برمعلـه بی برمه بـای
آتعی الـره تقسیم ایدەسی سرمکـده
تیجون ای ساقی دعای قولکه دکمه یسای

عرالی

(۱۷۵) تاریخ بر کسینه تندن اسکندر حلبی ار خاك و عروج کردن
او بجانب افلاك (Vol III, pp 39—40)

میر اسکندر اعتباری گورب ، ای گوکل عبرت آل بو حالتدن
حاصلی بولدی عاقبت گور که ، بو قدر عزت و سعادتدن
دادوین زهـرِ دهری آعزبـه ، قالمدی هیچ اسـر حلاوتدن
اولوبن نجمِ طالعی راجـع ، نقله واردی کمالِ قربتـدن
قوبلدی تـور چهرهٔ اماتـه ، صرصـرِ تهمتِ جیاتـدن
رقعه وارد اولدی حکمِ شریف ، ناگهان درگهِ عدالتـدن

ویرت صفی دلی سلطانا بلوت ، هان دم ایلدک باده دعوت
صونب نسیمه بر رزّن اساغی ، دری ای حسن رنگ طلعت باره باغی
بری دیمانه خوش اسون ایدرسین   آلوب عقلم نی مجنون ایدرسین
لبکدن شهد و شکّر ناعدرسین ، شُکرکدن بومه کوهر ساعد روسین
٥ نی لطف و کرمدن بنده قلدک ، بو اصغلر ایدب شرمنده قلدک
برو صون دستگی حایسه قیمدک   که دنیادن نی بهرکاه کمدک
مرادک ملك ایسه باخود حزینه ، بقن کیم در آتوک جوع و آرسه
نکا یانک بری او کیمیا در ، که عالم گعی حشمه ها در
کر اولسک نکّه دلدار ای دلاور   شم قدر اوله روزم عیدِ نورور
١٠ سی سر تاج ادیم عالم اجره ، شراب ایچم الوکدن هر دم ایچره
تب وروز اندیوب تاسو سرایم ، ورم دستوکّه ملك و مال و رایم
شهنشه چون کلامین آخر اندی   نهالی سور و سازن طاهر اندی
ایچوب نور شرماه او جان دهان ، مکرر ایلدک شکّر نسان

و له ایضاً،

(١٧٣) غزل (Vol. III, p. 54)

چاغرشور کوکده ملکلر آه و زارمدن مدد
١٥ اودلره یاندم بو آهِ پُر شرارمدن مدد
قومسون یار ایشکیسه خاكِ حسیمدن غُبار
ای کورم باللّه بو سیلِ اشکبارمدن مدد
کورلرم یول گورلمکده تیره دلدر ای صبا
بوسانه خاکپاے شهسوارمدن مدد
٢٠ ای طبیبِ جان دله کار ایمدی بو زهرِ غم
درحه تریاك شهد لعل یارمدن مدد

و له ايضا،

(۱۷۷) غزل، (Vol. III, p. 44)

عهدن اولدم اے مه نامهربانم قنده سين
كوكلمه يوسدى فرياد و فغانم قنده سن
كلستكدن آيىرو آرام المز دل بلبلى
اى نورى كل قامتى سرو روانم قنده سين
لالهزارده كل شكرتر اول دل و غارب برمسه
قنده سن اى طوطئ شيرين زبانم قنده سين
اى نيم روح روانم اولمدن كوستر يوزكى
يولوكه اولسون فدا جسمم و جانم قنده سن
شوقدن اسحاق اولوردى لطف ايله بركز دسه‌كه
اى نيم شيدا و زار و ناتوانم قنده سن

و له ايضا،

(۱۷۸) غزل، (Vol. III, pp. 44—45)

هركه نظم كورسه اول لعل كهر پاش اوسنه
جان نثار ايله ديوب تحسين و شاباش اوسنه
كل كه لشكر چكدى صحراى چمنه لاله‌يه
روم شاهى دركه عزم ايتدى قزلباش اوسنه
بويله ايمك عاشقه درشمر نى و محبوبدن
جامهٔ تقوى يرتمر رند و قلاش اوسنه
لعلكه بكزر دسو جام شرابى دوستم
مجلس مىده صراحى كوترر باش اوسنه
دردمند اسحاقى آغلتكه غريب افتاده در
كيمسه‌سى يوقدر قويه اولدوكه بر طاش اوسنه

پیکانلر سوی آسمانه چاپ ، کوروب آنی خاك داندن
کندی دونه دونه سماع ایدرك دارِ اسمه دستارِ عزتـدن
نوبتی تاغلو قول اولدی درگاهه ، اولدی آزاد بندِ محنتدن
نصب ادی بر ایاغی شادیدن ، آتی قورلدی چون مدامدن
اعدی مراجه جوش لطافیله قوربدوب عالمِ کثافتدن ٥
اولوسی درسی آنوکِ اصلا ، اولمدی خالی هیچ ربعدن
آخرته دخی امید اولندر ، اولا بر عالی سرده جنّتدن
ددی اهلِ سما آکا تاریخ ، ولدی عزمِ سفرِ لطافتدن

اسحاق چلبی

(۱۷۶) غزل (Vol III, pp 4—11)

هر بلایه صبر ایدردم محنتِ بار اولمسه
یار جوْری بیلیدی طعنِ اغیار اولمسه ١
غم دگلدر غمزهٔ خونریزِ قتّال اولدوغی
بولیه جان ویرملك اولوردی دلآزار اولمسه
آه و نالهٔ هیچ دمساز اولوردی عندلیب
دمبدم گلشنده گُل هم صحبتِ خار اولمسه
دل شکست اولوب پریشان خاطر اولوردم اگر ١٠
زلفِ مشکینك گبی بختم سیهکار اولمسه
خاطرم سیرِ گلستان ایتمزیدی دوستم
آه گر بلبل گبی سن یارِ غمخوار اولمسه
رحم ایدب اسحاقه جانا صورتِ حالن یارب
سنکا کیم اشعار ایدردی نظم و اشعار اولمسه ١

مرادک بر دعاوس ماوراسی شه سپهر
قدرنک عرشِ معلادن سلا ادسی
اول رآخر ندایرک بوی سنک دانکدرر
حم حمله ابدا کون و مکانک وابسی
آخرت بلارسه واردسه اتلر قائده
بعد عشقک در آکت کم سروَرا سرمایه‌سی
ساعِ حمتده امیدم و درس کم داتی‌بی
حمله موماراله اول سرو اندیه همسایه‌سی

و له ایضاً،

(۱۸۱) عزل (Vol III pp 55 56)

بر سیم ب براسی کورل حوب سرراس
حسن و کمال حلقله اکدردے حلقه ساش ۱
حسمِ لطیفده دلِ سنکنی کورسون
سمک طاپیدرر بلسه اول کنار طاش
حمّام کبی ساحه چقدے بخارِ عشق
دوکسه محسبی دیدهلرم قورسه کبی ساش
هرگاه بی تکلّف اویردے آساعی ۱۰
حمامه آتک یوریر فرش اولدے کاش
بر یا برهنه ساش ایچوق انداليور آتک
اول صوبدی داتیا بری اول ایلدی تراش

و له ایضاً،

(۱۸۲) عزل (Vol III, p 56)

گوریجك حسنک عانِ احتیار الدن گیدر
تیغِ حشی لطف ایت ای چابکسوار الدن گیدر ۱

اصولی

(۱۷۹) غزل (Vol III, pp 11-10)

وجود مطلقك بحری نه موجی كم اندر پیدا
انا الحق سرینی سویلر اگر منصور اگر بیدا
معادندر بو اسما اندر اورکندو دانندن
کیمی سیم و زر ظاهر کیمی سنك و مدر پیدا
بو ناعك گر حقیقتده صوری بر اعیانی سر
ولی اولمش معادندن جه جه نور سنك سحر پیدا
نطر قیل نوع انسانه کیمی رهبر و کیمی سکّر
عجب حکمت بر آنجدن اولور دراو بر پیدا
دورلور بحه بیك إشار ورلور بحه جمسلر
نه کار بو العجب در که اولمر کارگر پیدا
بو طوقور قبّه نقش بو اچیه کلدك و گیدك
نه کلدوکك قیو ظاهر نه گیدوکك مهر پیدا
نجه رحمت جگر کسب کمال اندنه بر عارف
بلی چوق قان یودرکان ایلیجه سر گهر پیدا
بو طاروده انکار معنی منتظر درلر
اصولی کبی تا کم اوله سر صاحب نظر پیدا

دالی

(۱۸۰) غزل (Vol III, pp 54-55)

قامتك اسی بوستان لامکان پیرایه‌سی
اوردن سر سرو در دوشمز زمینه سایه‌سی
یوسفی گرچه گورنلر اللرینی کسدیلر
گون یوزك گوردی سنك شق اولدی آیك آیه‌سی

ای حمام یارک تنکی سوینده‌سی ، جو عریان اولدی توده بوندت
بوسهٔ سارهٔ سرر کوردی او نره ، قوبوب قوینا قوچدی نیجه کره
بس آندن اوردی شفتالویه دندان ، جمالر سوردی اردی جانه سلطان
او سنه کوبا بر خرمنِ گل ، او شب گل خرمنه اردی بلبل
٥ سهک الدن اوچار مرغ قراری ، دوشر اردنسه بالر اختیاری
ابراسور بر گوهش صحرایه اول یار ، کورر بر قدرت آهوسی ایری وار
اول آهو ابریه چون شاه اوررال ، بولسور آلسه سر دُرجِ مُقفل
ای مصاحِ مرجان ایله اچدی ، روان اول جامه جوابه لعل صاچدی

خیالی

(۱۸۵) غزل (Vol. III, p. 64)

براسد ملکیه جام همواره املک نجه
دولتدن کایانک جمله عار املک نجه
موبه‌لرله جمسی عشق ایچره بر مو اولمیوب
کاکلِ دلداره واروب قرار املک نجه
بحرِ سیاسده کی مرغانِ رز بیکرلری
شاهباز همّت صالوب شکار املک نجه
آسمانک بو طبق جام زمرّد فامی
براردن بوش ایدب دوعِ خُمار املک نجه
چهره‌سی برگِ خزان اندی خیالیک فلک
بن بهار حسنه آنی سر کدار املک نجه

وله ایضاً

(۱۸۶) غزل (Vol. III, p. 65)

بر مجنون پُرِ سودای لیلی ، باشمده شورشِ غوغای لیلی

باشکجوری بس ایدوب آناعه سالمه باسقی
رنکت حای ملامت اسے بکار الدن کدر
غزّه اولمه بوکه مرغ دل سکار اسدم داو
عامت شهبار سس ای شهسوار الدن کدر
۵ داتی موره الکدن کلدوکجه الـه لطاف
خام حسن اسے سلیمان اشتهار الدن گدر

و له ایضًا،

(۱۸۳) غزل (Vol III, p 56)

بولدک آگلرس ولت هر جانی جانانک می وار
هر معانی سیر اندر بر ماهِ تابانک می وار
نکرکی ای بوستان بادِ خزان ی اندی زرد
۱۰ بوقسا باسی طشره بر سرْوِ خرامانک می وار
اغلوب فریاد ایدرسن هر سَحَر ای عندلیب
جارله همسایه اولمش ورد خندانک می وار
بولکه خام فدا اسم گرک جانا دیـدم
بورمه بیک حشمله بهدی دیدی جانک ی وار
۱۵ زلفِ دلبر گبی ای داتی پریشان سن یسه
حور لی حد یوقسه بر یار برنسانک ی وار

و له ایضًا،

(۱۸٤) شمع و پروانه‌دن (Vol III, pp 57—58)

چو بولدی شمع ایله پروانه وصلت ، طاغلدی خلق انکسی قیلدی خلوت
چو کلدی بر ارایه شمع ایلـه شاه ، صاں ایتدی احتماعی سهریلـه ماه
برافمشلر طقور فات جامـه حوانی ، براقادقلـریک بوق حسابی
۲۰ قومشلـر آگا التون بردسـاں ، ایکیسی جامه حوانه چیقدسے آنی
چو چیقدی آگا اول دردک دواسی ، طقور قاتت چرحه صاں مؤمن دعاسی

حیدر وادیٔ ایمن تشکوندله درخت هم
خلیل بورت مستغرق اولمش طوره کرسیدم
لوت وسف کبی مصر حسنک خواری هم
اکا آسه اللی عاشق مهجوره کرتدم
حالی سینه‌سن گوردم غم اعشار رس اعس
کیاهمک لطائف یوق رمز سوره نکرتدم

و اد ایضاً،

(۱۸۹) غزل (Vol III p 67)

لذّتِ درمانی ادراک ایلمز بی درد اولان
بزم دردک جامی نوش ایلمز نامرد اولان
بحیه اولمز آتشِ دورعله ور بیک ماه و سال
شول ریانک کرم بازارک راهد سرد اولان
عشقِ ساز لیه بولا دورسه گرسم اے فسه
گرد ادیله یولیدر رقص ایدرسه گرد اولان
هم حاجیدر و کوی عنقاے عالی همّتک
کایاتنک آشیان و دانه‌سنک فرد اولان
وردی بو باغک خیالی رنگ و بیدن خبر
شول خزان برگی کبی که سره‌کاهی زرد اولان

وله ایضاً،

(۱۹) غزل (Vol III p 68)

جهان آرا جهان ایچنه در آرایی ایلرلر
شو ماهیلر که دریا ایچره در دریایی ایلرلر
حرابات اهلنه دوزخ عذاب آکمه ای زاهد
که بونلر اس وقت اولدی غم فردایی ایلرلر

بن اول فُلْكِ محالِ روزگارم ، كه غرق اولدی بنی دریای لیلی
تهییجِ عشقدن دلو گزدی ، نگاه هر لاله صحرای لیلی
اندرشهون گوکل اموسدن عار ، اولدن عالمه رسوای لیلی
هم بر حال بر مجنونِ صامت ، ولی گوکلنده هوی و های لیلی
٥ دولاشسه گلور آوازِ خلخال ، گورمزی نشانِ پای لیلی
حالی حان گورله قمیصه ، گورمز صورتِ زیبای لیلی

و له ایضاً ،

(۱۸۷) غزل (Vol III pp 65—66)

كلامم اهلِ دردگ دائما وِرْدِ زباندر
محبت عالمنک هر سوزم سر داستانیدر
صلر یادنه دشتِ جهانده آهم و اشکم
١٠ بوابی ارغنوندر شرابی ارغوانیدر
بورلدن صورتِ ازرنگی سن بو نقشِ دلکشله
هم وصفکده هر بیتم نگارستانِ مانیدر
واررسک قبرِ مجنونه تماشا قِل که لیلانک
مکحّل چشمنک هر استخوانی سرمه‌دانیدر
١٥ بو گون دَوْرِنده بر دارای جم قَدْر و فلك تختك
حیالی عرصهٔ نطقنک سرآمد پهلوانیدر

و له ایضاً ،

(۱۸۸) غزل (Vol III, pp 66—67)

چمنده هر نهالی گوکدن انمش حوره بکزتدم
چیچکلر گوردم آنلارک نورسنده نوره بکزتدم
گلستان راهی گوردم بیاض اوراق زر انمش
٢٠ بهشتِ عدن عیدن آور کافوره بکزتدم

کمدى حسم نورى برلـه آبى تکمیل ابـلـرم
کورسم آکسکلکدن اى عاشق وجودکده نسان
کبک مرآت ضمیرده کورر نقصانى
الدى کمال نقص اولدر شه الیم جان
اى حیالى درده اردکسه طبلکدر دوا ٥
کر برابالى دلبرىکى باتوان اول باتوان

فضولى

(١٦٣) غزل (Vol. III, p. 91)

دوستم عالم سنکچون کـر اولور دشمن بکـا
غم دکل زیرا یترسن دوست انحق سن بکـا
عشقه صالدم بن سى بیلد آلمون بر دوستدن
هیچ دشمن ایلمز آنى که ایتدم بن بکـا ١
جان و بن اولدوقجه سدن درد و داغ اکسلک دکل
چقسه جان خاک اولسه تن نه جان کرکک نه تن بکّا
وصل قدرین بلمدم فرقت بلاسن چکمدن
ظلمتِ هجر ایتدى چوق مبهم ایسى روشن بکـا
دود و اخکر دن بکّا سرو اله کُل اى باغبان ١
بیلرم بن کلشنى کلشن سکـا کلخن بکـا
غمره تیغن چکدى اول ماه اولمه غافل اى کوکل
کیم مقرّر در بو کون اولملك سکـا سیون بکـا
اى فضولى چقسه جان چقمن طریقِ عشقدن
رهکذارِ اهلِ عشق اوررة قلک مدفن بکـا ٢

سعی گوں فان اچره داعی یر اسه عاشقلر
گورنده دره گورمزلر دلکده آبی بلمزلر
حنینده ندلرینه رشمهٔ اشکی طفوب بوبلر
ایرلر تیر مقصودی بدندر سایی بلمزلر
۵ خیالی قصر شالیده حکلر حسم عرسانی
انکله فخر ایدرلر اطلس و دیبانی بلمزلر

و له ایضاً،

(۱۹۱) غزل (Vol III, pp 68—69)

دیدی بر گون مهر عالتابه ماه آسمان
اے نگار نور سیما دلبر عالی مکان
خاکلک کم حرعه‌سندر فیض بخش خاك و آب
۱ طلعتک انوارینه عرق اولدی ذرّات جهان
کلشن حضرا سنک دانکله بولدی زیب و فر
نور رایکله منوّر در زمین و آسمان
بن نه حرم ایتدم حضورکده نه جُرمم وار بم
بورکه نقسم او دم رحسارک ایلرسن نهان
۱۵ بن کمال شمسی بر گون سکا عرض ایلسم
سن سپهر اوج استعداده ایلرسن مکان
شمع حورشیده ابرشدی ماهدن چون بو کلام
دیدی ای آیینهٔ صورت نمای انس و جان
هر قچن اولسنک کمال حسنله منظور بن
۲ حودنمالق صورتن سنده گورر چشم جهان
بر نظر زرد و ضعیف و نا توان گورسم سنی
۲۲ مهرم ارتر ساکه شوقم غالب اولور اول زمان

من غريب، ملك راه وصل پُر تشويش و مكر
بن حريف ساده لوح و دهر پُر نقش فسون
هر سهی قد جلوه‌سی بر سیل طوفان بلا
هر هلال ابرو قاشی بر سرخط مشق جنون
پیله برگ لاله تك عكس داغ لی تاب
صوده عكس سرو تك تأثير دولت واژگون
سر حد مطلوب پُر محنت طريق امتحان
منزل مقصود پُر آسيب راه آزمون
شاهد مقصود نوله حكمت ايله پرده نشين
ساغر عشرت حباب صاف قهقها لك نگون
فرقه حاصل طريق الكي جمعيت مخوف
آه دلبر بيلميم يوق بر موافق رهنمون
چهرهٔ زردن فضولی‌نك طوتوبدر اشك آل
گور آگا نه رنكلر كچمش سپهر نيلگون

وله ايضاً

(١٩٥) غزل (Vol III, pp 93—94)

عالمه بر اهل دل طپراغيدر دُرد شراب
كيم قيلور حرمت بالر طوبعش اوستنه حباب
بن و باران صامه كيم گوردكجه آه اشكمی
بيلمزم نيدر بم آغلر نكا باقر سحاب
ای صورن حالم نه استغنا سؤالدن نه سود
حالم ايلرسن سؤال امّا اشتمرسن جواب
دشت غمده خاك قدرم اوزره سرو گردباد
چكسه باش اول سرودن صو كسمه ای سيل سراب

و له ایضاً،

(۱۹۳) غزل (Vol III, p 92)

بی کسی هر دم که سرمِ وصلکی شاد ایلرم
سایهٔ دیوار در قوروب حسرت فریاد ایلرم
روزِ هجراندر سوِیِن ای مُرغِ روحم کیم بو گون
بو قفسدن من سنی البتّه آزاد ایلرم
وهم ایدوب یا ظالمسون اول ماهه مهرین هیچ کیم ۵
کیمه نسبتِ ظلم و جورندن آکا داد ایلرم
قان یاشم قیلمز وفا کرپان گورم اسرافنه
موجه کیم هر دم جکر قاندن امداد ایلرم
ایجمن هر نیجه کیم اغیار بیداد ایلیه
بار حوریجون کوکل بیداده معتاد ایلرم ۱۰
سلمتم بولمن وصالک لیک بو امّید ایله
گاه گاه اول خاطرِ ناشادی شاد ایلرم
لوحِ عالمدن یودم اشک ایله محبوب آدینی
ای فضولی بن دخی عالمده بر آد ایلرم

و له ایضاً،

(۱۹٤) غزل (Vol III, pp 92—93)

دوست بی پروا فلک بی رحم و دوران بی سکون ۱۵
درد چوق همدرد یوق دشمن قوی طالع زبون
سایهٔ امّید زائل آفتاب شوق گرم
رتبهٔ ادبار عالی پایهٔ تدبیر دون
عقلِ دون همّت صدای طعنه بر یردن بلند
بخت کم شفقت بلای عشق گون گوندن فزون ۲۰

بر چکمزین جفا یعنی بنی اولدرمکه
اولدرن برگون بنی آخر بو اهالک سنك
عزی خوناب جکر ماتم کورم مردملرین
آرزوسی حال مسکین و رنج آلک سنك
دامکاه عشقدن طوت سرکار ای مرغ دل
سنمدن سنك ملامتدن بر و بالک سنك
سایه‌وش چوقدن فضولی خاك پایك بسلیور
اول امید اله که برگون اوله پامالك سنك

و له ایضاً،

(١٩٨) غزل (Vol III pp 95—96)

حضرت ای بت صورتك گوردكه لال ایلر بنی
صورت حالم گورن صورت خیال ایلر بنی
مهر صالرسین بکا رحم ایلرسین بونجه کیم
سایه تك سودای زلفك پایمال ایلر بنی
ضعف طالع مانع توفیق اولور هر نجه کیم
التفاتك آرزومند وصال ایلر بنی
بن گدا سن پادشاه سار اولمق یوق امّا بیلیم
آرزو سرگشتهٔ فکر محال ایلر بنی
تیر غمزه‌ك آنجه کیم مانع دلدر قامم دوکر
عقد زلفك آنجه کیم آشفته حال ایلر بنی
دهر وقف ایتمش بنی بورس خوبلر عشقنه
هر بت مهوش اسیر خطّ و خال ایلر بنی
ای فضولی قیلمزم ترك طریق عشق کیم
بو فضیلت داخل اهل کمال ایلر بنی

شوب وصلنه بن الی‌وسکٹ سر عمر در
بن کبی عجوب اولوب عرابه دوتمش آفتاب
اول بت انروسن دوب عراسه دودرمش بوریم
موی بی راهد کا حوق و رمه کرحون عذاب

٥ علیِ عمرکه سر صم عصمن صرف ایدک عام
ای فضولی آه اکر سیدن صورلسه و حساب

و له ایضاً،

(١٩٦) غزل (Vol III p 94)

صبح صالوب ماهِ رخکدن عاب ، چیق که تماسانه چیقار آفتاب
رسنهٔ حام تر است یُر کِیرِه ، صالمه سرِ زلفِ سمساه تاب
مست چقوب صالمه نظر هر یکا ، کورمه روا کیم اوله عالم حراب
١ کسه نطر حابِ غمّاهدن ، الله دلسوردن است احتناب
کیجه‌لر احم صایرم صُبحدلك ، ای شبِ هجرکك یکا یوم الحساب
دورحه کیرمسر سمکدن یاب ، قائلِ حقّت دگل اهلِ عذاب
صالدے اناقدن غمِ عالم بنی ، ویر یکا غم دفعنه ساقی سراب
رحم قیل افتاده‌لرك حالنه هیچ کرکمزی سکا سر واب
١ ار سؤال ایسه که حالك ندر حسنه فضولی نه ویررس حواب

و له ایضاً،

(١٩٧) غزل (Vol III p 95)

قیلدی زلفك بك پریشان حالی حالك سنك
بر گون ای بی درد صورمزسن ندر حالك سنك
کتدی اشکدن کوکل اول سرو قدّك سایه‌سی
آغله کیم ادباره تبدیل اولدی اقبالك سنك
٢ ریست ایچون جسم دیوارنده اثمردم یرس
چکمسه‌لدی عشق جان اوحنده تمثالك سنك

اوله ر ا س، که بو قطارکه عالمده ا
ای آکر رحلك جهوت سربوب لحك صالسك ماب
هیچ تنك بوق کم سی کورکج اولور عالم حرا

دل چکوب ررّس اویاغك ویردی لعلکدن صوراع
طوتدی اول تسار اچون لعل سا کوشکت دُلاع
زلفکه همدم طراع آشفته بن آدن اسراع
دیش صالوب هر سیج و تاب آچدقجه زلفکدن طراع
رشتهٔ جامعه رسکدن دوشمر بور پیچ و تاب

ای یوری کل کوملکی کلکون دویسدر قرمرسے
آتشیں کسوت کوب اودلره یاندردگک ری
آدم اوغلندن سنک تك طوغمر ای کافر فری
آی و کوسدر حسن دوْرنده جمالکك عاجری
کوسا آتاکك مهِ ماماسدر آناکك آفتاب

آل صاح باغکده مشکین صاح پراشان حالم
سیم ساق اوزره قرل حلخالرکك امالیم
صاعه صاج باغك کبی مهرکدن اسه مه دالم
عارضکك دوْرنده رزّین سلسلهکك تمالیم
عمرهکك اوقندن حرین جامده بور بیك اصطراب

سرمه‌دن کورلر قرا اللر چادن لاله رنگك
هیچ ساهد یوق بو رنگله که سن سن شوح و شنگ
وسمه‌لو قاشك یشل تورلو کمان عمرهکك خدنگك
غمره و قاشکغه میل ایلر فضولی بیدرنگك
قوس محمدر قلمدق یر و کماندن احتساب

و له ايضاً،

(١٩٩) غزل (Vol III, p 96)

اى خوش اول گونلر كه رخسارك نگاه منظور ايدى
چشم اميّدم چراغ وصلدن پُر نور ايدى
قُرب شوقى غايت عشقى بن بيمار ايدى
وصل ذوقى راحت افزاى دل مهجور ايدى
٥ دولتم شمعى منوّر طالعم عرشى قوت
همّتم ملكى روان عيشم اوى معمور ايدى
دامن اقباله گرد تعرّض يتموب
چشم حاسد چهرهٔ جمعيّتمدن دور ايدى
آدم ايدم قرب درگاهنده بولمشدم قبول
١٠ منزلم جنّت بيم كوثر ايچيم حور ايدى
بخت مظلوم ميسّر قلمغه محكوم اولوب
دهر اسباب مهيّا قلمغه مأمور ايدى
هر دعا قلسم توقّفسز اولوردى مستجاب
هر تمنّا ايلسم اهمالسز مقدور ايدى
١٥ شمع وصلندن سورمزدم كدورت كوكلمه
گرچه دورانك مخالف گرمكى مشهور ايدى
بولدى گر فالسه فضولى غم هجرانه چرخ
وصل ايّامنده اول غافل اكن مغرور ايدى

وله ايضاً،

(٢٠٠) مخمّس (Vol III, pp 97—98)

اى حريم ايچره ملك مطلق دلور ايچره گلاب
٢٠ كوكسنك آبِ روشن اول آب اوزره دوكمكدر حباب

هر نه اولورسه محض بلا در که بلبله
گر ساخ گلدن اولسه کدورت ورور نفس

* * * * * * * *

ای فضولی قدّمز قیلدی فلك خم یعنی
وقتدر خیمهٔ دنیا قوسندن اکلک

* * * * * * * *

اتاغك یورسه نور سورمکه ورمز صبا رُخْصت
یورین نور گرّه تسم یومدن گلدرك سراك

* * * * * * * *

دورمك اولمز تیغ بیدادیله شیرین ایلرك
گر فلك فرهادوش طاش اتسه عشّاقك تنی

* * * * * * * *

غنچه قلمز شاد گل آچمسز طوبولمش گوگلی
آرزومند رخ آل و لب خندانکز

* * * * * * * *

دُر تلك دیشگك صفاتن هر دم اِیتمهك استر
بحرگك مدام آنکچون ساحلده در قُلاغی

* * * * * * * *

و له ایضا،

(٣ ١) رباعی (Vol III p 98)

جانان اسه مطلوب طمع جاندن کس
مطلوب اسه جان امیدِ جاناندن کس
جان سوملك الله میسر اولمـز جانان
ا وندن امید سا طمع آندن کس

و له ایضًا،

(٣ ٢) ابیات (Vol III, p 99)

٥ اولدی اول ماهه روشن نا لدیعم هجران کونی
ا لدیعی شب تا سحر شمعک نه لسون آفتاب

* * * * * * *

* * * * * * * *

داغ دلسوز فراقک اولدی کون کوندن فزون
نور ماه افزون اولور خورشیددن اولدقجه دور

* * * * * * *

* * * * * *

بو نه سِر در سِرّ عشقک دیدن سر کسه سه
١ شهره دوشمش بن سنی سودم دیو آوارهلـر

* * * * * * *

* * * * * * * *

اولدی عالم شاد سـدن بن اسیر غم هنوز
١٢ عالم ایتـدی تـرك عمر سـده عمر عالم هنوز

* * * * * * * *

* * * * * *

قلندن چالی جسم الی ، بس ویرمش حسدینه بلی
چون اول سربت اوبوندی ، آهو هم آنکله انس طوتوندی
آنک سببله هم چوق آهو ، صحراده آنکله طوتدیلر خو

وله ایضا،

(۳ ٤) لیلی و مجنوندن (Vol. III, pp. 101--101)

معذوریه عرض قیلدی رازن ، بیلدردی کوکلنک نیازن
٥ کای حاکم عرصهٔ قیامت ، سلطان سریر استقامت
بو مدتک آنسنه یاندم ، بالله بو وجوددن اوصاندم
چون دوست یاننده باقیولر ، بالله بو حیاتدن بیقولر
من شمع شب فراق یارم ، سوزان و سیاه روزکارم
یاندردی بنی هوای عالم ، دکلمز اولیجه بر دم
۱۰ دیرلکده وجودم اولسه باقی ، سالمز دوسته وصل اتفاقی
یرتسون نسخهٔ آفاقم ، بیلدمکده وجود ایمش حجابم
یا رب بنی ایت فنایه ملحق ، کیم راه فنا ایمش ره حق
پاک ایلدی دعاسی ایتدی تأثیر ، فی الحال مزاجی اولدی تغییر
تأثیر هوای نامناسب ، ترکیبنه ضعف قیلدی غالب
۱٥ گلدکچه زیاده اولدی دردی ، تب لرزه فراغتن گیدردی
محو اولدی تب ایچره اول پریوش ، بر شمع کبی که گوره آتش
اکسلدی عرقدن حسن تابی ، بر گل کبی کیم گیده گلابی
ضعف تنی اول مقامه یتدی ، کیم بستر ایچنده حسی یتمدی
بسترده طلب قیلان نشانن ، گورمزدی وجود ناتوانن
۲۰ رفع اولدی علامهٔ سلامت ، فوتینه گورلدی چوق علامت
خرم ایتدی سحاب احترازن ، فاش ایتدی انایه گزلو رازن
کای دردی دلم دواسی آنه ، شمع املم ضیاسی آنه
۲۲ غم گرلك ایله جانه یتدم ، تا ممکن ایدی تحمل ایتدم

وله ایضاً،

(٢ ٣) لیلی و مجنوندن (Vol III pp 100—101)

گوردیکه بر آوجی دام قورمش ، دامینه غزاللر اویب اورمش
بر آهو اسیرِ دام اولمش ، قان یاشی تره گوزینه طولمش
بوینی بوریلو ایاغی باغلو ، شهلا گوزی یاشلو جانی داغلو
احوالنه رحم قیلدی مجنون ، باقدی آکا دوکدی اشكِ گلگون
٥ گوکلینه دگوب بو بیداد ، یومشق یومشق دیدیکه صیّاد
رحم ایله بو مشکمو غزاله ، رحم ایتمزمی کیمسه بو حاله
صیّاد بو ناتوانه قیمه ، قیل جانکه رحم جانه قیمه
صیّاد صقین جفا یاماندر ، نامردسکه قانه قاندر
صیّاد سکا باغشله قانی ، یاندرمه جفا اودینه جانی
١٠ صیّاد دیدی بو در معاشم ، آچمق ایاغین گدرسه باشم
قلمه بو صیدکی اینسم اهمال ، اطفال و عیالمه نه اولور حال
مجنون آکا ویردی جمله رختین ، پاك ایلدی برگدن درختین
اول طرفه غزالك آچدی بندین ، شاد ایلدی جانِ دردمندین
یوز اوردی اوزینه قیلدی افغان ، گوز سوردی گوزینه اولدی گریان
١٥ که ای بادیه گردِ بادِ ناورد ، نازك بدنله نار پرورده
سن زیبِ هر گلِ زمان سن ، گل کبی لطیف و نازنین سن
ای سروِ جویبارِ وحشت ، رعنا سن نهالِ وحشت
تنها قویمه منِ رسولی ، اولغل سکا دشت رهنمونی
گز بر نیجه گون بنمله همراه ، انسان دیوب ایتمه بندن اکراه
٢٠ یاشم گبی گتمه چشمِ بردن ، کسمه ایاغکی بو رهگذردن
بر چشمهٔ چشم ایله منزل ، سیر منزلدن اولمه غافل
اولسون سکا قرارگاهك ، اشك و مژه آلنه گیاهك
٢٢ ای چشمِ نگار یادگاری ، سهل ایله سکا غم نگاری

تر سادی ادک بو بولده بس هم ، صبر ایله ایله ترك عالم
کل کام دل الله اوله‌لم سار ... بر برده که وقدر آنده اعسار
حوس منزل آمّه بولمشم راه ، بی طعنهٔ دوست و حور بدخواه
سدن سی الملك حرداس ، لم الله اکبر ارادنک وار
٥ چون قبلدے وصیّتی آخر عزم سفر ایتدی اول مُسافر
ساد اللدے سار مهربان وصل آررو سیله و یردی جان

ولہ ایضاً،

(٣٠٥) نگك و باده‌دن (Vol. III, pp. 104—105)

وار ایدی اصفهانده سرو کش ، نگك ماسد سنّبل سرخوش
بر مجلس قصرده دوتوب منزل ، مید اولمسدی روز و شب مائل
بر گون اول رند مجلسده سراب ، اولدی ماسد کیمیا نایاب
١٠ حاصل اولدی اکا صُداع خمار سدی دفعه‌سنه درهٔ اسرار
امر نگك ایدوب هجوم تمام ، دوندی مرآت قلبی زنگ ظلام
شب ایدی لیل ماه شب افرور ، قلمش ایدی جهانی عبرت روز
رنگ هر جانبی بوسهٔ آب ، قصر اول آب ایچده مثل حباب
قصردن رند طسره قیلدی نگاه ، صو گوربدی کورسه برتو ماه
١٥ دیدی ای واه اولدی ایش مشکل ، سیل دوتمش جهانی بن غافل
صو به چاره‌م بو در اورم براقم ، طولمدن قصر سر کناره چیقم
اوری قورتارم ساحتلی ، سر کناره چیقم فراغلی
اله بر تخته پارهسن آلدے ، بره مهتاب تك اوزیں صالدی
لت گوروب باشی فرش طاشدن ، صرملس نگك اوچدی باشندن
٢٠ درد سر گوردی چون گلوب حکما ، دیدیلر دردیه شراب دوا
نگا بو در هر که شرح ایتدم ، اهل ادراکه صور که بن نتدم
٢٢ بیم اصلر کوکوم تفحّص قیلب ، حرمتم سندن ارتع اولمغی بیلب

حالا کده معزز اولدی کیمک فرصت اولدی بو سرّی ظاهر ایملت
اولسون سکا ای صحنه روشن ، کیم تبع هوا ملاکیم بن
صحبتله بوی درد سانی ، الّا غم عشق اضطرابی
من عاشق زار و ناتوانم ، سر ماه لقایه مبتلایم
٥ سوداسی ایله بوق اولدی وارم ، کچدی هوسیله روزگارم
چوق آرزو ایلدم جمالی ، بر کون کوره بیلدم وصالی
حالا کیدرم کوکلده سوزی الدن نه کاور بو ایدی روزی
انجق دکلم بن پریشان اول یار غمنده زار و گریان
اول هم منِ زاره مبتلا در ، سرگشتهٔ وادیٔ بلا در
١ ایدیدر آنکک جونی افزون ، قیس ایکن اولوبدر آدی مجنون
دائم کچورر غمنده ایّام ، بر کون آکا حاصل اولمدی کام
رسوای زمانه اولدی بندن آفاقه فسانه اولدی بندن
بیهوده دکل نعاب و آهی ، یاقمش بنی آنکک کناهی
[من کم کیدرم بو که شرمسارم آندن]
١٥ ای مونس روزگارم آنه غمخوارم غمگسارم آنه
من دارِ بقایه عزم ایدرم ، دنیایه وداع ایدوب گیدرم
بن سز چکوب آهلر فغانلر صحرالره دوشدیککک زمانلر
دوشسه بو اکک اول اولان دیاره ، عرض غم ایله اول نگاره
زنهار آکا اولسه واصل ، خوش کمسه در آندن اولمه غافل
٢ دوش آیاغنه رضاسن استه ، من مُحْرِم ایچون دعاسن استه
عرض ایله که ای وفالو دلدار ، جان ویردی یولکده لیلیٔ زار
عشقکده بریسه شدی لاقی ، دعویسنکک اولدی حلاقی
سویله منِ زارِ مبتلادن ، کای عشقده لاف ایدن وفادن
خلوتکه انسه مَحْرَم اولدم ، آزادهٔ شاد و خرّم اولدم
٢٥ سن هم گله کور تعلّل اتمه ، من منتظرم تغافل ایتمه

شاه آرایش بزمگاهِ چمن ، زینت افزای صحت گلشن
عود سوز صبای مجمره‌دار ، عود ساز نوای بلبل زار
گلِ زیبابه رنگ رو بخشان ، بلبلِ زاره گفت وگو بخشان
لالهٔ شوخکله داغ غم بر دل ، سروِ عشقکله مست پا در گل
لطفکله گشاده قلبِ جهان ، فیضکله صفاده آب روان
فرقت اولمش کیسه همدم ، قاصی درد و عیشی اولمش غم
شمع گلزاری سن اویاندردك ، لاله‌یی داغلرله یاندردك
نرگسه برگدا ایکی گوزی آچ ، وردك احسانکیله زرّین تاج
غنچه‌یه لطفله دهان ویردك ، سوسنه شکّرین زبان ویردك
اول دهان و زبانله گلزار ، حمدکی روز وشب ایدر تکرار
دل اورادن چمنده سرو سهی ، اسمکی دائما بذکر ایدر
کیمسه حمد ایتمز سکا لایق ، حمدی سن قیل یینه سکا احقّ
بو نه قدرت اولور که اولدی عیان ، کاف ونون امریله کون ومکان
رحمتکله جهانی وار ایتدك ، کنزِ مخفی‌یی آشکار ایتدك
خاکله آب امتزاج وسروب ، نار ایله ایتدك مزاج وسروب
ویردی عدلك عناصره سویند ، چارطاقِ طبیعت اولدی بلند
چار اضدادی بند ایدوب محکم ، ایلدك سر طلسمِ اژدر دم
ایتدك آبِ حیاتی فیض واعطا ، ویروب نور وماره نشو ونما
فیض عامّك آچوب خزاین جود ، ایلدك ممکناته بخشِ وجود
دستِ صنعکله یاردی نوكِ قلم ، صفحاتِ عدمده نقشه رقم

واله ایضاً

(۳۰۸) گل و بلبلدن (Vol III, pp 11°—116)

ای وجودی یراتدك ای رحمان ، ظاهر و باطن آشکار و نهان
ایتدك انسانی جمله‌دن افضل ، حسن وخلقیله ایلیوب اکمل
وجهِ انسانی ایلیوب مرآت ، ایلدك نور حسنکه مشکات

ولـه ايضاً

(٢٠٦) مرثيه دن (Vol III pp 105—106)

بیدادِ قتلِ آلِ عبا قیلدک ای فلک
فکرِ غلط خیالِ خطا قیلدک ای فلک
زورِ سحابِ حادثه‌دن شعله‌ر چکوب
یر یر حوالهٔ شهدا قیلدک ای فلک
عصمت حرمسرایه حرمت روا ایکن
پامالِ خصم لی سر و پا قیلدک ای فلک
صحرای کربلاده اولان تشنه لبلره
رنگِ روانی سیلِ بلا قیلدک ای فلک
تحقیر قدر شرعدن اندیشه قیلمدک
اولادِ مصطفایه جفا قیلدک ای فلک
بر رحم قیلمدک جگری قان اولانلره
غربتده روزگاری پریشان اولانلره

وصلی

(٢٠٧) گل و بلبل‌دن (Vol III, pp 111—113)

ای پرورسدهٔ مشاعلِ گُل * آتش انـدازِ خرمنِ بلبل
لطف بخش هوای روح افزای * عطرسای صبای نافه گشـای
تـاج بخشـای تاجـدارِ بهـار * شهرت آرای ملکـتِ گلـزار ١
نقش بندِ نگارخانهٔ گل * رونمای تُمان چیپ و چگل

الله السم وسو اجون ارو ، صاورم نُسر دُرر سراب رحق
ال ودم آدست و طاعدن ، وار كلدم قمو عادىدن
ومدم بور عماره رب عاصى اولمه سر سم كى قادى
مىدن صمه حير اجون واروم روى دلدارى سير اجون وارورم
٥ روى محرابه الدوب هر كاه ، بعاسم ال عماره رب كُمراه
دِر دلبرده صابورم هر دم - فاوتدروب حدمىه ال طوردم

· · · · · · · ·

گرچه بوق سكا اطاعم سا رب ، لىك وار در اطاعم يا رب
اعتقاد امستم حو وحدتكه امتال امستم شرعتكه
نكا كوستر طرقِ وحيدے فِل مىسر بولكده ىرىدے
١ نورِ وحهكله جسم اب روشن ، ايله علمكله قلبى كلشن
دوُمه ظلمتده حان كمراهى ، نور فيضكله روشن ات راهى
سا سوا حُس ايت كوزلدن دور ، دلم اسون محبتك سر نور
سى كورسون ه اكه قسه كورم اولسون اسمك سنك دلده سورم
شويله طولسون محبتكله كوكل ، برتو سرّ وحدتكله كوكل
١٥ كه اولوب كشف جانه سرّ وحود ، قىده نقسم سن اولهسن مشهود
قىده قلسه نطر دلِ آكاه ، اولا منطورى سُمّ وَجْهُ اللّه
حام عشقكله جانى مست ايت ، وارلغم نىست ايليوب هست ات
كه ديم مستِ عشق اولوب يا هو ، لَا أَرىٰ فِى الْوحُودِ إِلَّا هُو
دكر ايدوب لا الهى دل هركاه ، اولا مشهودى دايم الاّ الله
٢٠ بلكه ايرسون شو دكلو جانه فنا ، كه اولا سر آكه لا ايله الاّ

· · · · · · · · · ·

سوار حسنى اسدوب مستور   آفتاب جمالكك اولدى ظهور
حسنِ حوالك جلوه گر سن سن   يد كم الاسم اظر سن سن
ه رسا اولوردى هر ديدار   دوسمسه كر جمالكه مظهر
ر آوح جانكه بدرب و تاب ،   كه اولا آفتابِ عالم تاب
٥ الدوب روى ارضى پـُر انوار   عاسمكك حرمنه اوردك نار
دلبرى مظهرِ جمال اتدك ،   عاشقى مظهرِ جلال اتدك
زلف مشكولى سد سد اتدك   هر قلبِ عاشقه كمند اتدك
جلوه وادك جمالِ جوانان ،   ظاهر اتدك جمالكى آندن
عينِ عاشقدن اولدك اى قادر ،   بنه كندو جمالكه ناظر
١٠ بنه اولدك جمالكه عاشق   سنسن انجق گيرو سكا لائق
كيمى كم حسنك اولدى منظور ،   اولدى معشوقلغيله اول مشهور
كيمى كم اولدكسه سن ناظر ،   اولدى عاشقلغيله اول ظاهر
جمله سن سن اولان حقيقتِ حال ،   ما سوا آراده خيالِ محال
وَهْم و پندار در وجودِ جهان   عكس آينه در مثال همان
١٥ اولدى اشيا مظاهر اسما   جمله اسماده ذات هو پيدا
صاجدى مهرِ جمالى عالمه نور   ولدى ذراتِ كاينات ظهور
قدرتكده سنك خرد حيران ،   عقل و وهم و ادراك سرگردان
اله‌مز كمسه ذاتكى ادراك ،   زهره‌سى عقل و وهمك اولور چاك
ذاتكى كمسه اولدى مُدْرِك ،   مَا عَرَفْنَاك حَقَّ مَعْرِفَتِك
٢٠ سنى بلمكده عقل طالبِ سبق ،   بنده سن بيسن سنى بلن انجق
يا الهى گناهكار اولدم ،   نفس الدن ذليل و خوار اولدم
خوبلر عشقنه اسير اولدم ،   نوجوانلر غميله پير اولدم
سرِ بى مغزمى پـُر اتدى هوا ،   بولا دوسسم مينه حباب آسا
٢٥ ميل ايدوب جامِ وصلِ دلداره ،   ساغر اوستينه اولدم آواره

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠

بو وادهٔ شهودی اولان کشور ، خوف ایدن خواجه باله ابصر
دل اولان عشقه شاه عالم اولور   غم عشقله شاد و خرّم اولور
اولدک زیرا بلّی دنیا ، مانع نور طاعت مولا
عقل نفسانی اولمقی موجود   دائما وار احوالده وجود
٥ عاشق اولان بوکّل اهلی اولور ، ذرّه ذرّه سراسی واسور
مرکوز اولور که کشف اولور اسرار   عشقله جان کوزی اولور بیدار
شیخ اولور آنکه جملهٔ اشیا ، آچیلور پردهٔ حجاب خدا
ایلسه بر نقطه‌ده اگر که نظر ، آنده جمله جهانی سیر ایلر
نقطه جام جهان نماسی اولور ، ذرّه خورشید دلکشاسی اولور
١٠ اولدی بو سرده عقل کل حیران   نقطه‌ده درج اولور علوم جهان
نقطه سرّندن اولمیجه خبیر ، سکا معلوم اولمز سرّ ضمیر
ای بصیرت کوزی کشاده اولان ، ای جهان ایچره راه عشقه گیدن
ذرّه نور نقطه زورق اولور ، قطره بحر محیطه زورق اولور
عالم روحی سیر ایدر بدن ، نور حقّی کورر بو روزندن
١٥ عشقدن بهره‌مند اولام درسک ، جانب حقّه یول بولام درسک
دکله عاشقلروک روایتی ، اوقی شاه و گدا حکایتی

و له ایضاً ،

(٢١١) کتاب اصول دن (Vol III, pp 129–130)

بهار ایردی بر دم بو روی زمین ، اچلدی شکفته دل مؤمنین
درخت جهان طور عرفان ایدی ، شکوفه آکا نور یزدان ایدی
اولوب نور دیدارهٔ آینه دار ، چیچکلر نقابین آچدی بهار
٢ قلمدان اشجاردن هر نهال   خروج ایلدی رسم خامه مثال
چراغی یاقوت پرتو آلدن ، یشل گیدی هب شاهدان چمن
سعید الحیات و شهید الممات ، سر سروران پادشاه عراق
٢٤ شه عارفان یعنی عارف مراد ، گلستانه وارماغی قلدی مراد

ابو السعود

(٢٩) مرثيه (Vol III p 116)

کل ای مجسته خصال و ملك خالم کل
دوکدی حسرت اله طاقت و محالم کل
سنی نقاده قوبت بن فنا ولهم دردم
وجود بولدی اندیشهٔ خیالم کل
٥ سنکله مُلك وجودم تمام عامر ایدی
ییقلدی جملةً اولدی خراب حالم کل
بو روزکار ایسه ای ابر ایدن اشك سیلاب
سینه اعلادن اولدر کل اعلاشالم کل
نیاز و دعوت ایسه الدکث تمام ای دل
١٠ او یار کلمدی کل یاری سر وارالم کل

يحيى بك

(٣١٠) شاه و کدادن (Vol III, pp 128–129)

سویله ای طوطئ گشاده مقال ، ایله عشق آتشنه ذوقی قال
نقطهسی سر کتابدر عشقك ، دُرّهسی آفتابدر عشقك
عرق اولور قطرهسنده کَوْن ومکان ، کرلور درّهسنده ایکی جهان
عشقِ پاکیله آدم آدم اولور ، مرشد و کامل و مکرّم اولور
١٥ آدمی مهر ایدر ارلره باش ، آفتاب ایله لعل اولور قره طاش
عشقدر چون وسیله مقصوده ، صانمهسن عشقِ پاکی بیهوده
عشقدر نور دیدهٔ عشّاق ، عشقدر سالکه همیشه بُراق
دلده عشقك ضمیری مضمر در ، ذات انسان عشقه مظهر در
هرکیم اولورسه عشق اله اسیر ، غیره راجع کرکمز آنده ضمیر
٢٠ عشق دیوانه ایلر انسانی ، کسملك ایچون علاقهدن آنی

او بدر كامل و اول آشنای بحر علوم
دیانه واردی نام اتدی آنی طالع شوم
دوكوندی نالدی هان حسرتیله داغ نجوم
كوندی شام فراقده طولدی ناش ایله روم
۵ وراكیدردی فراماسه غصّه ایتدی هجوم
او ماهی آتچه خیالیله ایدیلر معدوم
طولاندی كردنه هاله كبی مار سموم
قضای حق به ایسه راضی اولدی اول معصوم
خطاسی عمر معیّن كناهی نامعلوم
رهی سعید و شهید و رهی شه مظلوم
بوعوالدی یر بورده اصله رجوع اتدی
سعادت ایله هان قُرْبِ حضرته كتدی

* * * * * * * *

* * * * * * * *

سپهرك آینه‌سنده كوروندی روی صفا
قودی بو كثرتِ دنیایی ایتدی عزم بقا
۱۰ عزیزلر كبی كندی او بوللره تنها
چكلدی عالمِ بالایه هیچ مرغ هما
حقیقةً سببِ رفعت اولدی دشمن آكا
نصیب اولمسه طلكهی بو حقیقةً دنیا
حیاتِ باقیه‌یه ایردی روحی ای بحیا
شهیدی روح محمّد رفیقی ذات خدا ۲

بهارك بو رسمه گوروب زيبن ، تفكّر ايدركن حسنكك قدرين

باغده اولان قوالرنك سرى ، قونارر صونر سر گلِ احمرى

ديدى اول فوليه قوشلر الك ، هماتنه اولدك سبب اول گلك

درنعا كه تسبيح ايدركن حقى ، آكا مانع اولدك نُكون اى شقى

٥ ايدركن گلستانده عرضِ جمال ، هلاك ايلدك بادِ صرصر مثال

صباى اجل گبى ايردك آكا ، وجودى پراكنده ويردك فنا

گَل اوچدن ايدى هزاران عتاب ، خطا ايديه آحدى راه صواب

شوكيم عدل ارماغى اورادر ، بناتاتى داخى گورر گوردر

زهى خوفِ مولا زهى عدل و داد ، زمانده اولمردى ظلم و فساد

١٠ عدالت ايدن پادشاهِ شجيع ، اولور عالمه صانكه فصلِ ربيع

اكلنه گولر اچلور كاينات ، صفابخش و معمور اولور هر جهات

ولَه ايضاً،

(٢١٢) مرثيه براى اعدام شهزاده سلطان مصطفادن (Vol III, pp 131–132)

مدد مدد بو جهانك ييقلدى سر ىاى

اجل جلاللرى آلدى مصطفا جانى

طوتلدى مهرِ جمالى بورولدى اركانى

١٥ وباله قويديلر آل اله آلِ عثمانى

يكرلر ايدى كه ن او مَرْدِ ميدانى

فلك او جانه دوبدردى تاهِ دورانى

يالاتييكك قورى بُهتانى نُقص يهانى

آتندى باشرى باقدى بارِ قهرانى

٢٠ جنايت ايتمدى جانى گبى آنك جانى

بوغولدى سَيْلِ بلايه طاغلدى اركانى

بوليدى گورمه ايدى بو ماجرايى گوروم

٢٤ يارقلر آكا روا گورمدى بو رايى گوروم

اطراف عالدی سعدهٔ کوشه مهر
اولدی افقه مهر سلیمان کبی عیان
قلدی بو حالی دیدهٔ عبرت مشاهده
طوبدی بو سرّی عادت آلامر کونی حال
کم بو بنای ورمدی عالم سرایه
الّا که شمن دولت شاه جهان ستان
بالا نشین مسند شاهان تاجدار
والا نشان معرکهٔ عرصهٔ کیان
جمشید عیش و عشرت و دارای داروگیر
کسرای عدل و رأفت و اسکندر زمان

سلطان شرق و غرب شهنشاه بحر و بر
دارای دهر شاه سلیمان کامران

اول شهسوار مملکت عدل و داد کیم
آتی اوکنجه اولسه روا خسروان روان
سر کشته لك ایدی امرینه نکرر یلنکر چرخ
زنجیرله کتوردی یسه کهکشان کشان
صاحب وجود مملکت لطف و جود او کیم
مبذول جوان لطفه محصول بحر و کان
مشتاق بوی حلقه عطّار بو بهار
محتاج دست همّته خواجهٔ خزان
دورنکه کمسه جور ستمکردن آکلمز
بی شرع ایدر ایدرسه اکر جنگ و بی فغان
عدلنك قتنده جور و ستم دادِ کمساد
خشمك تنده لطف و کرم قهر قهرمان

ادبی اولسه ملکلر غاشیهٔ اهلِ صفا
زاده اسه شاهم کبی رحمتِ مولا
الٰهی جنّتِ فردوس آکا دوراغ اولسون
انامِ عالم اولان پادشاه صاغ اولسون

باقی

(۲۱۳) قصیده (Vol III, pp 147–151)

هنگامِ شب که کنگرهٔ قصرِ آسمان
زین اولمشیدی شعله‌لرِ شمعِ اختران
خیلِ کواکب ایچره یوروب مشعلِ قمر
صحنِ سماده روشن ایدردی راهِ کهکشان
دست اورمشیدی کلکِ شهانه دبیرِ چرخ
طغرا نویسِ حکمِ خداوندِ انس و جان
بزمِ فلکده اورمشیدی زهره ساز و چنگ
عیش و صفاده خرّم و خندان و شادمان
بو چرخِ چنبرینده طوتب دوْر اصولنی
دقّاقِ مهر قلمشیدی چهره‌سن نهان
بر تیغِ زر نشانله گیرمشدی عرصه‌یه
شمشیر بازِ معرکهٔ صحنِ آسمان
تدبیرِ معظماتِ امورِ جهان ایچون
یقمشدی شمعِ فکرتی رئیسِ نکته‌دان
بالای چرخِ هفتمده کیوانِ کهنسال
اوتورمشیدی بیته که هندوی پاسبان
آنا بو زیب و زینتِ عالم بسدر دیو
عبرت گوزیله ناظر ایکن دهره ناگهان

سکن سه بحرکه سکاه دل
منزل جمال لعلکه خلوت سرای جان
طویدی جهانی بربو جسنک کُنش کبی
طولدی صدای عسکراه کاج کن نکان
اولاکه جهدی ولولهٔ عرصهٔ زمین
اسدی زمینه غلغلهٔ آسمانسان

باقی صحت به بلبل رنگین ادا کبی
به اوله طابعک گبی فرحده گلستان
خشنک کُلدله باغ جهان گلشن ارم
هر سو هزار بلبل و صد کونه داستان
درگاه حقّه طوتاسم سر مرید اوله
جاه و جلال سلطنت شاه کامران
تا شمع آفتاب جهانتابه صبحدم
دوران آفقده وضع ایده سر سیم شمعدان
شمع بقاکی بادِ فنادن امین ایده
دامان عفو و عصمت دارندهٔ جهان
بزمکده بخت ساقی و اقبال همنشین
جام سپهر ساغر پولادِ رزستان

وله ایضاً،

(۲۱٤) مرثیه برای وفات سلطان سلیمان خان (Vol III, pp. 151—155)

ای پای بند دامگهِ قیدِ نام و ننگ
تا کی هوای مشغلهٔ دهر بی درنگ
آک اول گونی که آخر اولوب نو بهار عمر
برگ خزانه دونسه گرک روی لاله رنگ

اريده گورسه سوقكه تب طوتر صدور
نعل شهاب گردن گردونه ريسمان
بمك عدم ديارينه روشن طريقدر
اعداى دينى طورمه قلجدن گچور همان
دريا مثال عسكرك ايچره علملرك
سج و طر سفينه‌سنه آچدى بادبان
مغاربه دلرسه آلور خرجى داسه‌وار
عنقاى قاف قدرگه بر طعمه در جهان
چوگان اوريدر آنكا ازل دستِ همتك
اولدم بو دمدرر كه دور گوى آسمان
باغِ ثنا و گلشنِ مدحكده مرغِ دل
بو نظمِ روح بخشى اوقور صو گبى روان

جان اولميدى اول دهن اى شوخِ دلستان
نيچون اولوردى جان گبى نا ديده‌دن نهان
لعلك حوالى حقّهٔ خاطرده وار ايكن
ياقوت نابه اولمشيدى مكان كان
رخسارك اوزره طرّه‌لر اولمش گرهِ گرهِ
گويا مجازه بعدلر ثابيان ميان
گورسون نهال سروِ صنوبر خرامكى
آيرق چيده بسلسون باغبان نهان
تاريك بين اوللر ايدر قتلرك خيال
دندانكى تصوّر ايدر طبعِ خرده دان
قالدى سجود خدكه قرشو گل و سمن
اتدى قيام قامتكه سرو بوستان

جان و جهانى كورلرمز كورمسه بولا
روشن جمالى عالمه خورشيد و ماه ايدى
خورشيدن ايسه كورلرى خلقك طولا كلور
زيرا كورنجه خاطره اول مهلقا كلور

دوكسون سحاب ديده اكوب قطره قطره قان
ايسون نهال ناروك شكل ارغوان
بو آهلرله چشم نجوم اولسون اشكبار
آفاقى طوتسون آتش دلدن چقن دخان
قلسون كبود جامه‌لرن آسمان سياه
كيسون لباس ماتم شاهى تون دهان
ياقسون درون سينهٔ انس و پريده داغ
بار فراق شاه سليمان كامران
قلدى قرار كنگرهٔ عرشى جلوه‌گاه
لايق دكلدى شانه حقا بو خاكدان
مرغ روانى كوكلره ايردى هما كبى
قالدى حضيض خاكده بر ايكى استخوان
چابك سوار عرصهٔ كون و مكان ايدى
اقبال و عزت اولمشيدى يار و همعنان
سركشلك ايتدى توسن چرخ ستيزه‌كار
دوشدى زمينه سايهٔ الطاف كردگار

اولسون غمكده ثقلين زار و بيقرار
آفاقى كرسون اغلیه‌رق ابر نو بهار
طوتسون جهانى نالهٔ مرغان صبحدم
كللر بولنسون آه و فغان ايلسون هزار

آخر مکانک اولسه کرك جرعه کبی خاك
دوران الدن ایرسه کرك جام عیسه سنگ
انسان او درکه آینه‌وش قلبی صاف اوله
سنگدن بیلر آدمسنگ کینه یلنگ
عبرت گوزیله بچه‌بەدك عقلڭ اویخوسی
سرمی سانگه واقعهٔ شاه شیر جنگ
اول شهسوار ملكِ سعادت که رخشنه
جولان دمنده عرصهٔ عالم گلوردی تنگ
باش آکدی آبِ تیغنه کنار ایکروس
شمشیر گوهرینی بسند ایلدی فرنگ
یور یوره قوبدی لطفله گلبرگِ تر گبی
صندوقه صالدی خارِ دوران گهر گبی

حقّا که زیب و رستِ اقبال و جاه ایدی
تسلیمِ سکندر افسر و دارا سپاه ایدی
گردون اناجی توریه ایلردی سر فرو
دنیاده خاكِ بارگهی سجده گاه ایدی
کبر گدایی آر عطاسی قلوردی شاه
بر لطفی چوق مروّتی چوق پادشاه ایدی
خالكِ جناب حضرتی درگاه دولتی
فضل و بلاغت اهله اُمیدگاه ایدی
حکم قضایه ویردی رضایی اگرچه کم
شاهِ قضا توان و قدر دستگاه ایدی
گردونِ دونه زار و زبون اولدی صمکور
مقصودی ترك جاهله قُربِ آله ایدی

شاد اولسون هنرلرینی بیلنلر آغلسون
نعمك بوتخته پارەسنه باشون ورالسون
درد و غمکله چاك کریبان ایدوب قام
پیراهنی یارەلسون غصّەدن عام

تیغك ایچوردی دشمنه زخم زبانلری
غیرت ایشور اولدی کسه کسلدی لسانلری
کوردی نهالِ سرْوِ سرفراز باره‌کی
سرکشلك آدن آکمدی بر داخی باللری
هر فنده باصنه بای سمندك نثار ایچون
خانلر بولکّه جمله روان ایتدی خانلره
دستِ فاده مرغ هوا طورمیوب دوشر
تیغك جدا بولنه سیل ایدی قانلره
شمشیر کبی روی زمینه طرف طرف
صالدك دمور قوشاقلو جهان پهلوانلری
آلدك هزار تُکّه‌یی مشهد ایلدکت
ناموس یرلرنده اوقودك اذانلره
آخر چالندی کوسِ رحیل ایتدك ارتحال
اوّل قوناغك اولدی جنان بوستانلری
منّت خدایه ایکی جهانده قلوب سعید
نامِ شریفك ایلدی هم غازی هم شهید

* * * * * * * *

* * * * * * * *

سپاهلری ماتم ایدوب چوزسون آغلسون
دامانه دوکسون اشك فراوانی کوهسار
آکدقجه بوی حالکی دردکله لاله‌وش
اولسون درون نافهٔ مسك تار تار
گل حسرتکله یوللره طوتسون قولاغی		٥
نرگس گبی قیامه‌دك چکسون انتظار
دریالر اسه عالمی چشم گهر فشان
گلسون وجوده سحاب دُرّ شاهوار
ای دل بو دمده سن بن اول ناکه همنفس
گل نای گبی ایکلهلم زاری زار زار		١
آهنگ آه و ناله‌لری ایدلم بلند
اصحاب دردی جوشه گتورسون بو هفت بند

گون طوغدی شاه عالم اویاندی خوابدن
قالمدی جلوه جبههٔ گردون طنابدن
یوللرده قالدی گوزلرمز گلمدی خبر		١٥
خاك جناب سدّهٔ دولت مآبدن
رنگ عذاری گتدی باتور کدو حسنك لب
شول گل گبی که آبرو دوشوندر گلابدن
گاهی سحاب اسره کیدر خسرو فلك
یاد ایلدکجه لطفکی درلر سحابدن		٢
طفل سرشکی یرلره گیرسون دعامز او در
هرکم عمکدن اعلیه شیخ و شابدن
یانسون یاقلسون آتش هجرکله آفتاب
دردکله قاره چوللره گیرسون سحابدن		٢٤

مکدر دله وین گرد کدورت حشیه حالی
باورس اب روی دلکت عمامور حاسا
جهانی جام ایلیم شعر باقی کبی دور ایلدر
بو برهنگ شمدی بردن جامی دوراسور حاما

ولة ایضاً

(۲۱۷) غزل (Vol III, p 157)

بکا کونکت اشرد اولاله ورس ، ملك همنشین و والك شهنشین
کوروب چین ابروی مشکینکی ، سبه چشمکی صنم آهوی چین
سجود ایدی محراب ابروکه داه آتی ملسلر صورلر شرین
ابرك تورنه بورلرس سورمکه ، دوکلدی صلدی کُل و یاسمن
صوررسکت قیوکده شهنا باقی ، علام کبی بنه کترس

ولة ایضاً

(۲۱۸) غزل (Vol III pp 157—15)

پُر هوا در بی کبی عشقکده طبع پُر هوس
درد دلدن آه کم عالمده یوق بر همنفس
چاك چاك اسون بی شمشیر غمزهٔ سایه وش
زلفکه تك عاشق اولسون میسّر دسترس
عشقککك دریاسنه بستی وجود کاتیات
موج بحر بی کران اوررده بر آوج خار و خس
غافل اولدر کائلیه دنیا متاعندن غرور
مدّتِ دَوْرِ فلك بر دمدر آدم بر نفس
دَوْر الدن باقیا عم چکمه عالم بوله در
گُل نصیبِ خار وخس بال گرفتار قفس

و له ایضاً،

(۲۱۵) غزل (Vol. III, pp. 155—156)

خار غمدن غنچه‌لر ایلر نهان و زارلر
غنچه‌لرله صاوار صحن چمنده خارلر
ده فرمان اولوب گیسوی کافر کیشکه
خدمتنه بل بغلیوبدر ای صنم زنارلر
غنچه‌آسا نایله طوباس کوکلر آچمغی
لبلرکدن اوکرنور واریسه شیرین کارلر
سنبل تر زلفککک هندی غلامیدر سنکک
خاکساریدر گل رخسارککک گلزارلر
فرقتکده طاقتی شفتالو دلرسه جان و دل
میوه‌ٔ لب وقت اندرلر آرزو بیمارلر
خال نارکی مسک تر خوبین کبی مقبولدر
آل والانه صرویدر صمکوں عطارلر
حق بو در باقی نظیر اولمز بو شعر ابتمکه
سعره آغار اسهلر شیدیکرو سحارلر

و له ایضاً،

(۲۱٦) غزل (Vol. III, p. 156)

ارلدن شاه عشقک سکه‌ٔ فرمانیدر جانا
محبّت ملککک سلطان عالی شانیدر جانا
سحاب لطفکک آب نشنه دللردن دریغ ایمه
بو دشتک تعری یانمش لاله‌ٔ نعمانیدر جانا
زمانه پرده گوهر سردوکیچون دل خراش ایلر
انکچون نغمهٔ خوبدر معارف کانیدر جانا

بو گون آكلدم بدر ماهك و جاهي جاهك
اهل عرفانك ماهى بى شماردر كتاب
بكدرر يكك كان زردن اهل فضله بر ورق
جاهل آلمز بر بوله بيسون بو كاربدر كتاب
غنچه‌وش داىمك اولانك كوكلى آچرگل كبي
صار كُلِ صد برگ فصل نو بهاردر كتاب
اول كسى بولدى جهان ايچره يارى حلل
اى لطيفى هر كيمك يانده ياردر كتاب

سلطان سليم ثاني

(٣٢٣) غزل (Vol III, p 168)

نوركدن زلفى سوركشمك نقاب ايت ‹ جمالك مهر و ماهى بى حجاب ايت
١٠ نظر قيل چشم مستانكله سر دم ‹ دلى گل شوقيله مست و خراب ايت
لبك آغزم اولورمى حسنه جانه ‹ طبيم كل مروّت بر جواب ايت
صقن گوز دكمسون حسنك گليسه ‹ رقيبِ بد نظردن اجتناب ايت
دلا ظلمتده بو در آبِ حيوان ‹ بهاى شبده بوس لعل ناب ايت
لب ممكولى صون جانا سليمه ‹ بيه هجران الميه نام شراب ايت

وله ايضاً،

(٣٢٤) غزل (Vol III, p 168)

١٥ جمالك ايله زلفك ال بير ايلمش ‹ دلِ مرغي داميله تسخير ايلمش
دُلْقله نس بر مَلَكْيسن كيم خدا ‹ صورتك انسانده تصوير ايلمش
جوانِ و نهانك جامه قسمت ايدنك ‹ هركى حق ناكه تقدير ايلمش
صانه‌سن نقّاشِ قدرت قاشكى ‹ بودن نور اوزره تحرير ايلمش
١٩ عارضِ دلبرده‌كى خط اى سليم ‹ دودِ آهك دركه تأثير ايلمش

ولهُ ايضاً،

(۲۱۹) غزل (Vol. III, p. 158)

لاله حدلر قالدیلر گُلکشتِ صحرا سمت سمت
باغ و راغی گردیلر ایدوب تماشا سمت سمت
عاشقِ دیدار باککدر مکرر کم حوبلر
حُسْن و خو ایلر پی ای سَرْوِ بالا سمت سمت
لشکرِ غم گلدی دل شهرینه قوبدی چوق چوق ٥
قوبدی بربر فتنه و آشوب [و] غوغا سمت سمت
گرینه‌دن خوی سرشکم سوبسو اولدی روان
بینه قُلْزُم کبی جوش ایدی بو دریا سمت سمت
شعرِ باقی سبعهٔ اقلیمه اولمشدر روان
اوقنورسه بیرسدر بو نظمِ غرّا سمت سمت ۱

ولهُ ايضاً،

(۲۲۰) غزل (Vol. III pp. 158—159)

باغ و نشانه قالمدی وصلِ بهاردن ، دوشدی چمن برگِ درخت اعتباردن
اشجارِ باغ حربهٔ تحریك کیردیلر ، بادِ خزان چمنی ال آلدی حاردن
هر باکه‌دن اباغنه آلتون آقوب کلور ، اشجارِ باغ همّت اومر جویباردن
صحنِ چمنی طورمه صالنسون صبانله ، آزاده در بهال سُکون برگ و باردن
باقی چمنی جیلی پریشان ایتش ورق ، نکرر کا بر شکایتی وار روزگاردن ١٥

لطیفی

(۲۲۱) غزل (Vol. III, p. 167)

هر دم اهلِ دلارکه یاسه یارسدر کتاب
مؤنسِ اوقاتی یسار غمگساریدر کتاب ۱۷

اسب سلطان سوربند ارادی وارایه رحل
بوقهٔ برام الدی حون سن وقت تحسر
سعمت اولادی و وال ال مهرک کوروب
مرد اولالر رسمهٔ دوبه رندن ال کسر
اوسنه کرجه دوبرسن بر اکی کون عادت
آسا کنی الدرس دانه‌کی ر ـر و ر ـر
آه الکس ای حسه‌تسر وفاسر دهرِ دون
تاهلر تهرادهلر لطان قهرکدرب روب

ای والك حامِ عمکت وش اتبدك هم قالدی
جکمدك دوْرکدن بر بیاسهٔ عمر قالدی
هر دلی بر درد الله رار ر گرفتار الدك
عرصهٔ شسده سر مسرد مُسلّم قالدی
الدك اول ساه پروردکاری ر ـرِ حالت
باسه وارحق سر محل حرّم قالدی
اول لوای سلطنت کنی الیف ید ماهلر
یر حمِ مرگ اولدلر بر نوع یرجم قالدی
کور ایجوب یونسه قالادی او نورِ دیدهلر
روزکارکث قرة العیسده عالم قالدی
کردندن هر سری کسدی بعلّق تارلی
عرمِ قُدْس ابدوب بدن دامنه بردم قالادی
هر بری بر زخمِ بر حون آجدی امّا سیه‌ده
یار گتدی یارهلر آحلدی مرهم قالدی
یاش یربه قطرهٔ اکم دوکلسون حرحدن
دیدهلر تمدنکرو قان آغلسون دم قالدی

سلطان مراد ثالث

(٢٢٤) غزل (Vol. III, p. 10)

لطفِ رحمانه استنادم وار فضلِ حقدن نیچه مرادم وار
چون درست ایسم خدایه کوکل مددِ حقّه اعتمادم وار
لشکر و ماله اتّکا ایتمم عسکرِ غیبه استنادم وار
حالکک ای شاهدِ غرا، دن نوایه نیم جهادم وار
اومارم که دعام مقبول اوله، که قبوله اعتمادم وار

نوعى

(٢٢٥) مرثیه برای وفات سلطان مراد و اعدام شهزادکان‌دن

(Vol. III, pp. 175—177)

باتلیالدن دوره بو فانوسِ چرخِ بی مدار
باغلادی پیکرِ تکوین رسّامِ صور
حکمِ آبائیله الدی نقابِ ظهور
اُمّهاتِ چار عنصردن موالید بشر
اوالی منسوب طاس گردش قطع رسن
لعبتِ نردِ قضا شطرنجِ اسبابِ قدر
بوله حصس یوقدی هرگز دهی زاد حالت
بوله شهباز اتمدی فرزین چرخ حیله‌گر
بوله نه بر واقعه گوستردی مرأت خیال
بویله نه بر شکلِ هائل گوردی حسّاسِ بصر
یازمدی نقّاشلر بوله تمایلِ عجیب
ویرمدی وصّافلر عین و نظرندن خبر
بیلدی نقشِ کعبتیْن عالمِ کوْن و فساد
بر عجب بازیچه کیم تختنده مضمر خیر و شر

بانديلر بر طاق عالی قوردیلر بر بزم خاص
کیم رواق چارمین اول بزمه اوللر شمعدان
آفتاب اول بزم خاصّه کیرمکه یول بولمیوب
روزندن دوشمکه الر شعاعن ریسمان
عشرته متّصل عود ملّس نامندن
جمع اولور بزمه ارواح مجرّد هر زمان
تاج دولت ایدنه باشنه هندوی زُحَل
آسته قصرندن یره کهنه کلاهن پاسبان
قصرینه یول بولمغه شَنْرَوِلك الر گرچه ماه
کنکر ایوانه ایرمز کمند کهکشان
ای نظام الملك آصف همت یوسف لقا
زینت اهل زمین چشم و چراغ آسمان
حضرت پاشای روشن رأی گردون احتشام
صاحب تدبیر پیر و مالك بخت جوان
آستانکدر همای دولتك مرغکهی
گرچه کیم مشهوردر اولمز هُمای آشیان
نوعی‌یه لطف ات مُعین اول کم ظهیر وقت اوله
باقی‌یی سلطان سلیمان ایتدی سلمان زمان

عزیزی

(٣٢٧) شهرانگیزدن (Vol III, pp 182—186)

مزیّن قیزی مهمان

بری دخی مزیّن قیزی مهمان ، فدا اولسون بولسه باش ایله جان
٢ اندر عجائبندن روشن چو کوکب ، او مه هر کیمه مهمان اوله بر شب
٣ آنوك وصلی بکا گرچه مُحالدر ، قوپن اومدوغمی یمسر مثلدر

آه کیم بو عالمك آسایشده یوق بقا
راحت ایچون بر نفس خنده آدم قالمدی
خرّم ایدی اول حرم حالِ رخِ احبابله
آسادن شمدی خالی قالدی محرم قالمدی
٥ داد الکدن ای عدالسز فلك فریاد و داد
بن مراد آلدقچه دلِ دنیایی قیلدك نامراد

* * * * * * *

* * * * * * *

و له ایضاً،

(٢٣٦) قصیدهٔ داریّه (Vol III, pp. 178—179)

قصرِ جنّتمی بو یا باغِ ارم یا گلستان
یا حریمِ قدس یا بیت الحرم یا آسمان
آسماندر گرچه امّا آسمانِ با ثبات
گلستاندر گرچه امّا گلستانِ بی خزان
١ سایهٔ سقفِ همایونی هُمایه خلوتگاه
طُرّهٔ طاقِ سر افرازی سپهره سایه‌بان
وسعتِ ایوانك تعدّی ورای شش جهات
فسحتِ میدانك سر حدّی حدِّ لا مکان
١٠ هر سوی خانجا ارکانِ دولتدر مگر
بر اتاغ اورره طورر خدمتده دامن در میان
صنعتِ ابیاتِ موزونن گورن وصّافلر
هر بری ابکارِ افکارین گتورمش ارمغان
پرتوِ مشکاتی نیّرِ انورسدن مقتبس
٢ جامك مصرعلری دیوانِ جامیدن نشان

لعل باره

ریسنک ده بای لعل ساره، فنی کوکلو در چون سنک خاره
دهاسدر حتی یاقوت احمر، لطافده دسدر بورتی کوهر
بوله جاندن اولورسم مبتلاسی که لعلی کوررر مرجان دعاسی

ریعه باو

ریعه در ریسی بر تختحانب لعب اولمشدر آکه آق کوکرجین
وردن عص ادر بادر نامه هواسدن اوچر کوك بر حمامه
آکر عام دارسه فوت ادملت ایدسون عیری ده حب اولمسون تك

الاری کورل جمله

ریسی الالری کورل جمله ک کرر حسنله حوری جمله
بچه ارسون مه آبوکث بامسه کهر توماعب دکمر انهسه
بی باد ادوب ابلر الاری باد الدن اول نکارک داد فریاد

آق عالم

ریسنکث ده بای آق عالم، فره فوالقحسی در ماه عالم
حسی حسله اولورسه مشهور، برآق کادر جهان ایچه اول حور
شوکم اول ماهه اولدی همدم و بار، جهان ریمدن اورکه عالی وار

طویقلی عایشه

بری طویقلی عایشه رمانکث که اولدر سمدی عیاشی رمانکث
کورللك بادەسن بوس ایلمکده، اناعشی چکر بوقدر فلکده
اکرچه بحر حسنه آشنا چوق، ولی آبوکث طوعیسه چقر بوق

روحی

(۳۲۸) ترکیب بندن (Vol. III, pp. 189–193)

صامک بری کیم شیره انکورله مستر
سر اهلی خراباندسر مستی آلستر

صحل زمان

بری مجوبه‌نک صحلی زمانـدر ، وی چوق باشلو دانِ جهانـدر
زمانه کبی خونخوار و ستمکـار صحبک صاغسی عاشقلـری وار
آلور دل کسوردن رأی ناحی بی باشدن چقاردی آکسه صاجی

بده عثنی

ریسی بسـه عثنی سـر سـهار . بی ما بد سـه ارلث و تـسر
بولی جان اعکث تساره نهالی دهانی چشـمـهٔ آبِ زلالی
نگا بار اوله صاتدم دیدی دلدار ، اودبله بهکث سـه اوی وار

قز عایشه

بری قز عایشه بر خوب و رعنا عذار و حسنله مانندِ عذرا
جهانه مادرِ چـرخِ پـیر اختر کورمادی بر آنک کبی دختر
اوتماوب قولی اولسم بن آنکت ، که اولمار اوعلی فری اوتنانکث

جنّت

بریکث بی جنّت لعلی کوثر خـدا اسوں آبی ناکـه میسّر
بولـه کرتسم آبی حورِ عینـه ، جمالی طعن اندر خُلدِ برینـه
کمکله حشر اولورسه اول قیامت ، جهان انجه اول در اهلِ جنّـت

طاوقچی فری عایشه

بری طاوقچی زاده عایشـه نام آنوکث آلمه سیدر خاص الله عام
او در باغ حسـنه قمریٔ جان ، که جلجال اولمش آکه طوقِ گردان
نجه سومه‌یـن اول شیوه‌کاری ، نی آقچـه در بومری دواری

جهان بانو

جهان دیرلر بری بر مه لقـا در ، جهان گبی وفاسـز دلربـا در
اگرچه کم وفا گامـز جهاندن ولی کچمز کوکل اول یارِ جاندن
سماه تلک آنوک باتی جوش اولسون جهان اس طلاق بدن بوش اولسون

ای صوفی بره ساقی بزر اول قوم که دیرلر
رندان صبوحی زده سرمست قدحدر
بو اهل ندامتدن اشتک حالنه ماتم
کیم رشته یاران شجاعان محکمدر
ما رند صبوحی زده سرمست آلمشیم
بیش از همه شاعرکس و بیش از همه مستیم

خوش گوشه ذوق ایدی صفا اهلنه عالم
بر حال ایله سورسیدی اگر عمرینی آدم
صحبت صوکی درد اولمسه وصلک صوکی هجران
بوس آخری نیش اولمسه سور آخری ماتم
بو عالم فانیده صفای اول ایستدر کیم
یکسان اوله یانده اگر ذوق و اگر غم
دائم اولسه همصحبت رندان قدح نوش
واریں قویه میدانه اگر بیش و اگر کم
صوفی که صماده کچور مالک دستار
بر درهمی آلسکت اولور خاطری درهم
طاهر بو که آخر بری حالك اولسه گرکدر
گر درهمه محتاج اوله گر مالک درهم
ای صوفی بره ساقی انجملر رغمنه آنکت
کیم جهلی ایله بیلمدیگی یردن اورر دم
هر مسکرک کیفیتی ارباب خراسانت
اور عقلی ایله حقی دیلر کیم بولسه هیهات

گور زاهدی کیم صاحب ارشاد اولهیم دیر
دون مکتبه واردی بوگون استاد اولهیم دیر

تر دامن اولدی پری آلوده جامور لیك
سر مائل بوس لب جام و کف دستر
دلدن گورەدوب بیلمدم برم جهانك
باشك خم ایدر برعثر ساده برستر
مائل دگلر کیسەنك آرایشه امّا ۵
خاطر شکن زاهد پیمانه شکستر
ارباب غرض بردن ایراع اولدیغی یکدر
دوشمن یره زیرا اوقدر صاحب تستر
بو عالم فانیده نه بیر و نه گداسر
اعلالره اعلالورر ینمه ایلمه یستر ۱
همکاسهٔ ارباب دلسر عربدەسز یوق
میخانەدەسر گرچه ولی عقله مستر
سرمست می میکدهٔ عالم جانسر
سر حلقهٔ جمعیّت پیمانه کشانسر

ساقی گتور اول بادەیی کیم دافع غمدر ۱۵
صیقل اور اول مرآته که بر زنگ المدر
دلبستەلرر بردن ایراع ایله سر دم
اول بادەیی کیم نور دل و دیدهٔ حمدر
ای خواجه فنا اهلنه زنهار اولونمه
درویشی بو ملکك شهی حیل و حشمدر ۱
خاك اول که جدا مرتبەکی ایلیه عالی
تاج سر عالمدر اوکیم خاك قدمدر
گل طوغریلەلم میکدەیه رغمنه آنك
کیم بار ریادن تل برگشتەسی خمدر ۲۰

اول عاد م دلدی دوت رمزینی سرات
سی کتا م جمله اسمائه ممرسا
چون حصّه امس قصّه‌دن اهلِ دله قصود
مقصود در آكاه مل اسے عارف و داسا
٥ هب معلطا و اعلمد در باطن و ظاهر
بر نقطه امس اصلِ سخن اولت و آخر

هر حکت که نه سعدن نه نحسدن قضا وار
دهرك كه نه خاصدن نه عامدن وفا وار
آلدانمه آكث سعدینه نحسدن آلسه
١ نحسدن دمه نحسنت و سعدندن صفا وار
مثل اشه آنگ خاصه عامدن اوشمه
عامدن دمه جفت و خاصدن عطا وار
جهد اله هاپ غیر الله باقیه کورکم
بدن نه سکا فائده بیدن نه بکا وار
١٠ اکدن کوروب غیرلرك اطلس و دیبا
غم چکمه که اکمدن بم کهنه عبا وار
کچ جمله بو افکارلری عارف وقت اول
سرگشته بیل آنی که سرنده بو هوا وار
فردا آلیمن چکمه ی ایچ ق رحِ خوشه
١ عاشقلره فرداده دخی وعدِ لقا وار
ال ویرسه صفا فرصتی فوت ایلمه بیردم
٢١ دنیا آکا دکمز که جفاسن چکه آدم

محانه‌ده اسرار علوب اولمغی وراب
بیچاره خراباتده آباد اولهیم دیر
الدن دوشمز کل کبی جام میلی سردم
هر کیمکه بو میخانه‌ده دلشاد اولهیم دیر
بر سرو بدنك بنده‌ٔ افکنده‌سی اولسون ٥
عالمده او کیم غصه‌دن آزاد اولهیم دیر
عمرین گچروب کوهِ بلاده دلِ شیدا
برهمزن هنگامه‌ٔ فرهاد اولهیم دیر
وصل الشمیوب حجرله خوش گچدکی بو کیم
مسکن غم خانه‌ده معتاد اولهیم دیر ١٠
گردی نوردی ویلدی بر اکلنه‌جك سر
من بعد بنه عازمِ بغداد اولهیم دیر
بغداد صدفدر گهرِ دُرِّ نجفدر
انك آنك دُر و گهر سنگ و خزفدر

اول گوهرِ یکتا که بولنمز آکا همتا ١٥
کلمز صدفِ کوْنه بر اوله دُرِّ یکتا
اول ذات شریفه ایدرلر دعوی همتا
کیم اولدی بو دنیا آکا مقصود بنه عقبا
کیم درك ایدر آنی که اوله ذاته معلوم
رمزِ کتبِ مدرسه‌ٔ عالم بالا ٢٠
اول زاهدك آغار یر و گوك حالنه یارین
کیم انجیمه دستندن آنك جامِ مصفّا
بر نقطه‌ده در سرّی دیدی چار کتابك
اول چارده در سرِّ کتابه‌ٔ اشیا ٢٤

دور الملك سر دومدق سر تخت بازار
اوبدی دل دواهده دل اودسه هواسه
اولدق بزه واردق اسه عشقه گرفتار
آلدی کوکل سر صنمِ ماه لقاسه
بغداده ولکن دوسنه گر ای باد سحر خیر
آداب ایله وار خدمت یارانِ صفاسه
روحی‌لی اگر سر صورر ایسه واروب سه
درلرسه بولسدگمی او بی برگ و نواسه
و مطلع عزّالی اوقو اسم اول آسده
معلوم اولور احوالمز اربابِ وفاسه
حالا که سر افتاده خوبانِ دمسهر
سر حلقهٔ رندانِ ملامت کشِ عسکر

خاقانى

(٣٣٩) حلیهٔ شریفه‌دن (Vol, III, pp 196–197)

ما حصل اول شهِ ملکِ ازلی ٭ مالکِ سلطنتِ لم یزلی
عالمِ سرِّ خفیّاتِ جهان ٭ واقفِ جملهٔ ذرّاتِ نهان
یعنی سلطانِ سراپردهٔ غیب ٭ حاکم و عادلِ بی علّت و عیب
کنج پنهان کبی تا اوّلدن ٭ ذاتی قدرت ایله قائم ایکن
طاعتِ انس و مَلَکدن یعنی ٭ شانِ اعلاسی ایکن مستغنی
اقتضا ایتدی مرّه دالی ٭ سببِ خلقِ موجوداتی
ایتدی اول دمده جهان عشقِ ظهور ٭ اولدی القصّه هویدا سر نور
سودی اول نوری حبیبم دیدی حق ٭ اولدی دیداریه عاشق مطلق
آکا تسخیر اولنوب مُلْکِ شهود ٭ عزّ و دولتله کلوب بولدی وجود
طولدی آوازهٔ احمدله جهان ٭ ایلدی عشقِ الٰهی غلیان

یوق خاره دهرک گُل و گلزارنه هم یوق
اغیارنه یوق یارِ جفاکارینه هم یوق
هر عیش که موقوف اوله کیفیّتِ خمره
عیّاشنه یوق خمرنه خمّارنه هم یوق
چون اهل وجودک یری صحرای عدمدر ۵
یوق قافله و قافله سالارنه هم یوق
دی قیمتی اولمجه بیلم جاه و جلالی
یوق آنی صاتان دونه خریدارنه هم یوق
عالمده که تشکیلر اوله واقف اسرار
سیرانه یوق آنلرک اسرارنه هم یوق ۱۰
عارف که اوله مُدبِر و ادبار اوله مُقبِل
اقبالنه یوق عالمک ادبارنه هم یوق
چرخِ فلکک سعدینه و نحسنه صد حیف
کوکبلرینک ثابت و سیّارنه هم یوق
چون اوله حرام اهلِ دله دنیا و عقبا ۱۵
جیفه اله نه دنیا اوله خاطرده نه عقبا

* * * * * *

* * * * * * *

ویردک دل و جانیله رضا حکمِ قضایه
غم چکمیز اوغراسق اگر درد و بلایه
قوندق وطنی غربته بو فکرله چیقدق
کیم رنجِ سفر باعث اوله عزّ و علایه ۲۰

وصفی

(۲۲۱) قصیده (Vol. III, pp. 214–218)

الا ای قومِ اسلامبول بلکه تحقیق اولوک آگاه
اریشور ناگهان بر کون سره خشم اله قهر الله
قیامت کوبی قوپدی سر بو دنیادن اوصمرسر
زمانیدر ایسره مهدی نزول ایمکده روح الله
بوب دُنیا آوس ویران اندرسر جانهٔ دینی
نه فرعون باندی نه شدّاد سا اندی بو شکل بالله
نجه بیچاره‌لکت طلمًا بقرسر خاطرین دایم
دگلی مؤمنکت قانی اطالم یوحسه بد الله
اگر بیگ کرّه فریادی فغانی گوکلره ایرسه
ترحّم ایمیوب برکسر دیرسر سرده ظالمسر آه
شبیه شفقت ایرسر الورسر گور گوره مالین
دگلی خاطرین باطر بوکا قائلمسدر الله
نه دینه طابدگز بلم نه مذهب طوتدگز حاشا
امامار قولسه اویمز بیورمز درت کتاب الله
نه شرع اللّهه تابعسر نه خود قانونه قائلسر
جهانی طرلو بدعتله بساده ویردگز بالله
گرک وعظِ خطابتلر گرک درسِ امامتلر
ویرلر اولسه اجرتلر اوقومردی کلام الله
قصات احوالی دیرسک نه ممکندر بیان ایتمک
اگر حصمک ایسه قاضی امیدی یاردمجیک الله
قوروب بر دامِ تزویری قومشلر محکمه نامن
قنی سجّادهٔ حضرت هنی احکام شرع الله

نظر ایتدکجه آکا ربِّ غفور ۰ دردلدی شرم و حیادن اول نور
دوکلوب عالمِ ارواحه او در ۰ اولدی هر قطره‌سی بر پیغمبر
ینه بر دفعهٔ اخراده جدا ۰ باندی افراطِ خجلتله آکا
ایلدی عرق عرق آلی سحاب ۰ گُل پر ژاله‌یه دوندی او حباب
قطره‌سندن آنک استادِ ازل ۰ ایتدی بر گوهرِ شهوار اوّل
بر نظر قیلدی مهابتله آکا ۰ اریوب اولدی اول گوهر دریا
ابرِ لطفی اولیجق دریا بار ۰ موجلر ظاهر اولوب چیقدی بخار
ایلدی صکره آنک ابرد یالک ۰ کفّی خاك و بخارین افلاك
صوکجان یدِ قدرتله همین ۰ گلدی میدانه بو کرکوی زمین

* * * * * * * * * * *

واله ایضًا،

(۲۴۰) حلیهٔ شریفه‌دن (Vol III, pp 197—198)

اتّفاق ایتدی بو معناده اُمَم ۰ ازهر اللّون ایدی فخرِ عالم
یوزینک خالدن ایدی آغی قتی ۰ رخلری صاف ایدی صافی صفتی
رنگِ رویی گُل ایله یکدل ایدی ۰ گُل گبی قرمزی‌یه مائل ایدی
تابلمشدی نورینی نورِ سرور ۰ سورهٔ نور ایدی با مطلعِ نور
مصحفِ حسن ایدی اول وجهِ جمیل ۰ خطِّ رخساره‌سی نصِّ تنزیل
گون نوریدن اوتانوب آبِ حیات ۰ مَسکَن ایتدی وراءِ ظلمات
وجهِ براقنک اصحابِ صفا ۰ حمرتی غالب ایدی دیر حتّی
گوکده اولمشدی او روی رنگین ۰ شمعِ جمعِ حرمِ علّیّین
آکا ویرمشدی کمالِ زینت ۰ کاتبِ چهره کتابِ فطرت
عرق آلود اولیجق اول سلطان ۰ گُل پر ژاله‌یه بکزردی همان ۱

* * * * * * * * * * *

بورلابسه دنیانک بنده اشیا و آعیا در
فساد و فتنه یه باعث بولردر شهرسر هر کیاه
ادمش علیه اللسی رئیس کتاب و دفتردار
طریق شیطانده اول دکلی بونلره همراه
اکر تحصیلِ احوالده تکاسل ایتسه‌لر سهوًا
عزازیل وش اولور اِعزّاز ادر مردودِ هر درگاه
جهانده حرس و هم باب کسبیچی کمدرر دیرسک
عیسی باشی ایله صو باشی آنی تحقیق بلکه بالله
بولردن باجی اطلم در افندم قاضی عسکرلر
جهانی تمدید رشوتله حراب ویردیلر والله
فقیر عالِملرک عمری گچر عزلت ده دلّتله
اولورسک مرتبه جاهل بولورسک هم عزّت هم جاه
بالق باشدن قوقار دیرلر فسادک باشی معلومدر
نه قادر کمسه بر نقطه دیه هدا کتاب الله
محمدر عزّ و دولتده جمیعًا ارباود [و] بوشناق
چکر دورگده ذلّتلر شها آلِ رسول الله
حضور حقّه واردقده اولورسکز اولاً مسؤل
سره بوص اولمشدر امانتدر عباد الله
نجه بجه سلیمانلر گلوب گچدی بو دنیادن
قنی اجدادِ اعظمکک کمه قالدی بو ملک الله
بوگون عدل ایلیوب حلقه اید رسک لطف و احسانی
یورک آق اولیسر یارین مقامکک عرش ظلّ الله
حدا صقلر خطالردن عدالت ایلیی شاهی
نه غم دنیاده عقباده اولورسه فی امان الله

و گون تحقیر ایدوب دینی ایدرسز حیله شرعی
شفاعت ایلمز یارین سزه اول حق حبیب الله
مکر مکرمیسز حسره سامت بوحسه قوسری
سزه یا ا أمم دری بو فعلله رسول الله
زمانه اویدی سوایه دوشدی تاره اوغلانه
آکابر طمعه هیابه اولوب اکثر عدو الله
سوریه اویدی حوّالک صوب امرنی مولانک
سورلدی چقدی جنتدن گوروک آدم صفی الله
شه دوستلق ایدر شیطان برمله ایدر اسعول
بو در مؤمنلره قصدی ایدوبدر کافرن بالله
ساسول فومک طالی فسادی حددن آشمشدر
بو در حوم یقینلرده بره ایره بلا ناگاه
یهودی گبی ملعونلر کچرلر صدره تکلیفسز
فیودن ناوسه بر مؤمن اندرلر آندن استکراه
بدیدر بوله حائنلر اماسی صاحبی اولمق
عجب هیچ اهل اسلامده بولونمزمی امین الله
چاقلدی فتنه چماغی طوشدی بن نتور دنیا
نیچون اولامشسون آتش نگم اسلامله گه گاه
سینه‌لرده قلچ تیار رعامسی اولدی باشیاقلق
وزیرلر حاصدر اکثرلری سلطانلرک ای شاه
چالیشور بر طریق ایله سعردن قالمسه هر کس
قیسر آتلور گیدر غزایه فی سبیل الله
بش اون آقچه علوفیله سپاهی بیلسون نتسون
اگر یکیچریه دیرسک به قادر سویلگز بالله

هوش لدن دستانی جام حسن سر اتدك
نون عشرتی سر طرر اسادانه‌در گوردك
نگارك رخارلدن علم نارنجانی احمد اتدك
رسوم خطّ نادوتی لب جانانه‌در کوردك
٥ متاع جانی تسلیم اتدك جانانه آخر
اولنجه نورتلش یوقدر دلِ دیوانه‌در کوردك
مدام اوله جهانه فیض عام ست جنّارك
نه گوردکسه هدایی نر او دولت خانه‌در گوردك

و له ایضاً،

(۳۲۳) غزل (Vol III, pp 220—221)

دریغ اول ناره جهانم هوا ندر نمسر ، بلای عشق ندر مدلا سدر
١٠ او عجبه گوسه آنلر هرارك اقعاس ، مقام ناره صمت و صدا ندر
عرتق بحرِ فراق اوالدی بر بلوك صعما ، طلسم ناره هوسدر دوا ندر
درون سینه‌نه رحم اورمعی ناور الحق ، او لی مروّت ایسه آشنا ندر
هدایی درکه عالیکه التجا المسر ، قیوکدن اورکه سگك ملتجا ندر

حالتی

(۳۲٤) رباعی (Vol III, p 227)

ای شاهدِ لطفی عالم عیب و شهود وی گلشنِ فصلی سرسر نفحهٔ
١٥ قل عرقهٔ دریای فنا سر یردن ، امه بنی سرگشتهٔ گردابِ

و له ایضاً،

(۳۲٥) رباعی (Vol III, p 227)

بردم که ویرردی حکمی ست وکشاد ، غم گلسه اگر دله اولوردق نا
١٧ ناگه گوریوب طلسم شمشیر فنا ، قالمادی گوگلده رعشتِ کج ،

بر آلای دلبر و مُغبچك و حوجه‌ده فریب اولما
شباطین قومسه اوسه دگلدر فعل حکم الله
ورسره اعتماد امه بم دوللو حکارم
بولردر دولت و دنسه بولردر دشمن بدخواه
وزارت صدرنده کچمش اوتورمش بر بولوك حیوان
بو دین و دولته حدمت اندر بوقدر بر آدم واه
عجب گرلدی عارفلر بولونمز اولدی کامللر
سکوته واردیلر شمدی گورنمز اولدی اهل الله
نجه فتح اولنسر بغداد امامار ایلسر امداد
بولردن بور چورمشدر عرسرم اولسا الله
اگر بر ار ظهور اتسه کرامت گوسترر خلقه
اکا شیطاندرر دیرلر دیرلر اولسا الله
صراط مستقیم اورره دگلدر شیخ و واعظلر
صاینجه رهما بولدی نجه حلق اولمسون گمراه
همان بر های هوی ایله یقر حامعلری صوفی
قنی اوراد ایله اسما قنی احلاص ذکر الله
مرابطلر طوتوب دهری صورلر مالیدر دنیا
ولی هر گوشه‌ده واردر نجهلر اولسا الله

٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

هدایی

(۳۲۳) غزل (Vol. III, p. 220)

درون سینه صد چاك اولماغی بر شانه‌دن گوردك
عمکله حون دل نوش ایتمکی پیمانه‌دن گوردك

و له ایضًا،

(۳۴۳) رباعی (Vol III, p 229)

بهوسار اولوب سینهٔ ساحلِ یار ، عشّاق اندر هلاك گرداب سار
اولمردی نظیری آسمان خشک ، خورشیدی اگر اولیدی دراب بوار

و له ایضًا،

(۳۴۴) رباعی (Vol III, p 229)

محزون اولورز محکه دلشاد اولسق ، ویران قالورز اگر که آباد اولسق
اول مرغ حما پرور عشقز سرکم ، دامه دوشرز قفسدن آزاد اولسق

و له ایضًا،

(۳۴۴) رباعی (Vol III, p 229)

۵ چرخ ایتدی حواله اوسمه تیغ هلاك ، وقف اولدی الم صاحجمعیون ناشمه خاك
اوقاتِ حیاتم اتلدی شورش محنت ، حون آنِ وداعِ یار هب وحشناك

و له ایضًا،

(۳۴۵) رباعی (Vol III, p 229)

بو دحمهٔ غم مراده کی حالكِ ملال ، جوق کلّه شاهی ایلدے مالامال
سن کردشِ چرخ بیدوکن بیلمرسن ، ای سایه سببِ ساحسارِ اقبال

و له ایضًا،

(۳۴۶) رباعی (Vol III, p 229)

ای واقفِ رازِ شب نشانِ ملال ، وی دردس اندن کلیدِ گنجینهٔ حال
۱ نقشِ املیله اتمه رسوایے بنی ، قِلمَه دلی جو شمع فانوسِ خیال

و له ایضًا،

(۳۴۷) رباعی (Vol III, p 229)

اربابِ طریقته طریقت عمدر ، اصحابِ حقیقته حقیقت عمدر
۱۲ تفصیله نه حاجت ای دلِ شوریده ، فهرست حریدهٔ محبّت عمدر

و له ایضًا،

(٣٣٦) رباعی (Vol III, p 228)

عقل ایله اندوب همیشه جنگ و ناورد ، غم معرکسنده نامر انمز نامرد
وادیء بلاده کامرانِ عشقم ، اولدی نگا گردباد سر راه آورد

و له ایضًا،

(٣٣٧) رباعی (Vol III, p 228)

ای دردکشِ فراق هر شب آه است ، حسرت بجه اولور ملکلری آگاه ایت
چون باغِ وصاله ایرمکه یوق چاره ، گلزارِ خیالِ یارے نزهتگاه است

و له ایضًا،

(٣٣٨) رباعی (Vol III, p 228)

٥ نورِ سحرِ صدق و صفا در غمِ عشق ، آیینهٔ بی روی او را در غمِ عشق
سعی ایمکیله میسّر اولمز هرکسه ، بخشایشِ حضرتِ خدا در غم عشق

و له ایضًا،

(٣٣٩) رباعی (Vol III, p 228)

درد اهلی او درکه صورمیوب راهِ نجات ، یاشنه بر اوله خار وگُل هم زهر و نبات
حکمی ویرهمز بو کارزارِ عشقک ، شمشیر بلای بیلمیں آب حیات

و له ایضًا،

(٣٤) رباعی (Vol III, p 228)

ساقی یته برمی رشکِ فروردین است ، اربابِ دلک دهانی گلچین ایست
ا آچ ساغر و نارولریکی و الحاصل ، آیینهٔ جامه دستهٔ سیمین ایست

و له ایضًا،

(٣٤١) رباعی (Vol III, p 228)

بر عرصه‌ده یر که چون اربابِ هنر ، چون شفقِ سپهروش اولدے هدر
١٢ حیفا که جهانه اتمدك وضعِ قدم آیینهٔ چرخ اولمدی رنگک آور

اندن آنده ارباب دل قطع راه ، كلور شوقيله شكار فرهاد و آه
شب و باده شبدیز و كلكون اولور ، دو اسبه كلدن بخت وارون اولور
كل اى ساقى وير مجلسه آب و تاب ، دخى ايمدين عشقه آهنك خواب
شب غم قچن باب فرود اولور ، حو سام اهل صبحى بى سود اولور
٥ بارسه بولسه سفهئ كاخ جهان ، بو دكلو خراب آر اولمسه دخان
قوبوب نافه‌سن كمش آهوى بهر ، حقّردى انك مشك ناب سپهر
قى اوبلسه سر اژدهاى دمان ، سرارى چو اخكر طوره بر زمان
هانكم اولور آتش جوش ساه ، جكر بيشه‌سندن او شير سياه

. . . .

قى ساقى اول شربت جان نواز ، كه دقّ بلايه اوله چاره ساز
١٠ رئيس الأطبّاے بر معان ، ايدن روز و شب نبضه‌سن حزّر جان
نه دارو در اوّل كم ويرر بى درنك ، رخ خسته‌ٔ دردِ اندوهه رنك
حكلسيدى بدن اكر خوى خون ، تلاقى ايدر بادهٔ لاله كون

عطائى

(١٥١) خمسه معلّمه‌ بدن (Vol III, p 230)

جوانه كور قلب ايسه بيدار اندى ، شوقى اله دلده وله وار ايدى
عاقل اولحه بدن خاكسار ، پرده‌ى روح اتدى دل پرده‌دار
١٥ قيلدى برسے قافله بدِ خيال ، داخل معمورهٔ شهر مثال
طىّ رهِ مسجد و دَيْر ايلدم ، كورمديكم يرلرى سَيْر ايلدم
اولدى او دم جان كوريه آشكار ، جرقه‌ده سر پير فتوّت شعار
نازل اولوب رحمتِ مولى كبى ، ويردى سلام اول شفقت صاحبى
ايلدى بر بنده‌سنه التفات ، لطف ايله صوندى الله سر دوات
٢٠ چكدى همان شعلهٔ شوقم علم ، قالسه صيغه‌ندى قلم او دم

و له ایضاً،

(٣٤٨) رباعی (Vol. III, p. 230)

هر کم ازلی اولورسه پاکیزه سرشت ، آمالی نه سلور دروی کنشت
سر نارهٔ عبادت امتر دلی کم ، عفو اوله یادن جمله انوار بهشت

و له ایضاً،

(٣٤٩) رباعی (Vol. III, p. 230)

دل ملکی دردگله وطن قیل یا رب ، چشم عدن الله هم بی قیل یا رب
بر دستم اولورسه نه براتِ امّید ، بر دسمی ده صنم شکنی قیل یا رب

و له ایضاً،

(٣٤٩') غزل، (Vol. III, p. 230)

٥ صورمه اربابِ غمک آتشِ پنهانندن
بل هانی خونلرک حسنِ دامانندن
بحه قان آغلدم کم حکرم خون اولدی
سر مسیحا نفسک سوزن مژگانندن
بلمش اسیرسک اگر معدنِ الماس بحه اولور
حسنه آنکله نظر چاك گریبانندن
١ صحنِ گلزارِ غمک شویله گزرك بلبلی کم
گُللره آب ویره دیدهٔ گریانندن
زلفِ یار ایله ایدوب حالتنا تعبیرک
ذوق آلور اهلِ جنون خوابِ پریشانندن

و له ایضاً،

(٣٥) ساقی نامه‌دن (Vol. III, pp. 231—232)

شبانگ کرك شمدی عیش و نشاط که ممتدّ اوله مُدّتِ انبساط
١٦ بولور آنده عشق اهلی معراجنی ، اتر آنده سالك گوکه تاجنی

و له ایضا

(۱۵۴) مسدس بیت وصولی (Vol III, pp 211 212)

آه کم تعرم یه بیمانه گبی طولدی جون
برم هجرِ یارده دوشدم بیقلدم سر نگون
عالب اولدی بو دلِ شیدایه سودای جنون
وادئ حیرتده قالدم بولمدم بر رهنمون
یار بی پروا فلك بی رحم دوران بی سکون
درد جوق همدرد یوق دشمن قوی طالع زبون

عالمِ غربتده اولدی شامِ محنت سر نگـا
اوسته طوغمز او ماه برجِ دولت سر نگـا
اولدی طالع ساکن برج نحوست سر نگـا
گیدی دولت بر نگا قاشدی سعادت بر یکا
یار بی پروا فلك بی رحم دوران بی سکون
درد جوق همدرد یوق دشمن قوی طالع زبون

بلبلِ دل طاقـدر ایلرسه فریـاد هـزار
بر یوری گل غنچه دلبردن آیردی روزگار
بن بلا خارنده دشمنلرلـه عیش ایتمکـده یار
بر دگللر دوستلرم دردم بصل ایدهم شمار
یار بی پروا فلك بی رحم دوران بی سکون
درد جوق همدرد یوق دشمن قوی طالع زبون

دمی وار در کیم بلا برمـده نالان اولمیم
بادهٔ اشکم دوکوب آلوده دامان اولمیم
بر نفس ممکن می در نی گبی نالان اولمیم
بن بیجه صحبت صوکی گیبی پریشان اولمیم

وله ایضاً،

(۳۵۴) ساقی نامه‌دن (Vol. III, pp. 240—241)

صفت فنای دهر

نبی ساقیا اول میِ جانفزا ، سپهرک بو اوضاعی ویردی وفا
بهار و خزانی دگل بر قرار ، زمانه تلوّنده لیل و نهار
بلورمک دوکنمکده در دانه‌سی ، سپهرده پر اولمقده پیمانه‌سی
اندرکی جامِ باده کبی خروش ، صاتلدی بچه عشوه خود فروش
۵ دمی بر ایکی بو بهار امید ، قرنفل کبی مولی اولور سفید
بنفشه اولوب بر بر بوی عمر ، اولور سبزه‌لر عقده دارِ المر
جهان بر کسل وقتِ عیش آر در ، فرح جم ده خماره‌دن سار در
نه میکش که عمره بوله دست رس ، حباب اینسه ایک کرّه حبس نفس
فلك خاكِ جمشیدی قلدی سبو ، جمك مزلنده بتوردی کدو
۱۰ ملر یوتدی بو دخمهٔ هولناك ، دلی اوله ده سویله‌سه ساکه خاك
مرادنجه ده دونسه بو آسیا ، دوکیمکده در دانه صبح و مسا
عمل مانده بر شیدر انجق جهان ، دگل ماه بر زاری وار در میان
اولوب دست فرسودِ درد و محن ، آنك نفتی ده مالش اوسمه‌دن
بو ویرانه بر خانهٔ شومدر ، طوری بسر واقع دگل بومدر
۱۵ چوع آکلمر آخر خراب بولور ، بونك بسری غایت زیانکار اولور
عجب لجّه در بو یمِ هولناك ، امل زورقی بر کون ایلر هلاك
دیگر ماه بو آنك اجوب نشان ، دوکوب دلیدر معبرِ کهکشان
امل تارسی پر عقده در دائما ، الی کوستزو تاجِ اهلِ فنا
چکوب هر نفس ساغرِ عشرتی ، ال ایردکجه فوت ایلمه فرصتی
۲۰ دمِ عیش و دمده تکاسل ندن ، بلوزکن سپهری تغافل ندن
۲۱ لبالب میِ عشقله جام دل ، بحمد الله آماده در کامِ دل

سلطان مراد رابع

(٢٥٥) مذكوره جواب (Vol III, pp 240—241)

حافظا بغداده امداد ایتمکه ار یوقمیدر
یردن استمداد ایدرسن سنده عسکر یوقمیدر
دشمنی مات ایتمکه فرزانه‌یم سن دیرایدک
خصمی فارس شمدی آت اوینامغه یر یوقمیدر
گرچه لاف اورمغه یوقدر سانکه همتا بیلورز
لیك سندن داد آلور بر دادگستر یوقمیدر
مردلك دعوی ایدرسن بو محلّلك نه‌دن
خوف ایدرسن باری یانکده دلاور یوقمیدر
رافضیلر آلدی بغدادی تکاسل ایلدک
سانکه خصم اولمغه حضرت روز محشر یوقمیدر
بو خسته شهرین اهالیکه ویران ایدیلر
سنده آیا غیرتِ دین و پیمبر یوقمیدر
بیجبرکن سلطنت احسان ایدن پروردگار
بنده بغدادی احسان ایدر مقدّر یوقمیدر
رشوت الله جُنْدِ اسلامی پریشان ایلدک
ایشتدلری صانورسن بو خبرلر یوقمیدر
عَوْنِ حقله انتقام آلمغه اعدادن مگر
سنده دیرین وزیرِ دین پرور یوقمیدر
بر علی سیرت وزیری شمدیکی سردار ایلدم
حضرت پیغمبر دلیل اولمغه رهبر یوقمیدر
شمدی حالیمی قیاس ایلرسن آیا عالی
ای مرادك پادشاهِ هفت کشور یوقمیدر

یار بی پروا فلک بی رحم دوران بی سکون
درد چوق همدرد یوق دشمن قوی طالع زبون

حدیده اتمش ایدی زر سی اول پادشاه
سوردی سهرندن کلدردی درکهدن بی کناه
٥ کاکلی شرلـه اولدی چشمه عالم سیاه
بی مدد قالدم عطائی وش تراکولردن آه
یار بی پروا فلک بی رحم دوران بی سکون
درد چوق همدرد یوق دشمن قوی طالع زبون

حافظ پاشا

(٢٥٤) استمداد (Vol III, pp 249–250)

آلدی اطرافی عدو امداده عسکر یوقمیدر
١ دین یولنده باش ویرر سر مرد سرور یوقمیدر
خصم بد کیشی اوپونه رخ برخ شهمات ایدر
حیکده آت اوینادر فرزانه سردار یوقمیدر
بر محیط کردابه دوشدك چاره‌سز قالدق مدد
آشنالر زمره‌سنده سر شناور یوقمیدر
١٥ حیکده همامر اولوب باش ویروب باش آلمغه
عرصهٔ عالمده سر مردِ هنرور یوقمیدر
رفع بیداده تکاسلدن غرض سه بلمیورم
دردِ مظلومان سؤال اولمزمی محشر یوقمیدر
آتش سوزان اعدایه سرمله کیرمکه
٢٠ دهر ایچنده امتحان اولمش سمندر یوقمیدر
درکهِ سلطانه سرادهٔ نامه‌مز ایصاله
٢٢ باد صرصر کبی بر چابك کبوتر یوقمیدر

رندانِ صفا سرور معنى و محلده
نه خرجه بسول حكايت نظر ايلر
ويرمز فلكك دورِ حبب اندازسنه حكمى
دور حكمى بالعلم قضا و قدر ايلر
گردون مگر آسوده‌ميدر گلدسه كدردن
دوران آگاده مهرينى بر ستر ايلر
گون ناسه بر خلعت دنيا ويرر امّا
دامانى آلودهٔ خونِ جگر ايلر

و له ايضا،

(٣٥٧) قصيدهٔ بهاريّه‌دن (Vol. III, pp. 204—206)

اسدى نسيمِ نو بهار . آچلدى گللر صبحدم
آچسون بزم ده گوڭلمز . ساقى مدد صون جامِ جم
اردى ينه اُردى بهشت . اولدى هوا عنبر سرشت
عالم بهشت اندر بهشت هر گوشه بر باغ ارم
گُل دورى عيش ايّاميدر . ذوق و صفا هنگاميدر
عاشقلرڭ بيراميدر . بو موسمِ فرخنده دم
دولسون ينه پيمانه‌لر . اولسون تهى خُمخانه‌لر
رقص ايلسون مستانه‌لر . مطربلر ايتدكجه نغم
بو دمده كيم شام و سحر . ميخانه‌يه رشك ايلدر
مست اولسه دل‌سوخته‌گر . معذوردر شيخ الحرم
سا ايلسون بيچاره‌لر آشفته‌لر آواره‌لر
ساغر صونه مهپاره‌لر . نوش ايتمك اولور ستم
يار اولسه جامِ جم اولسه . بويله دم خرّم اولسه

نفعی

(٣٥٦) انلرِ قصیده‌سندن (Vol III, pp 263—264)

صانمه که فلك دور ایله سای سحر ایلر
هر واقعه‌نك غایه‌سندن خبر ایلر
بر دوش کبی در حق بو که معیده بو عالم
کیم کور یوموب آچنجه زمانی گذر ایلر
٥ بر برده که آرامه بر مقدار اوله مهلت
ارباب بیچه کسب کمال و هنر ایلر
اولمش طوسالم مدت آرامی‌ده ممتد
عاقل نیجه تمییز ره خیر و شر ایلر
تشخیصِ ره خیر و شر اولوری او دلده
١ کیم لشکر عمر بربری لی سیر ایلر
بولمز رهِ حقّ مگر اول کمسه که آکا
توفیقی هادیٔ ازل راهبر ایلر
توفیق رفیق اولمیجق فایده یوقدر
هر کیم بوراده عقله اوبارسه ضرر ایلر
١٥ عقلك هنری وادیٔ حکمتده در انجق
تحقیق الله حکمت نیجه بر دلده یسر ایلر
حکمت گر او علم ایسه که احکامِ فلکدن
اندیشهٔ عقلِ بشره نا حصر ایلر
دوشمز دل و طبع اهلی بو اندیشه‌یه زنهار
٢٠ تشویش دل و طبعی بو داغی بتر ایلر
زعمجه اولور هر کشینك ردّ و قبولی
٢٢ حق سویلیی صانمه فلکدن حذر ایلر

خاقانِ عثمانی نسب ، کیم مدح داننده سب
اسلام فاروقِ عرب ، افعالِ سرورِ عجم
سلطان مراد کامران ، افزوده و کشورستان
هم پادشه هم قهرمان ، صاحبقرانِ جم حشم
شاهنشه فرخنده بخت ، آرایشِ دیهیم و تخت ٥
شمعی سوسه افعالی سخت ، اسکندرِ یوسف شیم
شاهِ جهان آرامدر ، ماه زمین پیرامیدر
بهرام لی پروامدر ، تا آفتاب پُر کرَم
شاهانه مشرب جم کبی ، صاحب قران رستم کبی
هم عیسیٔ مریم کبی ، اهلِ دل و فرخنده دم ۱

. . . .

و له ایضاً

(۲۵۸) قصیدهٔ بهاریه در مدح شیخ الاسلام محمّد افندی دن

(Vol III, pp 267)

بهار ایردی ینه باغه دوشندی نطع زنگاری
ینه سلطانِ گل اتسدی مشرّف تخت گلزاری
نه باد صبا اُفتان و خیزان ایردی گلزاره
دمِ عیسی وش احیا ایلدی ازهار و اشجاری
لطافتدن زمین فرشِ مقّس اولدی عکسیله
مرصّع سایبان ایلدی چرخ ابر گهربارے
ایرشدکه پرتوِ فیضِ بهار آینهٔ چرخه
عکسی شمدی اولسه زنگِ ابرِ تیره‌دن عارے
دونوب گردابِ بحرِ حوضه هر گُل لاله‌زار ایچره
طولاشدرمقده کشتیٔ قرارِ بلبل زارے

عارف او در بو دم اولسه عکس و طرلسه معدوم
دوتی او رند الر تمام ؛ کیم طوته مست و شادکام
بر الده جام لاله فام ؛ بر الده زلفِ خم بخم
الطف ایله ساقی یاری دو می صونکه قالمز نوبله بو
٥ طولسون صراحی و سبو ، نوش طورمسون پیمانه هم
هر بو رسیده شاخ گُل ، آلدی الینه جامِ مل
الطاف ایت آچیلسن داخی گل ، ای سرو قد و غنچه فم
بو دُرد و بو ساقی دمده دولسون پیاله غم یمه
قانونِ دَوْرِ دائمه ، اُوی سن ده می صون دم بدم
١٠ مصدر محلکِّ عاشقان آشوبِ دل آرامِ جان
سرمایهٔ سرِ معان ، پیرایهٔ بزمِ صنم
می عاقلی ارشاد ایدر ، عاشقلری دلشاد ایدر
سلسله وسرور برباد ایدر ، دالرده قویسر گردِ غم
می آتشِ سیّاله در ، صبا قدحله لاله در
١٥ یا غنچهٔ بر ژاله در ، آچمش نسیمِ صبحدم
ساقی مدد می صون بره ، جام جم و کی صون بره
رطلِ سایی صون بره ، کتسون گوکللردن الم
بز عاشقِ آزاده‌یز ، امّا اسیرِ باده‌یز
آلفته‌یز دلداده‌یز ، بزدن دریغ ایتمه کرم
٢٠ بر جام صون الله ایچون ، بر کاسه ده اول ماه ایچون
یا مدحِ شاهنشاه ایچون ، آلم الینه لوح و قلم
اول آفتابِ سلطنت ، اول شهسوارِ مملکت
جم بزم و حاتم مکرمت ، ممدوحِ اصناف اُمم
الق سوارِ روزگار آشوبِ روم و زنگبار
٢٥ لشکر شکارِ کامکار ، بهرامِ افریدون عَلَم

گرد سپهره سعله سمشیر تابدار
گویا سحاب پرده‌دن برق جهان اولور

و له ایضا،

(۳٦۰) قصیده در مدح سلطان مراددن (Vol III, pp 265-269)

آدرن لطفکه ای باد نسیم ۰ بو قدر الحق اولور فیض عمیم
عالی گل گبی آچدی نفسک ۰ الدک چهرهٔ الّامی نسیم
کسور چمه ی دوشدی گدرک ۰ تا سه در بو نفس تابه شمیم
بو قدر نشر شمیم ایتمز ایدک اولمسه‌ک طرّهٔ دلبرده مقیم
عاشقه سحلیب سار اولمار اولسه باران ایله پُر همت اقلیم
زلف جانانه گرفتار ایدد ۰ دل سودارده‌یه یار قدیم
بحه در حال دل آشفته ۰ شانه‌دن چکمز اولسه رنج الیم
شانه‌دن وار ایسه آز چوق الی ۰ آه ایدوب حکمسون اصلاعم و بیم
دردمندانه سر آر احوالی ۰ السون ماشطه‌سسه تفهیم
او دخی حالمه رحم ایتمز ایسه یوقمیدر عدل سهنشاه کریم

و له ایضا،

(۳٦۱) ساقی نامه‌دن (Vol III, pp 269—270)

مرحبا اے جام میناي مئ یاقوت رنگ
دوری گلسون سدن اوگرلسون سپهر بی درنگ
مرحبا اے یادگار مجلس دوران جم
آب روے دولت جمشید و آیین پشنگ
مرحبا اے شاهد عشرتسراے میکده
دختر پیر معان همشیرهٔ ساقی شنگ

سیم اول دکلو بارک طرح اندر آب اورره امواجی
کـه اوج سپه اساد ائهمـر اولـه دلمکـاری
صانور عطای رژیـدر کورن بر مائی حاراده
میان آبـه دوشمش عکس حورشـد پر انواری
چراغک خُسی انکـار ایدیلر رور روشـده
سمرار اجـره کورسولـر دروغ سح کُلنارے
آچلدقچـه کورسور مهـر آلی حسرو عسفک
برات شوقِ اللـدر دکلـدر عجبـه طومـارے

٥

ولّه ایضاً،

(۳٥۹) قصیده در مدح مراد پاشادن (Vol III, p 208)

دللر طوباری کورمکـه جنک ایجره بیرهسن
اول دم که حونِ دشمن اوجیدن روان اولور
دوشدکجـه حاکـه کوی صفت کلّهٔ عـدو
پـای سمندی طوب کـه آکا صولجـان اولور
اول آتش جهـده کـه اولدقچـه کرمْسرو
پیرامنـده کَـردِ سـاهی دحان اولور
دهلـر دوروب هجوم ایدیجک حیلِ دشمـه
دهستلـه آسمان و زمین پُر فغـان اولور
دارصلـدیجـه رلرلـهٔ حملهدن رمین

۱

۱۵

۱۸

کیمدر معنی یا ر ولدن اولدی ی کیم
قد سیاں سرمه چکر کردِ ره پاکیدر

عالم معنی یم آزاده فضا حشمیدر
کیمسه رتبه ده کل کردش افلاکیدر

قُلزُمِ معرفت حقم و کنارم یُسر دُر
سادار اکدر آلاتی حاشاکیدر

بن و حالت تریلی اسدردم سحره
نیلیم صورتده‌م طبع هوسناکیدر

و هوس وبله قالورسه دل و طمعه اکر
اسیدلرسه سورم سینهٔ صد چاکیدر

بن اولورسم سا آشفته اولور خلق جهان
حسن تعبیر رسانی حسن حاکیدر

وله ایضاً

(٣٦٤) غزل (Vol. III, p. 271)

اغیاره بکاه اتمدکک سار صانوردم
چوق لطف ایمش اول عاشقه بن آر صانوردم

عمرهٔ دلی رسوای جهان اولدی آخر
بالله بن اول آفتی همراز صانوردم

سیّر ایلسم آیینه‌ده عکس جمالک
حسیله سنی مه کبی همتار صانوردم

معمور اولدوکن بوله لمر اسدم خرابات
مستانه‌لری خانه بر اندار صانوردم

سحر ایتدیککی سندن اشتدم سه نعی
یوحسه سوریکی هب سنک اعجاز صانوردم

شیرین اولور روحِ روانِ مژده ایدوه و غم
بباکه اسلت حسمهٔ آب حصر عشقِ سرکت
سنس اوُل سرمایهٔ بازارِ سوقِ اهلِ عشق
دوسدی دنصکه کساده جوهرِ اموس و ننگ
سنس اوُل پیرایهٔ حکمت که دنص کاملک
وادی مرأتِ ضمیرِ اهل دلدن دفعِ زنگ
جرعه‌که و یرمردی جان هر عاشق آفسُرْدَه دل
اولمسایدی تاب افکنِ هر خاطرِ بیتاب و تنگ
ی دکل روحِ روان مُژْدَهٔ عمس هلـه
عالمک جانی دکلسن جانِ عالمسن هلـه

٥

١٠

+ + + + + +

+ + + +

وله ایضاً

(٢٦٣) مُحرّمه (Vol. III, pp. 270—271)

سن اول معنیٔ روشن دل و صافی گوهـر
فیض الور جامِ صفـا مشربِ بی باکمدن
آسمان همّت اومسـر کوکبهٔ طنطنمدن
عقلِ کُلّ درس اوقور اندیشهٔ درّاکمدن
همّم هیچـه صاسـار کنجِ بقـای ولی
عشقی دنیـا دکشم یـه امساکمدن
فیضِ حق برق اورر آیینـهٔ اندیشهمـدن
چشمِ جان روشن اولور مشرقِ ادراکمدن
دور ایدر شش جهتی هم یـه مرکرده مقیم
چوق دکلـدر بو تجسّس دلِ چالاکمدن

١٥

٢٠

و له ایضاً،

(۲٦٦) سهام قضا دن (Vol III, p 27)

سعادتله بدیم اوله‌لی سـدر حاسـه بو مرحمتك کورر اولدی کورم ده رجا،
روکوریلك آدم اولدی محسـیدر ا بسهم، بدرکی ورادن بن ده عوض حرجا ه
یدرده بی محب امساك حاله بی بلسهم، راکبیله بولی کیم سؤال ایدر حا ه
بدر دکل و بلای سیاه‌ـدر اشبه سورم بره وله کوح کلورسه کر حا ه
۵ بیم روکوریلك اله اللرم طاس آلتده مرحرفاش او درّ و کهر صاتر حانه

شیخ الاسلام یحیی افندی،

(۲٦۷) غزل (Vol III, p 280)

ای زلف حم اندر حم فلاّب محبّت ، هب ساکه جکلدی دلِ ارباب محبّت
دلبرسه کورل دل سه بهانه هوایی ، حاصل بو که آماده در اسباب محبّت
بان آتشه پروانه صفت اکله افغان ای عاشق مسکین بو در آداب محبّت
بر بحر ایمش ای عاشقِ شیدا دلِ زارکش ، آسـده بولـورمش دُرِ نایاب محبّت
۱ یحیی حرمِ عشقه کیررسه بوله بی باك ، مفتوحدر ارسـابِ دله بـاب محبّت

و له ایضاً،

(۲٦۸) غزل (Vol III, pp 280—281)

احی سوزلر بیّت ایلرسك ده اولمم بحصور
جونکه ایلر اول زبان ایله او للردن صدور
ارتق اولور بیم جان عاشقلره حکمت سـدر
هر قچان خوبی کورکـك حسرول اولسه فتور
۱۵ سـر جمالِ نا کمالکث اولمشر معنوی کم
۱۱ نقدوغی مرات اندر خورشید کبی فیض نور

و له ایضا،

(٣٦٤) غزل (Vol III pp 271—272)

یوقدرسن هیچ واری دلده داغ یارەسی
واله اولمش کورلسر کوزلر عاشق بیچارەسی
اه الیله دردیله نولمسر عاشق بیچارەنک
چاك چاك ایدر مگر آهی دلِ صد پارەسی
کوردیکنک اولدرمادر کاری او حونی کوزلرك
قومسر آنکچون السدن غمزەلسر غدّارەسی
زلفک سسد اشمسون سا بیلسون مجنون کبی
ضبطنه قادر اولمز عاشق دلِ آوارەسی
دردین اظهار ایملك ایستر دائما سعی سکا
سن ده لطف ات یوقله برکون دلده داغ یارەسی

و له ایضًا،

(٣٦٥) غزل (Vol III, p 27?)

سویلسەلر چرحلە که تنویلە گاهی بولسه در
معلدر بو جهانک رسم و راهی بویلسه در
راهدا زند اول هان صورتده واله عارف اول
عالمِ معناده حکم پادشاهی بویلسه در
عرق اندر بر نقطەده نورِ سیاهسه عالمی
عارفک سرمایسهٔ کالك سیاهی بویلسه در
صبح و شامی ورق اولمز آسمان طبعنک
مشرقِ اندیشەنک خورشید و ماهی بویله در
باکر نعی دگل گستاخِ سرمِ معرفت
یوقلەنک جملسه ندمای الهی بویلسه در

سز عسی لدل سـدا حه بهان اسه
دـه ر آغری احق وارسه ای همراز اسـدر
آر حوق بیلرسـه یحیی لطمدر احسانـدر
دیه اول مهرو حفایی چوق وفایی آرادر

و له ایضا،

(۲۷۱) عزل (Vol III p 282)

۵ همیشه مردمِ چشم عذار اره عسر گورم او یمجره‌دن صحن لالـه‌زاره عر رمان کلور سه روز ن قدح آلور الیه حشمه نرگسِ سهلا همان بهاره قر س یم لطفکه در انتظاری فلکِ دیاکت ، چوع اولدی ساحلِ مقصده روزکاره نقر سی گلور ایسدوب اعه اسس حانا چقوب، او شوق‌له دوارِ رهگذاره قر ه اعتبار ادر اوضاعه مرد اولان یحیی ، نه دولته نظر الر سه اعتباره قر

و له ایضاً،

(۲۷۲) عزل (Vol III, pp 282–283)

۱ اول ماه لقا زلفِ سیهکـاری چوردی
صان چین و خطا تاجری در تاری چوردی
بر آق گُلی ایلـدی سـر طفلِ پریشان
دلبر که الوب دسسه دستاری چوردی
انجم طاعلوب صمه طلوع ایلدی خورشیـد
۱۵ اول سیم بدن تکـهٔ زرتاری چوردی
مژده ایدیجك ای گُلِ بر سـاد قدومکـك
هر غنچـه همان کیسهٔ دیناری چوردی
یحیی دلدـه صارلـه آکـه کمـر آسـا
۱۹ اول کافرِ سـد کش کـه زناری چوردی

سوزدن حلقه ده عشّاق راحت گورمسه
اوکرورسه شیوهٔ خوبانِ استانبولی خور
سرو قدّدن بری خو ایتمیسه یحیی خدا
اوستمزدن سایهٔ لطفِ خدا اولماسه دور

وله ایضاً،

(۳٦۹) غزل (Vol III, p 281)

دفعِ غمده اولمز محتاجِ جامهٔ جم کبی
عاشقلر سر عاشقه اکلمه اولمز غم کبی
بحر ایسکٌ ده قطرهٔ ناچیز گوستر کندوکی
گوکلمه گیر ای گوگل اول غنچه‌نک شبنم کبی
قنده بر اهلِ کرم وارسه یاشتمز روزگار
بر بورسده شمدی بر آدم می وار آدم کبی
بحرِ عشقک بر کنارِ بولمدی بیچاره دل
دوشدی بر گردابه اول رامِ حم اندر حم کبی
یکرمسر اشعارِ غیره سوزلرکده روح وار
سرّ عیسی طبعمه یحیی سنک مریم کبی

وله ایضاً،

(۳۷۰) غزل (Vol III p 251—252)

چشمِ خونیم خیالک شاهی اعزاز ایدر
هر گلسه بر قماشِ سرخ پای انداز ایدر
کیم قچار باوارمدن دلداره امّا بیلمسون
عاشقِ شیدا بیار ایتدکچه دلبر ناز ایدر
سن همان کنجِ بیاری بکله ای گنجلک دل
شاهبازک چونکه اوجِ بارده پرواز ایدر

گُل و لال سبه یری رلسه ا دلر یار
حار و سَرْو کاس ال اله و رمس حراما‌لدر
یچسه آشمسه و رار اشمسون للملری غنچسه
که هر ر حلقه‌سی مک پردهٔ نار اجره بهاسدر
سه رمسه‌ده سلطانِ کُلک قوری الدسه ال
ریس مُدْلَه سح طُرْسه کو یری عرکحواسدر
به کُلْزَک عسرت سمدی حوں حوں اولمسدر
کُلِ رعا احلدی وقتِ دَورِ حام رحشاسدر
یه ساقی کل اوساںِ کرماںِ دسدح اولدی
سه دَوْرِ رمالسه کاسحشِ می رساسدر
ارشدی سولمدر بسو و نما اشجار و ارهساره
وکوں طوبی الله سَرْو کلستاں دست و داما لدر
محمد ر غنچه‌لسر گلمرسه طوطی کیبی کفتساره
سو دکلو روحِ ای فیض بحش حسم بی حالدر
صادں حاملِ روحِ ماتی اولسدی هسر غنچه
کیم اول حریلسدر بو مادرِ عسیٔ عمراسدر
بوله فیصِ بهساری اشمرسه شمسدی استعسداد
یاسه سنگ حارا ایلسه محل ناره یکساسدر

* * * * * * *

* * * * * * *

و له ایضاً،

(۲۷۵) غزل (Vol III, pp 285—286)

حانه‌که گلدکجه ریرِ سای حوش رفتارں اویب
وعدهٔ لطف اشمرسه امّا لعلِ گوهرباریں اویب

ولە ایضا،

(١٧٣) ساقی نامه دن (Vol. III, p. 25 - 251)

کل ای نسوه دارِ شرابِ الست ، ملا کوجه‌سی ایچره اوکار و مست
درِ میکده‌یار در پیل شماب محمد لله اردی دم صبح تاب
نه در حلقه‌سندر هلال فلک ، روا اولسه جاروبی پرِ ملک
اسدر ورشی ناك جاروبِ لا ، ویمبر درجه اسه کردِ سوا
قیامر او میخانه هیچ بر زمان ، آنك روزه‌سی عیدی بر در همان
ایچوب دسیاری مولانه ، آنگه ولی مفتاح الاله
شو میخانه کم اوله ساقیسی سار ، آنك وردوگی میده اولمز خمار
یُر ات ساقیا جامی زدانه صون ، گورب عهد و پیمانی پیمانه صون
او میدن که ترباقِ اکبر دراوُل ، نه ترباق صهبای کوثر دراوُل
[نه] صهبا که مستیِ مدامی صبیب ا ، نه می کیم آنی ایچمك اوله عیب
قوبلمش او صهباسه اسرارِ حق ، بحه مست اولمایه هشیارِ حق
آنك مستیدر عمره فتنه سار ، ای بلبیلر صاور مست سار
حم اوُل بادهٔ تاك افکنده‌سی ، سکندر او میخانه‌نك بنده‌سی
شعاعی که هر تاکه رحشان اولور ، سوادِ مهرِ سلیمان اولور
او جامك می ٔ نابی چهرِ صفا ، آنگ هر حبابی سپهرِ وفا
حبابنده پنهان آنگ سه قباب ، رهی بارگاهِ رویع الحجاب

ربٰاعی

(٣٧٤) قصیدهٔ بهاریّه دن (Vol. III, p. 255)

زمانِ عیش و شادیدر دم اقبالِ دورانندر
فلك هم اتدیکی اوضاعه شمدی یك پشیماندر
سه بر روزِ سارارِ صفا و ذوق و شادیدر
سه هر گوشه جمعیّتگهِ سرمِ جریفاندر

به صبح دمی از پیراهن صد یوسف خورند
که بسانی ده یعقوب اسا اسای دیبا در
رهی فرخنده روز عالم امروز مسرت کیم
دل شخص عدمده بر شام غم سودا در

و له ایضاً،

(۲۷۷) قصیده (Vol III, pp 288—289)

کچدی تلیجدن نقش روزکار ، سیمی ید اللهی اولوب آشکار
نقش بر آب اولدی جهانده بد ، ظاهر اولان فدیه چو خطّ عذار
شاهدِ ملك اولدی شکفته جمال ، حسن عدالتدن اولوب بهره دار
خطِّ رُخی اولدی گویا تراش ، سربسر اول تیغ نسدیده کار
طالعِ اشرار اجلدن بده ، همچو گریبانِ بُتِ باده خوار
اولدی بیه چیں گدردن برے ، حقّهٔ چرخ فلك آیینه‌دار
گردِ کدر اولمز اندی بر طرف ، دفعه سعی ایسه نسیم بهار
حرّم اولورمیدی چهرارِ مُلْك ، چشمهٔ حصر اینسه‌ده آگه گذار
اولمسه گر قطعهٔ ابرِ ظفر ، قطرهٔ باران برسه سرشار
صرفِ رهِ دولت و دین ایلدی ، آبِ رُخی تیغِ ظفر اشتهار
شمدی نه ممکن که بوله دسترس ، دامنهٔ خاطرِ جامه عمار
نَصْرٌ مِّنَ اللّٰهِ بِنَصْرٍ عَزِیزٍ ، ای گهری تیغِ قضا اقتدار
حکمِ قضا ساکه بو کیم حوبله ، روی زمینی ایلدی سیلزار
تا اوله گنجینهٔ امن و امان ، سیل دمِ فتنه ایله آشکار
رخنه‌گرِ ملك سرافگنده به ، ویرمه اشرّایه امان زینهار
لشکرِ بد عهد پراگنده به ، ایله بد اندیشلری تار و مار

نقشِ منصوره اوغورسنك اگر ای شاد صنع
اول سپهرِ عزّه اعظم ائله پایه، دارس اوپ
دالِ خنجر اولسه گلسه اوسکه اول خلِ نثار
فارسو وار دوش آنعمه دستِ خنجر دارس اوپ
خاکپای یاره یوز سوردکده ای مسلك حتی ۵
گوشهٔ دامانِ مشکین طرّهٔ طرّارین اوپ
نظمِ رعنای رباعیِ سحر پردازه گور
سحّهٔ تعویذِ جانده رفعهٔ اشعارین اوپ

صبری

(۲۷۶) قصیده (Vol III, pp 287—288)

بو دمده یوسفِ اقبالِ دوران کار فرمادر
بو دمده چشمِ یعقوبِ تمنّا نور پیمادر ۱
فلك شمدی ثریّا زر نثارِ خوشه چیناندر
قضا کیم اولکِ جیبِ تهی دستِ تمنّادر
اولوب شامِ غریبانِ رجا ظلّ همای بخت
یه مهتابِ دولت روی طالعدن هویدادر
مساعد عیش و نوشه بخت جم گبی شمدی ۱۵
زمانِ عهدِ نشاط و دَوْر دَوْرِ جامِ صهبادر
فلك پیمانهٔ همّت اُمید و کام همصحبت
کرم ساقیٔ همّت امل سرم مهیّادر
نه هر سا مرادك زیورِ دست و سری شمدی
گُلستان ساغر خنجر درختان تاجِ دارادر ۲۰
یه طوغدی گوئی انجم سارانِ شبِ ناسك
یه صبحِ کرم خورشیدِ همّت فیض بخشادر ۲۲

و له ایضاً

(۲۸) غزل (Vol III, pp 202-203)

فغان ای مولوی دلبر که چشم فتنه انگیزک
نی اولدرمکه جمع ایلدی مژکان خونریزک
اولوردی مولوی رقّاص دیدی کعبه ملحدم
تماشا ایتسم کاکل سکّت برلغی دلاویزک
سماع ایتدکجه نورِ مهر حُسْن سیله سورکدن
اولور سورتسه تمتسر دزهٔ لی قدر باحرکت
قیامت قرس راهکت تمسه در رشد راهکدر
کلجه بش رفتاره بالای بلا خیزک
حمادی کرچکم بهارسی امّا چشم عمّانی
تجلّی زار دلده آتشِ حسنِ سرو ریزک
نگاهک فتنه یاش اولدیغیه دست استان سماع ایجره
درون خانه حجرهسی اولور مژکانِ سرتیزک
شکایت ایتمسون لطف ایت فهیم ای ماه جورکدن
گیدرسه دسته دامانی فردا شمس تبریزک

و له ایضاً

(۲۸۱) قصیدهٔ محرّیهدن (Vol III, p 203)

۱۵ ایلدم چشمِ گریه طوفانی ، غرقهٔ موج حیف یشتانی
ایتمسوی یا خمهسی پرچیپ ، ایلمان چرخِ دوبه مهمانی
نی اول دکلو ایتدی خوار و حقیر ، چرخک اوضاعِ بی سامانی
که اندر حالِ زارمه حسد ، دسترِ قاتلده تحص ریدانی
ولیا آفتابِ بختم آه شب گبی روزم ایتدی ظلمانی
اگریهٔ عمله گجدی ایّامم ، ایتمدی حسد روی شادانی
یوق یوق استغفرالله ایتدم سهْو ، ایلدم چرخ و بخته بهتانی

دمسین او اشعار ىماے طـر ، کیمکه سی چکسه دم کاررار
دشمنک اوادم کورمور چسمه ، کندسی حیدر قلمی دوآلفار

و له ايضاً،

(۲۷۸) غزل (Vol III, pp 289—290)

ساى روزکارے آتك انکه عيش و نوش ايتمه
خموش اولسك کرك دریا کبی جوش و خروش ايتمه
سوروب کوشك سی ده آکلدر مضراب غم هر کون ٥
بو سرم بی نشاده نغمهٔ طنبوره کوش ايتمه
خلاص اول دست غمدن ترك اسباب تعلّق قيل
اكر درويش عشق ايسك وجودك خرقه پوش ايتمه
خرابات اهلى كزميدن سى هر كون بيمار واعظ
دوشرسن مرسه‌كدن دم پير ميفروش ايتمه ١٠
صاقين واديسنه اويكمه صبرے قيس و فرهادك
نه دكلى عاشق اولسك كندوكى بى عقل و هوش ايتمه

فهيم

(۲۷۹) غزل (Vol III, p 292)

ايدرسه او بت شيرين دهان رقص ، كف عاشقه ايلر دين و جان رقص
نه رقّاص آفت دوْر قيامت ، كه رقص ايتسه ايدر كوْن ومكان رقص
١٥ رهى جلّاد چابك دست كأيلر ساى اوررہ تيغ خانسان رقص
اوللدن خلوت كاه لطف نامكك ، ايدر دايم بيان رقص و زبان رقص
١٧ ايدرلر شوق شعركله فهيما ، حريم آسمانده قدسيان رقص

بسته لب بیمارم اولمم ده صداوار اسمم
سحر و عشاقدن دکل اهلِ دلارادن بیاد
حاصل اولنلر برکِ و بار آرزو اهلِ دله
کاشِ باغِ ارمدن نخل طوبادن بله
رزقِ دنیادن مذاقِ اهلِ دل محرومدر
طلکامدر نعمتی بوسِ صهبادن بیله
ارمدی سرمنزلِ امیده خوری بیر آه
کیتدی امّا نسبه فلکدن عرشِ اعلادن بیله

ولهُ ایضًا،

(۲۸۴) غزل (Vol. III, p. 300)

زاصیم دوران بنی بر لحظه خندان ایتمسون
تك غبارِ غصّهٔ دهر ایلـه حیران ایتمسون
تابستون کیتدم مرادم سمتنی هرکز دلك
تك شبِ تاریكِ غمده زار و کریان ایتمسون
آچمسون دل غنچه‌سن باغِ جهانده روزکار
خاطرم تك برکِ کل کبی پریشان ایتمسون
هر نه محنت چکدرسه زاصیم خوری تکـا
تك جهان منّتکشِ احسانِ نادان ایتمسون

ولهُ ایضًا،

(۲۸۵) قصیده (Vol. III, pp. 300–301)

عالی بنادِ سحر خیر کـه سیران ایلـر
وارسه مُلْكِ یمه هـر نفس جان ایلـر
سـه یمن لطفِ هواسیله وران اولسه صبا
نشرِ بوسـه دم جان پرور رحمان ایلـر

شيخ الاسلام بهائى افندى،

(٢٨٣) غزل (Vol III, pp 296—297)

طاعندك خوابِ نازِ يارى اى فرياد بيلرسن
ايدوب فتنه ايله دنيايى خراب آباد بيلرسن
دلِ مجروحمه رحم ايله قالسون دام زلفكده
شكسته بال اولان مرغى ايدوب آزاد بيلرسن
ايدرسك گرچه سن درده طبيبم نيك دوا امّا
جنونِ اهلِ عشقى اولجه مادرزاد بيلرسن
واروب گيسوى و زلف يارى بيرى بيرنه قاتدك
نه سر فتنه پيدا ايلدك اى باد بيلرسن
شهيدِ تيغِ عشقى سار در سر جملهٔ عالم
اوروب شمشيره دست اى غمزهٔ جلاّد بيلرسن
گوزل تصوير ايدرسن خال و خطّ دلبرى امّا
فسون و عشوهيه گلدكده اى بهزاد بيلرسن
بهائى وش دگل سن قابلِ فيض صفا [اولدك]
تكلّف سز طرف اى خاطر ناشاد بيلرسن

خورى،

(٢٨٤) غزل (Vol III, pp. 299—300)

گچدى دل راهِ طلبدن كام دنيادن بيله
فارغ اولدى آرزولردن تمنّادن بيله

اید ... اثر ... ارب ... اری
اوج ... نوعی ... کنارین الـ

وحدی،

(۲۸۶) غزل (Vol. III, p. 01)

سنبلین غم ... تنه آتورم وقدر
... دنباده ... مسلّم دلارم وقدر
... هر کسک ... شیشهٔ شرابی وار سمدی
... جهان ... رکی رم وقدر
... کناه و ... اسیر راحب ...
آنجون ... باران عسو ... رم وقدر
زرِ خالص عیار ایدی دلی آکسو عسی امّا
اله آلور آلی ... دلبرِ سیمین ... رم وقدر
اوپ هجران الده سیمِ غم اولدم وصلی یاد ایتم
ساعِ ... سدم شُعْبه لارن کوهرم وقدر
بیجه فریاد ایدوب چاك کریبان ایتمدیم بن کیم
ایسه ساقئ کلرنکت الـده ساغرم وقدر
سانیوله او ... آرزو وار دلده ای وحدی
اوچاردم ولسم امّا بیلەم بال و پرم وقدر

نائلی،

(۲۸۷) قصیده در ستایش شیخ الاسلام صعی زاده (Vol. III, pp. 307-309)

ای کلك سیه جامه اکرچه دو زبانسن
امّا کتهٔ خسکریِ ره ...رو شناسن

بن مالسه اکثره‌لی همـا کم

دلبس ـ ـ الـه دعوئ زنحان ایلـر

بولسه گَرْدِ ْده بدر ساکی حورای ستان

مسات برکی نورست نو ؛ بهـان الـر

٥ کورسه آراسِ ارهسار الـه آدم ناعی

رلك وهكرِ هوسِ روضه رضوان ایلـر

اعدال اورره اسوب صبد و شماسه نسیم

که کل غنچه‌سی خرّم و خندان ایلـر

اوله ردم اسـرِ نصی رمسه شال

١ خاك دسکی جستان و گلستان ایلـر

ارسه صحرالره آسدن اکر سر نطره

خار و خاشاکی گُل و سنبل و ریحان ایلـر

کچسه اوسندن اکر ابرِ شتا باراني

کسبِ سرمایهٔ خاصیّت سسان ایلـر

١٥ حسرت لالستان در و دشتی هر دم

خَنِ آهولریک هب جگرین قان ایلـر

اوغرادیجه بولی وادیسه کاهی خضرک

جو بارن دل تشنهٔ حیوان ایلـر

دمسه تحریره قضا مملکت دنیایی

٢ شهرِ صنعاپي سرِ دفترِ بُلْدان ایلـر

آسمانه بوله اول شهر ایلـه بار ایتسه زمین

که تماشاسی دلِ عیسی‌يي حیران ایلـر

اولسه برکسور اگر مظهرِ صُنْعِ قدرت

٢٤ کوه و صحراسی هب معدن ایدرکان ایلـر

باکدر حاکسر روح آلقدسدن دانی
جلدگاه حسنک اول شمع پروران کورک
مجلسنه اول پروران شمع گل ماهنک
بال و پروانه‌نک دست و گریبان کورک
هر نفس عرقابِ اسلك الر بو مینا ححره‌ی
جسمِ نحوت امتلاءنك نت احراس کورك
فتنه‌نك زلفه اول شوح پریشان کاکلك
جمع اولان دللرکی حالِ پریشان کورك
نائلینك طبع پاکندن نه حوهرلر چیقر
اول هر کیمسه سن اول معرفت کان کورك

وله ایضاً،

(۲۸۹) غزل (Vol III, p 309)

امّید و بیمدن نکا نا رب فراغ ویر
حان و حهانی ترك ایدهحك بر دماغ ویر
شب رنك دارِ عشقه بو وحشت سرایده
طاقت ردای حیرت اولور سر چراغ ویر
دوق حامِ مهره رعتم اے ساقیٔ فلك
کوکلمرکی شکسته نکا بر ایاغ ویر
دوق آشنای محبتِ ابنوب ایدوب دلی
حانِ صنوبره حوصلهٔ درد و داغ ویر
سلطانِ چار بالش عشق اولدی نائلی
ای آه دودِ پُر شررکدن اتاغ ویر

نطق اولسه زبانگ سنه اولدی بوله خامه‌ڭ
ناموسِ سراپردهٔ نطق و بیاسی
خارسی اسه سنگ بولسه ادواحِ سطوره
رازکشِ معنی علم اسرارِ اساسی
اسمای مدیحِ حبر ابروسی شانده ٥
جلب ده انگشتِ هلالِ رصاصی
ردیافتهٔ گوهر گنجینهٔ اسرار
سرمایه‌ده چارسوی جوهرشناسی
بیطق ولی خمِ دوات انجره فلاطون
خاموش ولی وَلْوَلهٔ اندازِ جناسی ١٠
کالسک عرفا برمسه بزدیس و ارسطو
با اهله فرص اولسک اگر هیچ مداسی
هر حرف تراشیده‌سی بر خنجرِ سر تیز
سد کشمکشِ حرج سه محتاجِ مساسی
بس جوهر و زیران دهنکس دُرِ معنی ١٥
مانند صدف کانِ گهر گوهرِ کاسی

و له ایضاً

(٣٨٨) غزل (Vol. III, pp. 308–309)

بلبل آغلر غنچه‌نگ چاک گریبانن گورك
گل شکفته بلبلک بیهوده افغانن گورك
مهر عصمتدن بیله عار ایله اولسه ژاله پاش
اول حیا تمثالنگ پاکئ دامانن گورك ٢

و له ایضا،

(۲۹۲) غزل (Vol. III, p. 311)

بن ویروبسن عارف و خان شعروی بکا
بندن آرزلو نهان اولمکدر ای حولی بکا
کورسدر سرگشته حال وادئ حیرت هنوز
گردباد دشت و صحرا روح محوی بکا
بن اورمدن بحر مجنون الکن ویردی حراس
عقل اندوب شاگرد ناقابل فلاطونی بکا
اعتبار انمه رواج کار اهوب برحسن حرج
چشمکه دبره بس اوکرندکد بو افسونی بکا
ثاقبا داغم بو حسرتدن که آتم کوسدرر
رنگ خاکسترده یا برجا بو گردونی بکا

نیاری (مصری)،

(۲۹۳) غزل (Vol. III, p. 315)

اسماء الهیهده بی حد هرم وار
هر دمده سموات حروفه سفرم وار
کوکلم گوکنک یادرسک هیچ عددی یوق
هر برجده بن بیک گواش ایک قمرم وار
عالمره اخمد حواجه‌سی اولمق اولور عار
الحق گوریب احمده عالی نظرم وار
عرشی و سمواتی علومک بو در الحق
هم دخی زمینده بوکمسر گهرم وار
بونکله بر اولدی دم عیسی ایله مصری
گوکلیمه دخی نه گلور نه گدرم وار

و له ایضاً،

(٣٩٠) غزل (Vol. III, pp. 309—310)

اطلسِ جامه که بارقده نحاسی گورسور
جاهلک دوشی تفاخرده هماسی گورسور
زینت الوانیله اولسه مذلوّن عارف
هوسِ جامله جاهل مبتلاسی گورسور
بلکوب چادرِ افلاک که ماتم گهیدر ٥
جاهلک چشمنه بر غرفهٔ کاشی گورسور
بو کهن دارِ شهانگک نظرِ داناسنه
چرخ اطلس دیدوگک کهنه عباسی گورنور
نائلی ناجِ جکالِ مهِ عید اوزره
عارفک لخت دلِ سینه خراسی گورسور ١٠

و له ایضاً،

(٣٩١) غزل (Vol. III, p. 310)

بر آشفته روشِ دلده اولدقچه سکون پیدا
ایدر هر داغِ حسرت تنده بر گردابِ خون پیدا
بو عالم سانی یا سر کوه کوهِ محنت و غمدر
ایدر هر تیشه کار آرزو بیر بیستون پیدا
گران ایسون قو دلدار تار تار زلفک اولسون تلف ١٥
رخک باغنده بچه مشکبید بر نگون پیدا
لب شوخ نگاه چشمک اولدقچه ترنّم ساز
ایدر هر جنبش مژگانی بر نقشِ فسون پیدا
بو لعبتگاهده ای نائلی بیلمکده در حکمت
نه زیر حقه‌دندر هفت طاس سرنگون پیدا ٢٠

بلبللری الآن ایدر حالت و دلی حیران ایدر
باغچه‌لری بهاران ایدر هر کوشه‌ده خوبان قمو
اشجارده سازلر چالنور داللرده بوش صالنور
سن صومعه‌دن اول بولنور هر امریکه درمان قمو
کم سلسله‌دن بوش اولور رشن آلی مدهوش ایدر
نسیم آلی سرخوش ایدر اولور اکثر مستان قمو
بو دیدیکم جنّت دکل انلاره اول منّت دکل
بونک صفاسی ذوقنه اهلِ جهان حیران قمو
شهر حسنقدر آدی حق سرّنی آنده قودی
اول سرّه واقف اولانی حق ایلدی مهمان قمو
اولر اولارده هیچ فساد بغض و حسد کبر و عناد
جمله بلش یوق اصلا اد ر پرسه احوال قمو
اورلری جانلردن عزیز سوزلری اللردن لذیذ
یوق انده سن بن سیز و بیز برلکله یکسان قمو
اول شهره مرسل کلمدی آنلری دعوت قیلمدی
آنلر بولی یاکلمدی اوصافلری قرآن قمو
حق بدهی بدهلری دریای داب مشربلری
حاصل قمو مطالبلری قدر ایجره در هر آن قمو

* * * * * * * *

* * * * * * *

جان ایلیدر وصف ایدیکم دردیله تعریف ایتدیکم
بوندن اسوب دوکلدیلر و بلره هر جان قمو
کل تسنه قوبه جانکی اعلایه چیق بول کانکی
لایقمیدر انسانه کیم بیری اولا زندان قمو

و له ایضاً،

(٣٩٤) غزل (Vol III p 16)

اول منم کم واقف اسرار علم آدمم
کاشف گنج حقیقت هر جهان عالمم
سدره جمی اولدی غیب الغیبک اسراری همین
سده در سرّ امانت آنکه کنز مبهمم
بن جمال حقی جمله شیئده ظاهر گورمشم ٥
بو مراتب آنکچون اقدسیه محرّمم
هر سوزم مفتاح قفل کنت کنز اولمشدرر
هم دم عیسی ایله هر سر نفسده محرمم
جمله موجوداتی وبردم بن وجود واحده
ذات و اسما و صفاتک ایله حالا یکدمم ١٠
پرده کوکده هر نه که وار باغلو در باشی بکا
آشکاره و نهانه بن طلسم اعظمم
بن او مصری‌یم وجودم مصریه شاه اولمشم
خادمم گرچه ولی معدن سرّ اقدمم

و له ایضاً،

(٣٩٥) منظومه (Vol III, pp 316–317)

١٥ بر شهره ارشدی یولم دریت نای دور میدان قمو
آنکه گیرن گورمسر اولوم ایچر آب حیوان قمو
بر خوش گوزل ایوسی وار اوور ایکی قپوسی وار
جمله شهرلردن اولو هر آنکه باغ بستان قمو
آب و هواسی معتدل گیرن چیقه‌مز آی و ییل
٢٠ طاغلری لاله آق قزل باغلر گل خندان قمو

نابی

(۳۴۷) نعت شریف (فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن)

ای حریمِ خاصِ اسرارِ روحتِ روزگار
وصفِ حقّه دانی هم اسد هم آیینه دار
نقطهٔ حتمِ کمالِ عزّتی، کوّن و مکان
حلقه دوری محیطِ عالمِ هر ده هزار
منصبِ قدر و کمالی برتر و مستدام
کشورِ جاه و جلالی بی نظیر و مستشار
خاکروبِ درکاهی سپهرِ کرّوسان
خادمِ درکاهی روح القدس لیل و نهار
ساکنانِ روضهٔ عالم سالک انس و جان
خاکیانِ کعبهٔ درکاهی ارواحِ کبار
دوستانِ قدر و اهالی عزیز و ارجمند
دشمنانِ غر و اهالی ذلیل و خوار و زار
ذرّه سنگِ آستانی گوهرِ تاجِ ملوک
جوهرِ اکسیر ایله خاکِ حریمی همعیار
میهمانِ میزبانِ لطفی سلطان و گدا
حمد خوانِ خوانِ جودی پیر و طفلِ شیرخوار

* * *

* * * * * * *

سنسین اول نورِ هدایت پرتوِ بزمِ یقین
جمعِ شمعک انبیا و مرسلین پروانه وار
عمرم اولدیقچه سنک سیّاحِ دشتِ نعتکم
اولدم اول صحراده حالا جان و دلدن بیقرار

طرب و ... سرور ... کر ... کزدن
ر ... کیدرین آسرین کورمز ... کرلن ...
وار اول ... سهر ... آسدم ... رمه
طوابون سکن کوکلکه دریا اولوب عرفان تمو

و له ایضاً

(۲۹٦) غزل (Vol. III p. 315)

بارك الله گلستان ملاسدر آسوری ۵
جنتی بدکیر اسدر عالمکاسدر آسوری
معدل آب و هوا هر ... انواع ذوق
... سرم ... عارفاسدر آسوری
آب ... گسور حصلدن ... مسیح
آوديجه ... روح رواندر آسوری ۱۰
جامهٔ ... امام ... گیم گیر
... حصر رماسدر آسوری
هر طرف سر میوهٔ شیرین لب دلبر مثال
بمثل اطلسله طواعش بو حولسدر آسوری
بی مداد الماسی اورره نقش اولور ایات سرح ۱۵
لا جرم صبح ... یاسدر آسوری
اول ... اهلی پر عقل وذکا و معرفت
... اهل علوم کاملاسدر آسیوزی
جنه مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ تَجْرِي دیسه ...
هٰذِه جَنَّاتُ عَدْنٍ ... ساسدر آسیوری ۲۰
ای ... گر طوقمابیدی هیچ ... ساد ...
کیم دیردی آگا فردوس حاسدر آسیوری ۲۲

محرابِ ابروانگا کوکلدن محو اسد ر
بهوده سیمه یندی هلالك تمسدن در
شولکه عمکن بواسه اولسه مضطرب
دل صدکاهِ عشقده نزع طیندن در
سیمه‌ده داغِ حسرت اولور ساغرِ نشاط
سیمر سرابِ ناب نگا هوسدن در
عقدِ لآل دیسه رواد نظمکه نظیم
سلکِ بیانه گوهر معنی کسیدن در

و له ایضًا،

(٣٦٩) شرقی (Vol. III. pp. 022-025)

عیرندن بولمر بسلی سودیکم، سندن در دیوانه گوکلم سندن در
عاشمر آنکله تجلی سودیکم، سندن در دیوانه گوکلم سندن در

احرار است ناله جانکاهدن، نالدی سینم نابِ سوزِ آهدن
بن وصالنك اسارم اللهدن، سندن در دیوانه گوکلم سندن در

آر دگل هجرکله اولمشدم ملول، چوقی ترمِ وصلکه بولسم وصول
سن گرك ردّ است گرك آیله قبول، سندن در دیوانه گوکلم سندن در

مسکم ای یوسف گل پیرهن، اولسه‌ده یعقوب وش بیت الحزن
سنسن اسحق مصرِ دلده شاه سن، سندن در دیوانه گوکلم سندن در

برقِ رخسارك اولالدن دلعرور، جانله اولدم یولکده سینه سوز
عاشقم عاشق نظیم آسا هنوز، سندن در دیوانه گوکلم سندن در

فخر اياز نعمان الله بر ذرّهٔ نا چيز ايكن
كُل كى وصف كمالاتكله بولدم اشتهار
كونه كونه حلّه بافِ كارگاهِ نظم ايدر
بكرِ انديشم دكل اسيرِ جهازِ مستعار
كشفِ صهباى جمالِ دلكشم بى دَرْدِ سر ٥
بادهٔ جان بخشِ نظمم آبدارم نشوه بار
بو قصيده‌م مدحتكده روضهٔ اخلاصدر
لون ازهارنده رنگِ خزان نه بيمِ خار
جامعِ وصفكده هر سطرِ بيانم چكدى صف
خامهٔ معنى صريرم الصّلا خوانِ نثار ١٠

* * * * * *

* * * * * * *

وله ايضاً،

(٢٩٨) غزل (Vol III, pp 321—322)

وصلِ بهارِ باغِ مرادم رسيده در
گلدستهٔ حديقهٔ مقصود چيده در
اولسم عجبمى نركس و گل گبى چشم و گوش
حرفِ وصالِ كيم دهنكدن شنيده در
بر كرّه بوس ايدن بنى اولمز مثالِ خضر ١٥
آبِ حيات لعلِ لبكدن چكيده در
صد الامان كه حيرتِ خستكله اى پرى
مانندِ غُنْچه جامهٔ صبرم دريده در
غمزه‌ك خدنكى اولسه نوله دلده جايگير
پيكانِ ناز اوجِ بيازه خليده در ٢٠

جهان گوردم اسارت ایدنلری غیره هلاك اولدم
زبانِ تیغ ابرو ایدسه جانی پاره کشّاف آخر
شکست عرضِ عشقه قائل اولمز عزم بوجهده
شرابِ عشق دلبردن اولوردم توبه‌کار آخر
۵ جهان بر جیفه ایت نابی ساحلِ عزّتی جویکر
گریبان ساحلی دوشرر دستِ خمار آخر
عزیز اولدی حیلی اسب خام تکرم ای طالب
اولنجه ساحهٔ داغده بو اطلر آبدار آخر

نابی،

(۳۰۲) غزل (Vol III, pp 337—338)

آدم اسیرِ دستِ منّت دکلمیدر ، عالم زبونِ پنجهٔ قدرت دکلمیدر
۱۰ بو پرده‌نك دروننه باق اضطرابی هو ، هر محنتك وراسی مسرّت دکلمیدر
بدلِ حیات راهِ محبّتده عاشقه ، تکلیف اولنجه جانه منّت دکلمیدر
یوق گرچه صدمهٔ ستمکدن گریزمز ، امّا که دستِ یارکه رحمت دکلمیدر
هپ سعی کامیاب اوله‌حقسز زمانه‌دن ، ای تنگ چشم کار ثروت دکلمیدر
محتاجِ رزقِ حالی ایکن سرسر جهان ، مخلوقدن نثار مذلّت دکلمیدر
۱۵ نابی زبانِ نظم ایدن جامهٔ مجاز ، مشّاطهٔ عروس حقیقت دکلمیدر

وله ایضاً،

(۳۰۳) غزل (Vol III, p 338)

اوّل دلکی سیج صداقده کتاب ایت ، بو میکده‌دن صوکره تمنای شراب ایت
ایلر چو گدر نقشِ صُوَرخانهٔ هستی ، بیدارلغك نامی حلکّ آیله ده خواب ایت
آدابِ عبودیّتی اشعاردن اوگرن ، عکسنك بله طاعتورِ سجّادهٔ آب ایت
۱۹ تجدیدن اولور چهره نما معنیٔ اخلاص ، اعمالکه باق حلكِ امالیٔ ثواب ایت

طالب،

(٣٠٠) غزل (Vol III, pp 323—324)

حسن انصاف قدر کامله میزان اولسر
کیشی مصداق ملك کی عریان اولسر
ظلمت جرمی نوله نور کرم محو ایسه
رقعه شب پردهٔ روی مه تابان اولسر
قید زنجیر غم دهردن آزاد اولهسر ٥
موج دریای می اول مسته که سوهان اولسر
شوله نادم اوله کم زهد ایله زاهد دم عفو
بی ریا جرم ایدن اول دکلو پشیمان اولسر
آکا تر دامن گریهٔ مستانه کرك
زهد خشك آدمه سرمایهٔ غفران اولسر ١٠
غنچهٔ کام آچلماغه زمان وار طالب
لب امید بو ایامده خندان اولسر

وله ایضا،

(٣٠١) غزل (Vol III, pp 324—325)

گلشنك اوراقنی باد خزان ایتدی نثار آخر
طاغتدی آشیان عندلیبی روزگار آخر
کوکل آیینهٔ اسکندری کور اولدیغن فهم ایت ١٥
نشان منزل اهل وفا لوح مزار آخر
غم عصره صقلمله اولور دل پخته و صافی
کاندر انکوری شیره شیرهٔ صهبا فشار آخر
اغردی چشم امیدم غم حسرتله پیر اولدم
نی همرنگ یعقوب ایتدی اول یوسف عذار آخر ٢٠

و له ایضاً

(٢٤) مخمّس (Vol III pp 40—42)

بو گلستانده نیچون نه گل نه بلبل وار
بو چارسوده نه داد و ستد نه درهم وار
نه قدرت و نه تصرّف نه بیش و نه کم وار
نه قوّت و نه تعزّی نه رحم و مرهم وار
٥ بو کارخانه‌ده بیلمم نه‌لر نه‌لر وار

وجود جود الٰهی سپاهی [illegible] [illegible]
انس علیه رحمت کلام [illegible]
بدن بنای خدا روح [illegible]
قوا ودیعهٔ قدرت حواس [illegible] کلیم
١٠ بو کارخانه‌ده بیلمم نه‌لر نه‌لر وار

بو کارخانه‌ده بر نیچه کار و بارم بار
نه وارسه جمله انکدر بر اورکا وارم یوق
جهانه گلمده کتمکده اختیارم یوق
نه نه دیمه‌لک الده بر [illegible] یوق
١٥ بو کارخانه‌ده بیلمم نه‌لر نه‌لر وار

زمین بساط قدر چرخ خیمهٔ عظمت
نجوم ثابت و سیّار مشعل قدرت
جهان نتیجهٔ جود خرائن رحمت
صحائف صُوَر کون نسخهٔ حکمت
٢٠ بو کارخانه‌ده بیلمم نه‌لر نه‌لر وار

رفع ایلمك دعا یوتمه دیسکی، امّا ، بصیرِ عادنی رخ شرمه تاب ایت
ثابی ترسه سنگ کتوررر تخمِ امیدکز ، تمام توکّل کده جیبِ تراب ایت

و له ایضاً،

(٤ ۳) غزل (Vol III, p 339)

تازه حرامه گلمس اول شوخ بو رسده ، طاوسِ جنّت اولسون سرتاپای دیده
بی موج شورش اولمز آسایش جهانك ، دریا نقش ایلمز اولدقجه آرمیده
٥ هر نا قبوله ایتمسه رحم ستم توجّه ، گورمز جفای سورن کالای نادریده
بو مسلمان مخمسی تقوی دروش اولسه ، ایلمز قبول پرستش علمایِ نو جریده
هر سنگ دل هوای قدگاه نارس ایلر ، مثالِ تکیه روبه ویرر کسیده
محو اول که ظاهر اولسون خاصیّت وجودك ، زیرمز نشاط خاطر صهبای ناکشیده
یمعولهٔ قناعت ثابی گورل مجل در ، جمعا که یوقدر آنده ایراد آفریده

و له ایضاً،

(٥ ۳) غزل (Vol III, pp 339—340)

۱ یارك اسیرِ جعدهٔ خاطر فریبیدر اول مطلقك ولیك عجب بی نصیبیدر
ایسه نه وار غریب نواری او شاهِ حسن ، معمورهٔ عاشقنگ سر غریبیدر
اولسونی نصِ جامه‌دن انگشتِ‌ر جدا ، بر کیم مزاجِ حُسْنِ اداتك طبیبیدر
حمدی سزادر ایلریسك خطبهٔ مقال چون منبر سخاور خیالك خطیبیدر
گل غنچه‌لر تلاوتِ آیاتِ فتح ایدر ، اول باغ معنوینك بر عندلیبیدر
١٥ غم جیگریر رقیب بره دلگران ایسه ، انصاف اولسه بر دخی آنك رقیبیدر
رزقك بوجهی بره بردن قرون ایکن ، بیهوده ثابیا سر آنك بی شکیبیدر

و له ایضاً،

(٦ ۳) رباعی (Vol III, p 340)

چوق گورمسز زوالی عذار اولانلرك ، هنگام فرصتده دل آزار اولانلرك
۱۸ دلتده در قراری اگر صاغ اولورسه‌ده ، کوتاه اولور حیاتی ستمکار اولانلرك

شوقِ سازی عالِ شاهانه سنج
بو کارخانه‌ده بیلسم نم نم وار

صباحی شام و شبِ تیره‌ای نهار اسده‌م
هوای آتش و آبی آبی خاکسار اسده‌م
سپهری ساکن و کهساری بی قرار اسده‌م
خرابی کده‌ی مرادمجه پر نهار اسده‌م
بو کارخانه‌ده بیلسم نیم نم نم وار

عدمدن ایتدیکی بی قدرتی بر آورده
غدای ایلدیکی آماده رحمِ مادرده
نوال طاهر و اطلاله ایتدیکی پرورده
نهاسه جیکدی ظهورِ جماله پرده
بو کارخانه‌ده بیلسم نیم نم نم وار

تجلّیاتِ جدادر آجلسه چشمِ شعور
تصوّرات عوالم تجدّداتِ امور
سرورِ کجِ حمی در بو لحظهٔ پُر شور
بو کار و ساز الٰهی بو طمطراقِ ظهور
بو کارخانه‌ده بیلسم نیم نم نم وار

گهی تهی و گهی پُر خرابِ امکان
صُوَر نُمای بو شیشه خانهٔ دوران
عجیب میوه قشالقدن بابسا هر آن
بو کهنه باغ پریشان هوای روشکران
بو کارخانه‌ده بیلسم نیم نم نم وار

وحود ںاری در حاب اما ںدر
عباده دعوئ ملك ادّعای ںرکیدر
فوالکٔ و طمعه‌سی ںایمدر اطاعىدر
ںکّا قولم دىدکی لطفدر عناىدر
بو کارحاىه‌ده ںیلسم ںیم ںم ٔ وار ۵

ٔم فقیر و تهی دست حود حقّکدر
عدم ںم صفتمدر وحود حقّکدر
ظهور هستیٔ ںود و ںود حقّکدر
ںوُحٍ ںم غىب و شهود حقّکدر
بو کارحاىه‌ده ںلسم ںم ںم ٔ وار ۱

اىشمر کرم سُىره عطادىدر
ںشىمر ںفسِ رحمت حداددر
وطامر در اىعام کرىادىدر
رواىىمر ںعیر مطبح ىقىاد ىدر
بو کارحاىه‌ده ںیلسم ںیم ٔم ٔ وار ۱۵

ںصىدىر آلدم رزقی حسك اىله ىردں
ىه آسماں و زمىدں ىه ںحر ایله ىردں
گلور مقدّر اولاں دگلو ىمره و رردں
زیاده قىص ایدهم رزقی مقدّردں
بو کارحاىه‌ده ںلسم ںیم ںم ٔم وار ۲

سطورِ موجِ حوادث رسومِ خامۀ صنع
حریفِ دو حهاں نقشِ کارخانۀ صنع
لباسِ ارض و سما تار و پودِ جامۀ صنع ۱۲

واله الصاء

عبرت دن

(٩ ٢) مطلب دعدعه باسا لی (١١ — ١٠ ١١ ١١ ١٠)

ای طرارهٔ اسال اسد وی وارسهٔ تاوب سرد

ا ٭ ا ٭

سست و جاهه هوسکار اوله طالب عزّت اچون خوار اوله

اهل مقصد بولمز راحت . حال یعقّله دم امیّت

ذات عزلته دکسر نصی صرفه سرسر اولمز عصی

٥ اولمه یاساق اچون آواره طبل و سرنا اله گیرمه باره

بلما طنطنهٔ طالبه گوکل ، دوردن خوش کلور آواز دهل

یاشالو عمره سورر شمدر ، حاصلی درد و غم و قسویدر

ای بر کوکبه جاهی عالی . لمك دورجده کیر احوالی

خاطری منصبی کسی وراب ، صورده هیچ آخرت احوالی یمان

١ طلم ایدرسه بیهلور حاصهٔ دن ایمسه بولمز اموری تمکین

چکدیکی محنت اولدسه بغداد ، دکمز اول محنته مصر و بغداد

های و هوبیله ایدر عمری کدر ، حاصلی اشك تر و خون جگر

٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭ ٭

ایتمسه دائرهسی سلمسر سورسه حکم ایلسدده اسامسر

ایلمسر مرتبهٔ صرفه صعود ، حاصلر نامه حور معدود

١٥ فالمامش حاصلی ده جای عبور که ایده صرف اید‌حلك ایجه ظهور

آلی اسلاف حراب ایتمشلر ، هر بری بر ییل آلوب گتمشلر

بولمغه دائرهسی نشو و نما ، آکا لازم قتی چوق ساد هوا

١٨ منصبی آقچه ایله آلمشدر ، سحر دیگك دیسه طالمشدر

آ ل ا ، ا

(۸ ۲) دمیاۃ مرلب در ما حوالی مصاحب مصطفی پاشا

(Vol III 11 P 4)

تمد ، ارل آکم ی ماه له ارلرب سیر کام
آکا سمساره عرل . اولمسه آخر احکام
۱ روزه کلسی افسال حمرار فسا
اندر السه دماغ داسه اراد ، رکام
دم امالیده سرمست اولاک حالی نو در
کاه مماسه یکر کاه خمار الام
ارل ، آرا مه بر دم ه ر حسد اولور
ر قرار اوروه دگل دژر طرب گردش جام
ر ی خرر مه ، رکاب ه ا اولور حسد ه
رو زان اولما آکر وس سرح سده رام
عرح مای اولسه آکر ذکر قصر اقسال
مه وی لوحۂ طاقده آکت مس دوام
مدن احر داغلور رکون اولور کاسه تهی
داهوس ، ر ر کین اولسه آکسر حطۂ شام
کاملی دهره مسموع ر مه منطور اولدی
علاوه ساهسد کام اولدیسی بر وفق مرام
تودۂ رکب روان سدر اشکک اقسالی
هر زمان عقدۂ سکرده اندر صرب حسام
کیسه آرادن دکلدر رشتدن چرحک
هالدسی ماه شب آرایه اسدر حلقۂ دام
سمر یز تورن دولتده اولورمش کم حیر
هسر زمان کشتئ امیده موافق اسلام

آیینهٔ حوضِ چشمِ ذاسرار ، نوّارهٔ صافی تار اطیار
طنبور گبی او سازِ خوشتر ، ایدردی ایدردک نغمهٔ تر
طنبور و کمان گلوب خروشه ویردیلر انکاس گوش گوشه
پیاله اولوب نی مُعانه ، کلهدک چغانهلر فغانه
خوانندهلر اولدی نغمه پرداز هب دائره گیردی حلقهٔ ساز
ایلردی دهول چاره حاره رقّاصکت الندن چاره پاره
مالوده گبی اولوردی لرزان ، رقّاصلرک سرینی جنبان
گلسن گبی صالدی شعلهٔ نور ، آهنگِ صبا هواسی نورور
سازندهلر ایتدی ساره آهنگ ، هر بر دیدیلرسه باش قودی چنگ
سام آور ایکن گرفتهلی چالدی عامه گرفته ده لی
گوش ایمکه ساز و سوزی گویا گوشنده قومادی پنبه مینا
خوانِنده دیرایدی گوشی نور ، قانونِ مجاور اینه طنبور
هر ساز که کسبِ راز ایدردی ، ال ویرمهدن اختیار ایدردی
نی صالدی بزرگ و کوچکه شور دفع عمه اولدی شاهِ منصور
حیثِ عمه نی وروب هزیمت ، تصبیحی بیادهلی غنیمت
ساقیلکت الندن جام لبریز ، رشکِ افگنِ گلش گل انگیز
گردینه ایدوب بیان بارسی ایمکنده ایدی پیاله بارسی
پیمانهسنه باش اکوب سبولر ، رنگینی سوره گیردی نُدَله گولر
هب ایتدی کناره خارخاری ، صهبادهکی موجِ خوشگواری
پیمانهسنه ماه مثال اولوردی ، رنگه بدر گبی هلال اولوردی

———— —— ————

دیکت اوّلا بنا و بیت زینتی زار   آلی مصباح ادا در ناچار
یرلو یرنده بساط و آلت ، ناقص اولمز یاشالو آلاتی
مطبخک مصرفی خود نامحدود   هیچ اولمز آنکه نه یری حدود
مطبخ و آخور و نه بیل خدم   داخل و خارج اتباع و حشم
سرکارنده اولنلر جائی   اسلری جمله اونیله آیری
لابد البسه او خرجی زاده ، جمله هم مصرف وهم ایراده
با خصوص اولسه تکلّف سنر ، آکثر یقینی گوره‌در سمت مصر
سفره گیمکده عسکر لازم ، عسکره مصرف ایچون زر لازم
طلبسز آقچه‌سنی دیسی ایرمسز ، خلق ایسه گورگوره مال ویرمز
کتمکسله ایدنسز عمری گذر ، بوکه دولتی دستور حالك بسر
بسلورسی مثله گور لیل و نهار ، بونجه حیوان بو قدر خدمتکار
قره‌قوللقچیلر اولور عمریسی ، شهر دزّده اولور هر بر ایت
بیک بسار ایسه قبول اشرار   بجنش و زادسز کتمزلر

. . . .

و له ایضاً،

(۲۹) خیرآباددن (Vol III, pp 310—318)

(ترتیبِ بزمِ شاهِ جرجان)

بر شب که مشاعلِ ستاره ، اتمشدی دلِ شبی اناره
امر ایلدی شاهِ شوخ مشرب ، بر بزمی ایتدیلر مرتّب
بزمه عرق اولدی زرافشان × زین ایتدی زمینی دُرّ و مرجان
گلزارِ جهانده اویله مجلس ، گورمش دگل ایدی چشمِ نرگس
اوردی نیجه پرده شمعِ کافور ، قصرِ طربه ستونِ بلّور
پیراهن قصر صحنِ گلشن ، هر سر گلِ سرخ جامِ روشن
حوضه گیروب ایچمگه شناهده ، فوّاره کمند آتردی ماهه
پیشروده قره‌شاق چالپ نی ، قوندی لب حوضه بطّ می

ایرشدی بر یره کیم سن جمله سنار عنصر یوق
زمین و آسمان نابود و عرش و فرش ناپیدا
نه اوّل وار نه آخر سر غیب عالمدر اول عالم
لسان و سمع و نطق و عقل و وهمك تابی یوق قطعا

وله ایضاً

(٢١٣) نعت (Vol. IV, pp. 93—21)

کل ای کوکل اولهلم دل کشود چشم شهود
نه بو کوریٔ دلّ و هوای بود و نبود
اولوب متابع نفس دغل نه قلدک
رهِ نشیب و فرازِ هوایه سا فرسود
نیدر بو گمرهیٔ وادیٔ طمعکاری
نیدر بو دغدغهٔ پیچ و تابِ نا آسود
شکسته آلده پای طلبدن اورکه دخی
بیهده ممتد اوله بو هرزه تازیٔ بیسود
دو روزه عمر ایله پا در رکاب رحلت ایکن
ندر بو طول و درازِ اهتمام فکر قعود
نسیم خاطر قدسه وصولدن آلیقور
بو دامگهده گرفتاریٔ دو سباخ وجود
وضو طراز سرشك ندامت اول ایله
رخ نیازی زمین سایه خاکدان سجود
تمام درد ایله لجّت دلی مذاب ایدرك
دم اولدی کیم اوله زیرنده اشكِ خون آلود

[illegible]

(٢١١) معراجيه‌دن (Vol VI, pp 22—2[illegible])

سوسا فرشده اختر لدلهٔ مسمار و مسندسا
که عنوان براتِ قدرتدر سر سورهٔ أسرى
شبی روی عروسِ مهره بر گلگون تُتق اصدی
کواکب صاچی وردی لی مهاب گوهر یکتا
دکل حرمِ قمر بُر حوش اولوب بحرِ سیاه شام ٥
بر آلتون یوللی ماهی طسره آتدی موجهٔ دریا
زمانه کیدی تاریخی قبای زرنگار اورره
جواهر تکمه‌لرله بر جبیکلی عنبرین خارا
بند سحره آلمس کسورِ کیخسروِ رورے
ایلدر موم تملکی افراسیاب لیلهٔ طالا ١٠

. . . .

. . . .

مقامِ سدره‌یه گلدکده قالدی طائرِ قدسی
مگر کیم سدره اولدی آکا منتهی و ماما
بُراقِ آسمان پیاده قالدی ترکتازندن
دکل ریرا آتی اوساعی اول صحرای بیهمتا
او دم اعزازله رفرف گلوب خدمت ساتدردی ١٥
فلك گبی او مهرِ حسنه ایتدی سیسین مأوی
آنکله صد هزاران پرده گچدی نور و ظلمتدن
قالوب رفرف ده آخر گتدی احمد یکه و تنها ١٨

قصه بوکه کی حاجت یاقوت شرح
کافری خالعه رس دوران اندر احکر کی

. . . . .

. . . . .

و له ایضا،

(۲۱٤) غزل (Vol IV, pp 25–26)

دبرستانه آلمی جهد ایدر اول طفلی دور وسب
اوقسون کندویه دیوانه اولس خواجهٔ مکتب
هله بوش اسون امرودی قدحدن آب رمّانی ۵
برل المانه‌دلك حکم ایلر اول نتّاحهٔ غبغب
چورکس نکه‌سن بو کیجه یارك ساعده یاندم
صباح اولمش آغرمس اورتالق محلّ اولوب کوکب
بو عشرتکهده ساقی هر کسه مشربجه لطف ایله
حباب رنده طوسان قالی بی صون راهده تعلب ۱
بوله لعل مدایت حالی افراغ ااسم تاست
لب ساقی مهیّا ایدی بر یاقوتدن قالب

و له ایضا،

(۲۱۵) غزل (Vol IV, p 26)

ستر ایچون زاهد آلتده‌مش بادهسی
پرده ایلر ذر محاسبه سجّادهسی
جامهٔ حواسده اجل درلری دوکدی عاشق ۱۵
صوبوب اول شوخی جهرلجه کیجه سادهسی
زلفی چنکال صالوب چاه زنخدانده آرر
عاشق شیفته حالتك دل افتادهسی ۱۸

حرم دلی شباب هوا نشر ایلدکه
شمامهٔ وثوق و شومساب هسود
طاسده مرغ دلی ضد ما سوا دیرلر
بر اورکه دامه دوشورمش هوای نفس عنود

٥ نه احتمال رها نه امید آزاده
نه حود مطالب وارستگی دام قیود
دلمده سفسطهٔ بی مآل طول امل
سرمده معلطهٔ فکرت عقار و نقود

. . . . .

. . . . . .

و له ایضاً،

(٣١٢) قصیده (Vol IV, pp 24—25)

صدرِ اعظم آلدی کندی سعی پیغمبری
١ دوشدیلر قدّامنه فتح و ظفر رهبر گبی
روسِ عیّار جار مسقوفی ی اختیار
عاب جدلانه گریزان ایتدی سیر بر گبی
بر طرفدن رهر یاغدردی تفنگ افعی مثال
بر طرفدن طوب صاچدی آتشی اژدر گبی

. . . . . .

. . . . . .

١٥ پادشاهم کاری بتدی مسقوفک برد اولسه ده
هیبتکدن حفره‌سنده لاشه‌سی دترر گبی
بر تفکّکدن گیدر ملعون جهنّم قعرینه
١٨ تیغ چکمک حاجت اولمز دشمن آخر گبی

سهل رلمه سدسه در دلِ صاف   رکا ریر، صعرثی فبل اوصاف
حوشِ ورنیله حدکه حال حیکور   سن هرموی ر سان حنّور
سسه یرِ عسو ادی عس   استخواسدر عم هٔما سه دس
همنگک واریسه نکا حالا   روحمک سعی احون الله دعا
۵ مسلکمدن مرسدِ حاص اولم   رروم دمی حلاص اولم
ون در سع اسد ب حاصر   ولی یراهم کمی حاصر

ولهُ ایضاً،

(۲۱۸) ساقر امه (Vol IV pp 28 29)

کل ای رحسِ کالك سحں کر و دار   حداکساه معانی تبل ثر عمار
قصای لاعدن ر طور قوسار   حجور ادسه‌دن سور قویسار
کُل و سوسکک ما حراس کیدر   سردن میلچدن کُور سر حام
۱ تر سیحتیِ طرهٔ ملك سد ، آتوب طوعی استر کمان و کمد
تر وصف رلف یکره دن یکره   کُورمر حلقه‌لدسه مسالیِ زره
تر غمرهٔ کافر الله سیر ، او دعوای فصل ایلسون تیغ سر
ر مدحتِ سال و سالِ نتاں ، حرامدن اولسون نهالِ سان
سوارانِ میدانِ تماسِ حمال ، نو وادیلرده ایلسون پایمال
۱۰ کُهلر و سیادِ حاطر حراش   حراب اولدی قالمادی طاش اوزره طاش
تو دعوا حسه بیک کره مسموعدر ، آنکك اسماعیلن ممنوعدر
سیحون وصف قسه اولور سته دل   کُوکُل منت اللهه حون دکل
اوروب نطم لیلی و مجنونه آل ، دلی‌یه سور آتمه صاقین وار کل
بدرکار و ارتکک رارعاد ایله ، ماتمك درده اوغرامه فرهاد ایله
۲۰ او سنکِ بلادن ایدوب کفتکو ، دلی‌به طاش آتدرمسه‌در اِشته بو
بیدرسکک کوروب قصهٔ وامقی ، به شیطانی کور ده به لا حول اوقی
صاقین اورمه اوصافی یرویره دست ، باقار آدی اولمه آتش پرست
۲۲ لسانه آلوب شیرینک آدی ، نوارسکك مدد آغریکك دادیی

عاشق اقدسی فرط محبّتدندر
مسرور کدی گوردی دخی دلدادهسی
کاکلک آچمه دوشورمه اوگورل باشک اچون
اتک قیدی غمه خاطر آزادهسی

وله ایضاً،

(۲۱٦) غزل (Vol IV, pp 26—27)

۵ ملتی آشکار دم کمرک چورهلر ساکه اثر در کمرک
قدح شیر بانکه بسه، سرفرو برده مار در کمرک
قعهٔ وصله رخت آصمق اچون حبل زر کار در کمرک
بو شهرده کمش صولی درلر شُهْرهٔ روزگار در کمرک
حلقهٔ چشمرده صمّ اسعلم، تکه تکیه دار در کمرک
۱۰ سِغْرله چقدی کوه بللوره، جادوی حم سوار در کمرک
بانشا تق مثالِ قوسِ قزح ره تاج رنکی وار در کمرک

وله ایضاً،

(۲۱۷) ادهم و هما (Vol IV pp 27—28)

ددی ای همدم مسیح جمال، آخرت حق آله باکه حلال
عار عشقمده شوق اولوب مشعل قتی روشن گوردی باکه احل
عالم عشقه کائنات فدا، بوبله بر قوّته بیک حیات فدا
۱۵ بو احل صمه باکه اولمکدر سر وصله کوموکدر
اوبله آب حیاته ویرملک سر، بیجه بو ریک حیات حصره دکر
ایلسم جانی بولسه ندا، استخوام اولور هماسه غدا
اولسه ایسه وصالمه مکث، م همراهی جامه منّت
عشقمک باکه انعالی یتر، وصلندن سدل حمالی بتر
۲۰ چشم ایتدی خیال حالی مکان، گورملک لعجه‌سیه دوندی همان

رحمسی وار که برحه ور ملک لسان ، لور
تک هران و همدس نک آساسی وار
داسکت کم اندردسه سی زلت بقرار
شمدی دنگ اولاده بر ما حراسی وار

و له ایضا،

(۲۱۱) غزل (Vol IV pp 01-40)

گردن صافی ماص اوله که کافور کبی
چشم و ابروسی سیاه اوله که سمور گبی
شعلهٔ حسنه گورلسه قاشور اوقچه
گاه و بیگاه گلوب شوله طوره نور گبی
جسم پاکک دیدلر هم سر امس هم راق
دیدن طربعدلک گل کبی للور کبی
نگهك بوله لدن حسنه درای شوخ سنك
گورلرک نرم ارلدن برك محرور گبی
سوء طن السه‌مز عیریلره سلطانم
درد عشقکله دنیا هلده رنجور گبی

و له ایضاً،

(۲۲۲) غزل (Vol IV, p 40)

مست نارم گیم بویتدی بوبله لی پروا سی
گیم یتشدردی بو گوبه سروِدن بالا سی
بولدن حوس رنگدن پاکیزه در نازك تنگ
بسلمش قویسه گویا کیم گُلِ رعنا سی
گُلّی دیبا گیلدگ امّا قورقرم آزار ایدر
نازینم سایهٔ خارِ گُل دیبا سی

سن ای خامه اوعرادامس ست ول آتاق اسمادن رده مولا کز اول
رمیده بول که هیچ نامه یاد آتاق ده مجنون دو ال د فرهاد آتاق

ــ ندیم،

(٢١٩) غزل (Vol II, pp [illegible])

الملدی بر آکی پیاله‌لــه سرگردان ری
آه او صهبا صانعی عقل آلیجی کافر قرے
سینه‌سی دستمکی پیاله‌دن زاق و صاف
رُخلری دستمکی صهبای بردن قرمرے
گرم اولوب اوعلان بره بر بوسه اقرار الدمس
دون ترکمه چکدی ای یبر ی اول ساغری
جانه تنها السه صهبا کلّه گرم و نار ســرم
آه ای صبر و تحمّل بعد ازین ناهو سری
وارمیـدر لم ندیمـا بــر دخی آنک گبی
دین و دل حصی ر ا حلّادی تقوی حرسری

و له ایضًا،

(٣٢) غزل (Vol IV, p 59)

هر طرّه‌سـده بیگ شکنی دلرُباسی وار
هر بــر شکنج طرّه‌ده بیگ مبتلاسی وار
بر بِر بملک کرشمه‌سی بر طاتلو حیله‌سی
بر شکرین تکلّمی بـر خوش اداسی وار
سَیْر ایت بیاض فسه او زلف معنبرے
شبوی گور که برگِ سمندن قباسی وار
کیم وصفی به بن دیه‌یم خود به سن ایشت
امّا بر آز وفاجعی ناقص شوراسی وار

آجمس اولـدم سایه سی برکوه ارام و مکون
سایه در لیک بو حالدر کریان اولدی هپ
حال کافـر زلف کافر جسم کافـر الامان
سربسر ایام جسمک کافرستان اولـدی هپ
کرده لـدن سایه سندن بوسه لر ایتدی وعـد
حمله سندن لیک کافـر سیمان اولـدی هپ
سـر براکلـه احوـ وس تُوسه سـدن رخـس
شوبله کونتره س که کیم کوردسه حیران اولادی هپ
سن دیمش سن کم کـک دردلـه کریـادر سدم
هی مرواسر سنک دردکلـه کریان اولـدی هپ

ولـه ایضا،

(۲۲۵) عزل (۱۱ ـ ۱۱ ۱۱ ۱۱ ۱ ۱)

زلف و کلامی وبردی حالل معرلی دسه
جسم کوده صالدی آقی ملك حرکسه
کلمش خط سـه رحـه آه ای کوکل
سهّور خوش باقتمس او گل یسه اطلسه
جالك ایمسوی حامهٔ سرس گوریحـه گُل
اق تول یتل مقدّمـه اول ورمری دسه
تیزی برمـه مطربـه همواره کج تقـر
بلهم میالـرـه ـدر و مسافسه
ایرولـر اوسنـه دوکلوب کاکل ـدیم
تصویر چینی یارمش او طاق مقرنسه

ر الکه کل بر آن عام کلدک باغـــا
ه بس آلسم کلی احود که حای ســا سی
دالدم اولمش حشمه رقوّارهٔ آب حیاتـــ
بوله کوسردی بکا اول قدّ مسســا سی
صاف اکس آینهٔ المامدن سیهار شراع
آلدم بر کرّه حلك آغوســه سربا ســا سی
ن دنکه بوله کیم قدکی تدلدی اماں
کوسرر اکست اله محلسه کی میســا سی

ولـه ایضاً،

(۳۳۳) غزل (Vol IV pp 40–41)

رواقِ مهری سکست ایلدی سنه صافکـــ
عمودِ صُبحه حالل وردسـے ساقِ سفافکـــ
طوبار کولك برراسی عشوه لی آجیلدیجــه
سکاف برهسکدن او کل کبی یافکـــ
طوعلرکُ کورحلك مست اولوب صماسدن
یاوج کبی آحلوب قالدی آغری حقافکـــ
مکر لبکـ سحر اره مسی الدرکده سـه
سکـر براسه‌اردن یُر اولمش اطرافکـــ
ایله ســر کوشتن آهســه حلوه اتمیجکـــ
ســدر صعــاسی دنیــا قیــاسـه زرافکـــ

ولـه ایضاً،

(۳۳۴) غزل (Vol IV, p 41)

عسقه دوشدم حان و دل مُشتِ حواناں اولدی هپ
صبر و طاقت مصرف جالِكِ کریباں اولدےِ هپـــ

وله ايضا،

(٢٢٨) غزل (Vol. IV, p. 101)

ساقيا هوس آلان زمزمهٔ چنگ ايدر
توبه دستگهی ياسه گلركن نار
همدگه بير نكته پيرو اولمه‌دن نكير
مطرب ايرده كاكلا هم آهنگ ايدر
لعلِ بادهٔ سی اسود كوشهٔ ورد سرده
دستِ باراح صيادن حورلر دنكيدر
پردهٔ شرمی گلدردك رخ پر نانكدن
قصد او گلچهره‌ه ای دحه دست رنگيدر
ر مهابچه نسيمن مى صمر حايا
سولنه نالة دهگ با او سدر نكيدر
اولدن بحه آب اولدك اول لعلِ ترك
مدد ای ساعرِ اهوب دلك سكيدر
سه و نقش طرارنده ندنا يوحنا
اوستاد فلكك جامهٔ ارزنكيدر

وله ايضا،

(٢٢٤) غزل (Vol. IV, p. 14)

سر زلفكده معان الملك آيين اولدی
نالهٔ دل جرس قافلهٔ چين اولدی
آب حيواندن ايكی جدول اولوب افرده
شوخ سميں تنه ساق بلورين اولدی
عقدهٔ خاطری بر حلّه شتاب ايتدكحه
او بت سركشك ابروارى پرچين اولدی

وله ایضاً،

(٢٢٦) غزل (Vol IV p 1?)

زلف و رخ و غبغب ولب مسرتجه‌در سراپای جانانی همه مسترنجه‌در
بر غنچه پرده لعل لبن صولدی منتجه یار مثال اولمسی عجب مسترنجه‌در
قدر تمامه نیازکی دگمسون فلك مجلس عشق و نوش و نشه مسرنجه‌در
ساغرکی باده نوش شرابله بوس دهان یاری طلب مسترنجه‌در
رم شرابدن گیدم طوغریسی ندیم، عشرت طبعتجه طرب مسرتجه‌در

وله ایضاً،

(٢٢٧) غزل (Vol IV, pp 12—1?)

تحمّل ملکنی بیلدیکت هلاکو جانمسن کافر
امان دنیایی یاندیکت آتش سوزانمسن کافر
تیر اوغلان یاری یارکی سهاوند آواری آوارکی
بلا سن سن نه زار بیرمسن اوغلانمسن کافر
نه معنی گوهرر دوشکه‌کی اول آسین اطلس
که سنی شعلهٔ جانسوز حسنن و آتمسن کافر
ندر بو گرلی گرلی آهلر و چاک گریبانلر
عجب سن شوجه سنده عاشق نالانمسن کافر
سنکا کیدی جام کبی جانم نه و سوبلر
نه سن سن طوغری سوبله جانمسن جانانمسن کافر
شراب آتشینک کبی رونک شعله‌لدرمش
بو حالتله چراغ مجلس مستانمسن کافر
نیچون صیق صیق باقرسن بویله مرآت مجلّایه
مگر سن داخی گندی حسنکه حیرانمسن کافر
ندیم زاری سن کافر اسیر ایتمش ایتمشدم
سن اول جلّاد دینی اول دشمن ایمانمسن کافر

هر سن و هر آن و هر خطره‌ده یادکر اولا
ادنگ اولورسه آثر مرده سدم شعرده
غیری یارانی بو گوللر، امدوب ای شوخ دلدا
گیده‌لم سزو رواقم نوری سید آساده

و له ایضا

(٢٢١) شرقی (Vol IV, pp 1—10)

سنه‌ی دلبندی بو کون بر آفت چاره‌لی
گل بکاقلی کاکلی کراکه‌لی مور جاره‌لی
چقند بکلی سیم کردنلی گشی رخساره‌لی
گل بکاقلی کاکلی کراکه‌لی مور جاره‌لی

بر حوان تاشی عارض عارضش اندام یاسمه
سرمه چکمش عطر شاهلر سوریش فاسمه
تمدی کیرمش داخی عشیمده اون بش یاشنه
گل بکاقلی کاکلی کراکه‌لی مور جاره‌لی

شهنشیلر ریتی آغوشلر پیرایه‌سی
داخی بر بیلدر یاشدن آیریلالی دایه‌سی
سودیگم گوکلم سروری عمرمک سرمایه‌سی
گل بکاقلی کاکلی کراکه‌لی مور جاره‌لی

شیوه‌سی ناری اداسی جلوه‌سی یلك بی بدل
گردنی پوسکرمه بکلی گوزلری غایت گوزل
صرمه کاکل سیم گردن زلف تل تل ایچه بل
گل بکاقلی کاکلی کراکه‌لی مور جاره‌لی

دموب طمسر آرتردی عرور حسک
ضسب بارم باتوب آبسده حود بن اولدی
سور عسق اوادی دردیه دوا حسب بدیم
بحت حوا سدهه داعم کل بالین اولدی

و له ایضًا،

(۳۳۰) شرقی (Vol IV, pp 14—15)

ر صماحش اسلم کل شو دل باشاده ۵
گیدهلر سرو رواىم بورے سعدآباده
اشته اوح چفته قایق اسکلهده آماده
گیدهلر سرو روانم یوری سعد آباده

گلهلر اوسهلر کام آلهلر دیبادں
ماء نسیم اچهلر چسمهٔ نویىدادن ۱۰
کوردلم آب حیات آمدیعی اژدرهادں
گیدهلر سرو روانم یوری سعد آباده

گه واروب حوض کنارنده حرامان اولهلم
گه نکاوب قصرِ جهان سیرنه حیران اولهلم
گاهی شرقی اوقیوب گاهی عرلخوان اولهلم ۱۵
گیدهلر سرو روانم یوری سعد آباده

ادں آلوب خُنعه مارسه دیو مادردں
مرگوب اوغرلهلم جرعِ ستم پروردں
دولاشوب اسکلهیه طوعری جهان یولاردں
گیدهلر سرو روانم یوری سعد آباده ۲۰

وهیام بلبل کورل بادیدی ملداری سنگا
هم هواهی دوشدی بو دستار جنکاری سنگا
غنچه سن بویله صبا سنه الدون باری سنگا
رنگ گلدن جامه بوی یاسمندن پیرهن
باعه گل ای گلدن آچل گل ای، غنچه دهن

کاکلکدن پرده چکمش سن رخ رنانکه
آفرین ای غنچهٔ باغ ادب عرفانکه
بار سرور سن اندرلرسه سرا در شانکه
رنگ گلدن جامه بوی یاسمندن پیرهن
باعه گل ای گلدن آچل گل ای غنچه دهن

کمیس اول روح مصوّر قرمزی جامس قبا
جسم پاکینه مناسب گلمه اولوردی سزا
لالهوش گوردم سحر آچلدی گلسیدن نگا
رنگ گلدن جامه بوی یاسمندن پیرهن
باعه گل ای گلدن آچل گل ای غنچه دهن

ولهُ ایضاً،

(٣٣٤) مخمس (Vol IV, pp. 48—50)

حوس گلدک ایا صدر اکرم ، لطفکله گوکلّلر اولدی خرّم
شاد اولدی مکارمکله عالم ، هر گوشه مآثرک دمادم
آرایش عرصهٔ جهاندر

ای صدر گزین پسر جلالت ، وقفکده جهان مال حشمت
بر خاکر مقبلک ساحت ، چون بنده درگه عزّ و دولت
پروردهٔ خاک آستاندر

اول پری رونک سودای چشم جلاّدین دیم
درد عشقیله چکدیکم آه و فریادین دیم
طرز و طورین سویلسم مانع دکل آدین دیم
کل بکاوللی کاکلی کراکه‌لی مور جاره‌لی

و له ایضاً،

(۳۲۳) شرقی (Vol IV, pp. 46—47)

۵ کذاره صالی موسم دلکشی وکلدی کنه
ویر صکّمی ای محل چمن کلهنه بهارکه
دولت زلفکی سمّورکی عارضکی اورره ، ویر صکّمی ای محل چمن کلهنه بهارکه

بللرکی انبر سنی ای غنچه دهن ذکل ، کل کیدیکمی آکثیه‌لم گلسنه سن گل
آمالی سنا اولمدن اوّلم چمن گل ویر صکّمی ای محل چمن کلهنه بهارکه

صال خط سیه‌کارکی او رخساره آله ، سمّورکی قابلیت بو سنه قرمزی شاله
آل دسته اکر لاله بولنمزسه پیاله ، ویر صکّمی ای محل چمن کلهنه بهارکه

جنّت کبی عالم بنه هر میوه فراوان ، سن میوهٔ وصلک دخی ایمزمیسن ارزان
عشّاقه بر بوسه ایدوب کرلیجه احسان ویر صکّمی ای محل چمن کلهنه بهارکه

بر مصرع ایستدم بو ای شوخ دلارا ، بر خوشجه‌دو بلم به دیلک ایسدی امّا
معمول دیدی طرز ایلدرم آنی ندیما ، ویر صکّمی ای محل چمن کلهنه بهارکه

و له ایضاً،

(۳۲٤) شرقی (Vol IV, p. 47)

ای شوخ جوانم آیله اول قدّ موزونه سن ۱۰
رنگ گلدن جامه بوی یاسمندن پیرهن
سرو سن ساکنه پشل شالی کرکدر بیلن
رنگ گلدن جامه بوی یاسمندن پیرهن

كلدی بنه زهرهٔ شکر خند ، دسته کتاب الندی بند
بر طرفه نواله اوردی سوسند آغارمسی، گرچه کیم باوند
امّا که قرارسه اصفهاندر

یاسن اوله نو بزم و شادی خدمتده طوره سرور و شادی
٥ اقبال و حضور و کام مرادی ، هر لحظه‌سی بیک نشاطه بادی
اللّهه شکر که زاکاندر

آخر قلم اولوب مرخّص ، قالدی بر خطالی باکه مخصص
آرامه بو نامدن آتاق بدن الحق بو جهانده ساکه مخلص
بابی همه خداکناندر

وله ايضاً

(٢٣٥) مثنوی (Vol IV, pp 50-53)

(اوصافِ باغِ وفا در ضمنِ ستایشِ قپودان مصطفی پاشا)

١ ای ساقی اول جامِ فیروزه رنگ ، دگلدر دگلدر زمانِ درنگ
اگر عزمم اسکده آیله شتاب ، که فرصت گورنس که پا در رکاب
نه صبر و تحمّل نه تاب و توان ، یمان اولدی حالم امان الامان
او مستِ تغافل او جوبی نگاه ، او مخمورِ فطرت او چشمِ سیاه
نی قیلدی نا بویله مستِ خراب ، که مست اولور ایتسه جامِ شراب
١٠ سنی کیم گوروب اولمدی مبتلا ، بلا سن اطالم بلا سن بلا
عجبالدم که دوش اولدی ساکه گورم ، نه دسم گرکدی اوتندم سوزم
بر از طور اقدم که فکر ایلیم ، هله حالی صورتده ایتمت سویلیم

گل ای عزّ و نازک جگر پاره‌سی ، گل ای دردِ داغ درون چاره‌سی
١٦ بری گل که بر لحظه ای شوخ و شنگ ، هم آهنگ اوله‌لم چو طنبور و چنگ

رأيكله ايدر زبونی شعار گردونِ كهن دلدكلری يير
كيم بندكی اك رأی و تدبير ، چرخك اليله كشيده شمشير
باروسنه آهنين كماندر

ای آصفِ پر شكوه و دانا ، زالِ زر و رستمِ توانا
تشبيه اولوردی ساكت زيرا عالمده اثرلرك هويدا ٥
الدرسه بر انكی داستاندر

بوالدی بو جهانِ كهنه بكبر ، جود و كرمكله زيب و زيور
تحقيقی اهلِ فهم آگلر ، بر كهنه حكايه در كه ديرلر
جعفر كرم اهلينه ملاذدر

بابِ كرمك جهانه مأوی ، بحر اثمده خدمتكله دنيا ١٠
ای صدرِ گزينِ عالم آرا ، بسريتك ايله بو صدرِ والا
مغبوطِ قرارِ آسماندر

دامادِيكه لطف ايدوب فراوان ، قلدك آنی خدمتكله شادان
چون اولدی بو لطفِ خاصه شايان ، شمديكرو نجم بختی هر آن
خورشيدِ سپهره همعناندر ١٥

شايسته اوكيم چرخِ گردان خورشيدی چو مهر ايله سوران
برجِنس طوتنه يانكه داماں ، هم قالدره پرده ماهِ تابان
كيم پرده كشالق آكا شاندر

بونلر ايدجك اداى خدمت ، بيرِ فلكك دگلمی نوبت
كيم ايليوب اول دخی جسارت ، بر پاره زمينِ بو عمارت ٢٠
عرض ايلريسه همان زماندر ٢١

سا اول سلسبیل صفا بخش کاه   کیم هر موجی بر تار نور گیاه
کلک حدیقه سی سوالنه بر واوله ، که سبزه نمکین کی در جواب اوله
گل و لاله بر یر سنه عشوه ساز   هزار ایله بلبل هم آواز ساز
کوردی شقوق طارمنه اسیر   طلوع ایتدی خاطرم سنبلی بن
٥ درخشان شول سلکت طرّه سی   مکرر سا اورمش مهک غرّه سی
دروسنه وار بر طراوتنه نصر   که ویرمش در و بای افلاکه عصر
اویورمش او قصر اوروه صدرِ کرین   خدیوِ هنر پرورِ کاربین
جهان صدر دیهان گردون شکوه ، نظیر سپهدار انجم گروه
خدیوِ خردمند ربط و علام ، جهاندارِ دارات ناموس و نام
١٠ جبینده نورِ اصالت مبین ، الکنده فر و جلالت رهین
تیودانِ دریا سپهرِ علا   سیّ نبیّ کرین مصطفی
حریمنه بسرِ فلک هیچ کس ، ایکاهنده سیمرغ تیرِ مگس
کرم بزم وجاهنده جاگری ، هم اوده طوغمش کیبی چاکری
بو گلزاری قیلدی او صدرِ دلیر ، جهان ایچره ذاتی کبی بی نظیر
١٥ گلی التفات ایدوب حسنه روی ، بهارانه اخلاقی بخش ایتدی بوی
اولوب پرچم رخشی سنبلستان   علمداری ایتدی بو سروِ روان
بو گلزار بو گلکی انشا ایدر ، بقیه او انسانک امضا ایدر
رمیده ایدوب لطفِ طبعی اثر ، بو وقتی بهال گل آسادن جگر
الهی محقّ بهشتِ برین ، بو گلزاری آیله جزاسدن امین
٢٠ قیلوب صاحبِ دائما بر قرار ، گلستانی آیله همیشه بهار
دلِ دشمن اولسون حسدله دو نیم ، ایدوب وصفِ ذاتی همیشه ندیم

و له ایضاً،

(٣٢٦) قصیده (Vol IV, p 54)

گل ای فصلِ بهاران مایهٔ آرام و حواسس
ایسن خاطرِ حکّام دلِ پُر اضطرابمسن

سكّا بر عجب داستان سويلیم　　قولاق طوت كه سحر و بيان بولیم

بو گون بر گلستانه دوشدی يولم　　كه اولدی شعورم تحيّرله گم

بر گوردمکه بولمش جهان زيب و فر　　دگل بو جهان بر جهان دگر

نشيب و فرازی جنوب و شمال　　بوتون عزّ و اقبال و جاه و جلال

۵ سراسر گُل و سنبل و ياسمن　　چمن در چمن در چمن در چمن

نی آلدی حيرت بو گلشن ندر　　بو رسمده معشوق ترسن ندر

كيم ايتدی بو گلزاری رشكِ بهشت　　كمك حاصليدر بو كار و بو كشت

ندر نامی كمدر طرازنده‌سی　　کیمه آچلور روی نازنده‌سی

اولوركن بو فكرله هر سو دوان　　بو ابياتی گوردم اراس عيان

۱۰ خوشا بزم آبادِ خلد سرشت　　كه خاكنده مدغم مزاجِ بهشت

چمنمی بو ياخود گلستانميدر　　دكانِ نسيم دروسانميدر

هوای مسيحای طبع نزار ، تماشاسی براق خواب خمار

مصفّا در آبی چو چشمِ خروس ، گُلِ آلی دلكش چو شرمِ عروس

او سروِ بلند او فضای جميل　　چو عيش عريض و چو بحرِ طويل

۱۵ زمينده گسترده ديباجِ حور ، فضاسنده جاروب گيسوی حور

كلش خاكه افتاده بر ژاله‌سی　　مهك هاله‌سی بر قزل لاله‌سی

بهار اويله ايتمش فضاسنده جوش　　صوريل كه گردونه ايرمش خروش

درلمش نهالانِ گل سو بسو ، قطارلنه گلمش مگر رنگ و بو

بوی ويرن ايتمش خوبان كنار　　گلستان و بوستان و باغ و بهار

۲۰ لبِ حوضی مانندِ توكِ پاره‌سی ، بريّا فسان آب فوّاره‌سی

رخامده اول دكلو وار فر و تاب ، كه پاسنده چون شمعِ روز آفتاب

اولور آبِ بر خسته چرخه مماس ، كه اوستده گردون آصلمش چو طاس

ايدر طبعی فوّاره‌سی در كمند ، اورر موجی عمرگ اياغينه بند

گلستانه فوّاره جدول چكر ، ياخود جدوللردن گمش تل چكر

۲۵ خوشا دلكشا حوض برّاق و صاف ، خوابانده واری بو صفوتده ناف

دار حکمتک بو صنعی بدر اثبوت دیدم
دنیی کیم دیوان بینی حکمت معماسیدر
دارِ غمدر جهان امّا بوکا قالی دری
اول قاپوک بوریسی آلای اسماسیدر
طاق کسری قصرِ شیرین بر بدر ادر آکا
بو ایکیسنک دخی بر طفل و بلداسیدر
کوه و دریا اکی حاملدر در آغوش الهس
صانکه دریا دایه‌سی کُهسار انسه لالاسیدر
کوه صاقیقلی رخسارن طوعر کوکدن آنک
بحر انسه آینه دارِ طلعت زیباسیدر
حبّذا ساحتسرا کیم رنگ و بوی و بهار
گلشنِ بر مصنعک بر غنچهٔ رعناسیدر
طیب آکنده‌کی دلجوی بوی آشنا
ملکتِ باغ و بهارک حضرتِ عیساسیدر
حبّذا گلزارِ بیسر فیض تماشای غریب
کیم بهشتِ هست آنک بر گوشهٔ بهاسیدر
آنکه تنهاگوشه تعبیر ایتمک ای کِلْکِ نسیم
حق بوکیم غایب حطاکت دروهٔ اعلاسیدر
هیچ تنها بر قالورق اول حلالت جانده‌ده
کیم حیات آنسک مرلکه و مأواسیدر

* * * * * *

و له ایضاً،

(۳۳۸) قصیده (Vol IV, pp 55-56)

ای عالمِ مثالک سیّاحِ هوشیاری
هیچ قصرِ صورتنده گوردکمی بو بهاری

دهانِ غنچه‌ئی ارامت رازِ سوسنی بر دل
شکست توبه‌سی دخل اید‌مه خاطر حواهشی
گلستانده عیان اول چونه ای بلند ای سرو
و موزون قدّ ایله خطّاکه بتِ انجابنی
آچیل ای بلبل دی سن گلستانه ارادن اچلدون گل
ترنّم ایله بال مطرم جگر ربابنی
صالندکه شویله که لادک سی ای عرعر آزاد
سی گوردکده صاقدم دار عالعجابنی
کُلم شویله گُلم ویلمه دیگدر ساره معسالم
سی ای کُل سور جام کی جاله خطابنی
مدام ای لاله خاطرکیا دور اولمه کلشدن
سکیله شه تحصیل الرمز جار شرابنی
نه حالتدر سکا بادیقیه اسی چو عمرم اکسلر
مگر رنجیر بند پای عمر بُر شتابنی

∗ ∗ ∗ ∗ ∗ ∗ ∗
∗ ∗ ∗ ∗ ∗ ∗ ∗

ولـه ایضاً،

(٣٣٧) قصیده (Vol. IV pp. 51—55)

قصرِ روح افزا دگل حسن و بها مأواسیدر
جنّتِ اعلا بونکٔ فرشِ جهان آراسیدر
سیر ایدوب طرحِ جدیدِ سقفِ عالیسن دیدم
وار ایسه بو رومده ارضکٔ عالم بالاسیدر
روحِ افلاطون دیدی یوق یوق خطا ایدنکٔ خطا
عالمِ جاه و جلالکٔ بو یکی دیباسیدر

و له ایضاً،

(۲۴۰) رباعی (Vol IV, p 56)

ارباب دل اولدی هب سوانه مفتون   هیچ قالمدی بر زن الفتدن مصون
اکثر شعرات عصر مولا مرلر   کر اولدوغیچون عجب تازه مضمون

و له ایضاً،

(۲۴۱) رباعی (Vol IV p 57)

رقاص بو حالت سنک اوپوکده میدر   عاشقلر ککت کباهی بوسوکده میدر
طویم شب وصلکه شب روزه کبی - ای سیم بدن صباح بوسوکده میدر

سامی،

(۲۴۲) غزل (Vol IV, p 62)

۵ اندر سودی بو بازار فساده جلب اموالک
عبا ویرمز متاع مستعارے دوش دلالک
حباب آسا کرداب صباح زهدی حاك ایتدی
شکست توبه‌دن آواز بوشا بوسی شوالک
کران جانان زهد اعمال ایله اوچمق امید ایلر
۱ اولوری ماکیانه لطف پرواری پر و بالک
سر یم ابره ابرسه قطرهٔ باران طهور ایلسر
اولور ادبار الست ما وراسی فرط اقبالک
اندر جار مزمم آررده پای بارککک شاید
دکلسم ای کل نورسته معذور اوله پامالک
۱۵ چکلمز وضع باساری سکوت اللرسه ده بادان
اشاراتی بدلدر گفتگویه مردم لالک
بیر بیلک و بد عین ضرر در خرده بیاسه
۱۸ بو دقت حسمی سوراخ سوراخ ایتدی غربالک

کل کورمدکسه تیز است امّا دقیق عادن
باسه غرّه دامن اول حُقّت زرنگاری
ابرولرن زراسدود اتمس عروس وصلک
مساطهٔ کمالک کلکِ حجسته کاری
۵ بای اول زمین خوب و دلجوی مشکبوسه
تیز است او سقف بالک نُرمش و پر نگاری
کویا الدوب طبیعت کوی زمینی تسطیح
تنت اتماعی دوشمش چین و حتن بوقاری
اول نکاو ساحه سن ویص و بساط زارکیم
۱ اولسیدی کر زمانک آسایش وقارسے
دیردمکه کلش آسن طرحِ اقامت اتمس
جمشیدِ کامکارک اناِم خوشکوارسے
دیوارِ باسدارین طی ایلمه منقش
دوشمش مهستک آکه عکسِ شکوفه زاری
۱۵ اولدی عجب عجب کم ترکیب حُلّه قابل
بر بوله بلمر ایدلک بو عنصرِ چهاری
بر باکه لاله زارسے کشتِ پیالهٔ خمر
بر باکه کاستانی کانک خرسه دارسے

* * * * * * *
* * * * * * *

وله ایضاً،

(۲۳۹) رباعی (Vol. IV, p. 56)

ساقی نگهک کار عام کار ایتدی نگا ، حیرتله جهان بورینی تار ایتدی ؛
۲۰ صهبایسه مهابه بولسه والله بالله ، تندیسه او چشم پُر خمار ایتدی ب

و له ایضا،

(۲۴۴) غزل (Vol IV, pp 64–65)

نرم پاك غنچه زیور در او زلف و خال و رخ
دود عنبر مجمر زر در او زلف و خال و رخ
گردن بللورگك اوره گویا سر شیشه‌ده
سنبل و شبّو گل تر در او زلف و خال و رخ
داغ غم سودای سرتاب جگر گمك محال ۵
دلده کیم دائم مصوّر در او زلف و خال و رخ
شمع شب بیرانه و پر سوخته پروانه وش
متّصل گرم آسالر در او زلف و خال و رخ
شعلهٔ آهه سپید اولمق سویداے درون
یاده گلدکجه مقرّر در او زلف و خال و رخ ۱۰
گلشن حسن ایچره دام و دانهٔ آشوبله
مرغ جانه قند دیگر در او زلف و خال و رخ
سوز حسرت مردم چشمی پریشان خواب ایدر
تا که زیب روی دلبر در او زلف و خال و رخ
قیلدی حسن شاهد نطقی دو بالا سامیا ۱۵
چون ردیفده مکرّر در او زلف و خال و رخ

و له ایضا،

(۲۴۵) غزل ناتمام (Vol IV, p 65).

مدح کوبرله گوگل صامه دوشر مأموله
واعظا وصف دهن بوسی یجر مقبوله
ساد لعلیله اگر ایچسم اولور تساکو
بارگیل شیشهٔ می سنبل مشکین لوله ۲۰

تحمّل، تحته سرمایهٔ امر بیش بدر
اولور نهمی نرزن باری گران اولدقچه حمّالك
نه ممکن بیرو اولمق بابهٔ استاده ای سامی
سواد بانجا در مشق شعری کالك اطفالك

و له ایضًا،

(۳۴۳) غزل (Vol IV, pp 62—64)

موج حیر اولدی بسه اسلك نرم سیل گبی
هر کبین قطره‌سی سرمایهٔ صد نیل گبی
عرق اندر فلكِ دلی جوشش سیلابِ سرشك
شعله یاس اولسه خیالِ رخی قندیل گبی
چشمم بادانده معانی سوادِ کاکلم
سردِ اعمی‌ده حلا دشمهٔ میل گبی
بر اولور افسرِ شاهی امله کشکولِ گدا
سر نگون اولسه اگر صورتِ اکلیل گبی
بوریا حسی ایکن جایی اوادر مسندِ دوش
دان مهمانی ایدب تهیئه زنبیل گبی
قوجدم اول موی میانی دیو لاف اوردی رقیب
بللی یوق صحّتی صعف اورره سوری قدل گبی
سرِ بروده بسه کار ایلدی گور اسے مغرور
پنبه‌نك بیشی خرطوم سر فیل گبی
گلِ رنگین مضامین ایله سامی قصدك
بو سکر بیتی بهشته یسه تمثیل گبی

پرده پیرای مظاهر اولوب استاد ازل   جلوه ریز اولدی بنان صور کوناکون
متصل کرچه که سوید تصاویر ناهور   متصل نکدکره اك مایل بطون
کالك مانئ دیدرلسه صحایف عالم   اولدی همکونه روی ورق ادکیون
چشم بارك نکاهانه کورینور رنك، بو نقوش عجب انکشته بو نلون،

و له ایضاً،

(۲۴۹) غزل (Vol IV, pp 70—71)

فروغ مهر مرآت دلده رنکبار در سنسر
هریر پرتو مه دوش جانه بار در سنسر
بوله خلخال ساق عرش اولورسه حلقهٔ موجی
فلك اشك فراوانکله طوفان زار در سنسر
دکل خاموش اولورسه جای حیرت هر کورن خامم
المده خامه ملی سُرمهٔ کفتار در سنسر
مدادی حلقهٔ مردمدن اولمار بیا بروب هرکز
نکه چشمده همچون کردش برکار در سنسر
اکر آئینهٔ شوق اولسه هر سر ذرّهٔ عالم
نکا عکسم دجی هم صورت اغیار در سنسر
کمید وحدتیله شُعْلهٔ جوّالهٔ شمعی
عبادت جانهٔ اندیشمه زُنّار در سنسر
کجر خورشید بکسه شمعیله فکر مُیفادن
کدرکاه خیالی شوبله تنك و تار در سنسر

جاتئ آمدی،

(۲۵۰) غزل (Vol IV, pp 72—73)

دل یسه پُر شرحهٔ آلام مانند نکین
متّصل طوسم المده جام مانند نکین

خاككَ دل شرف و تدريى كيم ادربه‌نك
كعبه‌دن اوّل اولور سجده‌سى استانولده

و له ايضاً،

(۳٤٦) تركيب بند در لطايرهٔ روحى (Vol IV, pp 65—66)

صوفى كى طنّ ايله برى سبحه بدستر ، بر دانه شمار گهر عقد السر
ارباب ربابك سرسه جرعه نثارر ، پيانهٔ سرشار مئ عسقله مستر
دجل الصدر سايه كى دستهٔ مهره ، حاك قدم اهل ملامتدن كه ستر
كعبيله دستهايه‌ده تكريكِ سجودر ، بر خانه دلدن كه الله پرستر
سالرسه بوله بدريعرى راهد حردبين اول آينه‌ر كيم كف رنگيله شكستر
سرگشته‌لرر دور اوله‌لى دمعردن سيلاب صحارى كى بيجاى نشسر
گككرده سراغ ره حيرانئ عشقر ، حصر الله او وادىده كه بردست بدستر
ساغر بكف ميكدهٔ عشق حدار ، فرق فلكه جرعه وسان طرفه گذار

راشد،

(۳٤٧) غزل (Vol IV, pp 67—68)

حود فروشانه هنر مايهٔ اقبال اولمار ، خامهٔ رر سبب عزّت دلّال اولمار
خاكسارئ هنر بيسه‌بى دلّت صاحبه ، پرتوِ مهر ره دوشسه ده پامال اولمار
حرف سر اولدوعه سهم كمانِ تأثير ، آلِفِ قامتِ خمگشته كى دال اولمار
خالص اولمرسه رر ناب كى اصلِ ممال ، گيرسه سكّه يونهٔ تعبيره يه قال اولمار
۱۵ راشدا توبهٔ امساك مه روره نه غم ، مانع گردش جام مه شوّال اولمار

منيف،

(۳٤٨) قصيده (Vol IV, p 70)

خامهٔ امر كن اولدقده رقم سنج يكون ، جمله شى اولدى بهم بستهٔ احكام شئون
چكدى مسودهٔ تحويل براتِ عدمه ، خطّ بطلانِ قلم صنعِ خداى بيچون
۱۸ اولدى بر داشته حيلولتِ ديجور عما ، ساحهٔ بهن برور اولدى روايای كمون

و له ايضا

(٢٥٣) غزل (Vol IV p 71)

دهندن كيم نشاده كم دلِ شيدا اولور
كر اجل كلسيدى كورمز شوله ما بلا ناتور
خوشدر كلسه كم جهانى در رسوم كائنات
عشق دريانى دصاى دلده بر دريا اولور
وارها دسن تماشا ات اجوب عبرت كورك
نيجه اسكندر تراب اولمش نيجه دارا اولور
شاه عالم كلسه چكر باشى داماننده
كيم استعاده رحمى شوله بى روا شاور

عاصم

(٢٥٤) غزل (Vol IV pp 76—77)

غم عشقِ دل آتشلى زمين و آسمان چكمز
شكايت اولمسون بن چكديكم بارى جهان چكمز
بهار ايردى بيچون رحمت چكر رندان بو موسمده
كيمك عقلنده جفت وار ايسه رطلِ گران چكمز
پريشانلق نظامِ حال فيدندن كلير يوخسه
اُميدِ سودِ بابود ايلين بيمِ زيان چكمز
جهانده كيم نشندن راست كيتمك رنجى افزوندر
بو منزلگه‌ده تيرك چكديكى خورى كمان چكمز
جوان مردانك ايش در فلك رنجِ زمانندن
بلى رستم بهادان زالهٔ تيغِ بى امان چكمز
دماغِ جواهشم غايتده نارك در بم عاصم
زكام آلود اولور نأس ايلسه بوى امتنان چكمز

ورملك اسرسنك جهانده ام ماند كمن
مركركده كوسر استحكام ماسد نكيں
رصّ حام وس وروب رسب باتسمشدر عام
حاۀ رسه او سیم اسدام مابدِ كيں
اول بُتِ سیكیں دلی آغوشه چكمك استاں ٥
سیم و رردں فورمو اسر دام ما لیِ كيں
كاوسِ حكّاكه صر ایتمك گركدر الیں
سیم و رر تحصیلىه اسدام ماسدِ نكيں
لی حراسِ سسه شاهِ نامدار اتمس دگل
تحتِ ررّس اورره وصِ كام ماندِ كيں ١٠
هم جقار نقشك یاصه هم اولور رونك سیاه
اتمه رارگت هر كسه اِعْلام ماسد نكيں
حاتمِ لی فصّه نكرر اول كه جكمر سسه‌یه
ر لب لعل و گوری بادام ماسد كيں
خاتمِ لی فصّ ایله لی حط گی اوله عقیم ١٥
حلقه تیل آتارِ لطفك عام ماسد نكيں
آل گرو یور قراسی در حامسا تحصیلكر
اولشر فرصا كه صاحب بام ماسد نكيں

قریبی رحمی افندی،

(٢٥١) رباعی (Vol IV, p 73)

شت محو اولور همیشه كه نجم سحر طوعار
انجامِ انهرامده مهر طفر طوعار ٢
آستں صفا و كدر در لیال هب
گر طعه‌دو مشمۀ شدی ا طوعا ٢٢

حالِ صایمه نقطه قویمش کاتبِ دیوانِ حسن
مطلعِ ابروی یاره حلّی مشکل در دیو
بنك و بد نقشِ دو عالم جلوه‌گر در آینه هپ
سینه‌مه آئینه قویسلر مکدر دل در دیو
حوش اندر حوضِ شهلیِ عشق طوره‌ر دم بدم
تنه گتسه طوتمق استر یار قابل در دیو
خواستکارانه مبارك اولسون آنجق عاصما
اسمم بن دولتِ دنیایی زائل در دیو　　　٥

و له ایضاً،

(۲۵٦) رباعی (Vol IV, p 76)

یا ربّ بو معاصی یلرِ هپ عالم ، کم عفوه سزا جرم و عطا در سکا هم
ا بن سکا دوشمش اسیرِ قصور ایلدم ، حاشا که حسابك ایتمیه لطف و کرم

نحیفی،

(۲۵۷) غزل (Vol IV, p 86)

کیمسه‌نك سرمایهٔ آرامی غارت اولمسون
کیمسه‌لر آوارهٔ دشتِ ملامت اولمسون
بر سرآمد دلربا گوردم دیدك گلزارده
گوردیگك ای بادِ صُبْح اول سرو قامت اولمسون
کاسه کاسه زهرِ غم نوش ایلدم عشقکله بن
دستِ جورکدن بهلر چکدم شکایت اولمسون　　　۱٥
غم یمه بر گون آررسك وصله دیرسك بکا
موعدِ وصلك صانکه روزِ قیامت اولمسون
اولقدر آماده در چاكِ گریبان اتمگه
چشمِ شوخکدن نحیفی‌یه اشارت اولمسون　　　۲

ول ايضاً،

(۳۰٤) غزل (Vol IV, p 77)

دم اولور كم بو شبون خانه ده آه و اين اولور
سپهرك نار كون طاسى سرشارِ طنين اولور
مجلسده قابليّت شرط در باران نيسانك
تماشا قيل كه هر بر قطره‌سى دُرِّ ثمين اولور
٥ خداجولر بهشت و دوزخى ياد ايلمز هرگز
درونِ عشقبازان جايگاهِ اين و آن اولور
دلِ سخته نصيحت كار دلبر مومدن نرم ايت
كه تا نرم اولدقجه قابلِ نقش نگين اولور
عروس پردگى نظم دلجو سيوه‌مه عاصم
۱ جانِ مير عزّت گيبى دامادِ گزين اولور

وله ايضاً،

(۳۰۰) غزل (Vol IV, pp 77—78)

الحسن گاهِ ازلده عشقه قابل در ديو
آتشِ سوزان قومشلر سينه‌مه دل در ديو
خاكساران نشوه ياب اولمزى فيضِ عشقدن
شيرهٔ انگور قومزمى خمه گِل در ديو
۱٥ سينهٔ چاكمدن دلِ پُر خونى عرض ايلدم
اول بُتِ مُغبچه‌يه صهبايه مائل در ديو
ازلده مژگانلرك اسے غمزهٔ خونى نتش
طوتمق استرلر او چشم مستى قاتل در ديو
جعدى عيمدن بجه‌دم در كه ناقم حالنه
۱۰ سيل خونينِ سرشككك نامى سائل در ديو

اے دوای محوب و ناموسمر شش افلاطون و جالینوسمر
جسم خاکی عشله اولدی لبد کوه کلدی رقصه اولدی سوء مند
طوری پر نور ایلدی چون نورِ لقا ، و هردر خَرَّ موسیٰ صعقا
کر بولندم همدم و دمساری بی کبی انسا ایدردم زاری
۵ هر بابدن اوکیم اولدی جدا ، بی رابدر اسه ده صنت و صدا
کتدی کل دوق کلستان قالمدی بلبلِ الاندن ادمان قالمدی
جمله معشوق اولدی عاشقدر حجاب زنده در معشوق و عاشق مرده تاب
هرکیمک عشقیله سور و ساری یوق ، مرغ بی پر در آنک پرواری یوق
عقل و هوشمه بر قالوری سر نفس ، نورِ جانان اولمسه تا داد رس
۱ کاری عشقک میل کشف راز اولور ، صاف اولان مرآته اوّ عنّار اولور
ایلمسر مرآتِ جانک کشفِ راز صورتنه رنکدن یوق امتیاز
رنگ و آلایشدن اولسه کر جدا ، برق اورردی نورِ خورشید خدا
بوله اولسه زیبِ کوش رازمان ، اولدی وصفِ حالمسر و داستان

نیلی ،

(۲۵۹) غزل (Vol IV p 88)

نطق جانبخشِ لبکدر مایهٔ عشرت بکا
۱۵ سوبلمر ساقی دهان ساغر صحبت بکا
ایلدم گلشنه تحقیقِ ریاضیّاتِ صُنع
اولدی اوراقِ گلستان سبحهٔ حکمت بکا
گوشهٔ حجره اشارتدر او شوخک غمزه‌سی
بویله آچقدن بیجه مأمول اوله وصلت بکا
۲۰ دامنِ گردِ غمِ خواهشدن ایلر شُست و شو
خوی نسیمِ صادر مشربِ همّت بک

ز ل ا۱۱ ا،

(٣٥٨) ترجمهٔ مثنوی دن (١ ١٨ ١٠١)

دکله نیدن کم حکایت ایتمه ده ، ایرلقلردن شکایات ایتمه ده
دیر قامشلقدن قوپاردقلر بنی ، نالشم زار ایلدی مرد و زنی
شرحه شرحه ایسترم سینهٔ فراق ، ایلیم تا شرح درد اشتیاق
هرکیم اصلندن اوله دور و جدا ، روزگار وصلی ایستر مجددا
٥ بن که هر جمعیتده نالانم ، همدم خوش حال و بد حالانم
هرکسی زعمنجه یارم اولور ، صحبتمدن طالب اسرار اولور
سرّم اولمز نالشمدن گرچه دور ، لیك یوق هر چشم و گوشه فیض نور
تن تندن جان و تن پنهان دگل ، لیك یوق دستور رؤیت جانه نیل
اولدی آتش صوت نی صانمه هوا ، کیمده بو آتش یوغیسه حیف اکا
١٠ آتش عشقیله در تأثیر نی ، جوشش عشقیله در شور می
یاردن مهجوره همدرد اولدی نی ، چاکسار پردهٔ مرد اولدی نی
نی گبی بر زهر و تریاق اولمز ، نی گبی دمساز و مشتاق اولمز
نی ویرر بر راه پر خوندن خبر ، عشق مجنون قصه‌سن تقریر ایدر
بیدلاندر محرم اسرار هوش ، یوق زبانه مشتری الّا که گوش
١٥ دردمندن روزلر بیگاه اولور ، روزلر چوق سوزیله همراه اولور
غم دگلدر گیتسه‌لر ایلرسه گذر ، سن همان باقی اول ای پاکیزه تر
ماهی‌یی بحر اولمز سیراب سار ، روزی روزی اولور غایت دراز
پخته حالی هیچ فهم ایتمز خام ، اختصار اوزره گرك سوز و السّلام
بندیکی قطع ایت اول آزاد ای پسر ، تا نکی پایبند سیم و زر
٢ بحری اقراع ایلسك بر کوزه‌یه ، غالب اولمز قسمتی یك روزه‌یه
کوزهٔ چشم حریص اولمز پُر ، نی قناعت اولمز اصداف ایچره دُر
عشقله اول جامه کیم چاك اولدی ، چرك حرص و کیردن پاك اولدی
٢٢ خرّم اول ای عشق شیرین کارمز ، ای طبیب علّت اطوارمز

همای طبعِ اسد رضانه باشه
و مرغزارده بر آشیان بولمادی هیچ

راغب پاشا،

(۲۶۳) غزل (Vol IV, p 100)

سلك ساماني بليده حقيقت حلقه بوش اولمز
هواي موجهٔ تصوير درياده خروش اولمز
گران گلمز وقارى اهلِ عشقك مستِ باده
سبوی باده مجواران شوقه بار دوش اولمز
فروزان در چراغِ شهرت پروانه تا محشر
زبانِ شعلهٔ آوازِ خاموشان خموش اولمز
قدر كارن اسدرس خواه غافل خواه هُشيار اول
جرعهٔ زور بازوی قضا تدبير هوش اولمز
مثال ات بست رنگينى حسن و عشقى دقتله
صداى آسيبِ بلبله گُل كبى گوش اولمز
بزرگانه هميشه برگِ آرايشله دم زينت
قباى چرخ اطلس ساده در آنده نقوش اولمز
زمان اولمز مساعد با مكان يا ساقئ دوران
بو عشرت گهده دلخواه اوزره راغب عيش و نوش اولمز

و له ايضاً،

(۲۶۴) غزل (Vol IV, pp 100–101)

خراباتی گوزلر هر برى بر حالتى سويلر
لطافت نقل ايدر رندان و زاهد ثقالتى سويلر
سرآغاز ايلدكجه بحثه بلبل رونقِ گلدن
برمده قلقلِ مينا مُلكك كيفيتى سويلر

بکنای دهر الدردى بى افسرده دل
اولمسه نبلى زمين شعرده وسعت بکا

و له ايضًا،

(۲٦۰) غزل (Vol IV, pp 88—89)

اگر جان گورملك استرسه‌ك بدنسر ، گور اول روح روانى پيرهنسر
چمنده ناسزالرله او شوخك ، حرام اولسون حرام يارى نسر
٥ گوكل اغيار ايچون ايحمه يارە ، گل اولمز باغ عالمده دكنسر
آلورى حنّهٔ سا چيره عاشق ، جهانك گنجى اول سيم تنسر
آگر هر ذرّه بر مهر اولسه دنيا ، گورم نورے گوزم بکا سنسر
نه در خرّم ديمش جوبانه نبلى
السر گوكلمى هر وبرميدسر

رضا،

(۲٦۱) غزل (Vol IV, p 92)

۱ ديارِ دلده بکا هم زبان بولنمادى هيچ
لسانِ عشقى بلور ترجمان بولنمادى هيچ
سمندِ شوقى سوق ايلمك نه ممكن در
آكا بو عرصه‌ده بر هم عنان بولنمادى هيچ
سو رهگذارِ توكّلده شيخِ ارشاده
١٠ عصاى پير اوله‌حق بر جوان بولنمادى هيچ
عيان بلدىكمى بجتى آكلادم تمندى
اورمدن اوركه جهانده عيان بولنمادى هيچ
بو كارخانهٔ غمزاده خواجهٔ املده
۱ قماش عرض ايده جك بر دكان بولنمادى هيچ

راغب سنده بو حروفك رونق ايدن
بو عرصه‌ده سهامت اثر يكسار اولور

وله ايضاً،

(۲۶۵) غزل (Vol IV, p 103)

مشتاقب اهل دلك همان دليدر هر خصوصده
مگر كم سادهٔ كلمات اوله ساعر خصوصده
اساس معرفله خانهٔ دل اولسون آرايش
تكلّف ترطرفدر بالش و بستر خصوصده
مّدعى دعوى عشقكله نُر داغ اسلم سينه‌م
گركدر مثلى خام كرتى مخصر خصوصده
نه چاره قوللانلسه خدمت دكرده چار ابرو
هله خاطر دكل دلآكله درسر خصوصده
اكر مقصود ابردر مصرع تر حسته كافى در
عجب حيرتده يم بن سلك اسكندر خصوصده
اولورى چشم حسرت حسن عالمسوزدن بسته
اقلمر خاطر احبابه هيچ دلبر خصوصده
وحيد نكته سنجه راغبا ال ارقه‌سى يرده
خصوصا بو زمين تازه طرح و تر خصوصده

وله ايضاً،

(۲۶۶) غزل (Vol IV, pp 103–104)

للّكك دلّيله مخلوقه مدارا ويرمز ، ويرن الله دراى دل نگك و ياتما ويرمز
تجلّى ايدى موسى يه ده كم ال ويردى ، شجر طور هميشه يد بيضا ويرمز
رم عنقدن آزاده‌لغه عاشق سن ، سگا بو رخصتى امّا دل شيدا ويرمز
بارئ سرشك اولمسه سرسبز اولمز ، ميوهٔ خواهشه هر خُشْك تمّا ويرمز

تجلّی ایسه سن اهلِ شکم ادراک قابل می
بهشت آکدقجه زاهد اکل و شربنک لذتن سویلر
نه ضبطِ حاکم عقلی نه حکمِ ضابط شرعی
جنون اقلیمی گشت ایلیلر راحتن سویلر
۵ میانِ گفت و گوده بد مثل ایهام ادر قیس
شجاعت عرض ایدرکن مرد قطعی سرقتن سویلر
موادی در یسه الست مراحمه شیوهٔ حکمت
طبیبک اولسه‌ده کذبی مریضک صحتن سویلر
پریشانئ خاطر نکتهٔ سر بسته وش قالدی
۱۰ بو کیمسه حکمتن آکلار نه راغب علتن سویلر

و له ایضاً،

(۲٦٤) غزل (Vol IV, pp 101—102)

آزادگانِ قیدِ امل سرفراز اولور
بار ایله سون سپهره او کم بی نیاز اولور
شمشیرِ ابروانه سینه راغ فتنه در
چشمک بو دم که سُرمه کشِ خواب ناز اولور
۱۵ کنجِ درونی خانهٔ بی منّت ایلمش
واری ایسه غم کبی سر دلنواز اولور
ساقی هنوز نشوهٔ فیضِ دمِ مسیح
آب و هوای میکده ناساز ساز اولور
یکسان بلور بهار و خزانک بو گلشنک
۲۰ مانند سرو قامت عمری دراز اولور
سالک یُلِ هوادن ایدر ابتدا گذر
۲۲ آخر رهِ حقیقته مبدا مجاز اولور

سالارِ حرب حضرتِ اولور رخاوتمند اوّل   وحدتِ ملّه زادهٔ عادت نوبرسی
زیرِ ظلِ سرمدن ای ماه پاره حس   وادی ارواده و سیرت دوبرسی
الدّه بر سهک اولور آوارهٔ داکب   هیچ کدی حالکن و طبع دوبرسی
دیمدن احد ارنی وارق بر صفا
راغب و دوقه ده مروت توبرسی   ۵

ولهٔ ایضاً

(۲۶۹) غزل (Vol. IV, pp. 105–106)

صاعقه منسورِ خرد اعشت و قوی دورر   رمزِ ستم در وجه حکم حام شم فرسا دورر
مستولی زورِ فرهاد ایلدی سائر دل   همّتِ عشّاق اولمز کوه با برجا دورر
امتیاز ابت و سنّاری متکل در حال   طنّ ایدر شکّارِ کستی ساحلِ دریا دورر
کجسه ده دمّ رقیبی خوش کمر با پرده   عاشقک حقّنده ظالم آه بی روا یورر
عالمِ آنک هواسی معتدل اقسام در   موسم صحب و شتاده زورقِ صهبا یورر
هرمتاعک بر رواجی واریو درکاهده   که تحمّل که مار و کاه استغنا یورر
طوتدی شرق و غربی سرتاپا صدای طلعتی
مدحنه اول مهوشک راغب دکل دنیا یورر

سیّد وهبی

(۲۷۰) قصیده (Vol. IV, pp. 110–112)

شاهنشهِ عالی نسب سلطان ممدوح الحسب
فرمانده روم و عرب خان احمدِ کشورکشا   ۱۰
عدل و کرامت منبعی شمس ولایت مطلعی
درگاهنک هر مصرعی شهبالِ سیمرغ و هما
ذاتی ملوکه آب روی شمشیری ساعِ فتحه حو
گرزار ملکه ویردی صو میزاب کلکی دائما   ۱۶

فيضى بوقدر نقدر اولسه ده رها نقلد گلشن باغ مصوّر گلِ بويا ويرمــز
رحم ايچ و پاره گرمسه گوگس معمر ، پاسى اورره برى شحعان آگا بچا ويرمز
مو شگافان به قدر ايسه‌ده قيل و قالى
سحهٔ خطّكه راغب گى معنا ويرمــز

وله ايضاً،

(٣٦٧) غزل (Vol IV, pp 104–105)

٥ پيچ و تابِ سينه‌دن افكـار كنديـن گوسترر
جوهـرِ آئينه‌دن زنگـار كنديـن گوسترر
اضطراب تا ميگـام استمرِ تحصيلِ كام
موقعنده بى تكلّف كار كنديـن گوسترر
پردهٔ ناموسـه صيقـر برقِ عالمسوزِ عشق
١٠ بى محابا نشأهٔ سرسـار كنديـن گوسترر
كيسه‌يى محروم فيض ايتمز تجلّى زارِ حسن
جنبشِ كهسارده ديـدار كنديـن، گوسترر
امتيازِ نيك و بددن مانع اولمز امتزاج
سايهٔ گلـده كم اولمز خار كنديـن گوسترر
١٥ خوب و زشت آثارى در آئينهٔ كردار خلق
هر نه صورت طرح ايدر سحّار كنديـن گوسترر
جلوهٔ حسنـه مرايـاى مظاهـر در هوس
هر كمـه اينسه اشارت يار كنديـن گوسترر
شويله در راغب مجازاتِ عمل كما فى المثل
٢٠ صورسه‌لر مقدورنى عدّار كنديـن گوسترر

وله ايضاً،

(٣٦٨) غزل (Vol IV, p 105)

٢١ كنجِ فراغه گرچه كه همّت قومز سنى ٭ سوداى جاهه دوشمه كه راحت قومز سنى

ر ٢ ١ ١، باوی دارون دمی کورکی بوں

هر قطره حوب بوب اولمسه بر عین سما

الی رلاله مـا صدق طاق وادکـه کطاو

کوك نتک الن و واری بو رسمه ر سـا

اولدقدا ز حامهر و ماه رب سرر اولسون او ساه ٥

صـدر کرمکـ ا الله امسه رکانـدن حـدا

ای حسرو عالی سـار آمارکـد وصـدر سمـار

امّا و دلحو حسمه سار اولدی عجب حارب مرا

ق سم و رردن ساسسه آب حیات افراسـه

کرر کمس سقّاسه تکلـر سوک صبح و مسا ١

ادکك سرای مسـدا به قلـدکد صلا عطسا سـه

حتـه کور اسه کوا که قصر ابتدکـ سا

آلدون صون ادوب سسل اندکك عیون سلسبیل

برمه یکك احر حرل ورور حساب کرا

متحده حامهم اولدی لال اظهار عجز ابتدی مقال ٥

او صاقی المرکس حیال هاندن اردی بر سـدا

وهبی حموش اول بستهلب حدّك دکل الله ادب

سندن مقدّم اولدی هب شاعرلره بردن صلا

وصفنه ادوب گفکو چوق کمسه دوکدی آب رو

ایلـهدی آخـر سرفرو اول حسرو سوکسـا ١

ناریخ احون داسوران حیرتـه اکس آکهان

بولدی شهنشاه جهان سر مصرع عالمها

هر لفظی شعر موخّرن معناسیدر درّ عدن

کورملك دیلرسن آلی سن ای تشنهٔ حسن ادا ٢٤

هم یادسه در هم ولی داسه اواس محلی
عدل عمر حود علی حلق محمد مصطفا
دسده دولت حای فلس مسخر عالی
حق رسم اسم اعظمی نقش حس اسمش آکا
۵ حیرت وزر صد قیصره عالب هزار اسکندره
حکمی روان هر کسوره درماسده شاه و گدا
هر حامی بیت الحرم هر حادم شاه امم
روم و عرب ملك عجم محکومی در سرتا بیا
اولدی امام المسلمین ظل خداوند مبین
۱ بالنص فرآن مبین امرسه واجب اقتدا
شهلر آکا کسور وبرر اول شهلره افسر وبرر
سعسه دشمن سر ویرر اولدقجه توعی سرعا
اول مسح حوی مسرام اول مقسم رزق انام
اولسون الی یوم القیام شاهان دهره ملتجا
۱۵ اسکندر ایدوب جستجو ظلمتده کرمس سوسو
بات هماونده بو ایتدی روان آب صفا
بو طرح پاك خرمی سوق ایدی صدر اعظمی
داماد خاص اکرمی همام حد الانبیا
اولدی او دستور حلیل بو خیر جاریه دلیل
۲ حلقه ایدوب زمزم سبیل حلب ایتدی اول شاهه دعا
اول شهریار زر نثار بذل ایتدی مال بی شمار
یایدی سبیل و چشمه سار مأجور اوله روز جزا
و موقعی آباد ایدوب بو طرحی بو ایجاد ایدوب
۲٤ روح حسینی شاد ایدوب ایتدی سبیل آب صفا

عرق اولدی سماش اولابی بحر اسکندر
بیادی سعد دولت عشاقی بحر اتک
او هیچ لوندی سوجی مکر آق دکرلی در

مشاطهٔ بهار ایدوب فیض خرّمی دار السّرور ایلدی گلزار عالمی
۵ قوبوب نشانِ ژالهدن الماس خاتمی بلبل آغرلق ادسه بوله نقد شبنمی
ابکارِ غنچه جملی چهلو جهرلی در

چون اولدی سر بوشبی دلِ بی تحمّلک دیمر دروغردهکی سودای سنبلک
آشرن اولسه خانهٔ جانه تعافلک جاکستر اولسه تن به اسرارِ کاکلک
مانند جوهرِ آئینه دلنده کرلی در

۱ وهبی سیاهی سویله سورگک کم دل سلیم قادر میدر که نظم ایده بوبله دُرِ نظیم
نامی طقوره چقسهده مانندهٔ کلیم بوهست بیت ناکیله حقّا که ای ندیم
امضالیٔ بلاغت کلککک سکرلی در

ولە ايضًا،

(۲۷۲) غزل (Vol IV, p 115)

باقمز او عزّه مست بها جان سپاریسه
بیهوده پایمال اولورز رهگذاریسه
۱۵ دوشندهکی ملکلری گورسه دمِ نمار
ویرمز سلامِ طرفِ یمین و یساریسه
بویله گدرسه حشرهده نار ایلر اول یری
رضوان دعوت ایلسه کوثر کناریسه
مستِ شرابِ سیلِ خروشِ غرور ایکن
۲۰ گلمز حلل عجب که سنای وقاریسه

تاریخی سلطان احمدک جاری زبان اولهدن
آچ سیدالله ایچ صوبی جان احمد الله دعا

و له ایضاً، ۱۱۳٤

(۳۷۱) مخمس ندیم (Vol IV, pp 113—115)

ست العب که گل گبی رنگین نگرلی در
بر ذوق اسیری جاریه در انگلیزلی در
هر مشربه موافق و یاران آغزلی در
طن ایتمه دختر رزی رند یله گزلی در
آنکله شیخ افندی ده بالالی فیرلی در

رز دختری اولیجه یس جامدن عیان
ساقیله قالی قاپیاشوب اولدی بدبله جان
اولسه مخمسی داوق شس رمزی دَر میان
دخت عنب که معنیهنک طبقی در جهان
بر مشتری کشادهجه قر در ساقرلی در

گوردکچه جلوهٔ فرس ساد یایکی + سیر ایلدکجه حسن طاقت ربایکی
کحل ایلیوب غبار رهِ جلوه جانکی ، کچمر یولکدن اویمدك نقش پایکی
افتادهگ ای نهال چمن بوالی ایرلی در

مخمورامله شیخک اولوب دستی مرتعش ، تخصیص قُلقُك آدبی برهیز ایلمش
صورتده بیم حقّی ایدوب مایهٔ طش ، زاهد ساقر شرابی پیهان چکوب دیمش
بیگانه انچمسون بو صودن کم ساقرلی در

عشق ائندی چشم عاشق مشتاقی بحر اشك
قیلدی حباب کندیسه طاقی بحر اشکك

وهيچ زارى لغانكلد الـده سا الـ
شور عدوّ و مت احادن عادر

بلبع،

(۲۷۵) غزل (Vol IV p 12)

اول ال هى كاكُل اورره برك كادر سُنبُل اوستده
عذارنده عرق گويا كه شبنم در گل اوستنده
دوشادن ساغـر لبرنـره عكسِ غبغب ساقى
حبابـى ادة آسـا گورلرم قالـدى مُل اوستنده
گره بند الماس گسوى مسلك آلوده ديراست
شامه آلـه طورر گويا كه عنبر كاكل اوستنده
سلوك اربابى سرعتلـه گچر عشقِ مجازيدن
جهانده گمسه منزل اتخاذ اتمز پُلى اوستنده
ليعـا اسبِ خامـه صفحده جولانـه گلدكجـه
امامِ حيـدر كرّاره بكـزر دُلدُل اوستنده

ول ايضاً،

(۲۷۶) غزل (Vol IV, pp 123—124)

باقمـه دهـرِ بى ثباتك منزل و مأواسـنه
گردبادِ تيرروزدن حيقه قوز صحراسنه
جاهلك دائم مرادنجـه دونر چرخ فلك
اعتبار ايلـر گدا فرزنـدِ پاشاسنه
جلوهٔ شوقِ نسيم بادرد جوش ايلدوب
چيقدى سروك سيل موج بولى گل بالاسنه
حيرت اهرا درديلـه نظّاره‌سى اول آهوك
عكس ايـدر شكلِ حواسّ آئينهٔ سيماسنه

سرگرم نخوت اولسون اول شاه چوندر کم
دکهسر بساط سادهٔ کفی حمار سد

اثمری دلداران کبی نالک اول پری
عشاقه رئیس حسد اولهرق اعتبار سه

وهبی زوال دولت حسنك اول آفتك
ایتسدك حواله فتنهٔ خط و عذار سه

و له ایضاً،

(۲۷۳) غزل (Vol. IV, p. 116)

دوشمش همیشه دهنی ورس حوان اکن ، اولمش اسیر پادشهِ حسن و آن اکن
پامالِ اسب نخوتی اولمش بر آدمك   بر طفل سوارِ محبّت بدان اکن
اولمش زلالِ وصلنه تشنه بر مهك   سرچشمهٔ محبّته آبِ روان اکن
ریحلِ ا له صارلمق اعحون کرنه ناك ایمش   مانندِ نالهٔ باره ستمش ولدان اکن
رحمِ خشنی کورمکه اولمش رصدنشین   داغِ درون مهر و مه آسمان اکن
چارهسز اوله کندی کبی بر پری وسه   آلدرمش عقل عقلِ آلیجی دلستان اکن
مفتونی اولمش اول دهنی وهبی بر آفتك ، آشوبِ دهر و فتنهٔ آخر زمان اکن

و له ایضاً،

(۲۷۴) غزل (Vol. IV, pp. 116—117)

همکسی بند زلف سیه تا نکسدن خلاص
قابلمی مرغ جانه او فلّا بدن خلاص

دل کورسه تاب عارضکی چاك چاك اولور
کتّان اولورمی سحهٔ مهتابدن خلاص

کم بوادی حوزِ گردشِ افلاکدن رها
قابلمی در کشاکشِ گردابدن خلاص

انسانی روزِ مرگ ایدر بست عاشق
عصفور اولورمی پنجهٔ عقابدن خلاص

بجه برك السون شب رنده باران وادئ عدی
بن بر صعده بوج سعادن رخمر ایدر مهتاب
بو سبب روانی دراى برم مهتاب اولسون اول شوخ
که كرشمه جسم یاكه تأثیر ایدر مهتاب
آکر وار ایسه حرکی حرّ ت رّوا كـده مصالكت
سی كوـده یارك عاله تنویر ایدر مهتاب
الحق راتب آصف اطیرك سرم عاصـده
بو نطى جامهٔ زرّین ایله تحریر ایدر مهتاب

و له ایضاً،

(۲۷۸) غزل (Vol IV, p 120)

اله آلدقجه او حکی كورلی جار یاره
رشكدن مهر اله مه كورسه اولور جار پاره
رقصه آغاز ایدنجك صبر ایدهم ما جدهلی
دل آنكله بله اویسار یالور طاّره
داغ بر دل بنجه اولمانه كوروب آنی قمر
آل انكلكدن ایدر هالهیی اول مه یاره
حركات و سكناتده بـه جنبش در بو
تنی سیماب کبی لرزش ایدر همواره
جنس قامت ایله طبل قیامت قویارر
دف دوكر سده‌ی حلقه باشلر زاره
خواهش نقدِ روان ایله كلجه او پری
دفه كدیں آثار بولسه اكر صد یاره
طوبابوب آل ایله هنكام طوبامهده بلیغ
جامی یافدی بم اول بت آتش پاره

خنّده و دستارله باداده ایتم التفات
رعیت اولر لطافت ارباب سخن مماسده

فارغ اولمز گردش مستانه وجددن فلك
سنگ طعنِ اهلِ دل كار ایتمیور میاسده

عکسِ حالك بیش اوروزِ چراغ چشم اولور		٥
مهرِ رخشان مردمك در دیدهٔ حرباسده

اسم و رسمی لوحِ طبعده گورل یارسون او شوخ
خطّك هر كس نگاه ایلر بلیغ امضاسده

ولهُ ایضاً

(٢٧٧) غزل (Vol IV, pp 121—125)

هوای فیضِ مهرِ عشقله تسخیر ایدر مهتاب
كه جامِ سلسبیلِ نوردن پُر شیر ایدر مهتاب		١

ایدوب در یونه موجِ پرتو شمسِ سهاب تابی
نجومِ چرخه مشقِ صنعتِ اكسیر ایدر مهتاب

گوب بر آل اتكلك هالهدن میدانه عزم ایتدی
سماده مولوی آیینی تصویر ایدر مهتاب

دلكده گوئیا بر پهلوانِ ناوك افكن در		١٥
شعاعده تیر پرّان هالهسی رهگیر ایدر مهتاب

الده جامهٔ رزّینی مولاسای روی وش
گیجه آثار شمس شوقیله تنظیر ایدر مهتاب

اولور همواره مظهر كیمیای فیضه شمسك
كه هاله چلّهسده صبحهدك تسخیر ایدر مهتاب		٢

سیه طبعان اولور روشن دلانك دشمنِ جانی
كه دزدِ تیره روزی دائما دلگیر ایدر مهتاب		٢٢

تنی آلوده کی کم دنیوی نفسه ایرد
گوردی کم کاهر اوغلی رمده اول سیمبر
آلدی دلاکی حرارت ایلر کی آرام
صو سپردی اکا طاس ایله بر پاره غلام

استدی کیسهٔ دیشکین یوزینه دلبره چون
پیچ و تاب الدی لیف اکا اولدی صابون
تنسه یاری حمامله بر آن قوردی اوتون
کنج خلوته گوروب صانمه او سوتی نوردن
گلمیش اندی حمامه گیروب بدرِ تمام
ایچاره بویوب ویره جاب برمه گورسنک اجسام

آقدی صو پایسنه اول سروِ صنوبر بونک
تاره تاره صولادی کاکلِ سنبل مویک
یورگی اویادی سر حالته واردی صونک
طاسِ لبریز ایچره عکس ایلدک مهرویک
غیرتِ تابِ عذارکله هان یاندی جان
دوندی اول دم کرهٔ پاره قصابِ حمام

صاغی گیدیکی معلوم اولمق حمامک
حیقمه گلدی دلیه اول مهِ بی آرامک
تاب رخساری نوری صویی دوکدی جامک
سلدی بیروسه چقوب آئینهٔ اندامک
معاوش الیسهٔ فاخره‌لی گیدی تمام
، ویردی مصراع گبی اول قامت موزونه نظام

و له ایضا

(٢٧٩) حمّام نامه‌دن (Vol IV, pp 127—129)

اویانوب اولدی اول فتنهٔ خوابیده قیام
رهِ گرمابه‌یه هنگامِ سحر قیلدی خرام
دالدیلر آلی ایکن طوغدی گونش خاصّه عام
جامه خانه‌یه گلیجك طوتدی پری گبی مقام
ناشی گردنِ بلّوری ایله ترله‌دی جام ٥
شوقِ آمدِ در آغوش ایله فیردی حمّام

صاودی عاشق گبی باشدن کُلهٔ معتبرین
جامه‌دن شیوه ایله چوردی تمامِ کمرین
گل گبی اولدی قات قات چیقاروب جامه‌لرین
پیرهن رفع اولیجق صاندی گورن سیمبرین ١٠
پرده‌دن اولدی برون آینهٔ سیم اندام
قیرمزی آلدی حرارتله یا شیرین بادام

تابِ نظّاره‌دن اندامی حرارت قاپدی
دفع ایدوب غیری‌یی حمّامی صوغوقلق یاپدی
شاشدی دلّاك گوروب آنی یولدن صاپدی ١٥
وضعِ نعلین ایدرك اول بُته آخر طاپدی
صارلوب فوطهٔ مشکین بلینه وفق مرام
منخسف اولدی بو شمسه‌دك ماه تمام

تاره دلّاك اولیجق خلوتِ خاصّه رهبر
ایتدی بر مرحله گویا که قران شمس و قمر ٢٠

اویلدرسه سیسه وصاب ارسه اغیار
صکره باسه دکس طوپر اراسر نکار

حلی سلوارلو شساور در او ابروی کمان
تیرِ نظارهٔ دلدوره ىالك دمر مرکان
حامهٔ حسن آکا بویحه دیکلمش قفطان
بیتی صفحه کومش سیدهٔ دائم عُریان
گورک اح باده نگاه ایله نگاره رهبار
فاسهمه قرضه بولورسه سش الـسر اغیار

مستِ می شوبله که جاقشیر کی اول مهرو
اولمش آویره مال اوورە ىر آرشین کسو
ایچ طوسدن قوجارکی او سرّں و رانو
مو میانه طولهمه قواکی یارق در بو
صیمه عتری کی یسه در اسدام نکار
جکمسر تعاتکی ىلکه تکللر دلدار

تنگِ وُصلی باکلوب جورمه چیقار ثمرانی
بار اولور خاطره کیم صکره شرتلر آلی
هله رور ایله یب سب قیریلور غیطانی
اریشم اولسه دخی طرهٔ مشك افشانی
لائق اولدر او مهک خط سعاعِ انظار
اولسه کراکسه سمسمسه رشتهٔ تار

جمّه‌لی بوله قاوسدرمه گل ای سیمین تن
• صرمه‌لی مرمه‌له‌یی چاكِ قبادن گوستر

طوغ شاهیء کبی کاسولرسه صو سرادی
اچدی امواج هوا سلی موب طردی
طوندی تار قوقوبی اودلمه عمر آرادی
زلف دلداری او دم شانه آرایوب طردی
٥ اوجلرندن دوکلوب هر طرفه عنبر خام
نفحهٔ بوی صبا آوریله طولدی مشام

نهوه محتای طوقندی لب دلداره مگر
سریلوب گل صوبی حوش اتدی یاقلدی محمر
چونکه حمامه گیرن کمسه بلیصا برلسر
١ مرد حمامه دوکوب آتیچه‌لری اول دلبر
سنهٔ آئینه‌یی سارملوب ایتدی قیام
کتدی آتش کبی اول مه طوکه قالدی حمام

«وله ایضاً»

(٢٨٠) خیاط نامه‌دن (Vol IV, pp 130—133)

صبحدم سر نتی برری محنهٔ شیرینکار
گومش اندازه گی قد ایله قلدی رفتار
١٥ کالهٔ حسنی اندوب رسی دکانی سارار
رنده‌دك طوندی رخی زلف کره کردهٔ یار
غمزه مقراصی سلا سورن مژگان حوسار
کاله راریبی اچیجه کسوب بچدی نگار

اتکه‌دن ایلگه‌دك حالی دلی یاره دیدك
٢ حیاکیء بیرهندن بدنك گوردم ایلك
دوگمه اوکسوزچه در ایلرسه دحی سرکشلك
٢٢ یاقه‌سن دوشروب اول آفتی صیقمه دیمه للك

نورس،

(۲۸۱) غزل (Vol IV, pp 136—137)

دوله حاك اولديسه تاج وتخت كاوس و كيك
مبدأيي لا نَنْدُ اولور آخر مادي هر شيئك
همه شيخ مرِّ بوحـــد اولديغى بلمز هو ور
يدیکی مهم ايمش در واعظ خوديين نك
ملحئ انّامدن فرساد ايدره ن سلمــدم
گر هسى تهمه صاندم ايدى ميســاى مڭ
شدّتِ دم سردئ ايّـام ىَ اسكيب ايــدر
رائل الـر آسىِ سوراب بلى حكمى دنك
نورسى شب تــا سحر انجم شمار ايمش ى
دوستلر الله ايچون دلــداره احوالى دنك

و له ايضا،

(۲۸۲) غزل (Vol IV, p 137)

نه گللر گل نه خود گلزارلر گلزار در سنسز
نگا حتّی دخى اى يار تنگ و تار در سنسز
ايسم هم حلسم غم ايشم صُبح و مسا ماتم
گورم يسر م دلم يسر آهِ آتشار در سنسز
وداع اتدى تمدن جان و دل هپ حالة شمدى
يانمده آشــالر دوستم اغيــار در سنسز
نه قابلى شمدى گلزارِ عــذار غيره نظّاره
نگا مژگانلرم خارِ ســر ديوار در سنسز
سرِ بالينه رؤياده اولسون بارى اى وحشى
يتش بيچاره نورس پك نانور بيمار در سنسز ۰

دخی برتوپ دکمه باشلی باشنده دلبر
بر طوپ آشنا بو گردنده حسنی استر
چرلی‌دن چیقمش ایسه آکا اب الر سکا بار
سور عشق عالمك كارى دكل بى ههار

باره معهود اکی طولبق حوقه‌وار آماده ٥
صوفی بر خرقه و دستار ایله اولمش ساده
مشتری بوله تهاسی بوله‌مز دساده
صندل اولمش آکا سبت بلاهور دساده
یمه اطلس گبی اولکرلی او رنگین رخسار
سویله راهد دیم کوردک ایسه بویله نگار ١٠

ایسلری حمله قبور نگلی لباده سر دوش
هر عباپوشه بمد گیدرر اول حارا پوش
دستگاهنده بره اتش کسپور عشوه فروش
بلی جان ویر که بو اباده صالمر فوتوش
ستثه‌لی لوحه‌سه باردیجه طماشیرله یار ١٥
روسه موم او بولور آتشِ غیرت ساچار

رده‌لر حمسی بوکسوك گبی سورب بارم
آلمش اوستنه خطایی یسه اول طنّارم
خلعت استر مکّی یوسکورمه سنه متارم
دوب بلیج اچدم او جانانه متاع رازم ٢٠
آبی کمیسلسه اوپکوب بیچه‌رك آخر كار
گوردی کیم چیقمدی صنعتله تکلّندی او یار ٢٢

هور نواش اسدم علت درادنه دول
که آه‌ای دلمسی لب دعت اسدم
هور کسلمتدم نکتای عزنسدب
هور رو سره وادئ اوداوت اسدم
وصا ستلدی ده در عهب عرب اتسدی
دلِ ملك ردهی آه لی نکیب اسدی

دسارِ عزتـه جمـدم یهالِ ساطام
کدردر، اولـادی آسوده ولبِ وسرام
کجه سماحه‌دلت آفاقِ سرنگون الـر
لهبِ سائرهٔ آهِ آتش اسسام
حـالِ عارنکت الله اسدر نی عرقاب
حروس دم سدم اتلكِ جسمِ گرسام
مثالِ حلقهٔ در قالدی گوزارم بولده
یسامِ صحتکه مسطر اولوب حسام
نه حالِ زاری صوردك نه گوگلی آلدك
نکله بوله می اولسدی عهد پیام
روامیدر اولمسن سن فراقِ سار ایچره
حراش جان ایله صد چالك اوله گریبام
سرابی سن اولمسن حده زیر حوش حالی
بن آه و واه ایله نالان اولدم سم جام
عجب مروّتی بوی دلربا ایمش سكك سن
آسودیگم هلـه یك لی وفا ایمش سكك سن

قاتلك گی بلی بوكدی شدتِ هجران
گورك گبی نی دلخسته ایتدی دوّرِ زمان

ر له اوصا،

(۳۸۳) رکیب بند (Vol IV pp 13-13)

نه مشکل ایمش الهی وطندن آیرلمق
نه ایمس آکلادم ارواح بدندن آیرلمق
فراکدر چکه ای عندلیب دل سکا بو
نه لازم ایدی او گل پیرهندن آیرلمق
جدایی نه البیم ذاتِ خداگی ایله
اولوم دگلمی همراه جمدن آیرلمق
محب میسّر اولوری که اویاوب گله‌رلک
گدوب نگاره سو بیت الحزندن آیرلمق
امان امان آنم حام آکلادم بیلدم
که خیلی مشکل ایمش نکا سندن آیرلمق
بو آیرلق نی محصور ایدرسه بوله بوله
کورسه روسه‌ده نوح ِ بدندن آیرلمق
گوکل صفایه ایرری محب محن دیه‌رلک
شو عزّت ایله تالوری وطن وطن دیه‌رلک

قی او دم که ایسی فراق وصلت ایدم
او ماه رو ایلسه هم حوابهٔ فراعت ایدم
قی او دم که شراب وصالی نوش ایده‌رلک
سرابِ عاطفتِ ساقی محبّت ایدم
قی او دم که ستانبولک آهوایله
رفیقِ باده و همدستِ دستِ اُلفت ایدم
زباده چکمش ایدم غربتک غمی اوّل
لسانه آلمه غربت الیی حسرت ایدم

در مآل روینده باغ عالمك   نخل امانی بار مرام اولمدن قورور
صیدگاه دهرده عادت هپ بو   شاهبازانه پارهٔ شواهین ایلك سورر
آرام اندر موسم جهانی خانه وش   دونسه اوله بر دم عالی بورر
ن كورمدكسه وداع جهانی مستا   طربا كوری سرامده دل عالی كورر

و له ایضاً،

(۳۸٦) غزل (Vol. IV, p. 119)

سینه‌ده داغ اولسه كوزلر ال مطاولر
صید اولمار ای كوكل نقد سنر محبوسلر
درسهٔ لعلی طوتار احق دهانك شكوالی
موم شرح الله مهرلمكده در مكتوبلر
عرض كالا ایده ارباب بصیرتدن صاقن
رونما در دوربین دقتده معيوبلر
جای دلت در محل دهرك سقاطه چیپسه
گوشه‌گیر جایگاه مسرلت جاروبلر
باده در سریع گشاسی شرمساری وصال
انجامه سایهٔ ساغر اندر محجوبلر
سایه‌سنده عم بر اكثر حسرت اول نار پارده‌یه
بلدیكم حشمت كنار دولتده مسبولر

و له ایضاً،

(۳۸۷) غزل (Vol. IV, p. 119)

دلمده داغ حسرتی سوز آشنا درهپ
بو گلشنگاه عشقك گللری آتش نما درهپ
آقندم صوكنی سر سرو قدّه گوگلم اوّل
بنی گریان ایدن شمدی او اسكی ماجرا درهپ

طاغیدی عقلی زلفک کبی پریشانلق
اوغردی راحتمی تکرک ای سیه سوزبار
نم بو حالمه سالله طاغلر آغلار
دکل ولکن مالك نرده فرقه انسان
۵ یانکمه دره قدر هیچ رغبتم یوغمش
آنی وفا بولی بن سلدم الهدم اغلار
نه نامه باردك و نه بر سلام کوندردك
نچه ایمدك اخراجك حق نمک نان
برمن هیچ بیلدك سر عزیمر وار در
۱ عجب نه بایدی نه ایشلر او حسته هجران
او بی وفا دکل اول مهلقا که آگا سی
هان شغل ایدوب خوره یان آکوکلم یان
خدای عالمیان مرحمت ایدوب الله
اولور او کون که تمام اوله مدت غربت

حشمت،

(۲۸٤) غزل (Vol IV, p 147)

۱۰ اولش کنار دولته ورد زبان دروغ ‧ حسرت جکر لسان نقیره هان دروغ
سر چشمهٔ صداقت دنیادن ال یودق ‧ ماسد نهر عاصی جهانه روان دروغ
نقشی گم اولدی خاتم صدق و صداقتک ‧ ویردی کنار عصرمزه نام و نشان دروغ
شعرک کسادینه علل مستقله در ‧ خلقدن زبان شاعره دوشمز بران دروغ
حشمت بفاقه خورد و بزرگ ایلمش هوس ‧ سرمایهٔ صغیر و کبیر جهان دروغ

و له ایضاً،

(۲۸۵) غزل (Vol IV, p 148)

۲۰ جام جهان نمای طرب هر نه دم یورر ‧ طربا گوری شرابیله دل عالی گورر

رازدار اسرار آگاهم ایا زبان بیلمدن
بوجهسه هر نور آسمان باوره بار امیلار بد بد
جوهر دل نطح دوسد ملائکدر ... معاش
برکك و تاجدن کسیلدن موج حار اولملار بد بد
اهل آثارے شکسته حالی دلــ لحظه‌ده
دلده جمعیت کرجه یوقی انکار اولملار بد بد

نطفت حاتم،

(۳۹۰) غزل (Vol IV, p 155)

گللر قرار شرمله اول غنچه کولجه
سنبل جم اولور رشکله کاکل بوکولجه
عمادخی اولورسه دوسر غنچهٔ عشقه
صیدے دله سهام نگاهڭ بورلجه
اول غنچهٔ شکفته اولور گل کبی دهان
شمع گبی اتلك دل تیدا دوکولجه
هر تار زر مار اولور کج حسده
رخساریکه زلف سیهڭ تابه بولجه
جان ویرمك اسه قصدڭ اگر عشقله فطنت
حالڭ در دلداردن ایرلمه اولجه

وله ایضاً،

(۳۹۱) غزل (Vol IV, pp 155—156)

اولمه‌ده دلار زبوده غمزهٔ جادوسنه
دشت خُشکك صید اولورلر شیرلر آهوسنه
رنگ و بوده زلف جانانه مشابه اولمسه
• کم نقار گلزار دهرڭ سنبل و شبوسنه

ادب تحصیل نشأهٔ دلده ارباب سکوت در
حباب آسا دوشن جام میه اهل هوا در هپ
گوکل مجنون گبی دلبسته اوله زلف لیلی‌یه
سی صحرا نورد عشق ادب رسوا جدا در هپ
۵ رمانک رنگ تنهای اولدن می‌ ترامش حق
بوکیفیّت ایه در حشمت سوزک رنکین ادا در هپ

و له ایضاً،

(۲۸۸) غزل (Vol IV, p 149)

ابروانک صاحب اسعادن اسه مه پاره اچ
تیغ جوهردار شکلنده دلده سر پاره اچ
بر نظر اولسه قضاسی سینهٔ شور داغمه
۱۰ دورِ نظّاره‌یی کل عرصهٔ گلزاره اچ
اولم درسنکک بسته ‌بلکِ تصویرِ هوا
دورقِ صهبای سن دریاسه استعاره اچ
برنکاه ایلهٔ خمار آلودِ هجری آیلسه مست
اچ گوزکک میخانهٔ ساری دل خمّاره اچ
۱۵ وسمه چکمه ابروانه راغِ حسنک آکا بس
اسمه یاس آلود سعنک دیدم اسه غدّاره اچ
باری سعتالو ایله دل سیرِ وصل ایت حشمتی
قالماسون جوابِ حمالکده دل بیچاره اچ

و له ایضاً،

(۲۸۹) غزل (Vol IV, pp 149—150)

دلده بلك داغِ هوسله عشقِ یار اولملار پدید
۲۰ بر چیچکله موسمِ تابِ بهار اولمـار پدید

ـهٰا ا انقدا،

(٢٩٤) مسدّس (101 II, pp. 116-120)

سحابِ نوبهار عالمه گوهر نثار اولدی
ایدوب عرض جمال ازهار جمله آشکار اولدی
زمان عیش و عشرت موسم گشت و گذار اولدی
نسیم دلربانه شمدی صحن لالهزار اولدی
ایدم سیره چیق عالم سراپا سبزه زار اولدی
آچلدی لالهلر گللر یینه فصل بهار اولدی

نگاه ایت گللره نکرر هپ رخسار خوبانه
مشابه سنبل تر زلف مشکین غزالانه
کنارِ جوده نای سرو مثال قدِ جانانه
محصّل هر طرف بر ذوق بخش اهل دل و جانه
ایدم سیره چیق عالم سراپا سبزه زار اولدی
آچلدی لالهلر گللر یینه فصلِ بهار اولدی

اولوب آشکمه ازهارِ چمن هپ خنده در گللر
نوا پردازلقده سو بسو شوریده بلبللر
نه خوش دوشمش کنارِ باغه شئولر قرنفللر
صارلمش سروه بر بر یاسمنلر صچیلی سنبللر
ایدم سیره چیق عالم سراپا سبزه زار اولدی
آچلدی لالهلر گللر یینه وصلِ بهار اولدی

عجایب ذوق وار شام سیور صحنِ چمنزارک
نوایش استماع ایت شاخِ گلده بلبلِ زارک
قرارسز چمانندن وردِ تر گوردکجه رخسارک
خرامِ نازیله گل باغه گوستر سرو رفتارک

صد هزاران فتنه بتوب بر نگاهِ شوخنده
تنگ دلِ هاروت بسته هر خم گیسوینه
حالهٔ سحتن جگر هر دم کباب ایرولرتك
آدرن اربابِ عشقك قوت بازوسنه
۵ حسبی حالك ایت اول سنی تدتك یولنده وطننا
مائل اولق سه مرادكت دولت یاورسنه

وله ایضاً،

(۲۹۳) غزل (Vol IV, pp 156—157)

برشوق وطرب بزمِ دلارای قناعت ، یوق دردِ سرِ بادهٔ صهبای قناعت
پژمرده ایدر بادِ فنا غنچهٔ کامی ، آسوده خزاندن گلِ رعنای قناعت
هر قطرهٔ پاکی عرقِ شرم و حیانك ، بر دُرِّ گرانمایهٔ دریای قناعت
۱ بر پارهیه آلمزسه نوله اطلسِ چرخی ، اول کم اوله سوداگرِ کالای قناعت
نامِ شرف و عزّتِ راحت چقمز آندن ، تدقیق ایله حل اولسه معمّای قناعت
بر لقمه ایچون ایتمه صاقن منّتِ دونان ، گسترده ایکن سفرهٔ نعمای قناعت
واسع گوریور عرصهٔ اقبالدن الت ، وطنت نه قدر تنگ ایسه پهنای قناعت

وله ایضاً،

(۲۹۲) غزل (Vol IV, pp 157—158)

چرخِ دنیدن ایتمه رجای عطا عبث ، پیمانهٔ نگوندن امیدِ صفا عبث
۱۵ دانك دُرِ کمالیله تربیه آنله سعی ، بوحسه لباسِ دولت ایله اتّقا عبث
جای کنارِ نام خطرناك در صاقن ، ناپاکِ جاهه آرزوی اتّکا عبث
معجونِ لعلِ یارده در صحّت ای طبیب ، دلخستهٔ محبّته ایتمه دوا عبث
سندن گلن جفایی گوگل هپ وفا بیلر ، شوخ ترك ایت ایله جوری نکا عبث
ایلر کناره شرطهٔ لطفِ خدا رسا ، بحرِ املده سفینهسنه ناخدا عبث
۲ کوی حقیقته چقسر الست ره بیار ، وطنت طریقِ عشقه اولور رهنما عبث

یوق در برم دو عده غم دار اکی براق

ای غم درونه دلمده برگ یوقمدر سگه

اما سن در و سقسطه حسن نگاردن

سمت شقفته کذرکده بونمدر سگ

یارم جگر یی وار دیو اسمه مرهگ کره

ابروارگی ای خنجرکت یوقمدر سگت

ای دوحه امید سه و خشکت سالالر

سر اولمدکمی برگ و برگ یوقیدر سگ

چشم حبابت سرمه سر اولق مدری عجب

ای دحتی زر غنچه اوادی ارگ یوقمدر سگت

سر منزل سلسلامدن عرض ه در

ای نیر آه راش و یرگ یوقیدر سگت

[آیا نیچون شو دورح صحراب سویمسون

عاشق سومه چشم ترگ یوقیدر سگت]

شیرین مذاق بوسهٔ لعل لب اولمدق

شو حقّه ده عجب شکرگ یوقیدر سگت

چون دانه باشک اورره دگرمی چویردی چرخ

دور اجره باسکه دوبرگ یوقیدر سگت

سر گل عذار سنته پروار ایسگه

ای عدلت جان و یرگ یوقیدر سگت

. . . . . .

. . . .

افسانهٔ سیمی و مصورت بیلسم

• بر ملی باشلو دار و درگت یوقیدر سگت

اقدم سیره حنو عالم سرایا سبزه زار اولدی
آچلدی لالهلر کللر نه وصلِ بهار اولدی
تر حور اتمه عشاقه وفا آسلر عهدی
کارِ حوسه ذوق و صفا آلامدر شیدی
٥ هان آل دست جام دلکشا آلامدر شمدی
اوقو بو مطلعی کل نظما آلامیدر شمدی
اقدم سبزه چیق عالم سرایا سبزهزار اولدی
آچلدی لالهلر کللر نه وصل بهار اولدی

کالی،

(٣٩٥) قصیدهدن (Vol IV, pp 167—169)

ای قد رسار شیوهلرکك یوقیدر سنك
١ ای نو نهال بر ثمرکك یوقیدر سنك
ای باد دم سحر اثرکك یوقیدر سنك
ای آهِ بی مجال اثرکك یوقیدر سنك
سمتِ وصاله هیچ اکلهمیس دحی
ای پیشمانِ یار اکرکك یوقیدر سنك
١٥ جان قلبه قالدی چون سی کوردی برهنهتن
ای مومیان امان کمرکك یوقیدر سنك
لعلِ لبك که جانه ذکر هر لطیفهسی
ای جوهرِ حسن دیکرکك یوقیدر هنوز
ای روزِ روزه عیدکهکك دیرِ رسی در
٢٠ ای شبستانِ غم سحرکك یوقیدر هنوز
حاکِ رهِ نگاره نسار ایلهمیسی
٢٢ ای چشمِ پُر نم کوهرکك یوقیدر سنك

جلد در طوس دلى اكى ملو داعدا
زر بك رجال آب اداس استر
سوداسى داردى عاشق زارك او برجمه
كرچكدر اولسه شاه دبارِ دس استر
املاك طبيعت اهلنه انلك كرات بسه
شكوده وبرسه‌لر بكى كركس استر
داغ دروى سنه‌لركت سرعه بس بكا
آكه امان اقدم بكا كس كس استر
بوسه تميم كاكلى آل كبير بكا
اى باد اسر اسه بس استر اس استر
بر كوه يارى رام اسده بيلسك بكا والك
بوبدن رساده اطفك اس در بس استر
عريان بن اولملى بدن روح احقدن
اسى قيحى احق كر بور جانس استر
الله كسلدى به برى اى زاهد حروب ١
استرسه مدح ايت استه او ماهه كس استر
سس جهار اولملى حرم عفتى ثنان
اسرار عشق عاشق صادق سس استر
اسكى عسلرى يتيشير جان و دل كى
كوى محبته بكى‌دن عسس استمز ٢
بس در بو شرحه‌لر بيسه لازم بو داعلر
كور جانهٔ درون احق منفس استر
[اوركس ايدرسه كسلك الدر كابيا سكا
با كس‌دن اول وفاى كوكل اوركس استر] ٢٤

طفلِ داغِ دلی کس اولی الامانی بس
ای حالِ دل سیه اِرگ یوم بدر سنگ

و له ایضاً،

(۲۹۶) غزل (Vol IV, pp 169—170)

ای دخترِ سودهٔ سیم ببه اَجیون بو سار
کار ایلهرمی، هیچ سکا سودیکم بسار
آلدک گوکلکمی ای مویدک زبون و زار ۵
ایتدک خلاصه آتش عشقم صبر کبدار
شهسارِ حسن بحهسه دوشمسون گوکل
الله ایتمسون یده یابِ قصانی سار
قدک هواسه دوشه‌لی راحت اولامدم
اولدی بو قصّه کیدرك ای سرو قد درار ۱
آجی سوره سه بورجی وار عاشقک بکم
گاهیجه اسمری دلِ زار بر یسار
اچ سنه‌کی گورنسون او آیینهٔ طلسم
یوم گورلرک اچلمسون اول دحهٔگاهِ سار
کانی او سوخ گرشمه‌لر اول خوش چقدیلر ۱۰
ایتدی بنی اسیرِ تلاس اول عریم سار

و له ایضاً،

(۲۹۷) غزل (Vol IV, pp 170—171)

پرچیم قوقسر رقیب معقّل بس اسمسر
ذوقِ وصالی دل دحی یلك ول بس اسمر ۱۸

امانت ایدمز الهسه سی ات کورارمز یورت
قرب الهیدِ بولدی در ایدم کاسکی سوس طوت

و له ایضاً،

(٤) غزل (Vol IV, p 173)

طونر بالاسے کردونه قمر سر معتبر کسکول
دکل جسیان اگرچه بو بلد راهلت رر کسکول
دلك امست هلالِ هاله برائ ایدوت دَر دست
هانا دوبدی اول دروسه طویمش بر کمر کسکول
سپهرک دوں همّت اوادیعں بوبدت ماس آتله
که طونر آسکارا عارفِ صاحب بطر کسکول
مقابل دوشدے ماه بکشسه حورشید مشرقده
طوتر بر پیرِ بورانیه صاف بر سپهر کشکول
همه در بوشِ اسرارِ کدایاں شرحو دم
آنگچوں کابیا الدن السه دائم گرر کسکول

و له ایضاً،

(٤٠١) غزل (Vol IV pp 173–174)

گوردم سافـز فزبی یاقلـر قرل قرل
گورلر سِیَه و اعل دوداقلر قرل قرل
یالگٔ ایاق گوکس باعر احق جبیں کشاد
ساقی الده حام ایاقلر قرل قرل
چقمش بلیه بلکهده تا سسه بشاقلر
گلگوں کمر مثال قوشاقلر قرل قزل
میلر عُلُوّ ایدوب حرم حمده طاشسون
اولسوں سراجلرلسه سوقاقلر قرل قرل

و له ایضاً،

(۳۹۸) غزل (Vol IV, pp 171–172)

طاول حالسه‌کَ اوبامر عاقل اجی اویغوس کورلر
آنی ایامرکَ بار اعلایه‌دهدر یارس اول کورلر
اوبارسکَ باطن حسرتله ترکِ مائده ویرمسر
احلسه سده‌ده دلده سرابا داغلر کورلسر
اولوربس گوراسه برم نشاط اوراسه ایا سه
و برباب حده الر آسن حسرت سی گورلسر
اوبار یاتدکحه‌سی بارِگاه الر سی سور
به سکاو بول آلور فکر الله بر کرّه عجب کورلر
یتارس سی اتکلر کی آدک اسد اسارب در
هله صحرایه باق سر قالقسلر اوبلر او گورلر
سکا هیچ سوری تأثیر ایلر ای کانی که سی حوبان
مثالِ احمر تاسده دکمش اسمارب کورلسر

و له ایضاً،

(۳۹۹) غزل (Vol IV, p 172)

اش اوی گوںلک مسافر در تنکه جانکی خوش طوت
قفس‌ده چاریس مُرغِ دلِ بالاںکی خوش طوت
حواسّ طاهر و باطن سکا امداد ایدرلردسه
ایدوب انصافِ لا تُدّ سی دمی یارانکی خوش طوت
باسه اوشدسه سکله بالمعیّه قالدسه بو اعضا
مدارِ وُسعتِ دَوْر سر و سامانکی خوش طوت
جوںن آیرلسه‌کَ گرلک بالاضطرار الست احبّادس
حما کورسه‌کَ ده یوسف وار سی احوانکی خوش طوت

پیچ سعیده کتاب اولورسن

ای عجیبه اوبو بو آر زمان در　هر یک سکا معتمدی یار در
زار قمی تُند و بی امان در　لطف اتمه‌سی‌ده ولی گمان در

حوم جو کذ بلت حراب اولورسن

٥　ای نرگس عسق حواب نار ایت　دامان دصاله دوس، نار است
نک حوصله چشم دالی نار ایدی، انجام بلادن احتراز است

نارکهٔ انقلاب اولورسن

گل مهد صفاده راحت آنلـه　بر داج کمالك براعت آیلـه
نکر اله صوکی عنایت آنلـه　سود برمه نامه عادت آنلـه

١٠　بیمانه کس عتاب اولورسن

مهد احره اوبو که ای سمبر　فالمز بو روشده چرخ چنبر
بر حال ایله کردش ایمز اختر، سیر ایت سکا آر وقتده بیلـر

سیل غمه آسیاب اولورسن

مدارلقی المه ایمه معتاد، اوخودن اولور اولورسه امداد
١٥　بر زهر صوبو بو چرخ جلّاد، غالب گبی کارکش اوله فریاد

بزم المه رباب اولورسن

و له ایضاً،

(٤ ٤) حسن و عشق‌دن (Vol IV, pp 199—201)

بر بر حواب ضمیر عمّار، اولمشدر او برده میهماندار
نامی سخن و عزیز داتی، مسبوق ایدی چرخدن حیاتی
ماهیّت حسن و عشقه عارف، خاصیّت گرم و سرده واقف
٢　اندیشه‌سی شب چراغ عرفان، سرّ ذاتی ضمیر جان و جانان
هم مسئله هم کتاب منزّل، هم معجزه هم نبیّ مرسل
اضلال و هُداده مثلی نادر، هر وجهیله قبض و بسطه قادر
٢٤　قصد ایلسه بی سلاح و جوشن، ایلردی صُلحی جنگه رهزن

دشمنی دختِ رزا کشاکش دن چکرب
بر معاشده اوغل اوساتلر هزل نزل
حس صاوتیله سوروب دهن درد آل
اطفالِ شهری ایدسه هزاولر هزل هزل
٥ الده مثالِ شهر سرنج یخ باسر
کانی زاره اولدی هیاهلر قزل هزل.

غالب،

(٤٠٢) حسن و عشقدن (Vol IV, p 193)

بو طائفه‌نک ایچنده بر شب ، بر حالت گوردی غایت اغرب
بر برسه کیردیلر والکلر ، آغلار کیمسی گولر ملکلر
بر ولوله سقفِ آسمانده ، بر زلزله سطحِ خاکدانده
١٠ بیگ شوق و طرب هزار قورقو ، ناقوس و نقاره بانگ با هو
گه ظلمت اولوردی توی بر تو ، گه نور نعاردی سوی بر سوی
هپ صحنه‌یه واردی برگِ اشجار ، حیرانه اریدی ایدسه ابهار
آگه ظاهر اولوب هزار تهدید ، گه موج اوروردی بیم و امید
انجم آراسنده اقترانات ، باران فرح تگرگ آفات
١٥ ظلمتله مخوف چوق صدالر ، آواز بلندِ آتشالر
گم کم اوبر آسمان صدادن ، گم کشتی زمین بو ماجرادن
هرکسده بو اضطراب سارسه ، دل شادلق امرِ اعتبارسه
دهشتله طولوب هوا و اجرام ، طوغدی اوشب ایچره بک سراجام

وله ایضاً،

(٤٠٣) حسن و عشقدن (Vol IV, pp 198–199)

ای ماه اوبو اویو که بو شب ، گوشکده بر ایده بانگِ یا رب
٢٠ معلوم دگل اگرچه مطلب ، اویله گورنور که حکمِ کوکب

و له ايضا ،

(٦ ×) حسن و عشق دن (Vol IV, pp 201 - 202)

كوس اتمش اسده او سركاسى آتش تن اريرده دوم كسى
حيقدى بولى اوريه سمدى باكاه اول قلزم آتشين چكر كاه
مومدن كمشلر اندوب هويدا ، قلمن بحا ديو اول بحرى آرا
چون آتش او مومه اسمر آرار آرزنده اماور ى باردن بسار
٥ كُتشيلـرى اسـر هوا طوتارلـر دوق آيليـه بى بولى طوتارلـر
كتى ولى محلِ سوره تكـرر كالـدى نُرج شُعلـه يكسـر
گوبا كه حريـرهٔ فلاكـ بر سور سلا قرل تنادسـ
هـر برى مـثالِ كوهِ سُرخاب ، طوب طولو ايجده دُرِ [مُرتاب]
تابوت اسدى ليك كستىٔ موم ، اولمـر كيرنكت مرارت معلوم
١٠ اول فُلكْ و او نارِ بر فلاكت هب شمعِ مراردن عمارت

و له ايضا ،

(٧ ×) حسن و عشق دن (Vol IV pp 202 - 203)

اول بر آلاى سپيـد طلعت رشك آورِ فيض صُبح دولت
هيچو دم آهوانِ اسفيـد هب جامهٔ صُبح ايجده خورشيد
زرّين قبا هـزار عسكر ، زريوش رر اوسر و سراسـر
يكپـاره قـادلو حور سيمـا ، باشدن باشه هر بريسى كيمـا
١٥ بر جابى لاجورد يوشان ، دريا گى اولدىلر خروشان
رريوشلر اولدى آتش نايات ، گردونده مثالِ نجم يُرتاب
ديگر بچه سُرخ يوش بُرجوش ، هر برى بهشت ايله هم آغوش
هر بريسى مهر و ماهـه همسر ، جنّت ولى شعلـه زاره تكـرر
بر جابى بر گروهِ ممـدوح ، يك پاره زمرّد ايدى دى روح
٢٠ بر خُلدِ شريفِ سبز دريـا ، امواجِ حيـات جان بخشا
بر جابى هب سيـاه پوشان ، ليل ايجره جو انجمِ درخشان

ایاردی اندیه لطف و احسان ، مرکیله حاتی جان و جانان
گه دیو اولوردن گاه پری که بحری اولوردی گاه بری
گمرهلره خضر راه اولوردی ، بیکسلره پادشاه اولوردی
گه عالم اولوردی گاه شاعر ، گه زاهد اولوردی گاه ساحر
٥ هرمایه یأس و شوق محکوم امید و رجا یه باب معلوم
امر ایله اولور روان دمادم که اسك سرور و گاه ماتم
مسرور اندر اندی سوکواری ، مخمور ایدر اندی هوشیاری
اوصاف دکاسی سویلمه معنالری وار کشه کسه بلمز
محتاج آکا جمله خلق عالم ، آنکله بولور حیات آدم
١٠ روشنکر حسن ماهرویان ، خاکستر چشم کامجویان
دلشادلره ابیس و خوشدمز ، بیمارلره لباس ماتم
افکاره گوره ویرر تسلّی مرآته گوره ایدر تجلّی
قصد ایلیجك ایدر نه منّت ، سر آنك صدّنه صدّه علّت
گاه اولمش اسیر چاه محنت ، گاه اولمش عزیز مصر دولت
١٥ شایع سخنه بو یانه دون در - اوصاف دروغدن افزون در

و له ایضاً،

(٤٠٥) حسن و عشقدن (Vol IV, p 201)

بر دشت سیهده اولدی گمراه ، یلدای شتا بلای ناگاه
بر دشت بو کم نعوذ بالله - جنلر حرید اوسار آنك هر گاه
بر بریه یأس و خوف لاحق ، گه قار یاغار ایدی گه قراکلق
دیجور ایله برف ایدنجه الفت بر قالبه گیردی نور و ظلمت
٢ سرمادن اولوب فسرده مهتاب شبنم بریه دوکلدی سیماب
آهوی سعیده دوندی دیجور ، صحرا طولی مشك ایچنده کافور
بر ناقه برف ایچنده دیجور ، مانند سواد دیده محصور
٢٢ بوردن قیر اولوب سپهر مینا ، دوشدی بره ریزه ریزه گویا

نه ممكن دامِ مطالعه سها دسترس بولان
تا مژگان و چشمدن عدولر هپ سيحون در
سفالِ پاك اولوب كه كاه خوار اولمه بحر ايله
سكستى و دُرشتىٔ سبولر هپ سكيحون در
٥ سلوكنده اكرچه شُبْهه يوقدر غالبك امّا
هان بر نقاب سر دولر هپ سيحون در

وله ايضاً،

(٤١) غزل (Vol. IV, p. 206)

بالله نه بو شعشعهٔ هيچ كاره نه — نه قدرِ جاه و طنطنهٔ اشتهاره نه
پاشا كه بوليه بر مقطوعه كمن — اول طوع طمطراق علم اعساره نه
بادِ اجل كه سوندره قنديل جانى — بانى اوجاغ سهله شمع مزاره نه
اكوانه تجربهٔ عالمده حكمسز — بو دورتِ مكررِ ليل و نهاره نه
برجانه كم بناسى اوله عالى اتمكدن — يارق او آب و رنگه او نقش و نگاره نه
نزاله ايده ظهور دروبِ شكستهدن — هر بر او لعلِ ناب و دُرِ شاهواره نه
گهنام يادِ حبر اولن اربابِ منصبه — سوبلر صداى كُم كُمِ طبل و نقاره نه
سوزِ عروس كم اوله ماتم تجدسى — بيمه شمعِ بزمه مشعلهٔ شعله واره نه
١٠ غالب پناه فقره كيرا لدال مسرب اول — آل كزنابى دستكه جال روزكاره نه
اوادنجه سوبلرم درِ مولاده كامياب — دنيا غمنه چكمك نگهر آه و زاره نه

وله ايضاً،

(٤١١) غزل (Vol. IV, p. 206)

واردق درِ سعادته يارے گورمدك
گردك بهشته حيف كه ديدارى گورمدك
گتدك سپهرِ چارمه دك چاره خواه اولوب
٢ دردا كه عيسىّ دلِ بيمارى گورمدك

بزمده دکل راسی شماع ، تمام اولدی و لیک شام صراح
الوانله هر گروه یکتا   انوار شمع اندک حبا
پرواری قلدی رنگ در رنگ   انوارِ جمالی جنگ اسر جنگ
اما که ردیفِ قافیهٔ پاك   آینه اولدی چو عقلِ درّاك
٥ هر عکسدن اولّ ردیف پُر نور   گوستردی سرار روح مستور

و له ایضاً،

(٤٠٨) غزل (Vol IV, pp 200-201)

بولدی مادام عاشقان اهلِ سماع ، ماه و مهر و آسمان ایلر سماع
پیرِ عشق افلاکی سرگردان ایدوب   حالیا کون و مکان ایلر سماع
چشمِ گریان گویا گرداب در ، کف زنان گوهر فشان ایلر سماع
دور ایدر میخانه‌یی مستانه‌لر   کعبه‌ده صان حاجیان ایلر سماع
١ نی صفیرِ شوق اوروب مرغانِ قُدس ، چون کبوتر پر زنان ایلر سماع
بن او شمسِ سر سری سیرم که گاه   ماتم اوزره آسمان ایلر سماع
نور بخش اولدقچه غالب شمس عشق   مولویلر ذرّه سان ایلر سماع

و له ایضاً،

(٤٠٩) غزل (Vol IV, pp 201—205)

بزمده جامِ میله خُشت و خُمّلر هپ سنکچون در
میانِ مطربانده دَف و گوزلر هپ سنکچون در
٥ گلِ مقصوده آنلّه بر نظر ای مهرِ عالم تاب
مهیّا شبنم آسا آبرولر هپ سنکچون در
تنزّل آیله درویشانه تشریف ایت بو وار شاها
اولان بو خانقاه‌ده های و هولر هپ سنکچون در
صدف وش دُرِّ شادابِ کلامک ایتمکه اصغا
١ کشاد اولمقده گوشِ آرزولر هپ سنکچون در

ولہ ایضاً،

(۴۱۳) غزل (Vol IV pp 209–210)

هپ کون ومکان عاشق یار یو بو حالت در
معبوده جهار فریاد گویا که قیامت در
اول یارِ جفا پیشه لطف الهی اسدیسه
عالم بو مدرّلده ممنونِ شطارت در
۵ مجلس اولوب آماده اورتاده طورر ساده
میخواره و دلداده سرمست عنایت در
پیمانه‌لرینه امرسز انوارِ جمالیله
ته جرعه‌لری حوبِ منصور حقیقت در
هر ساعرِ سرشاری سر بهر حالی در
۱۰ هر رطلِ می انسانی بر بحرِ کرامت در
هر جلوه‌سی ساقینک بک نکته بیاری امر
قرآنِ محمدن هر طوری بر آیت در
بر نکته در عشق امّا نکملی محال احق
سرحدِ نهایتی حیرانِ بدایت در
۱۵ هر عینِ عما اولش درد عینِ دوا اولمش
عارف ایکیسندن ده مستعنیٔ الفت در
میخانهٔ عشقنده رندان قدح نوشه
گستاخ رَوِشالک هپ آئینهٔ طاعت در
اسرارِ تجلّی دن صورتده نموداری
۲۰ بی سابه‌لرک اسرار عصیانی اطاعت در

ولہ ایضاً،

(۴۱۴) رباعی (Vol IV, p 211)

۲ سینه‌مده بیار نار تجلّی در بو ، تکریم اولیاں آدم معنی در بو

باقی دَوْرِ یارکون دالب بلدی سره
هم مجلسنده ساغرِ سرشارک گورمدك
اولدی حریم کعبه‌سنه شوق و تن روان
نجدی دعای خیرمز آثارک گورمدك
مرآت کردی عکس گبی محو اولوب گوکل ٥
حیرتده ام که صورتِ دلداری گورمدك
بو طالع ایله مواهبِ فیض اثر دگی
خاورِ رهینده مهر پُر انواری گورمدك
غالب جوانده قالدی بزم عمر خالمز
دیوانِ عشقه گلدك و شهکاری گورمدك ١٠

اسرار دده،

(٤١٣) غزل (Vol IV, p 209)

یاربی عشقه‌مه دوش اولدك آیا ای صبا
بوی دلدار وار سنگ تحفه‌کده زیرا ای صبا
کاکلِ خم در خم دلداری ایتدك تار و مار
ایلدك عشاقی در زنجیرِ سودا ای صبا
فتحی در فیضِ نسیمك در سنگ بالاتّفاق ١٥
گرلیش غنچه دلمده سر معمّا ای صبا
گلستانِ قُدْسدن آلمش گلیر گلبرگ در
فیضِ انفاس احد ایدوب سنی مسیحا ای صبا
خاكِ پای حضرت مولانایه‌ی دوشدی بولدك
ایلدك اسراری سر شعله احیا ای صبا ٢٠

کردن فرازِ خواهشی مژگان دواکِ اوی همدم او سهٔ دمی ، نار ایدن
کلک خرامی دامن کهسارِ عشقِ ک مُحرکاه ان و دله ناهار ایدن
چوق حسن وآن حادثه‌سی اولک دراج امان ودن و مرجمی عتاب آراین
رواسه نحلی دسداری سمع ایت سور و کنارن آدلادیم هب ماراین
٥ نگرر که صورِ اگکِ حروبی سحرکهی ارب دراق سادی به طول و درار این
و نسا که ده نسابی ناکامه دایِ حق
مسبِ محب اولمغله امتسار ایمس

برو افندی،

(٤١٨) غزل (Vol. IV, p. 219)

ی قاب و نا ماب عرضِ جمال ایلردی یار
که هلالی بدر و که بدری هلال ایلردی یار
که نسائل که تجاهُل که جفا کاهی عتاب
ایدگی حوری گهی بدن سؤال ایلردی یار
گاه کسامحاه حرف ایدارِ وصل اولدقچه بس
دستِ نازن پردهٔ رخسارِ آل ایلردی یار
گاه شوقِ وصال و گاه تشنهٔ فراق
١٥ گه فراعِ عسله امرِ مُحال ایلردی یار
کلمر ایدم که وفا مانند برو ادسه
که سچون عیرله جنگ و جدال ایلردی یار

وله ایضاً،

(٤١٩) غزل (Vol. IV, p. 219)

ادهٔ نخوت تیّاب سرخوش مال ایلرسی
۱۹ هرگورن حالا شراب ایچمس خیال ایلرسی

۲۱ حلد رابع، ادرار دده، سهاحه نسأت، (۱۵، ۴۱۷)

تحدن فلاطون حرد عار ر دل، ماه ر کی، عزا در و

وله ایضا،

(٤١٥) رباعی (II، ۱۱۸ ۱۱)

اولم می عشقکه حراب ای ساقی ... مرنا علم عرو سراب ای ساقی

می ور غم فردالی اساسه الا ... عمره دکل رور حساب ای ساقی

خواجه نسأت،

(٤١٦) غزل (II—II، ۱۲، ۱۸ ۱۰۱)

حسرتله کورم ای که رسب چس اولدی

روم اللری کهسار تدحس و حس اولدی ۵

ر حاسه سدوس لال مهجور حالم

غربته نکا رر حاجم وطن اولدی

یعقوب غم و یوسف کنعان فراقک

عالم نکا ردان المه بیت الحزن اولدی

قالله کلمه سا غربت و فرقتلک حالم ۱۰

سینه ده بم شرحه‌لرم صد دهن اولدی

وادی فراق ایره که یعقوب حرم

یوسف مشال نامه‌لری پیرهن اولدی

سلسم نکا می یوحسه و دم حمله جهانک

شوق و طربی رنج بلا و محن اولدی ۱۵

نشأت وطنم حاله ربن یارم آغوش

سمی دیایر نامه ر سیم تن اولدی

وله ایضا،

(٤١٧) غزل (Vol. IV, p. 417)

۱۸ آداب عشق عاشقه اتحق سا اتت ... آس ... دلبه طا ... ا ... اتد

دنیا نگک یار اسدرك غنچه ای ، هر بیگک باده ایچرسون سلی
طولولر بوس اوله بونلر طولسون ، سن هان ایچ ایسام عیش اولسون
جان فدا یار سار و اداسی جانه ، طوغرادی بولـه کرکك غایانه
اسکی معلّم داخی اولسه فایلور ، کورسه اول کاغدی زباره اولور
٥ قطعهٔ حسنی سراسر موزون صانکه بر مصراعِ رعنا موزون
جالشیر آنلری تطبیقه زبان ، براشور آنلره شعر و عنوان
نه در او قامتِ والا و خرام جمله سن او باشتِ اندام
سوریور یرلره براسر یاقه دلِ عشّاقی با کم باقه
او پریشانی خطور سر باشه ، او روس او قرلس مستانه
١٠ او زوتلر بولـه کوکلم واری اکی انکشت اله اول رفتاری
بولـه صانکه دوشردی آتش یانه حق بی اناعك ای مهوش
صانه سن راهنه قلبِ عشّاق ، دوکلوب ایلمکده احراق
نه قدر قانی ایسه سوالی ، اوقدر حویسر اولور عالی
ایلك عالی اولور اهلِ عناد بونلر امّا که اندر عاشقی شاد
١٥ باصیلور هر نه قدر سرکش ایسه ، صوبی بوساق نه قدر آتش ایسه
امان ای غنچه دهن کُل مملی ، عاشقك اغلار انکن کولملی
کیمه چقدك عجبا ای خورشید ، کیمه صارلدك انا سارِ امید
نیجه بولاشقه چامور اولدك ، قنی کارحالـره نور اولدك
قنی باروده ناراش اسمك ، قنی دالرده جیرلاش رسمك
٢٠ اورته مالی منس ای روحِ روان ، کیمه در اورتنه‌ده بو کنج جهان
آه کم چقدی بو قر قله سنه ، کیملر اوغرادی طوپ کلّه سنه
قنی دامنك بو عرالسی عجب ، کیمه در عرصهٔ حالسی عجب
طوتەلم اسمه دیبلور قوقوسه ، با او صاحبه‌کی خوش بو بوقوبه
حالكِ یاسه سوربلور قوشاغك ، اول دخی بوس ایده‌جك اناغك
٢٥ قالی دسته ایلسر غطسه ، ال ال اولدی قزل یورطه

دوکمه یرجم بوراده چوق حرق دوسنه ای بورس جمال
نار اولوب جوشنک بو درکه‌لی مثال الرسی
شنده بو سیمن بو حسن اولیجه ای ابرو هلال
شبهه یوقدر کم دمه بدر کمال الرسی
۵ طاسهٔ دل حلوه کاهنک اولدی ای کان حو
حمله حمرتکنارک بار سؤال ایلر بی
مرتو حیرانی نعیب الله ای رسلک حور
سن کورنک جنتکی آتشده حال الرسی

اندرونی فاضل بک،

(۴۲۰) زنان نامه‌دن (Vol IV pp 235—241)

ای کلیسای بلا ناموسی ملّتِ عیسوینک ناموسی

۱ رومه مائل ایسه‌نک عمرم واری ، سودیکنک روم قزی اولسون باری
مشربِ اهلِ صفاده رسرا ، دخترِ رومه اذن وار حاشا
حلوه کیسه‌سی روم قزلری در ، هب بسانک دخی دائرلری در
نه در اول اینجه میانِ نازلک ، نه در اول غنچه دهانِ نازلک
نه در اول نار و کلام دلکش ، او تمایل او خرامِ دلکش
۱۰ نه در اول قامت سروِ والا ، بو قدان جسمِ صنمِ خُدا
آه اول حسنِ یکانه نه در ، آه اول غمزهٔ مستانه نه در
آکا مخصوص او تعامل او ادا ، آکا موقوف او تکلّم او صدا
دِل اوخشیانه او حروف اجرا ، سوزلرله او کلامِ زیبا
دُرِّ شهوارِ کلامی دیرلر ، صانکه آغزینه کلیمه اریلور
۲ دلنه کلسه ده بر حرف ثقیل ، هم یاکی آنی ایلر تحلیل
دهنی تربیه ایلر سحی ، که مُربّای سخن در دهنی
۲۲ هر بری ناطقه‌لی طوطی در ، قوش دلی آنلره مشروطی در

وله ایضاً،

(٤٢٣) غزل (Vol IV pp 261 262)

عنبرین‌دم اولمش طرهٔ دلدار پیچاپیچ
ایدر البت دروندن لامسه مار پیچاپیچ
میانی قدّه‌دن کچمش دیو سررشته ورمکدن
او شوخ سیمکشن دسته اولدی تار پیچاپیچ
دوشر اژدر کبی کوکا که گنج شایگان اوزره ٥
طلسم محکم اولمش عقدهٔ شلوار پیچاپیچ
نه ممکن طوغری چقمق دروهٔ جاه معلّایه
طریقت رسمی مانند ره کهسار پیچاپیچ
رجالک باشی اعلو اولدیغندن امر شاهی یه
خراسانی ده اولمش هیئت دستار پیچاپیچ ١٠
مدارآسا اگرچه استقامت گوستر زاهد
دروندن موقلادم امّا او نا هموار پیچاپیچ
وجسمم با توام تار شعر تارله وهبی
مثال موی آتش دیده در هر تار پیچاپیچ

وله ایضاً،

(٤٣٤) غزل (Vol IV, pp 262—263)

عشّاقی عید وصلکه قربان آلورمسن ١٥
جانا بو دمده بوسه ویروب جان آلورمسن
تر دوش ایدوب او پای حنّالی گیرله چه
زاهد بو گونه بویله بش قان آلورمیسن
آلدم جگر بهاسی کم نقد جان ایکن
کالای وصل دلبری ارزان آلورمیسن ٢٠

قسه سی هوس راس کافر بر ده
روح بیں بوحسه ری س لم ، مرلک ،
عمیٔ مرم عمرای بیں سلد
گرمر ماتِ رومه حدیکت حوری س

وله ایضا

(٤٣١) رباں نامه‌دں 211—212

٥ ای که حالِ سمّی هدستاں طُرّهسی
انکلیرک ربی حوس سما در حوس اد
رُخِ آلی گُله حد رنگت ورر دهی
حملهسی پاک طبعتلر در مائل
سه در او طاطهٔ آلاس ورلرسد
١ طلسمِ گنجِ نهانی بوزیلور آکا ال ا

شاعرآده وهبی

(٤٣٣) عرل pp. 200—201
کشتیٔ کامه دور گوردی کسا
تودں توسه آثار سی نو ا
برایکی قطره ژالهسه دل ستا
قالدم مال لاله هان
١٥ گلیں بی امان قویاروب گتدی
حد باله ایدی بلبلِ شیدا
دشت طاسه اردیه دوشمدی .
برسگک نهاده اولمش او آهو
کانِ معارف اولسه‌ده وهبی
٢ تالدی درونِ سکسه بی اع

لر ادوب بعهلرى آكدره امكى دهلرى
السه حالى نظرسا ساره ساره و و
وادئ كُهْه مُبْتَدل كل كى اولمالى حرل
ساره رمسك رَهْنيا ساره ساره و و

وله ايضا،

(٤٣٧) قصيدهٔ طاهدن (Vol IV pp 21-210)

بوله شيرارى ورسم ان اوحال ع ر افسانه ٥
ولمار هند و كشمر و ختن بوله ر داه
عدن كورمدم دُر داه دنياك كى لؤلؤ
ابِ لعل نطيرن بولمدم كندم بدحسا،
بو حسن و حدلر افتاده الر ماهِ كنعانى
عجب بى ماه حسب دوسسه اول چاه زنخدانه ١٠
مصادف اولمدم فرخار و چين وسند وكابلده
سيه خال و سيهمو وله ر كاكل رسانه
درل المانى سيب كعبه نحس المدم امّا
به حاره بورنهال اولمر دل تاريخ دسانه
شكر كفتارئ وند اب شيرسكه وهى ١٥
سمرقند الله ملك قندهارى وردى سكرانه

سرورى (هوائى)،

(٤٣٨) قطعهٔ تاريخ (Vol IV pp 271-275)

صحكى قواسون طُرفا گريهدن اوريبون دم كم
اولدى هم رمِ حموتمات او لطافت كانى
شهرى دور ايتمش ايدى دف چالهرق سور كى
رتصى قيلمشدسه گدر دائرهٔ امكانى ٢

اهلِ هُنرله داد و سد ا سه ای الـ
ر وله ورسا سوهـر عرفان الور دس
وهی عرب، دوسدی سر کوکند سه
حلوب سرای وُحدا ،دارب آلوروس

واا انصا،

(٤٣٥) عرل (20 ،IV ،١ ١)

کهی درانی میع الار کهی اعمار اولور مایع ٥
ره بو اسه الله سر بدکار اولور مانع
مُهیلان ارب کل در ره ورد کعبهٔ عسقـه
رهبه الره صامه بو بولسه حار اولور مایع
کربدن حوروب حکمهم او سوحی اسیرِ وصله
سه حلِّ مرامه عقدهٔ تلوار اولور مانع ١
ملاه اوعرادم راهد کلوب بو سمته براسدی
عصاسله جقوب ده دوقه هر ار اولور مانع
قصایای امل مُنتج دکلدر بلدم ای وَهْبی
اصوْر ایلسهم ترتیبی درکار اولور مانع

و اا انصا،

(٤٣٦) عرل (Vol IV, p 204)

کُهنه شراب ور بکا باره سـاره بو سو ١٠
تارهلـه کیمی ساقیا تـاره شـاره بو سو
طفل ایسهده او عسوهکار بوقدر المدم احمار
بیره حواب ایش سرا تاره شـاره بو سو
غنچه مسال تارهلر سیهده داغ تارهلـر
صحنِ چهسه روعما تاره شـاره بو سو ٢

بوله ایمسه شب وصلنده عاشق کریهٔ شادی
نجه‌لرکن در آغوش ایتدیکی دلداری گولدردی
داغک آدی اکلدیکچه بوله رحمت اوقورلرمه
جهانی خواجه نصر الدّین دلدارانی گولدردی
بو وادیلرده طعم یبی روالی الـدی جدار
حراملی راغان کبک خوش رفتاری گولدردی
نسیم قلدی نشأت خواجه مضمون سروری به
سلیمان درکه دورِ کمترکک گفتاری گولدردی

ولهٔ ایضاً،

(٤٣) غزل (Vol IV, p 277)

دمادم عرصهٔ عالمده آهیله دولاشیرلر
عجب آواره‌لر دنیاده حقّا ملقولرلر
سفر اولماش عقل و فطانت برده بر کرّه
گذرگاه جهانده گرچه کم مانند جابرلر
میانِ چارسوی معرفتده کارمز یوقدر
کنار شهرلرده روز و شب ایت طاشلیارلر
بری سرگشته الـلر هر نفس بو نفسِ امّاره
کفِ طالبِ فلاحُن بارده صانکم صیادلر
هوائی تلخ کام ایتسه‌ک عجبمی دانش اربابی
جهالت طرلاسده حاصل اولمش بر صوغانلر

ولهٔ ایضاً،

(٤٣١) غزل (Vol IV, pp. 277—278)

یاتوب قالمز اولور بو قارلر آب آهسته آهسته
ایریدر آتش آسا آفتاب آهسته آهسته

چوق هوالری وار ایدی که یارلر سون
بوس قالور بوجه مژگانلرینه دکان
ای سیاهی ایدمدی شمار اوغلی
اگیری تاشیمین اولوردی بوقادک نرکانی
لا اُبالی ایدی صحبتده ولی قلبه شکوب ٥
حلقی سرمسته ایدردی ادبگ ارکانی
رغبت ایتمزدی شو دنیا دنلی مرداره
دارِ عُقبیده بوله بریسنه ناکانی
طوتدی تب لرزهٔ دوب ایتدی بدنده حرکت
حلدی حق ایسون آنگ خانهٔ اسکانی ١٠
اوردی گوی کُرهٔ ارضده آلی اوادیجیون[1]
قدِّ خم کشتهسی دستِ اجلک سوکانی
سنگِ مرآگهِ قبرین کوریجک حسرتله
ناوکِ آهمرکت طاشنه کچر پیکانی
ای سروری دیسون اربابِ سخن تاریخین ١٥
هر سوری معدنِ جوهر ایدی گتدی کانی

وله ایضاً،

(٤٣٩) غزل (Vol IV, pp 275–276)

ظهورِ صُرّهٔ زر صوفیٔ ضرّاری گولدردی
نه خاصیت در اول کم زعفران غمخواری گولدردی
مخادیم اولمسوی دولتِ دنیا ایله خندان
اویاجق چهرهٔ صبیان لعبت کاری گولدردی ١٠

[1] نسخهلرده بو مصرع بوله در:—
اورسه گوی کُرهٔ ارضه بوله اولمش ایدی،

واصف اندرونی،

(٤٣٣) سرقی (Vol IV pp 255-256)

کیم کورسه اول لعلی ملی ، اولور اسیر کاکلی
اولمش سرادر بالی ، آچلمش بر ساقز گلی
بوق مثلی شوخ ایجه بل ، عجب اداسی بی بدل
اطواری کندیدن کوزل ، آچلمش بر ساقز گلی
رنگ رویکی کی گل آل ، گل شبیه مائل بر آل　　٥
گللر آچلدی بو سال ، آچلمش بر ساقز گلی
بلبل کلکک افکنده سی ، بلبل گلک بالنده سی
دنیا دگر بر خنده سی ، آچلمش بر ساقز گلی
دون گلستانده واصفا ، بلبل خبر ویردی بکا
شمدیکی و مژده سکا ، آچلمش بر ساقز گلی　　١٠

و له ایضاً،

(٤٣٤) سرقی (Vol IV, pp 256-257)

رو نما اولدی بو شب بر ماهتاب ، ابر زلفی روینه چکمش نقاب
گورمدم مثلن مثالِ آفتاب ، حسنی بر لاله گبی پرآب و تاب
روز در رخساری گلزار در شبی ، تیرمسری یاقوتدر لعلِ لبی
گوردم اول شوخ طراوت مشربی ، حسنی بر لاله گبی پرآب و تاب
ایتلدوب بادیله زرین اورنه ، عارض تابانه ویرمش فرینه　　١٥
دون تماشا ایلدم طوبه طوبه ، حسنی بر لاله گبی پرآب و تاب
شعله ناك الماس وش سیمین بلك ، بویله بر سیر ایتمش چشمِ فلك
نازنین صافکه بر جوهر چیچك ، حسنی بر لاله گبی پرآب و تاب
گیمش اول مه زمردی شال عنبری ، سرو دوتمش قامتِ سار کتری
واصفا نارسه نارك هر سری　　٢٠
حسنی بر لاله گبی پرآب و تاب

حکمتده دخی لازم در نائب، کم اورر صکره
ترلدی ایلیوب اوّل کلاب آهسته آهسته
طریقِ عشقه بیتاب اولدم اولسه شمدی ره رکب
رکوب ایلریدم اررکاب آهسته آهسته
باتورکن تکه‌سنده تخ اولدی طوغاسون دیو ٥
مُریدِ آمْردین اوپب تماب شاب آهسته آهسته
سری کورلر گلوب شاید هوائی سرمسون اغیار
او نارگ ایله آردنجه تتاب آهسته آهسته

ولهٔ ایضاً،

(٤٣٣) غزل (Vol II, p. 279)

الملک گبی رقیبلر اوغش غُراب ایکن
یقوش آشیان جهان خراب ایکن ١
اوچمش او کملك جسی گوروب یاردن کوکل
حیفا که آویی آلهماش عقاب ایکن
آکسکی در سرم اوده ورلدی عکسوب
آعن قوروب حریصِ شکارِ رباب ایکن
ای خواجگی سکاله بدستانده مشتری ١٥
آلتش وبرس ایدری هر ایسگ دولاب ایکن
هی استا قالدم آل دیو شاگرد اباق باصر
یارم پاپوچله گیدیکی اسکی چوراب ایکن
اولدم یه هوائی قشرله امتحان
حبط اولدی قالدی مسخره حاضر جواب ایکن ٢٠

ایلسه رسمك اولور سراب · یك دلربا در ماهتاب
گردن باده و سینه صاف · آلدی دلارسك سینه صاف
آلتون ویر اولور اوله لاف · یك دلربا در ماهتاب
دل ویرن اول اشبو بلبله · باشسوز نهال مستطبه
٥ مجبورك اولدم بن هله · یك دلربا در ماهتاب
حقا اندر حال پارەسی · هر دلده وار در پارەسی
حال سودی واری چارەسی · یك دلربا در ماهتاب
اولمزسه اول روم دلبری · اولسر دوکونك هیچ بری
حالی آکه گلور آکری
١٠ یك دلربا در ماهتاب

و له ایضاً،

(٤٢٨) رباعی (Vol IV, p 289)

اوکل اندام بر آل شاله بورنسون بورنسون
اوجی گوگلم کبی آرده سورنسون سورنسون
آلتون آغوشنه بوجاغده او نازك بدنی
صاران اول سرو قدی واصف اوکسون بورنسون

و له ایضاً،

(٤٢٩) مخمّس (Vol IV, pp 289—297)

١٥ قیر دگله صبح و پیدمی تولکده صادق اول
گورله رضای فاس آتابی قول حلایق اول
کیم دیر سکا که بر چاموره وار بولاشق اول
نه کترتیلە راهده نه پکده آچیق اول
١٩ اوله صوقاق سوپرگەسی قادس قادنجق اول

و له ايضاً،

(۴۲۵) شرقی (Vol. IV, p. 281)

بر ايچه تأبس يك بی تدلس ، وجهه جمالن عابت گوررلس
رخساره آتش گلندر جمالك يوزدر مثالك عابت گوررلس
گل دانه دم اول سينه ندم سور بوی اندم عابت گوررلس
رنكين اداسن الف دلرباسن ، وجهه سرا سن عابت گوررلس
ای رند ساده حسنك دلآرا
۵ قيلدم تماشا عابت گوررلس

و له ايضاً،

(۴۲۶) شرقی (Vol. IV, pp. 287—288)

چونكه اسه شوخ وفائی كوكلمی اندك هوائی
ايلسه نازسه ادايی سورهلم ذوق و صفايی
نوش ايدوب مجلسده سن مل ، رنگرك اولدقچه گل گل
بن گوروب مانند بلبل ، ايلرم زار و نوايی ۱۰
بولسه اسه ورد سمن تن ، گاه بها برمه گلسن
دگلمز سن بيليم بن ، سن آهرحانی رحايی
سن اسه گلبرك نازم بزلگنی گلدن جامه لازم
ساكنه رسرا سردرازم ، ساز اولور ملی سوايی
۱۵ اشته واصف ساكنه عاشق ، حوری قو لقامت ايله يارق
عاشقه ايتمك نه لايق
بولسه وضع نا روايی

و له ايضاً،

(۴۲۷) شرقی (Vol. IV, pp. 288—290)

۱۸ بر دلبر پر آب و تاب ، ايتدم جهانده انتخاب

حاصلی اوله اول جاراسی اوده اتش یانار
فاکر بورکی دکره سی هر آلاب بوسار
اوله صوقاق سوپرکه‌سی قادین قادنجی اول

دستگاه تورمه آلوب اوی باره سر اوتاق
بر حور کوجیکم حورمه درم کیسه‌یه قوسن ٥
وای باشکه اولورسک آگر بوری بومسق
اللر براسی کوکککک آلس اکی .. ق
اوله صوقاق سوپرگه‌سی قادین قادنجق اول

باق بوک آتلاک اولدی کوجك بوبا ده گلس
سرده باحکله دانه دادی سر بره کاپ ١٠
ال برلکله یکده قادنلر طوبوب الیب
وار بر کار راده‌سه صاردسره گور بلیب
اوله صوقاق سوپرگه‌سی قادین قادنجق اول

گوروب گیملی اللری بوکسه‌ه ای دوذلك
الدت بچر سکاده صاغ اولسون قوجه کوبك ١٥
صویسرلق ابته عمری دکلس درم کوجك
اولدگك شکر یتشدربه اشه بوسیولك
اوله صوقاق سوپرگه‌سی قادین قادنجق اول

اولدی گلی ساق عاتکه داریسی باشه
تا قبر طاشنده گیردی برنک فراسه ٢
دوشمه یك اوبله جیگی چعانه تلاشه
گیردگك آدلار ارق اوب اوجیجی باشه
اوله صوقاق سوپرگه‌سی قادین قادنجق اول ٢٣

تر ىتماعلـه جمه صوقاغ كورر سرى
آسرمه ورلاك آتير آوه كتان بريرى
دلبارلق اسمه اوبور آغرله مسافرى
يرلر نطرله سى احاسه ديرى دسرى
٥ اوله صوقاق سويرگه‌سى قادس قادنحق اول

جيغوب نكاره قالمه بكر باشادر كه
بكرله پاك و پاكيزه سى اولمه تيّه
اول گيدر بورر دكره كتورمر سكا اسه
كيرلمه يالك يندى قبل گوشكه كوبه
١٠ اوله صوقاق سويرگه‌سى قادين قادنحق اول

هر مردم شاسه طاناه سولك گى
هر گورديككك اوستمه دوغه كويك گى
هر يوصه‌دى كورنجه ياتمه دوشلك گى
گيدوب هبا كجه‌سه سورتك بولك گى
١٥ اوله صوقاق سويرگه‌سى قادين قادنحق اول

بر بو حوان قوحايه واروب ايت ديدكلرى
بش آلتى ياچه كسد سر گور يدالكلرى
آكسكلولرك ار دورر آكسك گدكلرى
بارم يايوشله گيوب آيوسطال جدكلرى
٢٠ اوله صوقاق سويرگه‌سى قادين قادنحق اول

بويله قلقلـه گورسه آقر اوياشك شاشار
٢٢ بركرالان ميانكى آغوشه بيك يتيار

اورمر انه ــه حام یورسا حالـ
طونوپی حلالسی ، کـدر حلا ـه
اوله صوبان سورکه‌سی، قادن بادنی اول

هر باح ادن ویرلم سوری سک لک کبی،
فلك اورمه اکی داکـ، دربی کوملك کبی
ـره کجر عاردن ارکك کوملك، کبی
آناق بایلـه دکره قالورسن اسلك کبی،
اوله صوقاق سویرکه‌سی قادن بادنی اول

ساکه دوشری نومسودن ات امك استملك
طوبار حریفـه ساکه حکر ر اتو کوتك
کگر سماه له آس اوسه سـه چلك املك
اوتور حاصرله احتامه ر باح صحن یلك
اوله صوباق سورکه‌سی بادن قادنی اول

بولدك بلاکی دکلـه‌مدکث چونکـ تحمم
دوگسون قوآحاسه اوخ مهل اواسون نه حاجتم
گورسون نه حالی وارسـه الکث ساکه منتم
مسکوس کوش فاحـره قیلـ بو نصیحتم
اوله صوفاق سویرگه‌سی فادن قادنق اول

تسم متال آعامـه اسه گلهـالِ تـر
حواحه قادیك اوردیغی یرلرده گلـ بر
اوقومش اول که دو گمیه قلعه‌گ داخی بر
حیـلار قالمه مـلا حام گلـ یتر بتر
اوله صوقاق سویرگه‌سی قادن قادنق اول ٭

باباڭ ویرسدی سنی ولیکن دوالی یه
ساهكن برده طاشیورر ساری بالی یه
بالدیری چیلاق آلوب اوتورتدرمه حالی یه
نه یریری الده میل نه باتالی یه
٥ اوله صوقاق سویرگهسی قادین قادنجق اول

بوالر دیروب ابراشم ایله طرف طربوشه
ایپ طاقمه صاقین اپیسر ادسر سرحوشه
یان جیر قویارمه دسملی اللرڭ بوشه
باشڭ طوتر بر یورلورسن بوشه قوشه
١ اوله صوقاق سو رگهسی بادین قادنجق اول

بیش یاسته تللی یاته کوته بوق دوه
ساکه سوایی کسد سرویم کی سوه سوه
كحه یاریسی گرمه دوبوب دُرْدِ شَتْرَوَه
قوعلر بابا که قومسو قوبو هالڭ گلر اوه
١٥ اوله صوقاق سورگهسی قادن قادنجق اول

باشربه آچیلمه چوروب سنه بدنی
اشه دوشلك اسیری قوجاڭ دردمندیی
رسوای عالم ایلهدن کسدی کندیی
قومشی باباڭڭ اویوب الن دگله پیدیی
٢ اوله صوتاق سویرگهسی قادین قادنجق اول

دستگاه اوگرن ایللرڭ آلدامه آلسه
٢٢ دیسون گورنلر ایشتگی یه یه کمالیه

بر وبرمه صحاب ارسون کوره ده بر کمده
کاه ترکی ابرله تاهی قس ایسله نه کیمه
اوله صوقاق سوپرکه‌سی قادن قادنجق اول

دلك چوجغك باشنه چورك اوتی صارمساق
سوسیلر اوشو سیحه‌سی آلوب سیکه طاق
سوبلر کومر که کوبو بطردن اوله اوراق
کرملك سکك بکا کرك اوبور ایشه ساق
اوله صوقاق سوپرکه‌سی قادن قادنجق اول

دعوت اندوب اوبکه نکوحیاه باقیجی
یوم یورمه اولمه اوسلیه حلقك آقسقجی
اوله اوقورقه اوير آنك طیشه اچجی
آردرمسون سی صقین اول قرباغك ییجی
اوله صوقاق سوپرکه‌سی قادن قادنجق اول

سکدر چیچکلی عمرکه ملی بر تربت
اقرالمریکه باجه کولی گیده کورلك ایت
کاکللریکی باغله صاچی دوکوبیه کیت
آلور سیده بلکه بو کوارده سر نکیت
اوله صوقاق سوپرکه‌سی قادن قادنجق اول

کیرلی گوله گوله قادنم هایده بون ارسن
حانم قادینك اوعلی یورك گوبدرر یارین
طاق المـاسم حواهریکی گنده تلواریت
حمد اولسون اشته سلسله مر یاك یدی قارین
اوله صوقاق سوپرکه‌سی قادین قادنجق اول ۰

بور صوبی دوکنه کمسه یه یوق شمدیدن تری
آلـدر اباکـه عنبر الك ماتی بر کری
کلدی تمـام سـر حریمـه وارسـه برکری
عیری عیدر اولـه بوربوب عمـار بری
اوله صوقاق سویرگهسی قادین قادیق اول　٥

الله یقشمه اولمعلـه تـسر بویله سارهمار
کلدکه تشدکه اشته آقوص اوصلو دور برآر
یلب آله سارده قویدکه آحاسـه آدلوار
طوطی سن اوتور اوده قیار سنی شاه یار
اوله صوقاق سویرگهسی قادس بادیق اول　١٠

ارلـرله اشره سجرهلردن آلش ویـرش
دادکه گاهی یاردم ایدوب سن کورکه اش
اع باعلسون بوردکی سهنکك قارس بارش
بك طور کوچکدن اوده اوتورمقلمه آلش
اوله صوقاق سویرگهسی قادین قادیق اول　١٥

یك تحتهدن کورمـه ابلر تحته بردهدرن
کلمکـده هر کون اشته گوریجی بومن بومن
یاعلق بویامه جوره کیسه حاولی بیرهن
باصدر قو سروی صدوعه دیر جهیر چمن
اوله صوقاق سویرگهسی قادین قادیق اول　٢٠

قاصدر قاصدی درری‌یه ویر آل حامسه
صار سـر دگری پوللی یبی فیسو فسه　٢٢

دل اولمسه غمزی ماه تولوک داغی
کوس ایتدکمی دوکی اولان باش تاجی
اولمه صوفاق سورکسی قادن بادنجق اول

و له ایضا،

(٤٤٠) خوانامه یسند ایدر ار دهان دهر رسم کهر

(Vol IV, pp 50 — 51)

بند ایلسر ایسه بر دمی آغایه صارهم
باعث اودولمه ناشی گوری یارهم
باشلی باشمه بر دمی سر باش اسارهم
سر آشنایه طوارهم صکره وارهم
اون بش یاشنده کندیمه بر اویناش آرهم

سورکک طوبرسم ای بوباش کز تسدهم
بس اب باباله هر گیجه‌ده بن سوشمه‌یم
بر دمی سنده باقلمه مطبخده شیشه‌یم
سر بلدیکمه اوغرامیم هیچ آلتشمه‌یم
اون بش یاشنده کندیمه بر اویناش آره‌یم

بای سورلریمه حوض دیو ویرسون آبوص محب
کیم ایکی اوده تنها اونوردکمی بی سبب
گتدی عربه‌یله قوبو قومسی سیره هب
شعبان اولوب آدادی امان گلمدی رجب
اون بش یاشنده کندیمه بر اویناش آره‌یم

چیقرق متال دیرلایه‌جککه هپ اوران
گیر دستگاهه دوقو برکک پارەجق قران

بوكون آهوينى گردنكده طاق درم درم
زلف وسمالى صالب اوغوشدر دائم صيرم
اسمه هوس بو حيلكه كل قادن قزم
گوروب چياقله دكره اوررسى الله سررم
٥ اوله صوقاق سوپرگه‌سى قادن قادنجق اول

هاى هاى يارى بور دامكده گوللم ر آر
طورب سققه‌يم طراقكه فوس جوعه بو يار
گل طورلهمدن توقه سى واى روالى دار
سك كزه ساكه اسمديكى سود بدكه يسار
١ اوله صوقاق سوپرگه‌سى قادن قادنجق اول

دلك اتلى قپه يالكه لوب گتمه دنكه
ياى ووروب اوله طاش اتسه ممكن دمه
يسارق دگلى آبو حكيلاب امكيسه
صكره سى حرملر اوموارسه كم كمه
١٥ اوله صوقاق سوپرگه‌سى قادن قادنجق اول

دل دولك بانه سوپله‌وب دورمه هيچ بوب
اجيم صعلدى حوربلايه سى معتوهى اوبوت
كيمسه دن املك اوممه داود گوكاكى آووت
آل ايلدن اوربلك اتله كيجه قوت لا يموت
٢ اوله صوقاق سوپرگه‌سى قادن قادنجق اول

واصف شكسته ايلمه‌دن جلّه باعى
٢٢ گوسترمه خلعه گى طونك اورتوب معاعى

درت اوستوى تيمده ور ملمه نالالمه
اسارمسم اويوميوب آوسكى سالمه
انو واردم اوياق اولدم اسمه باق شو بوسطالاه
بوبوبر الكي طومه سى تايع حام حالمه
اون دش ياشنده كديه براوياس آرديم

بن استدكحه بيرامه آلدى سلا فوره
دبر نكا قحمه ساكه بارق آكيلى توره
يارق دكلى گحلكمه بافى شو يلاوره
گيرمردى اوّل آنلاسمم باشم اوبوره
اون دش ياشنده كديه براوياش آرديم

آلمش يارهلمه صاكه حلاق كى سى
صوقافلق اسر آش اويمه گدسى كلّيى
ياعلى بچاوره كى آتوب بى دحى سى
باربى آلوب الاحمه فارالقده روشى
اون دش ياشنده كديه براوياش آرديم

لارمبدر كه اوگرسدم چامشوس يومق
بن بو يمق المه آقوص صاردم يومق
باكه دوشرى ايلك اگيروسده بر قومق
طورسون موصدرهده هله اوركه طراق
اون دش ياشنده كديه براوياش آرديم

يوققه مقربه آچمسى آچيبك بكا
بن بيلم اويلمه حامور ايتى صامسه نقلوا

بارارە، دبرار آ بو حرامزادە در بوران
صابون صاوە سە صعن تحرە قران
اون بش یاشندە کندیمە بر اویناش آرەیم

اکیە بردە دبر سکا قز گوربور قوجان
جعلمی اولمە حاسە گوتورەسی اماحان
قوجامە سن ھی موروبوب اولنگ قوچان
جیقوب صوقاغە نە اکن حاصلی بو حال
اون بش یاشندە کندیمە بر اویناش آرەیم

طربام اولدی کور بومەدن بولاشلرسے
بابام باشنکە جالسون او جمبسر قاسمارسے
اوّل طوبوبوب اوە گان آلسقلرسے
صکرە دورلدوب اوطەدنکی قارشقلرسے
اون اس یاشندە کندیمە بر اویناش آرەیم

دیدی قودەلە گیمدی بتون باریلە قتم
دعواجی گلدی بورسەبە یوق عبری ھیچ ایشم
باسدی قالدی سر برسە ایکی آدتم
جیقمردن اوّل آنو آقر یکری باش دیشم
اون بش یاشندە کندیمە بر اویناش آرەیم

گلسە گوریجی موحەبجق اللی گرەجك
دیر بو رنجیلە آغری بیوك دیشی سیرەجك
یوق یوق یاشمە اگلایشم قرقی گیجك
صرف ایایومە واری یوعی باری شمدیجك
اون بش یاشندە کندیمە بر اویناش آرەیم *

بر ال اولاجق ، ... آل ... وری دواسه
ریض اوکرب ... ده ... طوطی ... توله
قالبوغلرگک اوطدیب ... ...
کیجوب ... ... باغ تیاسدن ، اسباغ وله
اون بش یاشده کدیمه بر اویناش آره‌م

واروب قوجانه آلم اوک ایچه ارکلك قوین
کسمر محافله اسیر ایسه‌گد کل دریم صوین
آتحق ... بی حالت توب
اللر صارسه اوغر اولسون ایدوب اوس
اون بش یاشده کدیمه بر اوباش آره‌م

صابوب عکدن اولدی اوکد ایجی طام طاقر
دبرر کورجه برازی اججم صاقر صابر
قالوبه بویله اولمه‌دن آلتون آدم بادر
احتشام اولیجه ساری کروب بایر الله قدر
اون بش یاشده کدیمه بر اوباش آره‌یم

سودام صارلدی جربی‌ده‌کی یه‌درار بره
باشدم گوشده بردم اوصاشدم گره گره
آلوب قایقده دشمه سر برشه بلره
بر باش چکیلوب ایلتم ایله سوی کورهره
اون بش یاشده کدیمه بر اویباش آره‌م

بن گلستان شیوه‌ده سر ... بو رسم
باعارده برکی سویله‌دن قالمدی سسم

یایور، بر ایکی درلو یسه‌حلت تبا صبا
دعرت اجون بوناعه جیهوب یارس اسدا
اون بش یاشده کدیه بر اویاش آره‌یم

سوق باشه‌سی یاوراتن بوشده یچوق گرن
یا کرولکیه اولمدم سن یوری دورن
٥ حسین اسدر جمالی گوردکجا درد و رن
کدیه وبرور آیده بر چکی دورن
اون بش یاشده کدیه بر اویاش آره‌یم

کدی کسر گوزکیبی اوکور اولان صاول
یاشق فارشمه دردر ایدوب قالدیمی طول
١٠ ایش ایلدیکه ساکه گوروب صاحلریکی بول
توسنو تاپوس آچوب الله اصول اصول
اون بش یاشده کدیه بر اویاش آره‌یم

گور وارده‌یده بسته‌سه بن بر اشه‌یه
اب طاقسوں فلکده گورن مهریاه مهه
١٥ دیسون گورن ادای روش اهه اهه
طور حرام قامتی شایسته یه بهه
اون بش یاشده کدیه بر اویاش آره‌یم

یاروب یوریی اسما حام کا کلی کس
بر آشنایه وارهجغم سن چقرمه سس
٢٠ پلك یوص بیقلی پرپریه ایلمر هوس
درت فاشلی یوصمه شوح جهان تاره دال قس
اون بش یاشده کدیه بر اویاش آره‌یم ٢٢

باس قوربه حقي باطره ويرمدي طاس بام
شرسلك اجون اوسته‌لره وار دوك طاسام
حمام اناسي كيي كاوب كر يواور بوحسام
طاسي طراغي صالله اومور اممه‌دن حدام
اون بش ياسنده كديه بر اوباش آره‌يم

صويه كلوربه صاربحه يارس مريں قربں
اوروب باشيه صالاغي يا دستي بن قرں
ريرا كه حظي بوق او قدر يكك طرطرں
كوش ايتيوبه باس اامگك عيري در دربں
اون بش ياسنده كديه بر اوباش آره‌يم

ادن آلمه بيمش اردن آقيرلر دحي بهلر
ايچ كوبكيسي دارعيں اولوری يا بو قدر
بوحسه بكي ش جيقدی بو قابوں بو اسر
آردندن اتوب آبی قوبويه تكر مكر
اون بش ياشنده كديه بر اوباش آره‌يم

يلدم تكی دگلدر او ابچنده مرلبه
ديدم نو تو نو اوج كر او بر شيلره هله
يوقی بريسی اورتالعی سويره گلده
بن يه طاقوب آرديه بر سورو حرگله
اون بش ياشنده كنديه بر اوبياش آره‌يم

بوگيجه بشده گل آپاشام ديبوب شو بو
دی شهنشيگك آلتنه گلدكده سه هو

گیوب باشنه بول دوبادوب بوطهور قسم
گروب قوجینگ ایچه اوبله قیرق کسم
اون بش یاشنده کندیمه بر اویناش آره‌یم

بلوارمیم طوطیدن آلوب ساقر آلیبی
ایچنه بلیمنه صارسه‌یم صاری شالیی
مابوف بابامک ال ایله صایوب صغالی
ماسدی سژور یار اوبلده صالی صالبی
اون بش یاشنده کندیمه بر اویناش آره‌یم

گتدی برمکی حدمتله بو کوری آیدسه
بیر چیدم اوسنه دوسه لریمه قوس کور آیدسه
اصلی نه تحمه بوتد دوشه کیمی بایدسه
اون دردی اوادی بوگیجه جاسر آی آیدسه
اون بش یاشنده کندیمه بر اویناش آره‌یم

قایو چالدی باقسه‌کرا آبو کیمسه در او
چلك ایی گادی باجی قادین حورا طه‌یی قو
ساگه نه موتلو قز چلنگك دیبور سو بو
قالی صاعلیقلنه دکلمه‌م آرتق اوبو بوبو
اون بش یاشنده کندیمه بر اویناش آره‌یم

بر آقشامنه گچدیکنه هیچ صورمنه صیجاغم
یاندی اریدی عشقی ایلنه سمه‌ده یاغم
گچدیکنه صوغوق صو باشمنه بلم صولم صاغم
عهد ایلدم بو شرطیله که گچمدن جاغم
اون بش یاشنده کندیمه بر اویناش آره‌یم

باقدی ایدردی جانه یرسه . اولمادم الهی چاره سه

محنت عشقی ایلوب دشوار ، آسان ایلدکز آرارق ایسه آن

کیمی لیلی دیدسه کیمی مولا . لعلی ذکر مالی سر معما

کیمسی دوسته آلوب بسته ، هدم کهساری الدسه . . . ه

کیمی املل کی فغان ایتدسه . کیمسی دردی بیان ایدسه

کیمی زنجیره کیردسه سر کی . کی صحرایه دوشدی بر کی

کیمی میخانه‌ده شراب آشام . کمی چون حکرله مستِ مدام

کمی ویرانه‌لرده صاقلاندسه . عشق او دیوانه‌لرده صاقلاندی

کیمی آغلار کیمی کولر سارب . با بو مانم بدر بو شوق و طرب

یا الٰهی بحقّ حصرت قیس ، ترابِ سیاه تربت قیس

یا الٰهی بحقّ مهر و وفا . بحرانیٔ وامق و عذرا

سرشكِ دو چشم چون انسان ، معمار کاری دلِ بالاب

دل حرام الٰهی معمور است ، که بهارش ده کاهی معمور است

[عاشقانک بلاسی حرمتنه ، دلبرانک جفاسی حرمتنه

نی زار ایتدیککک کی شاد ایت ، بیقدیغک عالمی آباد ایت]

بی پروانه یارسه شمع ایلسه . باقدن آتشلسه جمع ایلسه

هر به ایلرسن ایله یا الله ، بکا چکدرمه هجرِ یارله آه

و له ایضاً،

(٤٤٣) محبت کتابندن (Vol IV, pp 315—316)

رفیقم ایدسه سر محور کتبی ، بکا محرم اولسوی یا هر کتبی

عجب ساعرِ پاكِ عذب البیان ، سخندانِ سحر آفرین زمان

ادیب و نطوق و وظائف شناس ، لبیب و حلوق و لطائف سناس

بو عالمده آنجق هدور او در ، نظیرم بم وار ایسه گر او در

مشابه بکا صورت و سیرتی ، هنرده همان آکدرر عزّتی

اوروں بولوکوسنز جسیم الوجود ، جهانده عدیلی عدیم الوجود

جاقرمه بکده طویسون امّا حالی طوطو
سد ایلدکه اول کوره بن ایی نونو
اون نش یاشده کدیه بر اوباس آره‌یم

عوغابی کسسون ایله سه واصفه سؤال
٥ کور ایدی سی باجسه بوجسه سی مال
آکه قالوره دیر انکنگرده قوری توال
ار کادی عیری اوده اوورمه یه احتمال
اون نش یاشده کدیه بر اوباش آره‌یم

عزت ملّا،

(٤٤١) گلشنِ عشقدن (Vol. IV, pp. 312–314)

ای دلراوت بمای گلشنِ عشق ، وی حرارت فزای کلخنِ عشق
١ جمع اداده قدرتنک جاری ، اسه دل اتشه یسار ای باری
یاره بو یاقشی وبرن سَن سِن ، آتشه یاقشی ویرن سن سِن
آتشِ سینه‌دن ویروب صحرا ، سَن سِن اشكِ تری ایدن اجرا
گلِ داغی اندرس ای مولا ، اشكِ آتش مراحلـه اروا
هربه استرس آنی اندرس ، بی محبوب ادوب ده بیلرس
١٥ عاشقک حالی بیلورسِن سَن ، ارلی عشقِ نورِ احمددن
عسقی معشوق و عاشقه اعلیم ، ایلین سَن سِن ای خدای علیم
زار ایدن مبتلالری سَن سِن ، بیمه یا رب دوالری سَن سِن
معنیٔ عشق حسّ ذاتنک در ، آعلادن گولدرن صفاتنک در
گریـهٔ عاشقان جلالنک در ، خـندهٔ دلبران جمالنک در
٢٠ یا رب احوالمز دگرگون در ، دردمز عمرمزدن افزون در
یا الهی سه در بو آتشِ عشق ، آنی فهم ایمیور بلاکشِ عشق
٢٢ گرچه آتشی بشقه بر شی در ، بوجسه جامِ ارلدی که می در

و لها ايضاً

(٤٤٣) محبت كسان‌دن (Vol IV pp 516—519)

قلم كاف و نون اولوب واسطه ظهور ايسدى اتياده هم رابطه
تهى آيسه ايدرى. قسم طرازنده خامه و اقلام
قلم اولمسه معطه مساى وب، دلمردى سرّ و ما يسطرون
او طلمتده نهان در آبِ حيات مدادنده جوشان در اب حيات
دگلدر او آبِ قا لدنى اولور اولمر اسكندرك قسمى
جمالى اگرچه سيه كون در كمالى كوس كى اورون در
جهان گرد گيتى ساندر قلم، گرر دهرى سر داستاندر قلم
اولور رسى برم شهانِ جهان يلر هر لسان اسمر ترجمان
گرر ملكِ عيرى او محسودِ جم، ولى يساى نحى دسارِ عجم
او در حاكمِ حاسم هر دسار، موالى آنكله اندر افتخار
اودر معموك بر ولىّ العمر، دو سق رباننده لا و نعم
دهان كشاد الهمر با كسه، مگر كيم بر اهل معارف كسه
اگر ار قصا آلسه نادان اله، ويرر رعشه‌سى صفحه سه زلزله
رهِ معرفتده ويرر گرچه ساش، اندر دستِ جاهلدن آخر تلاش
مراحنده وار در تلوّن سر آر، اندر بختى كه قصر و كاهى درار
گچوب طلمتِ وصفِ گيسويدن، اندر گاه رنجيده بر مويدن
كمالاتنه هيچ احطمر دهن، نادر آغرسه آنك اهلِ سخن
نتون فاصلانه معاصر در اول، جميعِ مباحثده حاضر در اول
ربان پارسا وصف تأليفه، عقول ايرمز اعداد تصنيفه
بو رتبه كمالاتى مشهور ايكن، جهان آبِ لطفيله معمور ايكن
قورر چشمه‌سارِ مدادِ سياه، اولور قطرهٔ آبه محتاج گاه
قالور تا ايدنجه بر آر نوشِ آب، مداد اچره يا در گلِ پيچ وتاب
او بيچاره آنجق جكر رحمتى، آلور صفحه آغزنده كى نعمتى

او مکان آنا الدوب روفرو ، آعردر، الر الت تمکو
راسر قاردسے کـاه المم اتوب سر هرامب کاه المم
آنی دحی عی الهش یادشاه بکر اتمر ادیسر سر گـاه
باقوب آکا مرات کردوبـه ده آسردم کوکلدن او تحوبـه ده
الدردی ں آه المم اول ده آه ، او ں ں اویم حساکه نی اسساه ٥
آنک مخلصی دحی عزّت ایس . هیولی ادم ں او صورت ایش
قلم کم عزل بعلم و تحرر ایدر همان اول ده عدیله بسطر ادر
بیلمم آنک ی بو رنکین عزل احود ں دی طرح المدم مرتجل

غزل

صور بر طلّ زائل اولدیعی تقرر ادر مرات
لسانِ حالله اول معنی سویـر اسـدر مرات ١٠
تکدّر اتیـر احبابِ صفـا عکسِ مظاهردن
مرادِ اهلِ حالی دائمـا تفرسـر ایـدر مرات
آچوب اتحافِ شیخ ِ گلشنی وش سرِّ وحدتدن
مآلِ کلّ شیء هالکی تفسیر اسـدر مرات
قرین بالك ایدر می خلقتِ اصلیهسن آهیر ١٥
و سرِّ مبهمی اربابـه تعبیر اسـدر مرات
حماقتدر سیهره حسن و قُبح حلقی عزو ایملک
حمال خوب و زشتی صانعه کیم نعییر ایدر مرات
ار قالمر جهانده مهمانک خوب و زشتدن
مسافرخانهٔ دهری به حوش تصویر ادر مرات ٢٠
باقوب دیوانِ حُسنه مطلع اروسه حالی
مثالِ طبع عزّت دَرْ عقب تنظیر ایـدر مرات ٢٢

بره اهلِ دل محرم راز در · توره ده ساوورار ته سرّ راز در
بری تربیت ویلدی اهلِ کمال · ایدوب محرم خاصِ حال و مال
خدا آنلری ایسر دوام ایله · سری حاله ایله دوامِ ایله
کرم ایلدوب دم بدم اهلِ حال · بوده ایدرلر هپی دل و بال
بالوردق اگر اولمسه عالمان · بو مرعای لی ذان و لی آشیان
دوایی ایدرلر عباد و مآب · واور آنی اطعامِ حورد و حواب
بیر سر اوله برده لا و نعم · بیه عالمان در ولیّ النعم

و له ایضاً،

(٤٤٥) هجت کتابندن (Vol IV pp 321–322)

انشمش اسدم معنیٔ ارکه · توجهلمن تکرر ایتش ارکه ده
نصب اولمامش التفا سُنّتی · حوالهمن فالی ایتش سی
بولوك باشلر کی اتسه شال · ایدرمش آنک ایله سترِ کمال
صفالسرلکی فکر ایدوب دو بو · جمالی کوکل ایلدی آرزو
ایدوب بو رباعیمزی نامزیب · آرادم مناسب بریلدِ ادب
ای معنیٔ لی راشِ کرامت اندیش · بو عزّتِ دلریدن اولکم آگاه
دیدارکی اورلر سی کورلر دائم · اولدی شو کتابه گلهلی برقاچ ماه
تصادف ایدوب عرصه طالعنک · بردی اولوب نامهٔ آلتنک
عجب مهل العدب اولوب خامه‌مز · ایرشدی اوروب کویری‌یه نامه‌مز
واروب نامه‌مز شهر شعبان ده · قدوم ایلدی ماهِ عمرانی ده
نه گوردم او اعجوبهٔ روزگار · صالوب شالی باشه تار و مار
اوطوردی گلوب بو حوالرگی · بیلرلر قاشلر کمالر کبی
مباسن سیفِ عدو انتقام · ویرر رستمِ داستاندن پیام
او سیمین طاقم ارناود یشنوی · برده ملالک اثمه‌ده مسقوی
کلام ایلدی شاهدِ مهرسی · آلی گرچه تکدن ایدر چهره‌سی
حبردارِ هر فنّ ایدی طوغریسی · دکل صورت و سرتک اوغریسی

دهانده قالورسه بر پاره آب . لیک کاتب آندن اولور حصه یاب
بر آرزو دخی یوش ایدر دستمال و در استه روزیٔ اهلِ کمال
فالله دَرّهٔ چه خوش گفته است ، که سعدی در این معنی درُسفته است
شهر این ملک شهره عالم است که هرکس هنر بیش روزی کم است

و له ایضاً،

(۴۴۴) صحبت کنارندن (Vol. IV, pp. 319—320)

دنیٰ دائما اطفکر وار اوله هر دستمال زمان خوار اوله
به جاهل بزم کی بر موبدن به در دفتر خوب ز جاروبدن
اگر تربیت استه باسلاق به تالانی اولمق نه باده رسان
بیمارده قالدق دی خوار و زبون ، اولورمیدی دل واقف هر فنون
نیم بن که جانا اوله قدرتم ، بیان اماصل ده درد وقتم
نم شهرتم آلرک نطقی در ، جهانگیر او جانانلرک نطقی در
نی بوعمردن بحثه دردمند ، زمانک اولور تار حوّرسه بند
سبب اولدی حق تعالی سری ، خلاص ایتدگر اول جهادن بری
مدادِ محوله ایدوب سر فرو ، او آب کرامتله ایتدلک وضو
اولوب جبهه‌مز لایق سجده گاه ، پرستشده قیلدی موفّق اله
وضویه محول اولمسه ابتدا ، نه میکده مسّ کلامِ خدا
هنر بروزانه ایدوب اسباب ، دخی اولمادق هیچِ هر کتاب
اولوب جمهور مستعدّ لهب ، یاقردی بزی جاهلانک تعب
دستانده وارمیدی آبِ حیات ، نیچون بولمدق تشنه‌لکدن نجات
دخی طفلِ بوساله ایکن هنور ، یاقردی دل و جانی تاب تموز
جابر جابر ایمش ابدلک التهاب ، گلوب ویرمدی کیمسه بر قطره آب
محوله بوله ایله‌سلک بر فدا ، بره اولمدیلر خضر آب بقا
اگر ایتمسلک انتسابِ کنار ، سردی بره کودکِ بی سوار
اولور العصر مولوی یه نهر ، موالی یه نیدن صغیر و کبیر

ایوق دیدکه وار اولور یوقی عرایت بوده
نام هستی می به درحلِ معمّای عدم
اینسه بر کرّه تلاطم هپ ایدر کوّنینی
غرقهٔ موی فنا جوشش دریای عدم
[مادرِ دهر موالیدی که طورمز طوغرر
در کنار اتمك ایچون در آنی بابای عدم
چرخک اولادینی باشدن چیقارر دایهٔ دهر
ایمسه تربیه صیق صیق آنی لالای عدم
[هر کسک قسمی یوقدن کلیر اما بیلمز
یری وار عالمه من ایلسه سلوای عدم
مژدهٔ نشأت آدمه یوق اولدی گتدی
وحیی وار دیسه نی آدمه اسمای عدم
ایکی کاغددن عبارت نسخِ کون و مکان
بری انشای وجود و بری املای عدم
سلبِ ایجابِ تعیّن ایدرك عالمدن
بر نتیجه ویرر البتّه قضایای عدم
میمِ امکانی محو ایلسه مولا اوّل
بوجسه نی ایمسه ده آخری در لای عدم
شیخنه باق کتمِ عدمدن دیو تقریر ایلر
بلمز امّا که نه در معنای احیای عدم]
صیغمز اول دائرهٔ کون و مکانه بر سلیر
کچمین عرشی به در ملكِ معلّای عدم
یوق یره زاهد اورر دعوای هستیدن دم
یاقه‌سی طوتمش اکن پنجهٔ گیرای عدم

رفاعیلرڭ مرشدی شیخ کُل ، طریقتده هادئ جیرِ سُبُل
فقاهت ایله ایلمش امتزاج ، ولی صورةً لا اُبالی مزاج
اولوب اکی اوچ گیجه حلك مهمان . اوروب کوپریده اولدی آخر روان
گورلمش دکل اویله ذات وصفات ، حقیقتده اعجوبهٔ کائنات
٥ گتوردم آنڭ بر مثیلی فلك نه ممکن گوروب شکلی گولمملك
آنی گوش ایدن اهل عرفان کبی اگر بوقصه‌ده روم ایلی‌ده ایتی
طاشمز هاب میر و پاشاسنه . گدر اول عزیزڭ باشاسنه

عاکف پاشا

(٤٤٦) قصیدهٔ عدمیه (Vol IV, pp 330—331)

جان ویرر آدمه اندیشهٔ صهبای عدم
جوهرِ جانی می عشق جوهرِ مینای عدم
١٠ چشمِ امعان ایله باقدقچه وجود عدمه
صحن جنّت گورینور آدمه صحرای عدم
غلط ایتدم نه روا جنّته تشبیه ایتمك
بتقسه در نعمتِ آسایشِ مأوای عدم
طوتەلم آسوده اولمش نعمِ گوناگون
٥ اویله محتاجِ تناول می در آلای عدم
[کیسه ایجمدی وصفندن آنڭ دُرّ قدر
بللدی بوکه زمان عالی بالای عدم]
وار ایسه آنده در انجق یوغیسه بوقدر یوق
راحت استرسەڭ اگر آنڭله مناّی عدم
٢٠ نه غم و غصّه نه رنگ الم اسه بیم و اُمید
اولسه شایانِ جهان جان ایله جویای عدم

طوغراسی راحت ایدردك كدوب عالم عدمه
ترسه كلسه آنكت ساحهٔ پهنای عدم

چاك چاك ایلر ایدم جامهٔ قبای عمری
اولمسه دلی طراوتهٔ طمعهٔ عدم
بن او بیزارِ وجودم كه دلِ غمزده‌ما
اُنسِ موطن گورسور وحشتِ صحرای عدم
شفقِ صبحِ هما دم نظرمده گویا
موجهٔ بحرِ سیاه شبِ یلدای عدم

اختر مطلعِ آفاقِ فلكدن طوغمز
گوسه‌نك شبی طوغرر لیلهٔ حبلیٔ عدم

نوكا طاقتی گلیر یا نوكا حامی طیانور
مكر امداد ایده هستی ده احرای عدم

و له ایضاً،

(٤٤٧) حمیده‌سی حقنده مرثیه (Vol IV, pp 331—332)

طفلِ داریم اوبوتمم سنی ، آنلر گوزلر دگل گجسه ده ییللر
تلخكام ایلدی فراقك بنی ، چیقاری خاطردن او طاتلی دیللر

قیلیه مر ایكن اویمكه تنك ، شمدی نه حالده در نازك بدنك
آكدقجه گلشنده غنچه دهنك ، یانسون آهم ایله گل اولسون گللر

حاذ رابع، عاكف پاشا، (٤٤٦)

[صانمه صرف و ارادی کلیر هپ اشه باش
اولدی سرّای وجوده کوره صرّافه عدم

زیدِ وارد ایله صلح اولدی عمْرو عائد
بوغسه عالمك اصلی نه بو غوغای عدم

قیس و لیلی‌سی دخی زیدیله عمْرویی گبی زر
دیمه‌دك اولسه‌م اولور اول دخی اسمای عدم

فرقی گویا بو ایکی صورتك عقلیه‌ده هم
برابری حشتِ فنا ذر بری اقصای عدم]

همی نامتله تحریر داری اولوری خام
وار گبی بوسه وجود ابله ایمای عدم

[شیخ افندی سکا دیرمیدی که وارکدن گچ
وارلغك اولسه‌ده سدرهٔ مأوای عدم

خدمت ایت سن آکا وارکله که نا همّت ایدوب
ایله‌سن اول ده سنی عارف معنای عدم]

چکمه دنیالق ایچون غم دلِ نا بودی ده
وار ایکن ما حصلِ رزق عطاسای عدم

هر کسه سارِ بلا کندیسنك وارلغی در
غم و آلامدن آزاده برابای عدم

صرف ایدوب وارلغی عقلك وار ایسه وار یوق اول
راحت استرسه‌ك اگر ایله تمنّای عدم

بر بو غمّت گه هستی‌یه کوچکدن گادك
بوحسه کم ایلر ایدی برلك کهن حای عدم

[طورمسه بولسه فلك ساری بیقلسه گنسه
بر زمان اولسه یسری خیمهٔ بالای عدم

* * * * * * * *

پرتو اسـه لم ال ایلـه نتیجه آغاز
اول غنچهٔ سرمست صباح اولدی اویاسون
آئینهٔ مُل کُل وری کوروب اویاسون

ولـه ایضاً،

(۴۴۹) مستزاد (Vol IV pp . 4—35)

سرتله بو شب گاه اویودم گاه اویاندم ـ هپ اول مهی آکدم
ایلچه ایدوب خواب و خیالی اوالاندم ، یا صبحه طیاندم
تا آغلادم ایچدکچه می سرمِ فراق ـ بی مهرِ ساقی
پیمانه کبی گاه طولوب گاه بوشاندم ، هر رنگه بویاندم
و بردم بو گیجه شمعیله پروانه‌یه حیرت ـ پُر سوزشِ حسرت
یاقوت یاقلوب گاه طوروب گاه دولاندم ، آتشلره یاندم
دردِ المکده چکمکده یوق تاب و توانم ، ای روحِ روانم
دل و یردم ایسه بن سنی انصاف ایدن صاندم ، جاهدن اوصاندم
نقدینهٔ جان الله کروب دهری طولاشدم ، چوق شوخه صاتاشدم
پرتو دلِ بیچاره‌سه بر چاره آرایندم ـ نکث درد قرانیدم

عیشی

(۴۵۰) ساقی نامه‌دن (Vol IV, pp 338—340)

پرم اولدی سراسر لوحِ محفوظ ، بو کیفیتله اولدم مست محفوظ
کوروب بزمِ طبائعده حرارت ، بزودتله رطوبتله یبوست
گلوب کاشانهٔ عرشِ بریسه ، نگاهِ مستله باقدم زمینه
بر آز خدمت ایدوب پیرِ مُغانه ، اوطوردم کرسی اوزره داورانه
کوروب اون ایکی مینای بروجی ، اونوتدم مست اولوب راهِ عروجی
ایدوب سبع سماواتی گذرگاه ، اودم سرمست ایدم اولدم دل آگاه
اولوب کیوانک ایله هم بزمِ اُلفت ، بر آز ایتدم انکله عیش و عشرت

تعبیرلر کلوب جسم سیمینه ـ دوکلدیکی سیاه اسرو جمله
صیرمه صاچلر یاپیلدیکی رمسه طاعلدیکی قوقلادیغم سنبللر
ملکک کیسه‌سی، ربی بوادیکی ، کل ساعتک رنگک رولی صولدیغی
عجبا چوریدی طوپراق اولدیکی او بوی اوقسادیغم او ناموق اللر

پرتو پاشا،

(٤٤٨) شرقی (Vol IV, PP 33—34)

کلشنده بو مجلس رندان دوناسون
گل دوری در الدم تی گلگون طولاسون
بر دوق ایدلم جام جمک آغری صولاسون
اول غنچهٔ سرمست، صباح اولدی اویاسون
آئینهٔ مُل گل یوزیی گورسون اوتانسون

نرگس نکه چشم سیه مستنه حیران
سنبل بکی پرچم سرمستنه حیران
شاخ گلی بر ساغر در دستنه حیران
اول غنچهٔ سرمست صباح اولدی اویاسون
آئینهٔ مُل گل یوزیی کورسون اوتانسون

آشفته ادا پرچمی چیفدقچه دستدن
شورشلرک آه چیقار هر نفسدن
جان بلبلی پرباده گلیر تن قفسدن
اول غنچهٔ سرمست صباح اولدی اویاسون
آئینهٔ مُل گل یوزیی گورسون اوتانسون

اولدق بو گیجه سرسره لی می ایله دمساز
می دردیمه محرم ایدی نی آهمه همراز

... نوع شراب و ... عالم ... طاهری‌دن یالک و ...
احیق مشرب تکرلب طالی دالی اون اوج اون دُرت باشنده ...
اداسندن بوله مجلس شطارت ... کله ... حال ...

گومش ... ساقی ... جام ... عَلَی نُور عَلَی نور عَلَی نُور
کلیجه ... شراب ... رونق جمالی آفتابه
اندوب طاوس وش، ... رنگ ...

حرام ... آناق اووره او آفت ... شراب ... قیامت
قدح نوش ... چشم ناری ... اوچارکی ... ناری

لیلی خانم،

(٤٥٣) غزل (Vol IV pp 345—346)

قیل مجلسی آماده سه دیرلرسه دسونلر
ایچ دلبریله باده سه دیرلرسه دیسونلر
عمر کبی کاکللرینی ... عاشق
شم ایلدی رویاده به دیرلرسه دسونلر
... ایتدی دلی سلسلهٔ زلفنه دلدار
حالا ... سوداده به دیرلرسه دیسونلر
غمنی نو گون ایلرسه احبّا ... تعییب
... چیقار عُقْداده به دیرلرسه دیسونلر
نو قاره بوزیم آق اوله ده روز حراده
شیدی تکا دنیاده به دیرلرسه دیسونلر
ورقی به در عالمه تکیا مدح ایله ذمّک
صاع اولسون احبّاده به دیرلرسه دیسونلر

س شعاس برجس اولوب بن ، نحوى اللدم سرمست و روس
وب سيّاره‌دن مزّيجى سرحوش ، سپهرِ ششمى قيلدم قدح نوش
ب پياسهٔ خورشيدده دستده ، ششر ايلدم سرمِ آلستده
سار زهره‌يى حنياگر ايتدم ، سماء بالتى رقص آور ايتدم
لاردن ايدوب تحصيلِ عرفان ، كهى عالم گهى اولدم سخندان
وب جامِ هلالى خوره دوندم ، بروجِ ثشوسدن نوره دوندم
ه آتشى محساند صاندم ، سرارِ شوخى پيانه صاندم
ليى فيض بابِ سوبه اتندم ، حروشِ مايى راهِ عشوه ايندم
يب برمِ ستحابه مست و حيران ، بدم حاصم اولدسه بيتى باراب
روب مستانه بادهٔ رمى ، سيه مست ايلدم طيبِ منى
ورِ حقّه‌ده اولدم قدح نوش ، اوطوردم آنده بن كون مست و مدهوش
وب نشو و نما در ساقِ گندم ، دروب خطه‌يى گندم ىگدم
وب صروع نطلبِ بادهٔ ناب ، گلوب كيموسه اولدم چوق صفا ياب
علطتده دُردِ باده اولدم ، دمِ رقتده راحِ ساده اولدم
ے كيموسدن حاصل حكرده ، لطيف اولدى دگر صلبِ پدرده
يب بادهٔ نطفه اولوب بن ، و حمر رحم ايتدم برمِ مأمن
شوب ريحان رحمه ساقيا آه ، نه قان يوتدم بلر حكدم ظهور ماه
وب بو غُربته بسه اتسم گركدر ، وطن سمتى طوتوب گتسهم گركدر

واله ايضاً،

(٤٥١) ساقى نامه‌دن (Vol IV, pp. 340–341)

اوله ساقى اديب و صاحب اسرار ، مَلك خو ماه سيما مهر رخسار
اوله طور و اصولِ برمه عارف ، مزاج و مشربِ رندانه واقف
كيميسى صرف ايچر صهباى نسالى * كيميسى جمع ايدر آتشلسه آبى
قر اوغلان قر اوله رىّ يسرده * سر اتى اولميه حسنِ بشرده
انده عرفانى بنده خاصّ و عامّ ، انوسى اولمامق أقو و عاقل

هر دردکه بن صبر ایلدم سوزِ نهانم، لیلی‌یه خطا عادتک اولورسه بنه حاکم
تأثیر ایدر الحق سکا بو آه و فغانم، ظالم بی سوزانده دروغ اولسه بلا او ولار

و لها ایضاً،

(٤٥٥) مخمّس باقی (Vol. IV, pp. 117—118)

بی سرمست و حیران ایلمش اول یار خانم در
طراوت بخش ایدن باغه بو سروِ روانم در
محبّت گلشننده مرغ کوکلر باغبانم در
رخِ عکسیله صحنِ دیده باغ گلستانم در
خیالِ لعلِ مِنْکِ حلّ‌درن خاطر نشانم در

جهانده چشمه ریلان اولوبدر سودیکم باغلر
سنک عشقکله پیدا ایتدیکم هپ سینه‌ده داغلر
دراقکله کورم یاشی دمادم صو کبی چاغلر
کوکل اکلر عمکدن دمبدم روح روان آغلر
بو باغک چشمه ساری هپ بو اشکِ روانم در

ملورکن سار عشقکله بو حالِ پریشانم
نکاهِ مرحمت قیلمزمیسن ای وردِ خندانم
ترحّم ایلسه بر کزه کوروب بو آه و افغانم
تماشای گل و گلشنده آرام ایلمز جانم
سرِ کوینده جانانک عرض آرامِ جانم در

خیالِ عمده یاد ایتدکجه بن اول قدِّ شمشادی
اونوتدردی فسانم قصّهٔ مجنون و فرهادی
او رتبه چکدم افلاکه ایینِ واهِ فریادی
شرارِ نارِ آهمله سپهرک طاس پولادی
دونر هر دم بلا برمسنده جامِ زرنشانم در

جلد رابع، ایلی حام، (٤٥١ ٤٥٤)

ایلی او ىرى روىه ىر آر عرض حلوص ایت
دوش یا ـــه دهاده ىـه درلرسه داسوىلـر

وله ایضاً،

(٤٥٢) غزل (Vol IV, p 316)

ایچ باده‌یی گلشـــده به دیرلرسه دیسوىلر
عالمده ىس ایلـ ده به دیرلرسه دیسوىلر
شىم مى صاىر سیلـ سرشکم او حىاحو
گل گبی ایدر حـده به دیرلرسه دیسوىلر
عاشق قولکم صادقکم ىـــده‌کم ای شوح
تا حشره قدر ىىده به دیرلرسه دیسوىلر
گیر قویمه یانکـده آگر وارسه‌ده اعیار
ىسه به در اوف ىسده به دیرلرسه دیسوىلر
ایلی او قمر طلعت ایله دوق و صفا ایـت
عالمده ىس ایلـ ده به دیرلرسه دیسوىلر

وله ایضاً،

(٤٥٤) شرقی (Vol IV, p 317)

ىىم آچدرمه صاقى آعزى دوکار . ظالم ىى سوىلتمه دروىـده ىه‌لر وار
ىیم اىدکلرگى ايلمـه انکـار . ظالم ىى سوىلتمه دروىمده ىه‌لر وار

نکته یورك یاره‌لرم ایتلر اوکلمز ؛ میدان محنده بو هجران اویودلـر
فى سکا چوقسه نکا دلرى ىولمز ؛ ظالم ىى سویلتمه دروىمده ىه‌لر وار

ىد چهـره رقیبى عجب آدمى صانورسن
ىر گون اولور آندن دخى اى شوح اوصانورسن
ایتدکلرگـه ىـــادم اولورسین اوتانورسىـ
ظالم ىىـ سوىلتـــه دروىـده ىـــه‌لـر وار

مست اولدی نوش بزم خرابات باده‌دن
لاله پیاله زال فلک باده در بو شب
شام اولقه سیاه شوقی چراغ اولدی باده‌دن
کم رتبه دوشی فروغ شهاب در بو شب
آئینهٔ جمالِ مهر صحتِ پسرده در
طالب دیدارِ یاشی شتاب در بو شب
حکمت بو انسنی شوقی دلفروزیله
روشن چراغ مجلس احباب در بو شب

وله ایضاً

(٤٥٨) غزل (Vol IV pp 356-357)

گلگون شرابِ جام صفا تیزِ آب در ، تشنه‌لی تیزِ آب دگل تیزِ آب در
عُشّاقی آبِ تیغه دل تشنه ایلیان ، شورِ غمکله سینه ده‌کی التهاب در
بزمِ امیده نشئهٔ عالمده دم بدم ، هرکس بر خیال ایله مستِ شراب در
ماهه قصوری عفو ایله‌لی فیضِ مستعار ، معیارِ تربیت نظر آفتاب در
اولمه قصورِ اهلِ هنرده غلط بوس ، زیرا غلط مصحّحِ اهلِ حساب در
یك لحظه به قمایی بر دمده محو ایدر ، بحرِ حوادث اوزره فلك کم حباب در
چشم گوردی عالمی بر گلستان اودم ، عمرك بهار موسمی عهد شباب در
حکمت شناس کثرت بحث معارفه
بحرِ جلیس گوشهٔ وحدت کتابدر

کتور هر دم حالِ خاطره اول جسمِ فانی
سرشککِ وار اگکن باد ایتمه الی بحرِ عمانی
سنک سایه‌گه پیدا ایدنگم درهب مگرقانی
یاشم دریادر ای ساقی اجیـن شاخ مرجانی
خیـالِ خطـِّ الاـ مهـالِ ارغوام در

و لها ایضا،

(٤٥٦) مستزاد (Vol II, pp 12-19)

دنیایی طوتسه زر ـیله اولاده بیـهوب آه بار اولمدی آگاه
حالِ دلِ زاره یـه رحم ایدی اول شاه یـاسـدم ، یوکـه بالله
کتا کُلاری سودایی بی ایلدی محبوب جیقی ایدوب اسوب
دوشدی نکدن دشتا یـه بو دلِ گمراه ، امـداد ایـن الله
یار آغلیورم ساد اگکـاه سه حاسا ، سن طویدک اما
بوق راهِ محبتـده نکتا هیچ دـدد خواه بـه یـار و یـه همراه
ایتسم او مهی کلهٔ احزانـه دعوت ، ایلـسردی اجابت
بر اولمیه‌حق یرده بی آحساملدی اول ماه ، صُبح اولـمه انواه
لیلی‌یی هلاك ایلدی بر گوزلری آهو ، بر زلفی سن بو
اکلیجه نکتا شدی هاب آه سحرگاه ، تا صبحه قـدر واه

عارف حکمت،

(٤٥٧) غزل (Vol IV, pp 55-356)

گلشن که فیضِ نور ایله سیراب در بو شب
هـر غنچه سـر کاسهٔ مهتاب در بو شب
بیـدار ایدرمی بانگـز بیـارم سینـه دم
بختِ سیاه روز گراب خواب در بو شب

وحدت بادسنه عاشقی شتابان لازم

جان و کوکلمه مناجات و عبادت لازم

نشئهٔ شوق الست آباسنه طاپوق دیلرم

آکلسه وار حالمه غیری نه باپرش دیلرم

ای شاشی احمق خوفِ الهی داغلر

صورتم کرچه کولر دل وکوزم قان آغلار

ایلدر عصیانمه کوکلمده ندامت غلبه

ایله یم نور بولهم یأس المسه عفو طلبه

ده دیدم توبه‌لر اولسون بوده فعلی تکرار در

نم عذرم کیمیدن آنکی قابل بلدیر در

نورِ رحمت سنه کوادرمیسه روسیاهم

تکرینک معفرتنده بوکی کنهم

لی نهایه کرمی عالمه شاملی دکل

بوفسه عالمده قولی عالمه داخلی دکل

قولنک صعفنه بست چوغسه نقصانی

نا آنک قهرینه عالمی دکل احسانی

سنه یه اولدسه سن عمرِ طبیعی قولنک

هم او در عالمِ معنیده شفیعی قولنک

سی عفو ایلکه فضل الهیسی یتر

صانمه حاشا کرم نامتناهیسی یتر

و له ایضاً،

(٤٦٠) اشک ایله تلکی حکایه‌سی (Vol V, pp 36—38)

چیقدی بر باغک ایچدن بوله بر یاشلو حمار

نقل ایچون بلکه یوکلمش ایدی روی نگار

(جلد ثانیده مندرج اولان اشعار)

شناسی،

(۲۵۹) مناجات (Vol. 2, pp. 55--56)

حق تعالی عظمت عالمک پادشهی
لامکان در اوله‌مز دولتک تختکهی
خاص در ذات الهیّنه ملک ازلی
بیحدود آنده اولان کوکب لم یزلی
امر حکمی در ایلیه کوکبک میلادی ۵
طوغدی بوش حمله ید قدرتک ایجادی
عزّت و شأن تقدّس فلک حمله ملک
آکیلور سجده ایدر پیش جلالنده فلک
امری اوزره ییر ایلر گیجه و کوندز حرکت
دکیشور تازه‌لنور موسم فصل و برکت ۱
پرتو رحمتک لمعه‌سیدر ایله کونش
تاب خشمندن آلور آتش جهنّم آتش
شرر هیبت علویه‌سیدر ییلدزلر
آنلرک شعله‌سی کوکک قبّه‌سی یالدزلر
کیمی ثابت کیمی سیّار مقدّر تقدیر ۱۵
تکرسک وارلغه هر بری برهان منیر
وارلغی بیله‌سه حاجت کرهٔ عالم ایله
یتر اثباته خلق ایلدیکی ذرّه بیله
کوره‌مز ذاتی مخلوقک عاجز نظری
حسّ ایدر نوری امّا که بصیرت بصری ۲

اوچوب باغى كبى سوق و صفا جوى ايچ
صو ايچوب م عمدن عمرى صفا وى آنده
آنده ساكن دلسلرده او لطافت دمده
هله بر كره افكك دوم هكك اما كسه
اقلسجه اشلك آيينه آنده اولدى
بورى عكسى سرورك آغرى صوبى لب آندى
(اسلك)
واقعا كورمەدەيم دلبر و ارلت بر ساس
(تاكى)
چاشرك بر آلى گلسون سره اولسون اوباش
وراده كل دده فرياد ابدرك طاشدى حمار
فيودن عكسى صداسى اشدوب شاشدى حمار
(تلكى)
گوردكرمى سرى شمدى اديورلر دعوت
بو ضيافتده عجب يوقمى تكا بر حذمت
بوده فالسون وكگر تلك اكر سر آساغى
آرقه‌كردن گلرم اولمسه طوله اوشاغى
اشلك آتدى بوكى براره كمدى قيوب
تلكى ميراث يدى تا آكا رحمت اوقوسه

وله ايضاً،

(٤٦١) عرض محمت (Vol V pp 38-39)

اتى بوق بر گورلى سودى گمدى گوگلر
قيصقانور كمدى گورمدن بيه كمدى گوگلر
سەسده ياقسور اولى مهلر كيم گوسا
بر فداى اوره ايكى قار طوبى اولمش بدا

دیرکن آچ قاریسه بر بلکی گوریجه کالدی
بوله بر پاره‌اوروم حجرلی ننرس دلدی
اوه‌کی چه‌بی آلدی و یاسدیغ بر آر
صکره لیکن آرادن قالمدی نتون از و یار
(لکی)

۵ گلسه‌مز اولمزمی ... ایم آرسلانم
سا ...دن یاسه‌یم ... حرام
دائم اولسون کچمک سابه لطف و کرب
دل بر یاد دیکی زارده مبارک ...
نکرر اول حوش ...لو قوروغی ... ...که

۱۰ قوقارم ...ه اورمرسه ایسدم ...
الدر عرفانی ایسا او ...کو کورلر
استور آغرسه موروب و معنی بورلر
اتدک افراط سابقدن آگردی دیرکن
صاکه قاریور قاپوغی کوردی ناحود یاره دیکن
(لکی)

۱۵ خامه اسلدی کتدی و فرحالت ...
سر سکوت ایسه‌گر اما بسه وار اسمه ...
چونکه بلبل ایشدوب نعمه‌گری سرتت ایدر
چاغرر بلکه گایر دگلهبه حرب و کدر
تلکی بوله بحه دللر دوکه‌رك دوق اتدی

۲۰ اشکی بر قیونک باشه‌دك سوق اتدی
(بلکی)
بوراده بر گورل آخور الله یلك وار در

۲۲ به ایلیه‌م یوکله گرلمر قنوسی یلك طار دیر

و له ایضًا،

(٤٦٣) بر مصوّرك روحنه سه مطابق در (Vol V, p 39)

سرادر کوکلمه ایسهم خیالِ صورتک ارقام

نه کم لوحه‌یه روی مالت تصور ایدر رسّام

عجب نور جمالکدی باخود حسن منصالکدی

دلِ اهلِ تماشایه ایدن فکر مُنیر الهام

و له ایضًا،

(٤٦٤) قطعه (Vol V, p 10)

گورن صاحبک آراسته نورک پارلدیسی ٥

صانور که قرا بلودک ایچنده کون طوغمش

یاکن قان الله اش احره فالدیغم گوروب ال

دیمز می کیم بربری صو قیری صوبه بوغمش

و له ایضًا،

(٤٦٥) رباعی (Vol V p 10)

ریبتِ روضهٔ جنّت اسه حق عزّ وجل

صوءِ قلبکی کیم حاکه قودی دستِ اجل

نه اجل بگرر او ریحه کیم اسوب با عجل

قوبارر غنچه‌یی مخلدن ایدر وصفِ وحل ١

و له ایضًا،

(٤٦٦) بیت (Vol V, p 10)

وارلغم خالقمک وارلغنه شاهد در، غیری برهانِ قوی وارایسه ده رائد

و له ایضًا،

(٤٦٧) پارسده نظم اولندی (Vol V, p 10)

١٤ نه غم اوجوب وطمدن بعید دوشدم سه، یایار غریب قوشک آشیانی ،

کاهی حسرت اکن اول سینه‌ده سینه‌م یاووتور
سانا کوکلـده اولان دردی صحّت طاووتور
یانه‌مدن بله یارك دراو بوی و بوس آنده
صارمیشو واری صارلسه‌م اکیلر اول آنـده
جاندن الفت ایتـه‌لو اوله جوان دلبر ایله
اسمم عیریسی حور و ملت اولسه بیلـه
مست اولوب بنی سهولـه او کورلر باقلیر
برلیـه بورسـه کور بـاسم اما آنلـار
باغرم ابرمزی سودالکه او یاعیدی کورلر
نی امرسدور آغرـده‌کی طاقاو بورلر
کندی جسـدن اوتانمش ده براره‌مش باغی
یورن اورتوب قانه‌مش صاچلری باشدن آشاغی
اوعرادم زلفی حالنـه قـرا سودا‌سـه
بوله شعون دحی دوشکوبی ادی لیلاسـه
جان چکشمکدن ایسه جانی ویرسه‌م باری
جان فدا المه بر ایسی سوخـه یارـه
بن شهید اوله‌دن عشقیلـه مرارم قاره‌م
طاشی گورلرسکـ قالو باشیلـه یـارده‌یم

ولـه ایضاً،

(٤٦٣) تناسخ ‌حکایتی (١١ ١٠ ٧ ٢٥٤)

یا بیه بـر فیلسوف با مشهور، کندیسی زعم ایدردـه بناغور اعتقـادـه تنـاسخِ ارواح اعتمـادـه مقیّم اشـاه دیدی کیم قوبروغی دیکس حیوان، بولور الـتّه صورت انسان دکلیوب بر سحور اول اوکوری آغریه طقدی اوت کی بو سوری بصلـ ایتم و مدهـبه امسان، بس اولورکی عوبه و برهان

هر جملهٔ وجودده مبسوط بر وجود
هر قطعهٔ شهودده مشهود بر جهان
هر بر وجود مصدر اولور بر وجود ایچون
هر بر جهان هزار جهاندن ویرر نشان
٥ هر ذرّه‌ده طریقهٔ مخصوصه اوزره فیض
هر جسمده طبیعت مخصوصه اوزره جان
هم عالمك سبب و نوازمی مختلف
هر بر زمینده بشقه حساب اوزره در زمان
پیوسته در سواحل گرداب حیرتده
۱ بر بحر در که حاصلی بو بحر بیکران

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ ٱلْعُقُولُ
سُبْحَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ يَعْجِزُ ٱلْفُحُولُ

بر ذرّه در که ذرّهٔ نامتناهی خاك ∗ بر ذرّه خارجنده اگر آندن افلاك
لُبّی هپسی نار الله بر گوی آتشین ∗ قشری بخاریٔ نم و مهر ایله چاکچاك
۱ بشقه قشری مجمعه اول لُبِّ آتشك ∗ شول قدّه در که فرش اوله آدم برگِ تاك
بو قشر در که جملهٔ حیوانه روز و شب ∗ احضارِ رزق و توشه ایچون ایلر انهماك
کافی نفس ایلیجك اژدرِ زمین ∗ کوهِ شرر فشانلر ایدر ارضی لرزه‌ناك
اول ذرّهٔ حقیره‌یی فانوس شمع وار ∗ اوراش محیط توده توده نسیمِ پاك
کیم روز و شب او سفرهٔ عالم شمولدن ∗ هر نفس رزقن آلمق بَرِ وَجْهِ اشتراك
۲ بو نقطه در یمین و شمالی بیان ایدن ∗ ایلر جهاته عقل بو مرکزدن انسلاك
ذرّات کون بونده بولور نشوهٔ حیات ∗ افرادِ خلق بونده چکر جُرعهٔ هلاك
خُشْبیهٔ فراشِ اماندر نفوس هپ ∗ بر طوب شعله‌ناکده بی قید و همّ و ناك

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ ٱلْعُقُولُ
سُبْحَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ تَعْجِزُ ٱلْفُحُولُ

۳ دندان شیره لقمه اولور آهوانِ زار ∗ بر گوسفندی طعمه قیلر گرگِ جانشکار

ضیا پاشا

(٤٦٨) ترجیع بند (Vol. V, pp. 87–91)

و کارگاهِ صُنعِ عجب درسخانه در هر شیئی بر کتابِ آلٰهِ نشانه در
گردون بر آسیابِ فلاکت مدار در گویا ایچنده آدمِ آواره دانه در
آبادِ دیو مجاورین التقام ایسه‌در گیتی رباطِ دهر عجب آشیانه در
تحقیق اولنسه نفسِ عاملِ کائنات . یا خواب و یا خیال و یا خود بر فسانه در
تغیّر اولور امورِ جهان بر بهانه صیفک شتاده ملّی بهارک ترانه در
کسبِ یقینه آدم ایچون یوقدر احتمال هر اعتماد عقل گوره ائتلافه در
ارباب بدر و کشمکش درده احتیاج ارباب احتیاجی که بر آبدانه در
وقتدر سنه بو قسمهٔ دیرورده قاعده ذراتِ جمله بر دهانه بهانه در
حلِّ مرادِ حکمِ ازل ولدده وجود . ظاهرده کی صواب و خطا هپ بهانه در
بر فاعلک مآثریدر جمله حادثات . نه اقتضای چرخ و نه حکم زمانه در

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ
سُبْحَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ تَعْجَزُ الْفُحُولُ

اجرامِ بی‌نهایه الٰه نشر در آسمان
ثبت اولنمه درّه دکلدر بو خاکدان
بیک شمس تابدار و هزاران مه منیر
بر بیک ثوابت و نجه سیارهٔ عیان
هر شمس ایدر توابع مخصوصه‌سیله سیر
هر تابعه توابع اخری ایدر قران
هر شمس ایدر لواحقنه نشرِ فیضِ خاص
هر لاحقک طبیعتی امثاله بی‌بهان
هر جمله مرکزنده ایدر سیر بی وقوف
هر قطعه محورنده بولور فیضِ جاودان

یکدیکره نه رتبه مخالفسه شخص و عقل
عالمده اولقدر مختلف اعتقاد
حکمت بودر که آخره خصم اولور بیلوب
هر قوم کندی مسلکنی صانور سداد
امّا بو اختلاف ایله مقصودی جمله‌نك
بر خالقه خلوص ایله ایتمکدر انقیاد
سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ ٱلْعُقُول
سُبْحَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ يَعْجِزُ ٱلْفُحُول

گللر گورر معامله بحر عُمْر عندلیب
بیمارِ احتضارده اُشرت دیلر طبیب
مانند لاشه نعش توانگر ذلیل و خوار
کرکس مال وارث و غسّالِ نا شکیب
بالینِ بستره خواجهٔ شهر ایلر اتّکا
خاك مذلّت اوزره یاتور آه بر غریب
پرتو فروزِ بزمِ طرب شمعِ حسن زیب
پروانهٔ شکسته پَر افتادهٔ لهیب
بوم و بصل چو نرگس و لاله گشاده لب
محبوسِ کُنْجِ محفظهٔ تنگناده طیب
بستر نوار عمر و صفا احمقِ خسیس
گُلْخن نشینِ ذلّ و هوان عاقلِ حسیب
گه دولتِ جهاندن ایدر جهل بهره یاب
گه لقمهٔ عشادن ایدر عقل بی نصیب
مقبولِ بزمِ صحبت اولور مُفْسِدِ لئیم
مهجورِ طبعِ عالَم اولور ناصحِ مصیب

بی جُرْم ایکن غدای عقاب اولور مگس . معصوم ایکن کبوتری شاهین ایدر شکار
عاجز ایکن عقابه گرفتار اولور مگس ، عولك ضعیفی قوت ایدنور بی وسیله مار
بی جنبه ماکیان شجه‌یی حاك ایدر زغن بی سابقه دوباره ایدر موشی موشخوار
گُنجشكك زاری باشهٔ پرّان هلاك ایدر ایلر تذروی بچهٔ عذرسه مار خوار
٥ مارِ زمینه لقمه اولور مرغ تیز پر ، مرغ هوایه طعمه اولور ماهیٔ بحار
غوّاصی حرصِ گوهر ایدر لقمهٔ نهنگ ، کبکی امیدِ دانه ایدر بازیه شکار
دُرْدانهٔ دُروی ایچون چاك اولور صدف ، آواره‌در قدم ایدن اهلِ نزار
بید سترگ هلاکه خایه اولور سمت ، قتلِ سورِ زاره اولور نوری مدار
غالب زبونی قاعده در ایلمك تلف ، پرده هوادهٔ پرده جاری نوکر و دار

١ سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُول
سُبْحَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ تَعْجِزُ الْفُحُول

گه آفتاب و گاهی کواکب گهی جماد
اولدی الٰهِ معتقدِ زمرهٔ عباد
گه عجل و گاه آتش و یزدان و اهرمن
١ گه نور و ظلمت اولدی قضایای اعتقاد
عقل و جمال و عشق اله اولدی بر زمان
ثَنْارله طوالدی سر بچه بیل حملهٔ بلاد
انجام ایردی نوبتِ توحیدِ ذاتِ حق
گلدی ظهوره نوبتده بیك فتنه بیك فساد
١ گه عین و گاه غیر صانوب خلق و خالقی
گه جمعه گاه فرقه عقول ایتدی اعتماد
اولدی هزار ذات دینوب که صفاته عین
بر اصلده گهی بچه اصل ایتدی اتحاد
هر شخص نفس عنصریه نسبت ایلیوب
عقلنجه بر الٰهِ مشخّص ایدر مراد

نادانی کامرور ایدر طالع بد
اهلِ کمالی سائل ایدر نعمت وارکن
سُبحانَ مَنْ تَحَیَّرَ فی صُنْعِهِ العُقُول
سُبحانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ تَعْجِزُ الفُحُول

٥ دوشدی خدا نعیمِ صفادن ابو البشر اولدی حامله تحریکه گردن بر
یعقوبی قیلدی فرقت فرزند اشکبار ، اولدی حسابِ یوسفه چاه بلا مقر
ایوبی علتِ بدن ایکلدی زار زار ، منشاره ایلدی ذکریا ندای سر
یاسی کسلدی عدریله یحیای مُرسَلک ، دوشدی هزار محنته عیسیٔ بی پدر
طائفده اهلی ایله دویوب اولدی هم شکست یومِ اُحُدده دُرّهٔ باب سامر
١٠ طاس ناعلادی جماعه ایله نطقِ پاکنه دنیایه رحمت اولمدی سید البشر
تأثیرِ سمله اولدی صدیق ارتحال اولدی شهیدِ تیغ جفا عاقبت عمر
اتمام ایردی جامعِ قرآن شهادته ، آخر جنابِ حیدره ده ایتدی تیغ اثر
مسموماً ایتدی ذاتِ حسن عزمِ انتقال ، مظلوماً اولدی شاهِ شهیدان بُریده سر
هر کیمه عنِ عالمه ایسه قرب حضرته ، اول دکلو آنه درد و بلادر فروتر

١٥ سُبحانَ مَنْ تَحَیَّرَ فی صُنْعِهِ العُقُول
سُبحانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ تَقْهَرُ الفُحُول

کیمدر بو جوهری خاص قیلان نوعِ آدمه ، کیمدر بو نوعی اشرف ایدن جمله عالمه
شیطان و نفسی کیم ایدن آلت شرور ، کیمدر قویان زبونِ هوایی جهنمه
منصوری کیم دوشوردی انا الحق دیارینه ، کیم ویردی حکم قتلنی ایچون شرع اکرمه
١ کیمدر شرابی حرمت ایله تلحکام ایدن ، اعمالِ جام و بادهٔ کیم اوگردن جمه
کیمدر یهودی منکرِ اعجازِ حق ایدن ، کیمدر مسیحی نج قیلان ذات مریمه
کیمدر ویرن جسارتِ شرّ و فصاحتی ، سبابه حضرتیه نمره ابنِ مُلجَمه
کیمدر نصیرِ طوسی هلاکویه سوق ایدن ، مستعصمی کیم ایتدی قرین ابن علقمه
کیمدر ویرن علیهٔ تداوی‌یه احتیاج ، کیمدر قویان مزیت اصلاحی مرهمه
٢٠ زنبوری کیمدر ایلدی تحصیلِ هندسه ، بلبلره کیم ایلدی تعلیم زمزمه

کاهی ایدر جُهَلاً شاعرِ بلیغ
گاهی ایدر حُکَما فاضلِ ادیب
بر عاجزک معیشتی نقصان یدسر اولور
بر طالبک اموری ایدر کسب فرّ و زیب
سُبْحانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُولُ
سُبْحانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ يَعْجِزُ الْفُحُولُ

یا رب نه‌در بو دهرده هر مرد ذو فنون
اولمش بلای عقل ایله آرامدن مصون
یا رب نیچون بو عرصه‌ده هر مجدی عارفک
مقدارِ وصله کوره دردی اولور فزون
هر قسمی سویه عطفِ نگاه ایسه‌لی مصور
هر قسمی شیئه صرف خیال ایلسه عقلی دون
ممکنمیدر حقیقت اشیایه ورود و درک
مادام عقله دهرِ تبدل ایکی بلون
کیفیت بصیرت اولورسه بو قدر ایله
حیثیتِ حوادث و کیفیت شئون
گویا که بو محبت و غم آرکلوب اولور
دهرده محکّم جُهَلاً ایله تعری حون
بلممکه مقتضای نظامِ جهان ایمیدر
دائم جهالتده حاصل اولور مسعدت بوون
جاری جهان جهان اوله‌ایدر بو قاعده
بر احمق دنیسه اولور اهل دل زبون
نادان قرارِ عزّ و سعادتده سرفراز
دانا حضیضِ عجز و مذلتده سرنگون

٥

١٠

١٥

٢٠

٢٤

مشرب اولور سرابه اکوب جرعهٔ زلور
مذهب اولور حقوق عبادی کورر ملال
بر عاقل مسلّم الاطواره شرم اولور
متوار و طوریله اطوار اعتباره آل
سیراب ایدکلو وضع عربی ایلدر ظهور
کیم هر بری حقوقه اولور شبهه دال
وا شبهه در سیاسته افعالی هر کسک
کیمسه امورسه ایلمسر بست حلال
عهد حقوقی باطل و حقی بیان ایچون
بودر حوادثه حیف که میدان اعتدال،

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُول
سُبْحَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ يَعْجَزُ الْفُحُول

الر صباح ساکی و لیلی نهار ایلدر، صبحی قیلر شتا و حرارتی بهار ایلدر
برع حیات حقّ ایدر اموانه جان ویرر، الر عماری آدم و حسی عمار ایلدر
حسم حلیله باری ایدر نور قدرتی، نوری کلام حکمتی هر رنگ بار ایلدر
لیلیٔ حسنی چشمهٔ شیرین گوستروب، فرهادی درد عشقیله مجنون زار ایلدر
دملرجه بر طمعله قیلر قلبی بی حضور، ملرجه بر امله دلی بیقرار ایلدر
بر ملکی بر حریص ستمکار ایچون ییقر، بر قومی بر منافق ایله تار مار ایلدر
بر جنسی عزّ و نازیله صد بال ساليوب، انجام کار پنجهٔ مرگه شکار ایلدر
یوز بیلده بر وجودی قیلوب کنج معرفت، آخر بر ین بسیم خاک مزار ایلدر
عارف اودر که معترف عجز اولوب صیا، بو حادثات جاریه‌دن اعتبار ایلدر
ملکنده حق تصرّف ایدر کیف ما یشاء، استرسه گوکی یوق ایدر استرسه وار ایلدر

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُول
سُبْحَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ يَعْجَزُ الْفُحُول (فی محرّم ١٢٧٦)

کیمدر بو کارگاهه حکم ایدن خدا کیمدر ویرن تصوّر تأسیس آدمه

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُول
سُبْحَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ تَعْجَزُ الْفُحُول

ایتمش کیمیسی راحت اقبال ایچون ندا ، اولمش کیمی بلیّه ادباره مبتلا
اولمش کیمی توانگر دوران ایکن دلیل ، اولمش کیمیسی دولتی سرمایهٔ عنا
طوغلر کیمیسی وارث و حادث ایچون ندد ، ایلر کیمیسی ثروت ایچون عمرینی هبا
دوشمش کیمی تجسّس کبریت احمره ، اولمش کیمیسی موجب افلاس کیمیا
ایتمش کیمی حرص قتال آرزوی شان ، قیلمش طمع کیمیسی خانمانی وغا
اولمش کیمی سحر افسون چشم یار ، اولمش کیمی مفسد کیسه‌ی دلربا
ایتمش هوای لاله کیمی داغدار غم ، اولمش کیمیسی درد گل و یاسمن مبتلا
تفریق ایچون کیمیسی اوتور رقیبه قسون ، اسیر ایچون کیمیسی بازار نسیمه صبا
اولمش کیمی صفا ایله رند پیاله کش ، اولمش کیمیسی حرص ایله استاده ربا
ایتمش خلاصه بر امل خاص بی لزوم ، هر شخص سرّی ویلی اسارتله مبتلا

سُبْحَانَ مَنْ تَحَيَّرَ فِي صُنْعِهِ الْعُقُول
سُبْحَانَ مَنْ بِقُدْرَتِهِ تَعْجَزُ الْفُحُول

مظلومه ظالم ایلر ایکن ظلم و غدر و آل
کارنده آثم اولدیغی ایلمز خیال
اموال خلقی سارق آلور سارقم دیمز
قاتل وبال قتله دخی ویرمز احتمال
بر وجه حق بیان ایدر البتّه بعلمه
هر قعیسدن ایلر ایسک ایروجه سؤال
بر مملکتده صلب اولنور قاطع طریق
بر یرده موجب شرف و فخر اولور بو حال
بر بلده ده محاسن ربان عیب اولور بده
بر شهرده بو حالت اولور باعث جمال

است تاریخ سلف لازم ایسه بحث ایمک
سطحِ عالمده بیک معرکه گیدیکه کزرکن
ولی دنیر مقتاً بیرده بیر گوکده ملك
حق بو کیم گوردی آثار الهی دوره فلك
بوله بر فتح و ظفر بوله شکوه و اجلال

بر گوکه گوکده بیره ایلدی دهشتله نگاه
حیرتدن آرادی هر بری بیر جای پناه
ایلدی سکانِ سماوات و زمین ناله و آه
بیره صالدی ملکه نعرهٔ حیّاك الله
رعشه ویردی کره یه غلغلهٔ یا متعال

اهل دقّت ایله جمله تواریخه نظر
مطلعِ سرقدن اقصای اقالیمه قدر
گرچه گلدی نیجه صاحب حشم و فتح و ظفر
کیمسه‌لر اولمدی بو فتحِ مبینه مظهر
نه سکندر نه هلاکو نه سرار و آمثال

* * ١ ٢ . ٣ *

موج اوروپا قلدیه ترجمهٔ مطّرِ علی
اوروپا اولدی دل آشفتهٔ حسنِ رنی
چونکه بر خدمت ایدیک دولتمه ملّری
گردی آلدی گرو همّتِ سعی و قلی
حلقه گلمش ایکن داعیهٔ استقلال

دولتی خشن اداره ایسه مقصود و مراد
• آکّا یك مانع ایمش کثرتِ امصار و بلاد

وله ايضا

(٤٦٢) ترکی (Vol. V, pp. 11 …)

اسلام اولور کواتش کیدر تندی ورادن
عرب عرب دوال يالار جوان دردن
یات کورسه‌یں اورکسون سنی برادن
کیر سوری‌ه قورب فاسون کل دوروجم
صکره ياردن آیرلیرسین آه یاوریجم ٥

چونکه مولام قول الدی سکا اوری
ناصد اعک برلره سورسه‌م ورم کوری
اویه اغیارک مدسه دکل سوری
کیر سوری‌ه قورب فاسون کل دوروجم
صکره ياردن آیرلیرسین آه یاوریجم ١٠

طاعاری دیوان ور دسے اغیار چیلر
اوجی بولله دوران بورمش باره کچلر
وبار سرکث مولسن ساده اچیلر
کیر سوری‌یه قورب قاسون کل دوروجم
صکره ياردن آیرلیرسین آه یاوریجم ١٥

وله ايضاً

(٤٧٠) ظفرنامه‌دن (Vol. V, pp. 90–111)

حبّذا امر همایون بدیع الاحوال
بعدا فتح بشارت عَلَم دریح وال
دیسه عقی‌ده سرا غبطه ایله رسم زال
بارك الله زهی کوکبهٔ عال العال ٢٠
اولمش الله مجیب نصرت و فیض و اقبال.

سنرسه کور ار مسر کلك هنر خامه نك
بور معنی اوررده داولابور هامه بنگ
اوقو بو سنی دقتله طغر نامه سنگك
راقم ساره طوسور مسئلده خامه سنگك
سار معنی دوکیلور یاسه دنعال قنعال

نه برارسه اولور اطراسسه نشور حجاب
نه بیارسه اسدر التّه تحقّق اسان
یا اصل اولمسون آثارت آدم حیران
باردیغی تسلره مختار و فؤاد آلهتی حواف
گوردیگی ایسلسره موم و حرسه دلّال

\+ \+ \+ \+ \+ \+ \+

بر اسی باسعی دهسه آگر بلسر اسسه
آنی اجرا اندر الست نه اندر بیلسر ایسه
اواسور خارجِ امکان صاتملان سنار ایسه
اوبله بر قدرته مالك که مراد ایلر ایسه
گورسور صورتِ امکانده بیحه اسر محال

\+ \+ \+ \+ \+ \+ \+

شهِ دوران الله بوق بسه حائل پرده
باد اولمز بو قدر وار که آدمه مسرده
بوقسه اول رسه بورر حکمی که هر بر یرده
پادشاهك آدمه وار در یالگز دالرده
داتیدر شعب حکومتده حقیقی فعّال

\+ \+ \+ \+ \+ \+ \+

قتلِ والیه ویروب شامه دولت حکمی
قیلدسه تألیفِ مُعاداتِ رعیّت حکمی

ایدی و قاعده جنکی … اتحاد
دوای … اولسه … آزاد
بوقسه بلک مشکل اولوردی شو زمانک احوال

صاحق خلوت ایکن … ایله …
٥ طرفه کوالق ادرکن کیمسلر …لری
بی سبب ترک اتدرک بولسه حضور حضری
اختیار ایلدی بو قسمک شو سکل …ری
بوقسه کیم امتش ایدی کندیسی … اسعال

کرچه بش دفعه سفینه ایلدی حکمک بدل
١٠ طوتدی بر روم و اوروبک بر سنه ادنا بدل
هیچ محرسه‌دن اکاه دکلکن اول
ورمدی آلوقده شابی دولمسه حلل
انکلر دولتسه اولسه … آمرال

ذات حیدر … عزم ایلدی بو …
١٥ باش کسرلر … اسه حمله …
ویردی رخصت تعقیبی عدو …
اقمغا ایلدی العفو دعوة السفره
اتمدک طائفه ساعیه‌یی استیصال
گرچه هر فنده مسلّم در او صدرک ذاتی
٢٠ علم انشاده خصوصی ایله معلوماتی
اشقه دعواده بولمز دیه‌لم اثباتی
یا او تقریر که تفصیل ایدر اجرا آتی
٢٤ حسن تعبیر و بلاغتله بولنمز امثال

اولەمز فارسی اواله نورملت اعرب
سوط عیرت الله دیواری مال مرکب
آز زمانده بو قدر قصبەده در نسقه سبب
اسب دولت بو ترقیده گیدرمسدی تعب
اولمسه همّتی مهیر ربّ استعمال

حرم خاصّه داخل اولەمزلر اخلاف
علماتك ایدر آمالی دائم اسعاف
المهر نسل رسولی علنا احتکاف
اوله دستور معظّم که نقیب الاشراف
گلسه گر مجلسه حالی اولسور سمت نعال

گیدی شهرتده ملوك عرب و ایرانی
اتّحاد ایلدی الفت حکمدارانی
مونیتورلرده «صون آلتس» یازیلور عنوانی
چوقیدر اوروپاده گتسه عقاب شانی
بکتوزه گگوره‌دن گلسه عجمی قرتال

مطهر اولسه عصب پاکسه سینر سره
دهشتندن طاعیلور حسی مثال درّه
مودت اولمسون آسایش حاله عزّه
قهریه اوغرامدی اوغراسلر سر کرّه
نه طوانلرده گرر فاره نه طاعلرده چقال

ويرديت امانى ديارات امارت حكمى
مندرجدر اللرده تقدير وراثت حكمى
ايتدى بر نور باشيني محكم اوروپ قرال

ترك ادلاك ايدوب اسلامدن اون يك جانه
ضرب ايتمشدى اطاعت ايدرلك فرمانه ٥
شرط ايدوب تركسز علم ايتمكى فهمارانه
بلغراد قلعه‌سن احسان ايله صربستانه
دولتك ديلنده سلامتي استكمال

كوروب صلح بلاغت اثرى تويسدى بوالده
صالحمز غيرى مقدمكى كى صاعقه صولده ١٠
اويله مأمنده نه حاجت اوله‌جق قاره دولده
قاره طاغ ثقه‌لرن بيقدى ايسه حكمى بولده
شمه توفيق خدا ايله ايدر فتح حسال

عرمه يساور اولور ايسه اگر قيمت جدا
قبطيان حالى اولور مسند صدر والا ١٥
پالگر ايدكه يهوديلر ايچون اسما
رومدن ارمنيدن بايدى متير و بالا
ايلدى رسم مساوات حقوقى آمال

* * * * * * *

شامده سلام براقمسه فؤادك كامى
قتل عام ايتمكه حاجت نه ايدى اسلامى ٢٠
ايتسه تقليد يتشمزى او يكت انجامى
بويله ايش گورملى اثنا ايسه مقصد نامى
نه روا شهرت ايچون رمزه اوباق نوال ٢٢

هپ بلای بکا بالذات ایدرلر تست
مبتلای لعنت ایدر عمر مبتلای لعنه
کیمسه‌لر قیمتکی بیلمه‌دی حالا بو نه حال

اولمه‌رق مستند شیمهٔ عفو و صفحك
نعمتکی فاصل ایدر خیری قولکده تبرکك
کنج ایکن بیلمه‌دی سه ذمّ و قدحکك
فاصل بیره غصه گلسه‌ده سوبلر مدحکك
صوی کویك قالسه‌ده دیلری طوره‌ر بطّال

یأس و حرمان ایله بکرم صراروب صولمش ایدی
اهلِ مطلوب صاحبله صقالم بولمش ایدی
عالما حسّت ایله حُلّه دحی طولمش ایدی
مصرّفاصه بر قطعه سب اولمش ایدی
بو قصیده‌م بی واپلگه ایلسر ایصال

نه کیم شهر مایس طبّحه شفا موسمیدر
اهل حاجاته سحر وقتی صفا موسمیدر
ایده‌لم صدق ایله مولایه رجا موسمیدر
یتر ای خامه بو تصدیعی دعا موسمیدر
طوت یوزکی قبله‌یه آچ باشکی با صموت بال
باکه آتشده بوله مرغ سمندر ماوی
ایده خاکستری ققنوسی دمادم احیا
گوستره سیرِ فلك همّتی پروار سا
تا که پرواز ایده آفاقده سیمرغ و هما
کلكِ دارای حیالك ایتمیه شاهین زوال

بری اولسه ده قادیسره اول گاورك
اوعلی برسه اتمك ذی در سر بدرك
بوتسه ميير اسدر بس شاب و تكرك
حامای بقیلوربسه نحسه اهلِ هرك
حاب عفوه اگر اولمسه طبعی میّال ٥

. . . .

بوردسه احلاقی هب ملّتِ عثمانیّه
تالمدی کیسه‌ده هیچ عیرت عثمانیّه
گتدی اسکی شرف و شوکت عثمانیّه
گیردی بس حالته کیم دولت عثمانیّه
حق اولمسر کبی در شائستهٔ استقلال ١٠

گرچه یك چوق هنر استر بوعی وار گوسترمك
آنی دورمکدن ایاندرمسی مشکل بس یك
ایادی حیلی وقوعاتده اردم گرچك
نه درایت بوکه یکری سنه در وعد ایدرك
آلدادوب اوروپایی عالی ایدرکت اعمال ١٥

اولدی مغلوب و مسخّر سکا سلطان جهان
نیجه بیل ایتدك انك نامنه حکم و فرمان
مدبر فکر محقّ ایدلورسه شایان
بو نه طالع که جهان خصمك ایکن وقته زمان
مستقلّاً اولمسك شمدی نصیب اقبال ٢

وعدِ اصلاحه نجی ایلمیوب اهمیّت
حکمت آمیز اولان افعالی صابورلسر حیّت ١٢

فهرست اسامئ شعرا و عیرهم

اولمیوب شدینی آزرده دل سود بود
میله حق کیدنی وارستهٔ تعریض حسود
تد مطوعی بونجه اولسه طالی ممدود
لطف و احسانی گبی عمری اوله بدا معدود
دین و ایمانی قدر کسب ایده فیض و اقبال ه

بو معالی اشعاری تاریخک مؤلفی اولان مرحوم حوب الیاس ولکسون، گیب افندیک وفاتندن اشبو حالد اخیر احکام یدیر اولمهیه دکن تا ا یدی سنه مرور ایتدی،

فی ۷ کانون اول افرنجی سنه ۱۹۰۸،

فهرست اشعار و منظومات،